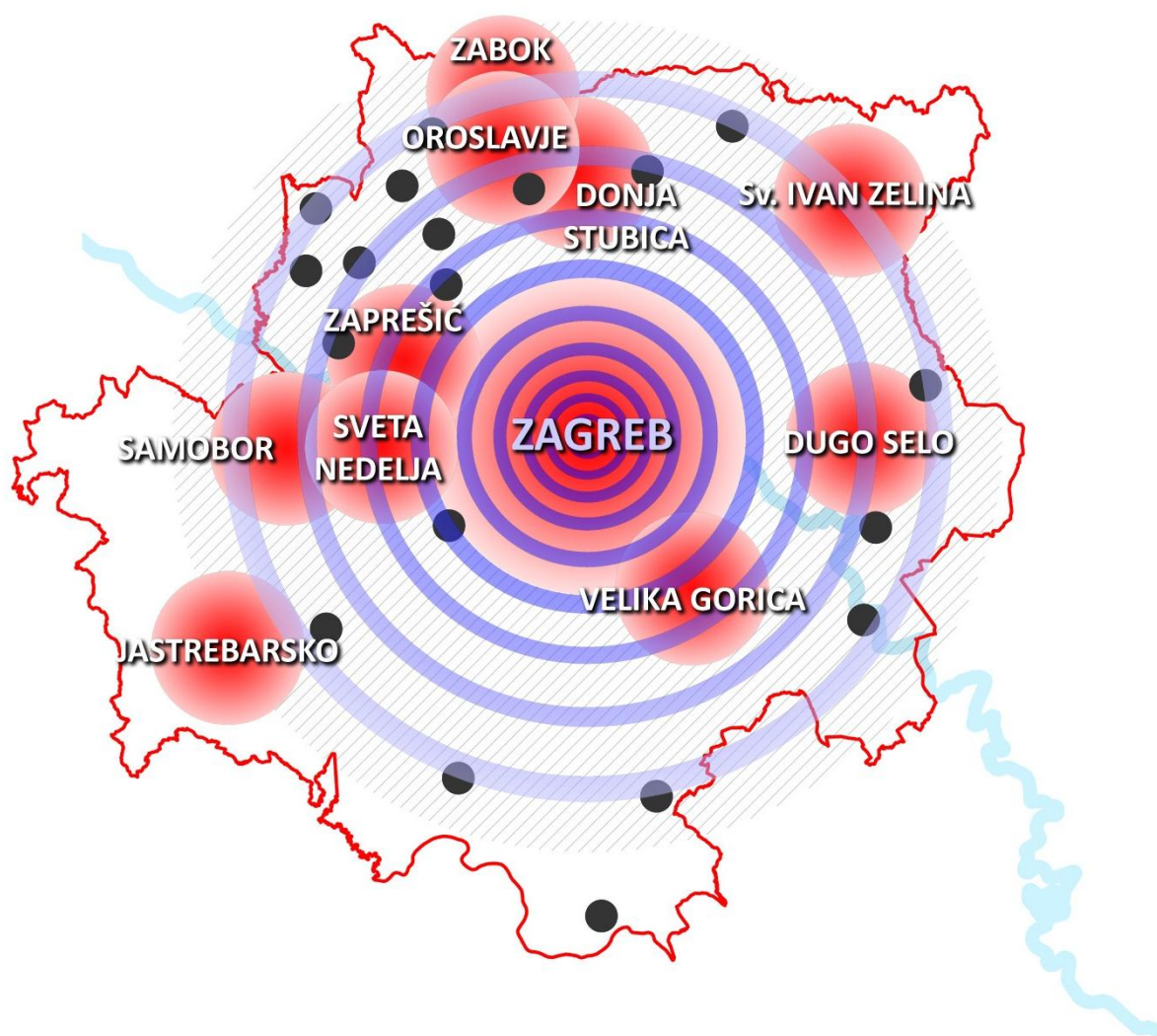

STRATEGIJA RAZVOJA URBANE AGLOMERACIJE ZAGREB

ZA RAZDOBLJE DO 2020. GODINE

IMPRESSUM

Strategiju razvoja Urbane aglomeracije Zagreb izradio je

GRAD ZAGREB

GRADSKI URED ZA STRATEGIJSKO PLANIRANJE I RAZVOJ GRADA

u suradnji s:

UREDOM ZA PROGRAME I PROJEKTE EUROPSKE UNIJE I DRUGIM UPRAVNIM TIJELIMA GRADA
ZAGREBA, ZAGREBAČKIM HOLDINGOM D.O.O. I PODRUŽNICAMA

Gradovima

GRAD DONJA STUBICA

GRAD DUGO SELO

GRAD JASTREBARSKO

GRAD OROSLAVJE

GRAD SAMOBOR

GRAD SVETA NEDELJA

GRAD SVETI IVAN ZELINA

GRAD VELIKA GORICA

GRAD ZABOK

GRAD ZAPREŠIĆ

Općinama

OPĆINA BISTRA

OPĆINA BRCKOVLJANI

OPĆINA BRDOVEC

OPĆINA DUBRAVICA

OPĆINA GORNJA STUBICA

OPĆINA JAKOVLJE

OPĆINA KLINČA SELA

OPĆINA KRAVARSKO

OPĆINA LUKA

OPĆINA MARIJA BISTRICA

OPĆINA MARIJA GORICA

OPĆINA ORLE

OPĆINA PISAROVINA

OPĆINA POKUPSKO

OPĆINA PUŠĆA

OPĆINA RUGVICA

OPĆINA STUBIČKE TOPLICE

OPĆINA STUPNIK

OPĆINA VELIKO TRGOVIŠĆE

Drugim dionicima na lokalnoj razini

Županijama

ZAGREBAČKA ŽUPANIJA

KRAPINSKO-ZAGORSKA ŽUPANIJA

Regionalnim koordinatorima županija:

REGIONALNA RAZVOJNA AGENCIJA ZAGREBAČKE ŽUPANIJE – RRAŽŽ

ZAGORSKA RAZVOJNA AGENCIJA - ZARA

Drugim dionicima na županijskoj razini

Radnom skupinom za izradu Strategije razvoja Urbane aglomeracije Zagreb za razdoblje do 2020. godine (55 članova)

Izradu Strategije prati Partnersko vijeće Urbane aglomeracije Zagreb

ČLANOVI I ZAMJENICI PARTNERSKOG VIJEĆA od 2. 6. 2016. do 22. 3. 2017.

Milan Bandić / Vesna Kusin

Jadranka Veselić Bruvo / Darko Šiško

Jelena Ricov / Miljenko Sedlar

Juraj Srebačić / Vesna Tomašković
Marijo Vinko / Pavo Jakovljević
Danijela Bučar Trivičević / Velimir Kokot
Zdenka Knezić / Zdravko Novosel
Hrvoje Frankić / Adolf Paar
Biserka Delač / Martina Fabijan
Ivana Košćec / Dragutin Mahnet
Krešimir Majić / Gordana Mikulčić Krnjaja
Ivan Hanžek / Nevenka Gregurić
Damir Benčević / Jasminka Varupa Krajnik
Darko Sever-Šeni / Karlo Novosel
Željko Funtek / Sanja Danonić
Alen Prelec / Daniel Bukovinski
Franjo Štos / Marin Štritof
Jasmin Krizmanić / Vladimir Škvorc
Snježana Bužinec / Mirna Žunić
Miljenko Vučković / Ivana Kupina
Vlado Kolarec / Kristina Bradić
Darko Kralj / Monika Jurina
Josip Milički / Suzana Hajnić
Marica Jančić / Jasmina Kukolj
Ivan Petko / Stjepan Huđin
Tomo Smolković / Tomo Kovačić
Stjepan Kolarec / Zorica Šestak
Antonija Pšeničnjak / Nikolina Tokić
Slavica Kalaica / Ivana Belec
Vladimir Bosnar† / Ljubica Božić
Ivan Trgovec / Franjo Kajfeš
Robert Greblički / Štefanija Benko
Damir Tomljenović / mr. sc. Josip Kraljičković
Anđelko Ferek-Jambrek / Sanja Mihovilić
Zlatko Herček, zamjenik predsjednika Partnerskog vijeća / Ivan Bašić
Karolina Barilar, zamjenica predsjednika Partnerskog vijeća / Marija Jazbec-Karažija
Jelena Pavičić Vukičević / mr.sc. Grgo Jelinić
Sara Medved / Lara Kvesić
Frane Šesnić / Marko Helfrih
dr.sc. Julije Domac / mr.sc. Velimir Šegon
prof.dr.sc. Bojan Baletić / prof. Mladen Jošić
izv.prof.dr.sc. Davor Brčić / dr. Marko Šoštarić
prof. dr. sc. Gojko Bežovan / dr.sc. Jelena Matančević
prof.dr.sc. Mladen Vedriš, predsjednik Partnerskog vijeća / mr.sc. Zvonimir Savić
dr. sc. Zlatan Fröhlich / Maša Orlović
Vlado Crkvenac / Mario Crkvenac
Ana Stojić Deban / Daniela Franić
dr.sc. Vladimir Kušan / dr.sc. Zrinka Mesić
Stanko Barbarić / Kristijan Pandek
mr. sc. Martina Bienenfeld / Zlatan Muftić
Martina Kovačić / Mario Mihovilić
Marijan Slakoper / Velimir Korak
Vladimir Štarkelj / Igor Runtas
prof.dr.sc. Antoinette Kaić-Rak / prim.dr. sc. Inge Heim
dr.sc. Jadranka Dujčić Frlan / Ignac Smetko
Mario Mlinarek / Vesna Mihalinec
Ivana Radanović / Jasenka Borovčak

ČLANOVI I ZAMJENICI PARTNERSKOG VIJEĆA od 22. 3. 2017. do 16. 10. 2017.

Milan Bandić / Vesna Kusin
Sanja Jerković / Darko Šiško
Jelena Ricov / Miljenko Sedlar

Juraj Srebačić / Vesna Tomašković
Marijo Vinko / Pavo Jakovljević
Danijela Bučar Trivičević / Velimir Kokot
Zdenka Knezić / Zdravko Novosel
Hrvoje Frankić / Adolf Paar
Biserka Delač / Martina Fabijan
Ivana Košćec / Dragutin Mahnet
Krešimir Majić / Gordana Mikulčić Krnjaja
Ivan Hanžek / Nevenka Gregurić
Damir Benčević / Jasminka Varupa Krajnik
Darko Sever-Šeni / Karlo Novosel
Željko Funtek / Sanja Danonić
Alen Prelec / Daniel Bukovinski
Franjo Štos / Marin Štritof
Jasmin Krizmanić / Vladimir Škvorc
Snježana Bužinec / Mirna Žunić
Miljenko Vučković / Ivana Kupina
Vlado Kolarec / Kristina Bradić
Darko Kralj / Monika Jurina
Josip Milički / Suzana Hajnić
Marica Jančić / Jasmina Kukolj
Ivan Petko / Stjepan Huđin
Tomo Smolković / Tomo Kovačić
Stjepan Kolarec / Zorica Šestak
Anđela Cirkveni / Nikolina Tokić
Slavica Kalaica / Ivana Belec
Ivan Hren / Ljubica Božić
Ivan Trgovec / Franjo Kajfeš
Robert Greblički / Štefanija Benko
Damir Tomljenović / mr. sc. Josip Kraljičković
Anđelko Ferek-Jambrek / Sanja Mihovilić
Zlatko Herček, zamjenik predsjednika Partnerskog vijeća / Ivan Bašić
Karolina Barilar, zamjenica predsjednika Partnerskog vijeća / Marija Jazbec-Karažija
Jelena Pavičić Vukičević / mr.sc. Grgo Jelinić
Sara Medved / Lara Kvesić
Frane Šesnić / Marko Helfrih
dr.sc. Julije Domac / mr.sc. Velimir Šegon
prof.dr.sc. Bojan Baletić / prof. Mladen Jošić
izv.prof.dr.sc. Davor Brčić / dr. Marko Šoštarić
prof. dr. sc. Gojko Bežovan / dr.sc. Jelena Matančević
prof.dr.sc. Mladen Vedriš, predsjednik Partnerskog vijeća / mr.sc. Zvonimir Savić
dr. sc. Zlatan Fröhlich / Maša Orlović
Vlado Crkvenac / Mario Crkvenac
Ana Stojić Deban / Daniela Franić
dr.sc. Vladimir Kušan / dr.sc. Zrinka Mesić
Stanko Barbarić / Kristijan Pandek
mr. sc. Martina Bienenfeld / Zlatan Muftić
Martina Kovačić / Mario Mihovilić
Mario Jurišić / Velimir Korak
Vladimir Štarkelj / Igor Runtas
prof.dr.sc. Antoinette Kaić-Rak / prim.dr. sc. Inge Heim
dr.sc. Jadranka Dujčić Frlan / Ignac Smetko
Mario Mlinarek / Vesna Mihalinec
Ivana Radanović / Jasenka Borovčak

ČLANOVI I ZAMJENICI PARTNERSKOG VIJEĆA od 16. 10. 2017.

Milan Bandić / Jelena Pavičić Vukičević
Sanja Jerković / Ana Poljak
Jelena Ricov / Miljenko Sedlar

Nikola Gospočić / Luka Grabušić
Nikola Tominac / Marijo Vinko
Danijela Bučar Trivičević / Zdravko Režek
Zdenka Knezić / Zdravko Novosel
Hrvoje Frankić / Adolf Paar
Biserka Delač / Martina Fabijan
Ivana Koščec Jardas / Dragutin Mahnet
Domagoj Ilečić / Gordana Mikulčić Krnjaja
Ivan Hanžek / Valentina Đurek
Damir Benčević / Jasminka Varupa Krajnik
Danijel Drviš / Karlo Novosel
Željko Funtek / Sanja Danonić
Alen Prelec / Daniel Bukovinski
Marin Štritof / Kruno Stiperski
Jasmin Krizmanić / Vladimir Škvorc
Sanja Borovec / Mario Hlad
Miljenko Vučković / Ivana Kupina
Vlado Kolarec / Kristina Bradić
Darko Kralj / Ivana Horvat
Josip Milički / Branka Herceg
Marica Jančić / Stjepan Jurišić
Ervin Vujica / Dražen Podlejan
Tomo Smolković / Tomo Kovačić
Stjepan Kolarec / Zorica Šestak
Anđela Cirkveni / Nikolina Tokić
Slavica Kalaica / Ivana Belec
Josip Beljak / Ljubica Božić
Bruno Perković / Franjo Kajfeš
Robert Greblički / Štefaniya Benko
Nadica Žužak / mr.sc. Josip Kraljičković
Anđelko Ferek-Jambrek / Sanja Mihovilić
Zlatko Herček, zamjenik predsjednika Partnerskog vijeća / Ivan Bašić
Karolina Barilar, zamjenica predsjednika Partnerskog vijeća / Helena Matuša
Ana Stavljenić-Rukavina / mr.sc. Grgo Jelinić
Sara Medved / Lara Kvesić
Frane Šesnić / Marko Helfrih
dr.sc. Julije Domac / mr.sc. Velimir Šegon
prof.dr.sc. Bojan Baletić / prof. Mladen Jošić
izv.prof.dr.sc. Davor Brčić / dr. Marko Šoštarić
prof. dr. sc. Gojko Bežovan / dr.sc. Jelena Matančević
prof.dr.sc. Mladen Vedriš, predsjednik Partnerskog vijeća / mr.sc. Zvonimir Savić
dr. sc. Zlatan Fröhlich / Maša Orlović
Vlado Crkvenac / Mario Crkvenac
Ana Stojić Deban / Daniela Franić
dr.sc. Vladimir Kušan / dr.sc. Zrinka Mesić
Stanko Barbarić / Kristijan Pandek
mr. sc. Martina Bienenfeld / Zlatan Muftić
Martina Kovačić / Mario Mihovilić
Mario Jurišić / Velimir Korak
Vladimir Štarkelj / Igor Runtas
prof.dr.sc. Antoinette Kaić-Rak / prim.dr. sc. Inge Heim
dr.sc. Jadranka Dujčić Frlan / Ignac Smetko
Mario Mlinarek / Vesna Mihalinec
Ivana Radanović / Jasenka Borovčak

Uži radni tim Gradskog ureda za strategijsko planiranje i razvoj Grada (kroz sve faze izrade):

Karolina Bui, dipl.ing.arh., voditeljica
Iva Bedenko, dipl.ing.arh.
Vladimir Beštak, građ.teh.

Ana Derdić, mag.ing.prom.
Snježana Ivić Pavlovski, dipl. oec.
Martina Jelić Car, mag. oec.
Sanja Jerković, dipl.ing.arh.
Mirna Jurašin, mag.oec.
Elena Kocijel, struč. spec. oec.
Ana Magdić, dipl.ing.arh.
mr. sc. Mirna Meštrović, dipl.ing.arh.
Ivana Movrić, dipl.ing.prom.
Kristina Mudronja, prof.geolog.-geograf.
Ivana Orač, mag.oec.
Željka Pavlović, dipl.ing.građ.
Nikola Petković, dipl. ing. građ.
Vesna Polančec, dipl.oec.
Krešimir Radić, dipl.iur.
dr.sc. Nada Rajić, dipl.oec.
Iva Razumović, dipl.oec.
Sonja Sočivica, dipl.ing.arh.
Valentina Spudić, dipl.ing.prom.
Sanja Šeničnjak, dipl.iur.
mr. sc. Darko Šiško, dipl.ing.geod.
Nives Škreblin, dipl.ing.arh.
Jasenka Valenčić, mag.geog.
Jadranka Veselić Bruvo, dipl. ing. arh.
Mirna Vučković Pepeonik, prof.geog.
Matija Vuger, dipl. ing. prom.
Sonja Žic Šipušić, dipl. ing. arh.

Vanjska suradnja / savjetovanje / tehnička pomoć / konzultacije:

EKONOMSKI INSTITUT ZAGREB

ARHITEKTONSKI FAKULTET SVEUČILIŠTA U ZAGREBU, Zavod za prostorno planiranje, urbanizam i
pejsažnu arhitekturu

URBANEX D.O.O.

WYG SAVJETOVANJE d.o.o.

dr.sc. Stjepan Kelčec-Suhovec, dipl.ing.prom.

mr.sc. Valerija Kelemen Pepeonik, dipl.ing.geog.

Ex- ante evaluator:

ECORYS HRVATSKA D.O.O.

Strateška studija utjecaja na okoliš Strategije:

Ires ekologija d.o.o.

Logo: Saša Bruvo, dipl.ing.arh.

SADRŽAJ

Uvod	7
Poglavlje 1. Teritorijalna pokrivenost	12
1.1. Teritorijalni obuhvat	12
1.2. Teritorijalni kontekst	16
Poglavlje 2. Analiza stanja – sažetak	18
2.1. Društvo	18
2.2. Gospodarstvo	28
2.3. Urbano okruženje	38
2.4. Okvir upravljanja razvojem	51
Poglavlje 3. Prepoznavanje razvojnih potreba i potencijala	52
3.1. Analiza prednosti, slabosti, prilika i prijetnji za društvo	52
3.2. Analiza prednosti, slabosti, prilika i prijetnji za gospodarstvo	57
3.3. Analiza prednosti, slabosti, prilika i prijetnji za urbano okruženje	61
Poglavlje 4. Strateški okvir	66
4.1. Vizija	66
4.2. Ciljevi	66
4.3. Razvojni prioriteti i mjere	74
Poglavlje 5. Provedba	125
5.1. Financijski okvir za provedbu strategije	125
5.2. Institucionalni okvir	127
5.3. Strateški projekti	135
Poglavlje 6. Partnersko vijeće	145
Poglavlje 7. Horizontalna načela	149
Poglavlje 8. Izvješće o provedenom postupku prethodnog vrednovanja – sažetak	153
Poglavlje 9. Izvješće o strateškoj procjeni utjecaja na okoliš – sažetak	155
POPIS KRATICA	160
POPIS TABLICA, SLIKA, PRIKAZA I DIJAGRAMA	161
IZVORI PODATAKA	162
 Kartogrami	
1. Strateški projekti	
2. Strateške teme / Mrežni projekti	

PRILOZI

PRILOG 1 – Odluka o osnivanju partnerskog vijeća, imenovanja članova te izvještaji o provedenom konzultacijskom postupku	
PRILOG 2 – Cjelovita analiza stanja	
PRILOG 3 – Izvještaj o provedenom postupku prethodnog vrednovanja	
PRILOG 4 – Izvješće o strateškoj procjeni utjecaja na okoliš	
PRILOG 5 – Strateške teme / Mrežni projekti	

UVOD

Zakon o regionalnom razvoju Republike Hrvatske (Narodne novine 147/14) koji je stupio na snagu 1. siječnja 2015. uspostavio je novi programski i provedbeni okvir politike regionalnog razvoja u Republici Hrvatskoj te uveo nove planske prostorne kategorije – urbana područja. Urbana područja Zakonom su podijeljena u tri kategorije - urbane aglomeracije, veća urbana područja i manja urbana područja. Granice urbane aglomeracije definiraju se na temelju administrativnih granica jedinica lokalne samouprave (gradova i općina) koje ulaze u sastav urbane aglomeracije, a utvrđuje ih ministar regionalnoga razvoja i fondova EU, na „prijedlog grada, sjedišta urbane aglomeracije uz prethodno mišljenje svih lokalnih jedinica uključenih u pojedinu aglomeraciju i mišljenja ministarstva nadležnog za prostorno uređenje (Ministarstvo graditeljstva i prostornoga uređenja)” (članak 14. stavak 4. Zakona).

Urbane aglomeracije postoje u svim stanovništvom brojnijim europskim državama, a mogućnost stvaranja urbanih aglomeracija kao i upravljanja njihovim razvojem prepoznata je i u Hrvatskoj. Na području Urbane aglomeracije Zagreb (UAZ) odvija se veliki broj interakcija te razmjene proizvoda i usluga. U tom smislu Grad Zagreb iz prostora dviju susjednih županija, Zagrebačke i Krapinsko - zagorske županije, dobiva dio potrebnih prirodnih resursa, hranu, radnu snagu koja dnevno migrira u grad na posao, mlade koji dolaze na školovanje i sl. S druge strane, u tom prostoru Grad Zagreb najintenzivnije ostvaruje potrebe svojih stanovnika za boravkom u prirodi, rekreacijom, sekundarnim, ali sve više i primarnim stanovanjem, te radnim mjestima što pojačava intenzitet dnevnih migracija, proces suburbanizacije i poticanje rasta gradova i naselja u UAZ. Time se ispunjavaju pretpostavke za sagledavanje ovog prostora kao jedinstvene prostorno-funkcionalne cjeline koja nadilazi administrativno-teritorijalne granice i pojedinačne interese te omogućuje planiranje razvoja koji donosi koristi svima obuhvaćenima u UAZ.

U obuhvat UAZ ulazi ukupno 30 jedinica lokalne samouprave (JLS), od toga 11 gradova (uključujući Grad Zagreb) i 19 općina. Sjedište urbane aglomeracije je Grad Zagreb koji istovremeno ima dvojni status, jedinice lokalne (Grad) i područne (regionalne) samouprave (Županija). U Tablici 1. nalaze se podaci o broju stanovnika, broju naselja, površini JLS-ova te gustoći stanovništva na području UAZ.

Tablica 1. Broj stanovnika, broj naselja po pojedinoj JLS, površina JLS te gustoća stanovništva, 2011.

Grad (G)/ općina (O)	Ime	Ime županije	Broj naselja	Broj stanovnika	Površina (km ²)	Gustoća stanovništva (st/km ²)
O	Bistra	Zagrebačka	6	6.632	53,0	125,20
O	Brckovljani	Zagrebačka	13	6.837	69,6	98,20
O	Brdovec	Zagrebačka	13	11.134	37,3	298,66
G	Donja Stubica	Krapinsko-zagorska	10	5.680	43,2	131,42
O	Dubravica	Zagrebačka	10	1.437	20,5	70,20
G	Dugo Selo	Zagrebačka	11	17.466	53,9	323,80
O	Gornja Stubica	Krapinsko-zagorska	20	5.284	48,5	108,95
G	Grad Zagreb	Grad Zagreb	70	790.017	641,3	1.231,84
O	Jakovlje	Zagrebačka	3	3.930	35,7	110,02
G	Jastrebarsko	Zagrebačka	59	15.866	226,6	70,02
O	Klinča Sela	Zagrebačka	14	5.231	77,3	67,66
O	Kravarско	Zagrebačka	10	1.987	58,1	34,22
O	Luka	Zagrebačka	5	1.351	17,2	78,64

Grad (G)/ općina (O)	Ime	Ime županije	Broj naselja	Broj stanovnika	Površina (km ²)	Gustoća stanovništva (st/km ²)
O	Marija Bistrica	Krapinsko-zagorska	11	5.976	68,0	87,86
O	Marija Gorica	Zagrebačka	10	2.233	17,1	130,58
O	Orle	Zagrebačka	10	1.975	57,6	34,26
G	Oroslavje	Krapinsko-zagorska	5	6.138	32,1	191,10
O	Pisarovina	Zagrebačka	14	3.689	145,1	25,43
O	Pokupsko	Zagrebačka	14	2.224	105,8	21,02
O	Pušća	Zagrebačka	8	2.700	17,1	158,17
O	Rugvica	Zagrebačka	23	7.871	93,6	84,11
G	Samobor	Zagrebačka	78	37.633	250,8	150,05
O	Stubičke Toplice	Krapinsko-zagorska	4	2.805	27,1	103,51
O	Stupnik	Zagrebačka	3	3.735	24,9	150,12
G	Sveta Nedelja	Zagrebačka	14	18.059	41,4	436,2
G	Sveti Ivan Zelina	Zagrebačka	62	15.959	185,3	86,11
G	Velika Gorica	Zagrebačka	58	63.517	327,7	193,81
O	Veliko Trgovišće	Krapinsko-zagorska	15	4.945	46,1	107,24
G	Zabok	Krapinsko-zagorska	17	8.994	35,3	254,57
G	Zaprešić	Zagrebačka	9	25.223	53,6	470,23
UKUPNO			599	1.086.528	2911	373,25

Izvor: Popis stanovništva, kućanstva i stanova 2011. godine, www.dzs.hr

Činjenice vezane za UAZ, a od važnosti za izradu Strategije UAZ-a mogu se sumirati kako slijedi:

1. UAZ se proteže na području triju županija - Grada Zagreba, te dijelovima Zagrebačke i Krapinsko – zagorske županije pri čemu je svaka županija sukladno Zakonu o regionalnom razvoju (NN 147/14) dužna izraditi svoju županijsku razvojnu strategiju kojom se utvrđuju razvojni ciljevi i prioritete (razvojne mjere) koji se žele postići na području županije u razdoblju do 2020. godine¹. Stoga je prilikom izrade Strategije razvoja Urbane aglomeracije Zagreb (SRUAZ) potrebno voditi računa o usklađivanju ovog dokumenta s razvojnim dokumentima triju županija²;
2. UAZ obuhvaća veliki broj JLS različitih veličina prema broju stanovnika, razini razvoja sukladno indeksu razvijenosti te položaju (fizičkom/prostornom, gospodarskom, prometnom..) unutar UAZ, o čemu treba voditi računa prilikom izrade Strategije razvoja Urbane aglomeracije Zagreb.
3. Prema Popisu stanovništva 2011. na području UAZ živjelo je 1.086.528 stanovnika, što je neznatno više od četvrtine (25,35%) ukupnog stanovništva Republike Hrvatske (4.284.889), a samom području kroz različite obrasce migracijskih kretanja, gravitira još niz JLS koje ne ulaze u obuhvat UAZ, što spomenuti broj osoba na tom prostoru dodatno povećava te usložnjava planiranje budućeg razvoja ovog područja. Prosječna gustoća naseljenosti u UAZ je preko 370 st/km² što je gotovo 50% više negoli na cijelom području dviju prethodno spomenutih županija i ukazuje na veliku koncentraciju ljudi i dobara.
4. Izrada strategije je složen i zahtjevan proces, a s obzirom na navedeno (veliki broj JLS, 3 županije) izrada Strategije razvoja Urbane aglomeracije Zagreb zahtijeva poseban/dodatni napor u utvrđivanju zajedničkih razvojnih usmjerenja i identifikaciji razvojnih aktivnosti, projekata i programa, te u organiziranju i provođenju procesa savjetovanja i drugih propisanih postupaka.

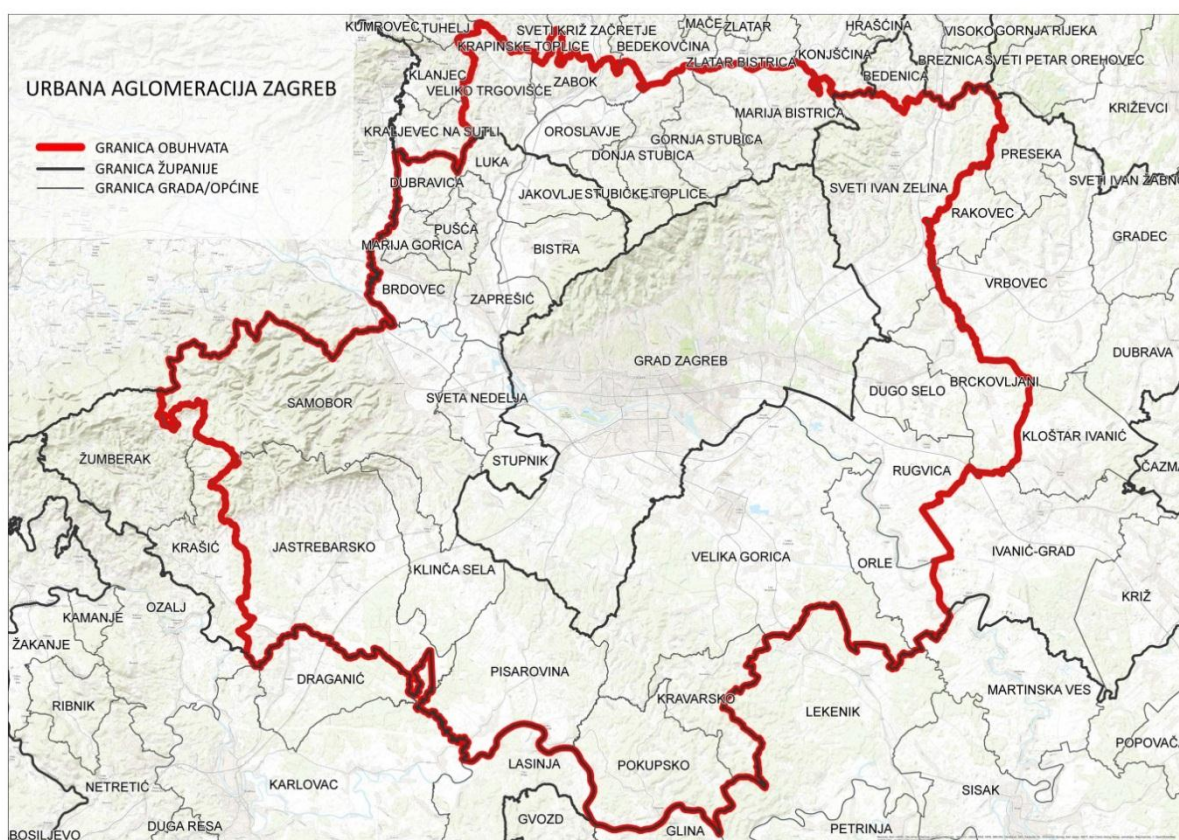
¹ U obuhvat ostalih urbanih aglomeracija u Hrvatskoj ulaze jedinice lokalne samouprave s područja samo jedne županije, što proces razvojnog planiranja i upravljanja razvojem uvelike olakšava.

² Županijska razvojna strategija Krapinsko-zagorske i Zagrebačke županije, te Razvojna strategija Grada Zagreba

Urbana aglomeracija Zagreb smještena je u središnjem dijelu središnje Hrvatske, a graniči s Karlovačkom i Sisačko-moslavačkom županijom na jugu, Varaždinskom i ostatkom Krapinsko-zagorske na sjeveru, ostatkom Zagrebačke županije na istoku, te s ostatkom Zagrebačke županije i Republikom Slovenijom na zapadu.

UAZ pruža mogućnosti ujednačenijeg razvoja pojedinih sektora, pri čemu je moguće rasteretiti prostorne pritiske na Grad Zagreb, npr. pružanje poticaja gospodarskim aktivnostima zbog postojanja značajnog zagrebačkog tržišta i recentnog širenja i/ili preseljenja gospodarskih aktivnosti iz Zagreba; viši društveni i gospodarski standard koji nudi blizina Zagreba (mogućnosti zapošljavanja, obrazovanja i dr.) te njime uzrokovane demografske procese (imigracijski trendovi i izražene dnevne migracije „središte – periferija“); pojačani pritisak na okoliš i prirodne resurse uzrokovan većom naseljenošću, te intenzitetom prometa i gospodarskih aktivnosti.

Slika 1. Obuhvat Urbane aglomeracije Zagreb

Vodeći se Smjernicama za izradu strategije razvoja urbanih područja, praćenje njihove provedbe i vrednovanje (Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova EU, rujan 2015.) koje sadrže i indikativni popis podataka potrebnih za pripremu analitičkog dijela dokumenta i gdje se radi o relativno velikom skupu podataka iz različitih područja razvoja, radni tim se suočavao s izazovima pri zaključivanju o nekim pitanjima UAZ- kao cjeline, proizašlim iz sljedećeg:

- nedostatak podataka na razini pojedinih gradova i općina;
- neujednačenost podataka u smislu detaljnosti prikupljenih informacija;
- neujednačenost podataka o istoj pojavi iz različitih relevantnih izvora;
- razdoblja koje vremenske serije (ako ih ima) pokrivaju, a razlikuju se od slučaja do slučaja;
- zastarjeli, ali jedino javno i u zadanom vremenskom okviru dostupni podaci;

- ograničeno vrijeme i sredstava za prikupljanje svih relevantnih podataka na ujednačen način kako bi bili vjerodostojniji u prikazu stvarnog stanja.

To je rezultiralo i ponegdje prisutnom neujednačenošću detaljnosti iskazanih podataka.

Tijekom prikupljanja podataka korišteni su sljedeći izvori: baze Državnog zavoda za statistiku, podaci FINA-e, službeni dokumenti Ministarstva regionalnoga razvoja i fondova EU, izvješća i publikacije javnih tijela i drugih relevantnih institucija, razvojni strateški i sektorski dokumenti jedinica lokalnih samouprava (JLS) u sastavu UAZ-a (za one JLS koje imaju donesene takve dokumente) pri čemu se vremenski obuhvat ovih dokumenata razlikuje (neki od ovih dokumenata su pred izradom, neki pred usvajanjem, pojedini se provode, dok ih je dio pri kraju provedbe), županijske razvojne strategije (donesene i u izradi), prostorni planovi i izvješća o stanju u prostoru županijske i lokalne razine, županijski i lokalni proračuni, te razne druge službene publikacije, izvješća, planovi, programi i slični dokumenti pojedinih JLS i županija, ovisno o temi, kao i direktni kontakti i savjetovanja s brojnim dionicima.

Osim korištenja navedenih izvora za potrebe izrade Nacrta prijedloga Strategije razvoja Urbane aglomeracije Zagreb, odnosno Strategije razvoja Urbane aglomeracije Zagreb izrađene su i korištene sljedeće studije (koristeći navedene izvore sukladno područjima koje obrađuju):

- Polazne osnove za izradu Strategije razvoja Urbane aglomeracije Zagreb – gospodarski aspekti, Ekonomski institut Zagreb, 2016.;
- Polazne osnove za izradu Strategije razvoja Urbane aglomeracije Zagreb – prostorni aspekti, Sveučilište u Zagrebu, Arhitektonski fakultet, Zavod za urbanizam, prostorno planiranje i pejzažnu arhitekturu, Zagreb 2016.;
- Demografska kretanja i pokazatelji funkcionalne povezanosti na području Urbane aglomeracije Zagreb, Grad Zagreb, Gradski ured za strategijsko planiranje i razvoj Grada, Odjel za demografiju, Zagreb 2016..

Stručnu pomoć kroz proces informiranja i savjetovanja o stručnim polazištima davao je i Geografski odsjek Prirodoslovno-matematičkog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu.

Za potrebe prijave na Poziv za odabir područja za provedbu mehanizma integriranih teritorijalnih ulaganja (ITU mehanizam) MRRFEU izrađen je Nacrt Strategije razvoja Urbane aglomeracije Zagreb (SRUAZ), verzija 2., od 30. lipnja 2016. godine, koji obuhvaća poglavlja analitičkog i strateškog dijela, te procijenjeni financijski okvir. Na Nacrt je dobiveno pozitivno mišljenje Partnerskog vijeća Urbane aglomeracije Zagreb, ex-ante evaluatora te predstavnika svih 29 gradova i općina u obuhvatu. Nastavno na prijavu Grada Zagreba 14. srpnja 2016. na navedeni Poziv, gdje je navedeni Nacrt bio temeljni dio prijave, Ministarstvo je nakon provedene evaluacije, 3. listopada 2016. godine donijelo odluku da je prijava zadovoljila sve kriterije te se Urbana aglomeracija Zagreb odabire kao urbano područje za provedbu ITU mehanizma.

U listopadu 2016. godine za potrebe izrade konačnog nacrta Strategije osnovana je Radna skupina za izradu Strategije razvoja Urbane aglomeracije Zagreb za razdoblje do 2020. godine (u daljnjem tekstu: Radna skupina), koju čini 55 članova.

Nastavljeno je s provedbom intenzivnih aktivnosti sa svim dionicima na izradi provedbenog dijela Strategije što uključuje poglavlja: Financijski okvir, Institucionalni okvir, Baza strateških projekata, Horizontalna načela, kao i izradu Akcijskog plana i Komunikacijske strategije.

U svrhu poboljšanja Strategije te boljeg i lakšeg praćenja provedbe Strategije, kao i temeljem dobivenih komentara evaluatora prijave na Poziv za odabir područja za provedbu ITU mehanizma, pristupilo se reviziji indikativnih aktivnosti i pokazatelja ciljeva i mjera, koja je ugrađena u Nacrt Strategije razvoja Urbane aglomeracije Zagreb, Verzija 2, od 28. travnja 2017..

Za Strategiju je proveden postupak strateške procjene utjecaja na okoliš koji završava dostavom mišljenja Ministarstva zaštite okoliša i energetike o provedenom postupku strateške procjene utjecaja Strategije na okoliš. Nakon provedene javne rasprave o Strateškoj studiji utjecaja na okoliš Strategije razvoja Urbane aglomeracije Zagreb za razdoblje do 2020. godine i izrade Nacrta prijedloga Strategije razvoja Urbane aglomeracije Zagreb za razdoblje do 2020. godine u Konačni prijedlog Strategije ugrađeni su pozitivno riješene primjedbe i prijedlozi dobiveni u postupku javne rasprave, a u Poglavlje 9. Izvješće o strateškoj procjeni utjecaja na okoliš – sažetak i Prilog 4. Izvješće o strateškoj procjeni utjecaja na okoliš ugrađene su Mjere zaštite okoliša (tablično) propisane u Poglavlju 8. Strateške studije.

U završnoj fazi izrade Strategije, radi što bolje kvalitete i aktualnosti dokumenta, izvršeno je ažuriranje podataka u odnosu na dobivene nove podatke, nove razvojne dokumente i ostale javno dostupne izvore podataka.

Kod usporednih analiza podataka koji se odnose na cijeli obuhvat Urbane aglomeracije Zagreb korišteni su podaci iz zadnjeg razdoblja za koje postoje podaci u istom obliku za cijeli prostor koje je moguće usporediti (iako za neke dijelove postoje i noviji podaci) iz relevantnih izvora (izrađene studije i sl.)

Prilikom izrade Strategije provedeno je njezino prethodno vrednovanje koje završava dostavom završnog izvješća o provedenom postupku prethodnog vrednovanja koje se ugrađuje u Poglavlje 8. Izvješće o postupku prethodnog vrednovanja – sažetak i Prilog 3. Izvješće o postupku prethodnog vrednovanja.

Strategija je rezultat intenzivnih partnerskih konzultacija provedenih s Partnerskim vijećem Urbane aglomeracije Zagreb tijekom 2016. i 2017. godine u svim fazama izrade, prikazanih u Poglavlju 6.

Partnersko vijeće i Prilogu 1. Odluka o osnivanju partnerskog vijeća, imenovanju članova te izvještaji o provedenom konzultacijskom postupku.

1. TERITORIJALNA POKRIVENOST

1.1. TERITORIJALNI OBUHVAT

1.1.1. Uporišta za definiranje obuhvata urbane aglomeracije

Nalazeći čvrsto uporište u konceptu održivog razvoja i ulozi gradova kao pokretača razvoja, slijedom uspostave novog programskog i provedbenog okvira politike regionalnog razvoja, donošenjem Zakona o regionalnom razvoju RH i Smjernica Ministarstva regionalnoga razvoja i fondova Europske unije (MRRFEU) za izradu strategije razvoja urbanih područja, praćenje njihove provedbe i vrednovanje, te u želji da okupi prostor s kojim i koji međusobno najintenzivnije komunicira i uspostavi učinkovitiji dijalog kao temelj za zajedničko uspješno planiranje održivog razvoja, Grad Zagreb je, poput ostalih središta urbanih područja, pokrenuo postupak strateškog planiranja održivog urbanog razvoja.

U skladu s pravilima utvrđenim Smjernicama, prvi je korak u okviru postupka strateškog planiranja održivog urbanog razvoja bilo definiranje obuhvata urbane aglomeracije, pri čemu područje obuhvata odgovara njezinom funkcionalnom području, a uključuje administrativni teritorij najveće jedinice lokalne samouprave (grad koji je središte urbane aglomeracije) i administrativne teritorije okolnih jedinica lokalne samouprave koje imaju snažne funkcionalne gospodarske veze s gradom središtem.

Navedeno znači da je u Urbanu aglomeraciju Zagreb valjalo uključiti Grad Zagreb kao središte urbane aglomeracije, te administrativni teritorij okolnih jedinica lokalne samouprave koje su u sastavu susjednih županija. Pritom Urbana aglomeracija Zagreb, za razliku od ostalih urbanih aglomeracija i urbanih područja u RH koje su unutar granica jedne županije, neizostavno zahvaća dijelove prostora, odnosno jedinice lokalne samouprave s područja nekoliko županija, što je u svakom smislu – prostorno, površinom, stanovništvom, prometnom povezanošću, infrastrukturom i drugim, u znatnoj mjeri razlikuje od bilo kojeg drugog urbanog područja.

Za definirana urbana područja novi Zakon također definira izradu strategije razvoja urbanog područja, čime uspostavlja multisektorski strateški okvir za planiranje njihovog razvoja kao cjeline.

Čvrsto uporište za takav multisektorski strateški okvir i pristup, odnosno potrebu zajedničkog održivog i integriranog planiranja Grada Zagreba i prostora u njegovom okruženju nalazi se i u donesenim razvojnim strategijama Grada Zagreba, Zagrebačke i Krapinsko-zagorske županije kao temeljnim razvojnim dokumentima. Osobito je to izraženo kod Zagrebačke županije, obzirom na njezinu prostornu i funkcionalnu povezanost s Gradom Zagrebom gdje je definirana vizija razvoja naglašavala upravo potrebu skladnosti s razvojem Grada Zagreba: „Zagrebačka županija vodeća je inovativna gospodarska županija čiji se razvoj temelji na društvu znanja, prepoznatljivoj i očuvanoj kulturnoj i prirodnoj baštini, privlačnosti za rad, boravak i življenje, a povezana je skladno s razvojem Grada Zagreba“ (Županijska razvojna strategija Zagrebačke županije 2011.-2013./2017.).

Također, niz identificiranih razvojnih problema i potreba u sva tri županijska, te u nizu dokumenata lokalne samouprave, ukazuje na nužnost učinkovitijeg korištenja potencijala koje za razvoj Grada Zagreba, Zagrebačke i Krapinsko-zagorske županije, odnosno jedinica lokalne samouprave, pruža njihov kompleksan prostorni i razvojni međuodnos.

Pritom su uporišta u postupku formiranja prijedloga obuhvata Urbane aglomeracije Zagreb, uključivala dosad ostvarenu suradnju / partnerski pristup u procesu predlaganja obuhvata, rezultate niza provedenih istraživanja i donesene dokumente na lokalnoj i regionalnoj razini, raniju pripadnost

zajedničkom administrativnom prostoru, te time i zajedničko (društveno i prostorno) planiranje, iskustva i primjere suradnje na strateškim, prostornim i drugim dokumentima, projektima, programima, planiranje i pružanje prometnih, komunalnih, obrazovnih i drugih usluga Grada Zagreba jedinicama lokalne samouprave u okruženju i dr. te temeljem navedenoga dobro poznavanje međudodnosa Grada Zagreba s prostorom koji čini njegovu funkcionalnu regiju.

1.1.2. Procedura definiranja obuhvata

Kriteriji za definiranje obuhvata urbanih područja sadržani u Smjernicama MRRFEU-a su sljedeći:

- osnovni kriterij - udio zaposlenih dnevnih migranata u središte urbanog područja od minimalno 30%,
- dodatni kriteriji – jedan ili više karakterističnih kriterija za pojedino urbano područje/ aglomeraciju kako bi se bolje ostvarile, odnosno došle do izražaja funkcionalne veze i razvojni aspekti ili razvojni aspekti koji nisu obuhvaćeni kriterijem vezanim uz dnevne migracije, a definira ih i obrazlaže grad središte,
- kriterij prostornog kontinuiteta – jedinice lokalne samouprave moraju činiti kontinuirano urbano područje, uz samo iznimnu mogućnost odstupanja.

Postupak definiranja obuhvata Urbane aglomeracije Zagreb započeo je utvrđenjem jedinica lokalne samouprave koje u obuhvat valja uključiti temeljem osnovnog kriterija – kriterija dnevnih migracija od ukupno zaposlenih (30% i više na razini JLS). Analizom dodatnih kriterija uzeti su u obzir oni koji odražavaju zajednički interes za programiranje, upravljanje i provođenje zajedničkih i za područje aglomeracije značajnih razvojnih aktivnosti. U skladu s pravilima metodologije utvrđenim u Smjernicama razmatrana je i potreba primjene kriterija prostornog kontinuiteta. Paralelno s ovim postupcima pokrenut je i proces komuniciranja i savjetovanja s jedinicama lokalne samouprave u okruženju.

Također, stručna polazišta za potrebe definiranja obuhvata Urbane aglomeracije Zagreb i izrade Strategije razvoja obrađena su u izrađenim studijama: Polazne osnove za izradu Strategije razvoja Urbane aglomeracije Zagreb – gospodarski aspekti, Ekonomski institut Zagreb, Polazne osnove za izradu Strategije razvoja Urbane aglomeracije Zagreb – prostorni aspekti, Sveučilište u Zagrebu, Arhitektonski fakultet, Zavod za urbanizam, prostorno planiranje i pejzažnu arhitekturu i Demografska kretanja i pokazatelji funkcionalne povezanosti na području Urbane aglomeracije Zagreb, Grad Zagreb, Gradski ured za strategijsko planiranje i razvoj Grada, Odjel za demografiju, i stručnu pomoć kroz proces informiranja i savjetovanja o stručnim polazištima Sveučilišta u Zagrebu, Prirodoslovno-matematički fakultet, Geografski odsjek.

Primjenjujući prvi kriterij, kriterij dnevnih migracija od ukupno zaposlenih kao osnovni kriterij za ulazak u obuhvat urbane aglomeracije Zagreb, isti je zadovoljilo ukupno 7 gradova i 20 općina s prostora Zagrebačke, Krapinsko Zagorske, Sisačko-moslavačke i Karlovačke županije i to:

- 7 gradova i 15 općina iz Zagrebačke županije,
- 3 općine iz Krapinsko-zagorske županije,
- 1 općina iz Karlovačke županije,
- 1 općina iz Sisačko-moslavačke županije.

Uz analizu osnovnog kriterija, analizirani su dodatni kriteriji koji odražavaju zajednički interes stanovništva šireg zagrebačkog područja kao što su:

1. Održivost i modernizacija prometnog i infrastrukturnih sustava: najznačajnija postojeća i planirana prometna i komunalna regionalna infrastruktura, autoceste, Međunarodna zračna luka Zagreb, aerodrom Lučko, prometna čvorišta, željeznička obilaznica, prigradska željeznica, žičara Sljeme, Integrirani prijevoz putnika, Državna biciklistička ruta br. 2 i druge, Regionalni vodoopskrbni sustav

„Zagreb“ sa zonama zaštite izvorišta pitke vode smještenim na području gradova i općina na širem zagrebačkom području, planovi i projekti proširenja plinske i toplinske mreže i dr.;

2. Razvoj i unaprjeđenje poslovne i poduzetničke infrastrukture: jedinstvenost tržišta, zajedničko korištenje i planovi razvoja poslovnih i poduzetničkih zona, poduzetničkih inkubatora, start-upova i raznih oblika podrške malim i srednjim poduzećima, poljoprivredna proizvodnja i potpore plasmanu lokalnih proizvoda, turizam i rekreacija i dr.
3. Zaštita sastavnica okoliša, zaštita i održivost prirodnih i kulturnih resursa i baštine: zajedničke obaveze i ciljevi korištenja, zaštite i unaprjeđenje kvalitete i količine podzemnih voda, očuvanja i zaštite značajnih dijelova sustava zelene infrastrukture, (parkova prirode Medvednica i Žumberak - Samoborsko gorje, drugih vrijednih dijelova prirode), biološke, geo i krajobrazne raznolikosti, očuvanja i unapređivanja usluga ekosustava; Program Sava - dugoročno održivo rješenje problema vezanih uz rijeku Savu i zaobalje na području od granice s Republikom Slovenijom do Siska.

Primjenom dodatnih kriterija zaključeno je da 25 jedinica lokalne samouprave, uključenih u prijedlog obuhvata Urbane aglomeracije Zagreb temeljem kriterija dnevnih migracija, zadovoljava i dodatne kriterije.

Nadalje, primjenom dodatnih kriterija u razmatranje su uzete četiri jedinice lokalne samouprave iz Krapinsko-zagorske županije: Grad Zabok, Grad Oroslavje i Grad Donja Stubica, te Općina Stubičke Toplice. Iako su između svih navedenih JLS i Grada Zagreba kao središta urbane aglomeracije prisutne značajne dnevne migracije, po različitim osnovama, ove JLS ne zadovoljavaju osnovni kriterij. Međutim, primjenom dodatnih kriterija i temeljem postupka savjetovanja s ovim JLS-ima, zaključeno je da postoji potreba za daljnjim jačanjem funkcionalnih veza sa središtem. Ovo se osobito odnosi na područje integriranog prijevoza putnika, što je od izrazitog interesa, kako za središte urbane aglomeracije, tako i za predmetne JLS, te na mogućnost jačanja i umrežavanja gospodarstva (uključujući tu i zdravstveno-rekreativno-sportski turizam) i potpornih aktivnosti (od 29 poduzetničkih zona, 5 zona koje su u funkciji smješteno je u ove 4 JLS), s obzirom da ove JLS mogu ojačati mrežu za razvoj gospodarskih djelatnosti na čitavom području urbane aglomeracije, te time u znatnoj mjeri doprinjeti unaprjeđenju gospodarskih potencijala. Također, od zajedničkog interesa je i održivo korištenje resursa Parka prirode Medvednica. Sve navedene okolnosti pružaju opravdani osnov za njihovo uključivanje u obuhvat Urbane aglomeracije Zagreb, proces izrade Strategije razvoja te nastavno i provedbu strateških projekata od važnosti za Urbanu aglomeraciju Zagreb.

U tom smislu pored naprijed istaknutih 25 JLS, dodatne kriterije zadovoljavaju i navedene četiri: Grad Zabok, Grad Oroslavje i Grad Donja Stubica, te Općina Stubičke Toplice.

Nasuprot tome, općine Lasinja i Lekenik, iako su zadovoljile osnovni kriterij migracija, jedine su dvije jedinice koje pripadaju županijama koje izravno ne graniče s Gradom Zagrebom – Lasinja Karlovačkoj, a Lekenik Sisačko-moslavačkoj županiji, radi čega ih se može smatrati dijelom šireg zagrebačkog područja. Također, samo se u manjoj mjeri mogu dovesti u vezu s dodatnim kriterijima, a bliskije su administrativno, povijesno, prostorno i u svakom drugom smislu povezane s gradovima i općinama u županiji kojoj pripadaju, osobito s gradovima središtima tih županija, Lasinja s Karlovcem, a Lekenik sa Siskom. Navedene okolnosti se ukazuju mogućim razlozima za isključivanje navedenih jedinica iz obuhvata Urbane aglomeracije Zagreb.

Kriterij prostornog kontinuiteta nije bilo potrebno primijeniti budući da je prostor određen temeljem osnovnog i dodatnih kriterija činio zaokruženu cjelinu, kontinuirano urbano područje – aglomeraciju Zagreb.

Paralelno s provedbom sveobuhvatne analize za utvrđenje obuhvata, Grad Zagreb kao središte Urbane aglomeracije, proveo je i definiranu proceduru savjetovanja s jedinicama lokalne samouprave

koje su primjenom utvrđenih kriterija bili potencijalni kandidati za ulazak u obuhvat urbane aglomeracije, održavanjem sastanaka i drugih oblika suradnje, prikupljanjem pisama namjere (24 od poslanih 31) te provedbom procedure ishođenja suglasnosti predstavničkih tijela za ulazak u aglomeraciju (od 29 upućenih poziva pozitivno mišljenje dostavilo je 28 JLS).

Jednako tako procedura definiranja podrazumijevala je i savjetovanje s nadležnim Ministarstvom regionalnoga razvoja i fondova EU (MRRFEU), putem sudjelovanja na zajedničkim koordinacijskim sastancima na temu „Pripremne aktivnosti za provedbu mehanizma integriranih teritorijalnih ulaganja“ kao i kroz pojedinačna savjetovanja predstavnika MRRFEU i Grada Zagreba. Spomenuta savjetovanja su, zbog specifičnosti zagrebačke aglomeracije rezultirala sagledavanjem područja urbane aglomeracije Zagreb kroz dvije etape: prvu koja uključuje uže područje, a obuhvatila bi JLS koje nedvojbeno temeljem svih istaknutih kriterija ulaze u njezin sastav (JLS s područja tri županije), te drugu koja bi uključivala i JLS sa šireg područja, među ostalim i s područja Karlovačke i Sisačko-moslavačke županije, kao i gradove Ivanić Grad, Vrbovec i neke druge.

1.1.3. Konačni prijedlog obuhvata Urbane aglomeracije Zagreb

Nakon provedbe utvrđene cjelovite procedure definiranja obuhvata Urbane aglomeracije Zagreb, nastavno na provedenu stručnu analizu svih mjerodavnih kriterija o uključivanju kao i o isključivanju pojedinih JLS iz obuhvata, Grad Zagreb je 10. veljače 2016. utvrdio konačni prijedlog obuhvata Urbane aglomeracije Zagreb te isti dostavio nadležnom ministru na donošenje odluke.

Pritom je konačni prijedlog definiran pridržavajući se nadasve stručnog pristupa u odnosu na provedbu postupka definiranja urbane aglomeracije te osobito i, jednog od temeljnih načela politike regionalnog razvoja, načela partnerstva i suradnje, te je kroz takav pristup i suradnju, u skladu s više puta istaknutim stajalištem Grada Zagreba o pristupu definiranju obuhvata urbane aglomeracije, posebice na zajedničkom sastanku predstavnika MRRFEU-a i Grada Zagreba, održanom 5. listopada 2015., zadržan stručni stav i teza o uključivanju **u prvu fazu obuhvata** Urbane aglomeracije Zagreb, uz Grad Zagreb kao središta urbane aglomeracije, 29 jedinica lokalne samouprave, i to 7 gradova i 18 općina temeljem osnovnog kriterija, te 3 grada i 1 općina temeljem dodatnih kriterija, pri čemu Zagrebačkoj županiji pripada 7 gradova i 15 općina, a Krapinsko-zagorskoj županiji 3 grada i 4 općine.

Konačni prijedlog obuhvata Urbane aglomeracije Zagreb uključio je i Općinu Rugvica, iako nije dostavila mišljenje, odnosno nije se očitovala. Odluka o uključivanju Općine Rugvica pritom se temelji na okolnostima ispunjenja osnovnog i dodatnih kriterija, neposrednoj granici sa Gradom Zagrebom te pripadnosti Zagrebačkoj županiji čija je bliska povezanost i upućenost na Grad Zagreb detaljno pojašnjena, slijedom čega je i uključivanje Općine Rugvica u svakom smislu neupitno.

U drugoj fazi Urbana aglomeracija Zagreb uključivala bi JLS sa šireg urbanog područja - okolne gradove i općine koji su s Gradom Zagrebom i jedinicama lokalne samouprave uključenim u prvu fazu povezane povijesno, prostorno, gospodarski i u drugom smislu, a za koje se jedinice, prije svega, stručnim pristupom, koji je primijenjen i na prvu fazu, utvrdi da čine cjelovito funkcionalno povezano urbano područje, a koje će udovoljavati zakonskim odredbama o jedinstvenim urbanim područjima. Slijedom već istaknutih okolnosti, u odnosu na općine Lasinja i Lekenik, koje su u prvoj fazi ispunjavale osnovni kriterij dnevnih migracija, a te su da ove JLS izravno ne graniče sa Zagrebom, pa se smatraju dijelom šireg zagrebačkog urbanog područja, iste se samo u manjoj mjeri mogu dovesti u vezu s dodatnim kriterijima, što ih čini i manje povezanim sa Zagrebom i ostalim jedinicama užeg urbanog područja Grada (čine ga JLS iz županija koje graniče s Gradom Zagrebom), dok su istovremeno s gradovima i općinama u županiji kojoj pripadaju bliskije povezane, navedene su JLS, nakon opisane stručne analize, kao i nakon savjetovanja s MRRFEU, izuzete iz prve faze obuhvata Urbane aglomeracije.

1.2. TERITORIJALNI KONTEKST

Predloženo Urbano područje Zagreba pokriva površinu od 2.826,5 km², odnosno 57% ukupnog zbroja površine Grada Zagreba, Krapinsko-zagorske i Zagrebačke županije. Na području Urbane aglomeracije živi 1.086.528 stanovnika (2011.), odnosno 88% od ukupnog broja stanovnika svih triju županija. Stanovnici žive u 599 naselja što je 50% od ukupnog broja naselja svih triju županija. (Tablica 1.) U Urbanoj aglomeraciji živi nešto više od četvrtine (25,35%) ukupnog stanovništva RH (4.284.889), a samom području kroz različite obrasce migracijskih kretanja gravitira još niz JLS koje ne ulaze u obuhvat UAZ, što spomenuti broj osoba na tom prostoru dodatno povećava.

1.2.1. Glavne značajke

Uz administrativno područje Grada Zagreba koje je cijelo unutar Urbane aglomeracije, Zagrebačka županija ulazi u Urbanu aglomeraciju Zagreb sa 61% svoje površine, 256.689 stanovnika, odnosno 81% od ukupnog broja stanovnika županije i 449 naselja, tj. 64% ukupnog broja naselja županije. Krapinsko-zagorska županija ulazi sa 24% površine, 39.822 stanovnika, odnosno 30% od ukupnog broja, te s 82 naselja, odnosno 30% ukupnog broja naselja županije.

Prosječna gustoća naseljenosti je 373,25 st/km², dok je isključivanjem Zagreba prosječna gustoća naseljenosti gotovo tri puta manja i iznosi 129,35 st./km² (nacionalni prosjek je 75,71 st/km², pa je gustoća i dalje znatno viša od nacionalnog prosjeka). Prosječna površina jedinice lokalne samouprave koja ulazi u obuhvat je 96 km², a ukoliko se isključi Grad Zagreb, prosječna površina iznosi 77,1 km².

Jedinice lokalne samouprave što ulaze u obuhvat UAZ različitih su veličina prema broju stanovnika (od najmanje Luke s 1.351 stanovnikom do Grada Zagreba koji broji 790.017 stanovnika), razine razvoja sukladno indeksu razvijenosti, od najslabije razvijene općine Pokupsko s indeksom razvijenosti 70,43% (2013.) do najviše razine od 139,82% nacionalnog prosjeka zabilježene u Gradu Zagrebu.

Tablica 2. Skupni pregled osnovnih podataka za Urbanu aglomeraciju Zagreb

Županija			Grad Zagreb	Zagrebačka županija	Krapinsko-zagorska županija	UKUPNO
Površina (km ²)	ukupno		641	3.078	1.229	4.948
	u UAZ	ukupno	641	1.885	300	2.826
		%	100%	61%	24%	57%
Jedinice lokalne samouprave	Ukupno		1	9 gradova + 25 općina = 34	7 gradova + 25 općina = 32	67
	u UAZ	ukupno	1	7 gradova + 15 općina = 22	3 grada + 4 općine = 7	30
		%	100%	65%	22%	45%
Stanovništvo 2011.	Ukupno		790.017	317.642	132.892	1,240.551
	u UAZ	ukupno	790.017	256.689	39.822	1,086.528
		%	100%	81%	30%	88%
Naselja	Ukupno		70	694	423	1.187
	u UAZ	ukupno	70	447	82	599

1.2.2. Urbana aglomeracija Zagreb i okruženje

Europski teritorijalni kontekst zagrebačke urbane aglomeracije može se analizirati u okvirima velikih urbanih aglomeracija Europske unije – FUA (Functional Urban Area). Obilježja posebnosti i sličnosti zagrebačke aglomeracije u europskom kontekstu mogu se analizirati u skupini reprezentativnog uzorka usporedivih aglomeracija što ih čine velike gradske aglomeracije, a čiji su glavni gradovi država usporedivi po broju stanovnika. U Europskom kontekstu svega je pet glavnih gradova koji po broju stanovnika imaju usporedivu veličinu gradske aglomeracije sa Zagrebom. To su uz Zagreb - Oslo (Norveška), Helsinki (Finska), Riga (Latvija), Amsterdam (Nizozemska), Sofia (Bugarska). Aglomeracije su veličine od 1,000,000 do 1,500,000 stanovnika. U toj je grupi po broju stanovnika još 31 aglomeracija, od kojih 26 nisu glavni gradovi država.

Europsko okruženje u sklopu kojega se sagledavaju značajke Urbane aglomeracije Zagreb kako bi se uočile osobitosti što utječu na njen prostorni i gospodarski razvoj mogu činiti gradovi koji su od Zagreba udaljeni 300 km tj. 4 sata vožnje automobilom, do kojih je racionalno putovanje jedan put tjedno. Gradovi koji čine Europsko okruženje Zagreba jesu Venecija (612,000 stanovnika), Beč (2,179,000 stanovnika), Bratislava (601,000 stanovnika), Budimpešta (3,303,000 stanovnika), Beograd (1,700,000) i Split (200,000 stanovnika).

Istraživanje susjedstva Urbane aglomeracije Zagreb usmjereno je na sagledavanje načina kako se koncepcija njenog razvoja reflektira na razvoj regija u susjedstvu, mogu li se planirani sadržaji što se smještaju i razvijaju u zagrebačkoj regiji smatrati konkurencijom ili nadopunom onih sadržaja koji se nalaze u regijama iz susjedstva, te se uz to može kontrolirati postupak primanja i davanja utjecaja na relaciji Zagreb i njegovo susjedstvo.

Velike urbane aglomeracije u susjedstvu veličine veće od 500.000 stanovnika jesu: Rim (3.457.690 stanovnika); Milano (3.076.643 stanovnika); Budimpešta (3.303.000 stanovnika); München (2.531.706 stanovnika); Beograd (1.700.000 stanovnika); Bologna (743.965 stanovnika); Firenca (696.767 stanovnika); Venecija (612.000 stanovnika); Padova (605.709 stanovnika); Verona (563.952 stanovnika); Linz (532.995 stanovnika). U susjedstvu su i glavni gradovi država manjih urbanih aglomeracija: Ljubljana, Sarajevo, Priština, Skopje i Podgorica.

U susjedstvu Urbane aglomeracije Zagreb nalaze se i gradovi koji su u utjecajnom području po geostrateškom položaju - potencijali: AU - Graz, Klagenfurt; MA - Sambotel, Velika Kaniža, Kapošvar, Pečuh; SL - Maribor, Celje; IT - Udine, Trst; BH - Banja Luka, Cazin; SR - Novi Sad. U Hrvatskoj su to gradovi: Split, Rijeka, Osijek, te Karlovac, Sisak, Varaždin, Bjelovar i Daruvar.

Zagrebačko okruženje uz Zagreb čine slijedeći gradovi: Karlovac (59.395 stanovnika); Sisak (47.768 stanovnika); Varaždin (46.946 stanovnika); Bjelovar (42.000 stanovnika); ali i gradovi u Sloveniji: Krško (6.994 stanovnika); Celje (48.081 stanovnika); Maribor (94.318 stanovnika); Ptuj (23.957 stanovnika) i Novo Mesto (22.415 stanovnika).

2. ANALIZA STANJA - SAŽETAK

UVOD

Analiza stanja se izvršila na način da su se prikupili podaci za tri makropodručja: društvo (uključujući demografiju i socijalna pitanja), gospodarstvo i urbano okruženje (uključujući pitanja ekologije i klime), odnosno za sve teme koje su propisane Smjernicama za izradu strategije razvoja urbanih područja, praćenje njihove provedbe i vrednovanje. Teme su vezane za demografiju, gospodarstvo i ulaganja, društvene činjenice, prirodne resurse, graditeljsku baštinu, raspoloživost infrastrukture, kvalitetu i zaštitu okoliša.

Podaci su se prikupljali na svim razinama, od nacionalne razine preko županijske i lokalne razine. Također ugrađeni su podaci iz različitih studija i istraživanja. Posebno iz studija Polazne osnove za izradu Strategije razvoja Urbane aglomeracije Zagreb – gospodarski aspekti (2016.), Polazne osnove za izradu Strategije razvoja Urbane aglomeracije Zagreb – prostorni aspekti (2016.) i Demografska kretanja i pokazatelji funkcionalne povezanosti na području Urbane aglomeracije Zagreb (2016.), izrađenih za novoustrojeni obuhvat Urbane aglomeracije Zagreb (u ožujku 2016.). U navedenim studijama tada dostupni podaci obrađeni su, prikazani i opisani za ukupni obuhvat Urbane aglomeracije Zagreb, te su kao takvi ugrađeni u dokument Strategije.

U ovom poglavlju dan je sažetak Cjelovite analize stanja koja se nalazi u Prilogu 2. ovog dokumenta.

2.1. DRUŠTVO

2.1.1. DEMOGRAFIJA

Cjelovito područje Urbane aglomeracije Zagreb (UAZ) obuhvaća površinu od 2.911,3 km² sa 599 naselja, od čega 12 urbanih u kojima je prema Popisu iz 2011. živjelo ukupno 1.086.528 stanovnika, što čini četvrtinu državne populacije. U posljednjem međupopisnom razdoblju u demografskom smislu ovo područje bilježi porast općeg kretanja stanovništva od 1,8%, što je dinamičnije od prosjeka Hrvatske i Grada Zagreba. Najdinamičniji rast stanovništva u UA ima obuhvaćeni dio Zagrebačke županije s porastom populacije od 4,3% prvenstveno zbog dinamičnijeg rasta satelitskih gradova u zagrebačkoj okolici - Dugog Sela, Zaprešića, Samobora, Velike Gorice, ali i dijela okolnih općina. Tip općeg kretanja stanovništva UAZ je regeneracija imigracijom (I_2), što znači da je međupopisna promjena stanovništva veća od stope prirodnog prirasta/pada te stanovništvo raste isključivo zahvaljujući pozitivnom saldu migracije. Kao rezultat dugotrajnih demografskih i općih razvojnih trendova razmještajna slika kontinuirano se poboljšava u korist područja zagrebačke okolice. Pri tome su gradska naselja odnosno gradovi policentrično razmješteni oko Grada Zagreba, a zajedno sa Zagrebom čine okosnicu budućeg razvoja urbanog područja. Stupanj urbanizacije mjeran udjelom gradskog stanovništva u ukupnom 2011. godine na području UA Zagreb iznosio je 76,6%, na području Grada Zagreba čak 93,9%, što znači da se prema modelu za određivanje stupnja urbanizacije regionalnih područja ovdje radi o području I. stupnja urbanizacije, gdje Grad Zagreb umnogome određuje stupanj urbanizacije područja aglomeracije u cjelini. Viši stupanj urbanizacije na području Grada Zagreba, pa tako i u UA Zagreb, odgovara dostignutom stupnju razvijenosti. Pozitivna migracijska bilanca ovog područja ukazuje na veći udio ulaznog toka u bruto migraciju, što aglomeraciji daje obilježje pretežito imigracijskog prostora s povoljnim posljedicama na opće kretanje stanovništva. Dnevne migracije stanovništva najznačajniji su pokazatelj demografske, ekonomske, prometne, društvene i ukupne funkcionalne povezanosti gradske okolice s matičnim gradom, ali i pokazatelj suburbanizacije zagrebačke okolice. Analiza dnevnih migracija višestruko je važna u strateškom i prostornom planiranju, posebno planiranju razvoja gospodarskih sadržaja, sustava prometa i prometnica, socijalnih usluga i infrastrukturnih sustava na području aglomeracije. Broj dnevnih migranata - zaposlenih u Gradu Zagrebu s područja UA Zagreb iznosio oko 86 tisuća (85.870),

popunjavajući 29,8% radnih mjesta Grada Zagreba što čini prosječan udjel od 55,8% od ukupnog broja zaposlenog stanovništva ovog područja. To pokazuje u kojoj je mjeri Grad Zagreb mjesto rada za stanovništvo ostalog područja zagrebačke aglomeracije, iako na području središnjih naselja okolnog obuhvatnog područja broj radnih mjesta, dugoročno promatrano, također raste. Broj radnih mjesta u okolnim gradovima i općinama očito ne prati u potrebnoj mjeri razmještaj i zadovoljavanje potreba stanovništva, prvenstveno za zapošljavanjem, obrazovanjem, kulturom. Uz radnike, iz područja UA Zagreb dnevno dolazi u Grad Zagreb i populacija od oko 14.000 učenika i studenata. Udio dnevnih migranata - zaposlenih iz 4 JLS s područja KZŽ u Grad Zagreb, dodane prema dodatnim kriterijima, niži je od 30%. Ove jedinice UA Zagreb udovoljavaju važnim razvojnim kriterijima povezanosti sa Zagrebom (prema postojećim i očekivanim gospodarskim, prirodnim, infrastrukturnim programima i projektima). Suprotni pravci dnevnog migriranja iz Grada Zagreba u ostalo područje aglomeracije znatno su slabiji i obuhvaćaju oko 16.000 aktivnih dnevnih migranata i relativno malim brojem učenika i studenata koji dnevno odlaze na područje okolnih županija. Pri tome je „internih“ dnevnih migranata - zaposlenih koji dnevno putuju iz svog naselja stanovanja na rad u neko drugo naselje unutar Grada Zagreba vrlo intenzivan i iznosi preko 30.000. Broj radnih mjesta s razmještajem u prostoru glavni je privlačni faktor, kako trajnih tako i dnevnih migracija i jedan od relevantnih pokazatelja razvijenosti urbanih područja, posebno urbanih aglomeracija velikih gradova. Broj i udio dnevnih migranata - zaposlenih iz drugih županija Hrvatske, kao i iz ostalog područja urbane aglomeracije Zagreb u posljednjem međupopisnom razdoblju u znatnom porastu. Tome je razlog što se u Gradu Zagrebu u novije vrijeme odvijalo kakvo - takvo, ali ipak veće zapošljavanje i gospodarski rast, u odnosu na ostalo područje Hrvatske.

Zajedničko strateško planiranje razvoja Grada Zagreba s jedinicama lokalne samouprave ostalog područja UA Zagreb trebalo bi potaknuti razvoj cjeline urbanog područja i to kroz povećanje broja radnih mjesta, posebno zapošljavanje mladih, izgradnju nedostajuće komunalne infrastrukture, poboljšanje jedinstvenog prometnog sustava i prometnica te porast ukupne kvalitete života. Time bi u narednom razdoblju došlo do daljnjeg porasta vrijednosti zagrebačke okolice i ukupnog urbanog područja te atraktivnosti ove lokacije za stanovanje i investiranje, a što bi se odrazilo i na smanjenje obujma dnevnih migranata s ostalog područja aglomeracije u Grad Zagreb.

2.1.2. SOCIJALNO UKLJUČIVANJE I USLUGE SOCIJALNE SKRBI

2.1.2.1. STANOVNIŠTVO PREMA RAZINI PRIHODA

Struktura stanovništva prema razini prihoda najbolji je pokazatelj životnog standarda na određenom području i jedan od pokazatelja socijalnog statusa stanovništva. Podaci o glavnim izvorima sredstava za život prikupljaju se popisima stanovništva za ukupno stanovništvo. Ovdje se daju podaci o stanovništvu UA Zagreb prema glavnim izvorima sredstava za život, temeljem Popisa stanovništva iz 2011. godine.

Tablica 3. Stanovništvo prema izvorima prihoda na području UA Zagreb po gradovima/općinama, 2011., udio u %

UA Zagreb/ JLS	Ukupno ¹⁾	Prihodi od rada	Prihodi od poljo-privrede	Mirovina	Prihodi od imovine	Socijalne i ostale povremene potpore	Bez prihoda	Nepoz-nato
Grad Zagreb - središte aglomeracije	100,0	41,8	0,1	25,2	0,5	6,6	28,4	0,1
Zagrebačka županija – dio UA Zagreb	100,0	39,1	1,2	23,3	0,3	6,1	32,1	0,0
Dugo Selo	100,0	38,9	0,3	18,9	0,3	7,2	36,2	0,0
Jastrebarsko	100,0	37,6	2,6	25,6	0,2	5,3	31,1	0,2
Samobor	100,0	40,6	0,4	24,7	0,5	6,2	29,7	0,0
Sveta Nedelja	100,0	41,2	0,1	22,5	0,4	4,6	32,3	0,0
Sveti Ivan Zelina	100,0	35,4	4,4	25,4	0,2	5,6	32,0	0,1

Velika Gorica	100,0	39,9	0,5	23,1	0,3	6,7	31,3	0,0
Zaprešić	100,0	42,9	0,2	22,6	0,3	5,4	30,3	0,0
Bistra	100,0	38,9	0,5	23,9	0,1	5,4	32,4	0,0
Brckovljani	100,0	32,4	1,0	18,6	0,1	6,5	42,8	0,0
Brdovec	100,0	40,5	0,3	23,4	0,2	4,2	32,5	0,0
Dubravica	100,0	35,8	5,4	27,6	0,7	5,4	27,7	-
Jakovlje	100,0	36,8	0,6	27,9	0,1	6,2	29,3	-
Klinča Sela	100,0	35,9	1,7	23,9	0,2	5,8	34,0	0,2
Kravarско	100,0	33,8	0,8	22,2	-	6,5	37,6	-
Luka	100,0	34,4	2,7	26,6	-	5,7	32,4	0,1
Marija Gorica	100,0	37,0	1,1	27,7	0,1	7,2	28,6	-
Orle	100,0	32,3	3,1	25,4	-	7,1	34,5	0,5
Pisarovina	100,0	32,0	14,5	27,3	0,2	6,0	29,6	-
Pokupsko	100,0	27,8	5,8	24,6	0,0	12,0	33,0	-
Pušća	100,0	39,3	1,2	24,6	0,4	8,5	28,6	-
Rugvica	100,0	36,4	1,5	18,2	0,2	7,6	38,0	0,0
Stupnik	100,0	40,1	0,5	21,2	0,2	5,0	34,3	-
Krapinsko-zagorska županija – dio UA Zagreb	100,0	34,9	5,6	27,8	0,2	8,5	29,4	0,0
Donja Stubica	100,0	34,3	1,2	26,5	0,1	14,3	27,4	0,0
Oroslavje	100,0	35,2	0,3	29,7	0,4	9,0	26,6	0,0
Zabok	100,0	38,1	11,5	30,2	0,3	5,5	27,0	0,0
Gornja Stubica	100,0	31,0	6,0	23,4	0,2	8,6	35,7	0,0
Marija Bistrica	100,0	34,1	1,8	26,9	0,1	7,7	31,5	-
Stubičke Toplice	100,0	35,2	0,3	32,2	0,1	8,7	27,0	-
Veliko Trgovišće	100,0	34,4	14,1	26,0	0,0	7,4	31,2	0,0
UAZ - UKUPNO	100,0	40,9	0,6	24,9	0,5	6,5	29,3	0,1
RH - UKUPNO	100,0	35,0	1,9	25,6	0,6	8,0	32,1	0,1

¹⁾ Zbroj podataka po stupcima veći je od podatka „Ukupno“ (ukupan broj stanovnika) jer su osobe mogle dati najviše dva odgovora o prihodima koje su ostvarivale tijekom prethodnih 12 mjeseci, prema visini prihoda i to birajući dva najveća.

Izvor: Stanovništvo prema glavnim izvorima sredstava za život i spolu, Popis stanovništva 2011., DZS, 2012.

Prema glavnim izvorima sredstava za život 2011., najveći udio stanovništva UA Zagreb živi od prihoda od rada i to ukupno 40,9%, što je za oko 6 postotnih poena više od prosjeka Hrvatske (35%). Nakon stanovništva koje pretežito živi od rada, slijedi udio stanovništva bez ikakvih stalnih prihoda za život, a koji je na razini UA Zagreb iznosio 29,3%, ali manje nego na razini Hrvatske (32,1%). Slijedi udio stanovništva sa prihodima od mirovina sa prosječno 24,9%, stanovništvo koje prima socijalne i ostale povremene potpore sa 6,5% dok je udio stanovnika sa prihodima od poljoprivrede i imovine najmanji i iznosi ispod 1 %.

Vezano s većim udjelom prihoda od rada, a manjim udjelom stanovništva bez prihoda, prihodi od socijalnih i ostalih potpora su manji na području ove aglomeracije nego Hrvatske, dokle je udio prihoda od mirovina približno isti. Prihodi stanovništva od imovine u strukturi ukupnih prihoda veći su na državnoj razini nego na razini aglomeracije.

Najveći udio prihoda od rada (veći od 40%) imaju: Zaprešić, zatim Grad Zagreb, Sveta Nedelja, Samobor i Stupnik. Na drugoj strani najmanji udio ovih prihoda ima općina Pokupsko (27,8%), dokle su ostali gradovi i općine po ovom udjelu između ove dvije krajnje granice.

Na drugoj strani, glede stanovništva koje živi bez vlastitih prihoda (tj. uzdržavano je pomoćima drugih članova obitelji), najveći je udio tog stanovništva (iznad 35 %) u općinama Brckovljani (čak 42,8%), Rugvica (38%), Gornja Stubica (35,7%) te u gradu Dugom Selu (36,2%).

2.1.2.2. STANOVNIŠTVO KOJE ŽIVI ISPOD GRANICE SIROMAŠTVA

Stopa rizika od siromaštva u Hrvatskoj je u 2014. iznosila 19,4%, dokle se na razini županija i jedinica lokalne samouprave, zbog nedovoljne veličine uzorka kućanstava obuhvaćenih u anketi, ne publiciraju niti izrađuje. Stoga statistički uzorak koji za sada provodi Državni zavod za statistiku, za županijsku i lokalnu razinu nije dovoljno reprezentativan te ovi važni pokazatelji na razinama nižim od Hrvatske nedostaju.

Prag rizika od siromaštva u Hrvatskoj, prema posljednjim raspoloživim podacima za 2014. godinu za jednočlano kućanstvo iznosio je 23.760 kuna na godinu (1.980 kn/mj.), dok je za kućanstvo s dvije odrasle osobe i dvoje djece mlađe od 14 godina iznosio 49.896 kuna na godinu (4.158 kn/mj.).

Kako analiza strukture stanovništva prema razini prihoda na području Grada Zagreba, Zagrebačke županije u obuhvatu aglomeracije, kao i na ukupnom području UA Zagreb pokazuje povoljnije odnose nego na razini Hrvatske, s jedne strane, a s druge, uzimajući u obzir niže date podatke o većim prosječnim neto plaćama po zaposlenom u Gradu Zagrebu, koje čine glavninu raspoloživog dohotka kućanstava, kao ključnog parametra za izračun stope rizika od siromaštva, procjenjuje se da je ova stopa na području UA Zagreb ipak niža nego na državnoj razini i iznosi oko 16,3 %.

Imajući u vidu sami iznos neto plaća po zaposlenom odnosno njihov odnos prema prosjeku Hrvatske, vjerojatno se radi i o nižoj stopi rizika od siromaštva prvenstveno na području Grada Zagreba, pa i Zagrebačke županije- u obuhvatu aglomeracije, s tim da bi ova stopa na području cjeline Krapinsko-zagorske županije, pa i na području obuhvata njenih općina i gradova u granicama UA Zagreb, mogla biti veća čak i do 15% nego na razini Hrvatske. To znači da se stopa rizika od siromaštva na području KZZ - u obuhvatu UA procjenjuje na 22,3%.

2.1.2.3. SOCIJALNA SKRB

Najveći broj korisnika socijalne skrbi evidentiran je u Gradu Zagrebu. Broj korisnika u ustanovama socijalne skrbi varira promatrano po gradovima i općinama Urbane aglomeracije Zagreb, no taj je podatak više pokazatelj koncentracije ustanova unutar aglomeracije nego broja potrebitih stanovnika u pojedinoj lokalnoj zajednici.

Po sastavnicama Urbane aglomeracije Zagreb nedostaju ustanove za smještaj starijih i nemoćnih osoba te smještajni kapaciteti za osobe s teškim tjelesnim invaliditetom, ovisne o pomoći drugih osoba. Problem predstavljaju i liste čekanja za smještaj u ustanove za starije i nemoćne osobe što ukazuje na nedostatak smještajnih kapaciteta u odnosu na potrebe stanovnika. Neke općine u Urbanoj aglomeraciji Zagreb nemaju ustanove za smještaj starih i nemoćnih osoba. Općenito je prisutan manjak programa za starije i nemoćne osobe. Postoji također problem neadekvatnih prostora centara za socijalnu skrb u nekim općinama i gradovima Urbane aglomeracije Zagreb. Socijalne ustanove nisu podjednako ekipirane stručnim kadrovima pa teško provode programe i sadržaje za starije i nemoćne osobe. Dio aktivnosti na području socijalne skrbi obnašaju brojne udruge te pružaju različite usluge u zajednici, no potrebno je dalje razvijati suradnju s njima na tom području.

Kategorija urbanog siromaštva posebno je prepoznata te uključuje nove socijalne rizike i nove tipove socijalne isključenosti.

2.1.2.4. URBANA SIGURNOST / SIGURNOSNI POKAZATELJI

Dinamičnim i snažnim razvitkom Grada Zagreba i njegove Urbane aglomeracije, poprimaju se obilježja suvremenih europskih metropola. To podrazumijeva i pojavu različitih oblika kriminaliteta koji su po broju i obliku izraženiji u urbanom dijelu Zagreba, u odnosu na ostali prostor. Podaci se

evidentiraju unutar Policijske uprave Zagrebačke (pokriva prostor Grada Zagreba i Zagrebačke županije) i Policijske uprave Krapinsko-zagorske.

Na području Grada Zagreba kriminalitet je u blagom padu za 0,3% u odnosu na 2015., ali u odnosu na razdoblje od 2005. do 2015. godine smanjen je za više od 30%. Općem stanju pridonijela je i pojačana suradnja sa svim čimbenicima sigurnosnog sustava, posebice u suprotstavljanju novim oblicima kriminaliteta koji je najizravnije mogao utjecati na opću sigurnost ljudi i njihove imovine, na ljudska prava i slobode svakog pojedinca, te na gospodarski i sigurnosni sustav zemlje.

U 2016. godini broj kaznenih djela u Gradu Zagrebu bilježio je pad od 0,3% u odnosu na 2015. U promatranom razdoblju bilježi se pad broja prometnih nesreća za 4,7% kao i pad broja ozlijeđenih osoba u prometnim nesrećama. Trenutna razriješenost kaznenih djela je 52,9% ili 3,3% bolja, što govori o tome da se policija dodatno aktivirala, te se stručno usavršila u kontekstu promjene zakonodavstva tj. sve je kvalitetniji rad s obzirom na promjene u strukturi kriminaliteta, načinu i sofisticiranosti izvršenja kaznenih djela. Primjerice, samo od 2013. godine (primjena novog zakonodavstva) kada je stopa otkrivačke djelatnosti bila 46,8 posto, sada je ista za čak 6,1% bolja.

Zaštita i spašavanje

U Gradu Zagrebu djeluje upravno tijelo koje obavlja poslove što se odnose na pripremanje i sudjelovanje sudionika zaštite i spašavanja na nesreće, velike nesreće i katastrofe, te na ustrojavanje, pripremanje i sudjelovanje operativnih snaga zaštite i spašavanja u prevenciji, reagiranju na nesreće, velike nesreće i katastrofe te na uklanjanje mogućih uzroka i posljedica. Tako je evidentirano da su najveći broj hitnih intervencija obavile ekipe Zavoda za hitnu medicinu te pripadnici Javne vatrogasne postrojbe (JVP) i dobrovoljnih vatrogasnih društava (DVD).

Na ostalim područjima unutar Urbane aglomeracije Zagreb pod nadležnošću Zagrebačke i Krapinsko-zagorske županije osnovani su Stožeri zaštite i spašavanja i donijeti potrebni provedbeni dokumenti.

2.1.2.5. BRANITELJI

Na području Urbane aglomeracije Zagreb postoji velika braniteljska populacija koja potrebu hrvatskih branitelja i članova njihovih obitelji (kao nadogradnju zakonskoj regulativi) u lokalnoj zajednici ostvaruju u Gradu Zagrebu, putem Ureda za branitelje, a u ostalim JLS kroz različite gradske i općinske službe ili Ured državne uprave. U Gradu Zagrebu Program skrbi za hrvatske branitelje iz Domovinskog rata i članove njihovih obitelji za razdoblje od 2014. do 2017. (SGGZ, 24/13) donesen 2013., ima za svrhu zaštitu i pružanje neposredne, brze i učinkovite pomoći najugroženijim hrvatskim braniteljima i članovima njihovih obitelji u svrhu poboljšavanja osnovnih životnih uvjeta, te pravovremene informiranosti o mjerama i vrstama pomoći Grada Zagreba. Specifične zdravstvene potrebe hrvatskih branitelja Krapinsko-zagorske županije prepoznate su u Općoj bolnici Zabok i bolnici hrvatskih veterana, dok je za hrvatske branitelje s prebivalištem na području Zagrebačke županije izrađen Program i definirani kriteriji za liječenje u Specijalnoj bolnici „Naftalan“.

2.1.2.6. LJUDSKA PRAVA I PARTICIPACIJA GRAĐANA

Unutar Urbane aglomeracije Zagreb danas postoje različiti mehanizmi koji omogućavaju savjetovanje sa zainteresiranom javnošću, odnosno s građanima, nevladinim organizacijama, udrugama građana, tvrtkama i slično, čime se daje mogućnost zainteresiranoj javnosti da sudjeluje u procesu donošenja odluka na način da izrazi svoje mišljenje o prijedlozima aktualne vlasti i tako ima mogućnost utjecati na političke odluke.

Ravnopravnost spolova

Kako bi se promijenilo stajalište javnosti prema spolnoj ravnopravnosti i spolnoj diskriminaciji te omogućio daljnji napredak u poboljšanju ravnopravnosti žena i muškaraca u obitelji i svim područjima javnog života, izrađen je Akcijski plan za područje Grada Zagreba. Uočeno je da je na području aglomeracije izvan Grada Zagreba nedovoljna suradnja županije i udruga te često

nepostojanje udruga, nositelja razvoja civilnog društva, kao i nepostojanje udruga koje bi se bavile problematikom nasilja i pružanja pomoći žrtvama. Stoga je potrebno JLS poticati na aktivniji angažman u unapređenju ravnopravnosti spolova kroz osnivanje općinskih i gradskih povjerenstava, te poticanje suradnje s udrugama civilnog društva razvijanjem partnerstava.

Suzbijanje rasne i druge diskriminacije

Cilj antidiskriminacijske politike je sprječavanje diskriminacije u pogledu rase i etničkog porijekla, vjere ili uvjerenja, invaliditeta, dobi, spolne orijentacije ili spola te je stoga potrebno poticanje organizacija civilnog društva da doprinose jačanju javne svijesti o društvenoj opasnosti diskriminacije i dobru koje za svakoga donosi poštivanje prava drugog i drugačijeg.

Nacionalne manjine

Na području Urbane aglomeracije Zagreb, prema popisu stanovništva iz 2011., žive pripadnici 22 nacionalne manjine sa 50.496 stanovnika (4,6 % od ukupnog broja stanovnika UAZ). Potrebno je osigurati sredstva za rad vijeća, predstavnika i Koordinacije nacionalnih manjina putem kojih pripadnici manjinskih zajednica sudjeluju u javnom životu i upravljanju lokalnim poslovima. Rad manjinskih udruga većinom se podupire davanjem na korištenje javnih prostora za njihove aktivnosti (tribine, izložbe, promocije knjiga, priredbe i slično) bez naplate.

Vjerska prava i slobode

Cilj gradova i općina na području Urbane aglomeracije Zagreb je razvoj i unaprjeđivanje odnosa s brojnim vjerskim zajednicama, što se ostvaruje podupiranjem aktivnosti vjerskih zajednica i njihovih projekata davanjem materijalne i nematerijalne potpore. Namjenske potpore daju se za gradnju i obnovu objekata vjerskih zajednica, financiraju se verificirani vjerski programi u dječjim vrtićima u sklopu redovitog programa u gradskih/općinskih dječjih vrtića, te se sufinanciraju redoviti cjelodnevni programi predškolskog odgoja u vjerskim dječjim vrtićima (katolički, židovski, evangelički).

Civilno društvo i sloboda udruživanja

Na području Urbane aglomeracije Zagreb registrirano je oko 13 tisuća udruga civilnog društva. Najviše je sportskih udruga; slijede gospodarske, tehničke, kulturne, humanitarne, udruge za zaštitu prava, udruge koje okupljaju i štite djecu, mladež i obitelj, udruge Domovinskog rata, zdravstvene i socijalne, ekološke, udruge za okupljanje i zaštitu žena, a znatno je manje udruga koje su duhovne, hobističke, nacionalne, znanstvene, prosvjetne i etničke.

Suradnjom gradova i općina s udrugama utječe se na sustavno jačanje javne svijesti o problemima i pravima pojedinih skupina građana te na ostvarenje njihovih specifičnih potreba u lokalnoj zajednici. To se ostvaruje dodjelom financijskih potpora programima i projektima udruga koji su od interesa za gradove i općine, davanjem udrugama na korištenje prostore za rad, te pokroviteljstvom raznih manifestacija u organizaciji pojedinih udruga.

Mladi u Urbanoj aglomeraciji Zagreb

Mladi na području Urbane aglomeracije Zagreb čine oko 15% ukupnog stanovništva. Probleme mladih predstavljaju nezaposlenost (preko 30% nezaposlenih u dobnoj skupini 15-30 godina), nedovoljna briga društva i države, nizak životni standard, okupiranost zabavom i potrošnjom, nedostatak životne perspektive, ovisnost o drogama, alkoholu i duhanu, problem stanovanja, apatičnost i nedostatak interesa za društvena zbivanja te neodgovorno seksualno ponašanje.

Zbog toga je potrebno osmišljavanje i provedba programa djelovanja za mlade, pri čemu glavne teme interesa trebaju biti obrazovanje i informatizacija, zapošljavanje, poduzetništvo, socijalna politika, zdravstvena zaštita i reproduksijsko zdravlje, aktivno sudjelovanje mladih u društvu, izgradnja civilnoga društva i volonterskoga rada, kultura mladih i slobodnoga vremena, te mobilnost, informiranje i mogućnost savjetovanja.

Također je potrebno osigurati prostorne uvjete za provođenje slobodnog vremena mladih, uvažavajući njihove potrebe i interese. Stvaranjem više mogućnosti za mlade, te njihovim osnaživanjem poboljšao bi se pristup i sudjelovanje svih mladih u društvu.

2.1.3. DRUŠTVENA I ZDRAVSTVENA INFRASTRUKTURA

2.1.3.1. DRUŠTVENA INFRASTRUKTURA

Zadovoljavanje javnih potreba u društvenim djelatnostima jedna je od temeljnih funkcija lokalne samouprave, budući da je društvena infrastruktura najvažnija komponenta društvenog standarda neke zajednice, koja značajno utječe na podizanje obrazovnog, zdravstvenog i kulturnog standarda te ukupnu kvalitetu života na nekom području. Sustav društvenih djelatnosti zahtijeva povezivanje podsustava zdravstvene zaštite, socijalne skrbi, obrazovanja te objekte i institucije koje promiču sportski i kulturni život.

Mreže društvenih djelatnosti potrebno je izraditi temeljem prostorno planske dokumentacije, prostornih standarda, procjena, planova i odluka te pitanja važnih za dimenzioniranje pojedinih segmenata mreža.

Ako izdvojimo zdravstvenu i odgojno-obrazovnu infrastrukturu koje su obrađene zasebno, pod društvenom infrastrukturom promatramo institucije u kulturi te sportsko-rekreativnu infrastrukturu.

Općenito, promatrajući situaciju u sve tri županije koje su u obuhvatu UAZ, vidljiva je neujednačenost u dostupnosti društvene infrastrukture i povezanih programa u kulturi i sportu kroz pojedine JLS u obuhvatu UAZ, a što onda posljedično ima direktan utjecaj na razlike u atraktivnosti pojedinih JLS za stanovanje odnosno kvalitetu života (posebice s obzirom na dostupnost sadržaja namijenjenih djeci, obiteljima i mladima). Glavni problemi tiču se kapaciteta za kvalitetnim upravljanjem kako sportsko-rekreativnim objektima u javnom vlasništvu, tako i institucijama u kulturi. Pod nedostatkom kapaciteta podrazumijeva se i financijski kapacitet za održavanje i unaprjeđenje infrastrukture, ali i upravljačko-administrativni kapacitet odnosno sposobnost pronalaženja različitih modela financiranja ulaganja u infrastrukturu (od EU fondova do drugih financijskih institucija ili strateških partnera).

2.1.3.2. ZDRAVSTVENA INFRASTRUKTURA

Pregled stanja u zdravstvu Urbane aglomeracije Zagreb ukazuje na nejednaku razinu i dostupnost zdravstvene skrbi za stanovnike općina i gradova aglomeracije. Stanovnici nekih općina koriste zdravstvene usluge izvan svoje općine što upućuje na nejednoliku dostupnost zdravstvene zaštite na području cijele Urbane aglomeracije Zagreb. Prikupljene informacije ukazuju na manjak i dotrajalost zdravstvenih objekata i opreme. Manjak zdravstvenih djelatnika i određenih specijalizacija povezan je s upućivanjem stanovnika aglomeracije na specijalističke i dijagnostičke preglede u veće centre poput Grada Zagreba. U tom kontekstu treba razmotriti i budućnost Sveučilišne bolnice u Blatu u Gradu Zagrebu čija je izgradnja trajala od 1982. do 1992. godine, ali bolnica nije dovršena. Primjerice, usluga hitne pomoći u nekim se dijelovima aglomeracije ocjenjuje nezadovoljavajućom. Naglasak razvoja zdravstva u aglomeraciji čini se da bi trebao biti na osiguranju uvjeta za unapređenje preventivnog djelovanja i provedbi preventivnih zdravstvenih programa te razvoju informatizacije i e-zdravstva čime bi se povećavala dostupnost zdravstvene skrbi stanovnicima aglomeracije.

2.1.3.3. STANOVANJE

Stanovanje ima značajan udio pri planiranju, projektiranju i gradnji na prostoru Urbane aglomeracije Zagreba, jer zauzima pretežiti dio urbaniziranog prostora i prevladavajući je sadržaj naselja te treba biti društveno reguliran i kontroliran, od dostupnosti stana do osiguranja osnovnog standarda i kvalitete stanovanja. Osim samog stana, standard i kvaliteta stanovanja ovise i o dostupnosti i kvaliteti pratećih sadržaja stanovanja i dostupnosti mreže javne i društvene infrastrukture na nivou stambenog susjedstva, naselja i stambenog područja.

Ukupno je na prostoru UA Zagreb 516.209 stanova što je 23 % od ukupnog stambenog fonda RH.

Tablica 4. Stanovi prema načinu korištenja u jedinicama lokalne samouprave UAZ prema popisu 2011. godine

Ime grada ili općine	Stanovi Ukupno	Stanovi za stalno stanovanje				Stanovi koji se koriste povremeno		Stanovi u kojima se samo obavlja djelatnost
		ukupno	nastanjeni	privremeno nenastanjeni	napušteni	za odmor i rekreaciju	u vrijeme sezonskih radova u poljoprivredi	
Grad Zagreb	384.333	373.538	299.977	69.870	3.691	4.878	234	5.683
Dugo Selo	7.456	6.724	5.330	1.301	93	701	18	13
Jastrebarsko	8.237	6.385	4.967	979	439	1.729	104	19
Samobor	16.864	14.353	12.148	1.780	425	2.229	196	86
Sveta Nedelja	6.854	6.531	5.486	969	76	308	8	7
Sveti Ivan Zelina	8.472	6.252	4.808	887	557	2.105	109	6
Velika Gorica	25.956	23.863	20.752	2.641	470	2.022	24	47
Zaprešić	10.268	9.892	8.567	1.201	124	338	8	30
Bistra	2.673	2.428	2.059	259	110	216	27	2
Brckovljani	3.444	2.458	1.927	454	77	932	47	7
Brdovec	4.526	3.941	3.446	330	165	583	2	0
Dubravica	721	555	455	25	75	163	2	1
Jakovlje	1.724	1.457	1.228	123	106	251	9	7
Klinča Sela	2.038	1.724	1.488	174	62	312	-	2
Kravarско	1.300	792	662	70	60	493	15	0
Luka	674	493	406	39	48	180	1	0
Marija Gorica	1.282	893	715	94	84	377	12	0
Orle	1.020	895	641	88	166	124	1	0
Pisarovina	2.004	1.460	1.155	218	87	538	6	0
Pokupsko	1.632	976	728	131	117	649	6	1
Pušća	1.256	963	851	62	50	283	5	5
Rugvica	2.831	2.769	2.274	345	150	57	5	0
Stupnik	1.335	1.313	1.071	202	40	10	1	11
Donja Stubica	2.810	2.052	1.703	248	101	717	41	0
Oroslavje	2.859	2.504	2.006	373	125	345	7	3
Zabok	3.746	3.244	2.888	264	92	450	33	19
Gornja Stubica	2.413	1.940	1.568	184	188	417	56	0
Marija Bistrica	3.357	2.607	1.865	300	442	649	98	3
Stubičke Toplice	1.923	1.077	1.011	44	22	767	79	0
Veliko Trgovišće	2.201	1.707	1.453	138	116	433	59	2
UAZ	516.209	485.786	393.635	83.793	8.358	23.256	1.213	5.954
Republika Hrvatska	2.246.910	1.912.901	1.496.558	342.349	73.994	249.243	13.526	71.240

Izvor: Stanovi prema načinu korištenja, Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2011., DZS, Zagreb.

Nastanjeni su stanovi u Republici Hrvatskoj u dominantnom privatnom vlasništvu fizičkih osoba 97,3 %, dok je samo 2,7 % u vlasništvu pravnih osoba. Na prostoru UAZ ti su omjeri još veći (97,7 %) u korist fizičkih u odnosu na ostalo vlasništvo.

2.1.4. ODGOJ I OBRAZOVANJE

2.1.4.1. ODGOJNO OBRAZOVNA INFRASTRUKTURA

PREDŠKOLSKI ODGOJ

Pregled stanja u predškolskom odgoju Urbane aglomeracije Zagreb ukazuje na manjak ustanova predškolskog odgoja te posljedično nedovoljne kapacitete predškolskih ustanova. Tako Orle, Pokupsko, Kravarsko, Stupnik i Stubičke toplice nemaju nijedan dječji vrtić. Osim toga, analiza ukazuje na nejednoliku opterećenost ustanova predškolskog odgoja, te da pojedine općine i gradovi Urbane aglomeracije Zagreb upućuju svoju djecu na područje susjednih lokalnih jedinica zbog manjka ustanova predškolskog odgoja (npr. Samobor). Osim toga, mogući problemi u predškolskom odgoju se javljaju zbog dotrajalosti zgrada i opreme, nedostatka dvorana za tjelesne aktivnosti i igrališta za dnevni boravak djece predškolske dobi na otvorenom. Osim nedostataka fizičke infrastrukture vrtića i jaslica, za kvalitetan predškolski odgoj u gradovima i općinama aglomeracije nužno je povećati ponudu verificiranih programa u suglasju s potrebama i interesima djece i roditelja, primjerice radno vrijeme predškolskih ustanova nije prilagođeno potrebama obitelji (manjak poludnevni i drugih programa). Nedostatni su programi za djecu posebnih skupina (od 6 mjeseci do 1 godine starosti, za djecu s posebnim potrebama i darovitu djecu). Iako nisu javno dostupni statistički podaci o dotrajalosti zgrada i opreme, kao ni o usklađenosti ponude programa i potreba i interesa roditelja, na ranije navedene zaključke upućuju planovi, Internet stranice i drugi javni izvori općina i gradova Urbane aglomeracije Zagreb.

Najveći je porast dječjih vrtića zabilježen u Gradu Zagrebu. Očekivano gradovi u Urbanoj aglomeraciji Zagreb imaju veći broj dječjih vrtića od općina, a u velikim gradovima, plan mreže dječjih vrtića usklađen je s Državnim pedagoškim standardom i prilagođen teritorijalnom kriteriju. Djelatnost predškolskog odgoja mogu obavljati općinske ili gradske predškolske ustanove, ali i privatni dječji vrtići (primjerice u Zagrebu, Dugom Selu, Velikoj Gorici). Općine većinom imaju po jedan dječji vrtić, a neke općine nemaju dječje vrtiće na svom području.

OSNOVNOŠKOLSKO OBRAZOVANJE

Osnovnoškolskim se obrazovanjem učenicima u općinama i gradovima Urbane aglomeracije Zagreb omogućuje redovna djelatnost odgoja i obrazovanja u osnovnim školama, nad kojima jedinice lokalne samouprave imaju osnivačka prava. Postoji razvijena mreža osnovnoškolskih ustanova kroz matične osnovne škole sa svojim područnim školama, ali se u osnovne škole upisuje sve manje djece, što ukazuje na lošu demografsku situaciju u Urbanoj aglomeraciji Zagreb.

Osim kadrova i dodatno obogaćenih sadržaja i programa za učenike osnovnih škola, u Urbanoj aglomeraciji Zagreb se gradovi i općine susreću s problemima neadekvatne opremljenosti objekata i nužne potrebe obnove zgrada osnovnoškolskih ustanova, sportskih dvorana i slično, te opremanja modernom tehnologijom. Nedostatak školskog prostora u područjima većeg doseljavanja i istodobno velik broj napuštenih objekata područnih škola u ruralnim područjima čini kapacitet osnovnoškolskih ustanova nezadovoljavajućim u smislu optimalnog rasporeda u Urbanoj aglomeraciji Zagreb.

Na području cijele Urbane aglomeracije Zagreb nisu ujednačeni uvjeti za prelazak na rad u jednoj smjeni ili produženi boravak. Manjak programa i izvannastavnih aktivnosti u osnovnim školama, manjak učitelja za program produženog boravka, nedostatak stručnih suradnika, i poteškoće u javnom prijevozu učenika pristuni su problemi u dijelovima aglomeracije.

Na području aglomeracije u školskoj godini 2015./2016. postoji ukupno 187 osnovnih škola, pri čemu je 106 redovnih škola i 4 škole za učenike s poteškoćama u razvoju, 6 privatnih škola s pravom javnosti, te 4 osnovne umjetničke škole (3 glazbene i 1 plesna) i 5 srednjih glazbenih škola i 2 srednje plesne škole smještene u središtu Urbane aglomeracije Zagreb u ukupno 84 građevine. Na zapadnom, južnom i istočnom dijelu prostora smješteno je 47 osnovnih škola te 4 osnovne glazbene škole (Jastrebarsko, Samobor, Velika Gorica i Zaprešić), dok se na sjevernom dijelu aglomeracije nalazi 6 osnovnih škola, 2 javne glazbene škole (Zabok, Marija Bistrica) i 1 privatna glazbena škola (Donja Stubica).

Postoji razvijena mreža osnovnoškolskih ustanova kroz matične osnovne škole sa svojim područnim školama, ali se u osnovne škole upisuje sve manje djece. Budući da je osnovnoškolsko obrazovanje obavezno u Republici Hrvatskoj, to ukazuje na lošu demografsku situaciju u Urbanoj aglomeraciji Zagreb. Trend smanjenja broja upisanih učenika u osnovne škole uz stagnantan broj osnovnih škola utjecao je na smanjenje broja upisanih učenika po osnovnoj školi. Prosječan broj učenika po osnovnoj školi u Urbanoj aglomeraciji Zagreb smanjio se s 272 na kraju školske godine 2007./2008. na 235 na kraju školske godine 2013./2014. Također, treba primijetiti da postoje znatne regionalne razlike u broju učenika po osnovnoj školi između gradova i općina u aglomeraciji.

SREDNJOŠKOLSKO OBRAZOVANJE

Srednjoškolskim obrazovanjem se omogućuje za učenike neobvezna djelatnost odgoja i obrazovanja u srednjim školama, dok pojedine srednje škole u Gradu Zagrebu provode programe obrazovanja odraslih iz svog obrazovnog sektora.

Primjećuje se da uvjeti školovanja u srednjim školama na području cijele Urbane aglomeracije Zagreb nisu jednaki, pogotovo što se tiče raspoloživosti, stanja i opremljenosti školskog prostora u postojećim srednjoškolskim objektima, sportskih dvorana i igrališta u srednjim školama.

Postoji i značajan problem prekida školovanja, posebice u strukovnim školama, čime nastaje potreba prevencija takvih slučajeva i proaktivno zauzimanje za povratak u škole i integraciju u društvo.

Dodatno, velike su razlike i u informatizaciji škola, pa dok su neke škole već posve digitalno zrele i koriste informatičko-komunikacijske tehnologije u nastavi, neke na žalost nemaju niti osnovnu informatičku učionicu.

U obrazovanju u širem smislu ubrajaju se i aktivnosti cjeloživotnog obrazovanja, tečajevi stranog jezika, informatičkih vještina i slično. Pučko otvoreno učilište Zagreb je najveća ustanova za obrazovanje, učenje i kulturu u Hrvatskoj, a polaznicima nudi programe obrazovanja, osposobljavanja, usavršavanja, osnovne i srednje škole, kulture i nakladništva, razvoja i međunarodnih projekata te sveučilišta za treću životnu dob. Na području Urbane aglomeracije Zagreb postoji niz takvih ustanova, primjerice Pučko otvoreno učilište Samobor, Pučko otvoreno učilište Velika Gorica, Pučko otvoreno učilište Zaprešić, Pučko otvoreno učilište Dugo Selo, Pučko otvoreno učilište Sv. Ivan Zelina, Pučko otvoreno učilište Zabok, te srodne ustanove koje organizirano provode djelatnosti obrazovanja, kulturne i informativne djelatnosti. Tako na primjer, Centar za obrazovanje u Samoboru provodi programe obrazovanja odraslih, a u sklopu Centra za kulturu Jastrebarsko djeluje škola stranih jezika, i održavaju se informatički tečajevi. Ove se obrazovne usluge pružaju dijelom u javnom sektoru, a visoka je zastupljenost privatnih pružatelja usluga. Pojedine srednje škole u Gradu Zagrebu također samostalno provode programe obrazovanja odraslih iz svog obrazovnog sektora.

Iako ne postoje precizni podaci za područje UAZ, poznato je da na razini cijele Hrvatske samo 2,4% stanovnika sudjeluje u programima cjeloživotnog učenja, što je višestruko ispod europskog prosjeka (oko 12%).

2.1.4.2. VISOKOŠKOLSKO OBRAZOVANJE

Visoko školstvo i znanstveno-istraživačka djelatnost na području Urbane aglomeracije Zagreb koncentrirani su u Gradu Zagrebu kao sveučilišnom središtu aglomeracije, kojem inkliniraju studenti iz cijele Hrvatske, a posebno iz gradova i općina Urbane aglomeracije Zagreb. Oko 80 posto ukupnog broja studenata studira na Sveučilištu u Zagrebu. Međutim, primjećuju se nedostatni prostorni i kadrovski kapaciteti na nekim fakultetima, te njihova dislociranost.

Kapaciteti studentskih domova i opremljenost nisu zadovoljavajući i rješavaju se djelomično obnovom studentskih domova u Gradu Zagrebu.

Da bi se visoko školstvo i znanost stavilo u funkciju razvoja aglomeracije, nužna je aktivnija suradnja znanosti i gospodarstva kroz zajedničke razvojne projekte i programe koji će omogućiti korištenje znanstveno-istraživačkih rezultata i kadrova za društveno-gospodarski razvoj UAZ.

2.2. GOSPODARSTVO

2.2.1. OPĆA GOSPODARSKA KRETANJA

Gospodarska kretanja u Hrvatskoj u razdoblju od 2008. do 2014. godine obilježila je gospodarska kriza. Započela je pod utjecajem globalne financijske i gospodarske krize, a nastavila slabošću gospodarskog sustava, osobito njegovom niskom konkurentnošću.

Grad Zagreb najjače je gospodarsko središte Hrvatske, u njemu se ostvaruje trećina BDP-a Republike Hrvatske. Stoga je upravo i njegova uloga presudna za gospodarstvo UAZ. Iako Grad Zagreb prednjači po pokazateljima konkurentnosti u usporedbi s ostalim županijama Republike Hrvatske, u usporedbi s gradovima slične veličine unutar Europske unije zaostaje po konkurentnosti, posebice po pitanju pametne specijalizacije.

Do 2010. godine BDP po stanovniku je u Gradu Zagrebu rastao, da bi nakon toga, u razdoblju od 2011. do 2014. godine bio u stalnom padu. U Zagrebačkoj županiji, BDP je kontinuirano padao od 2011., dok podaci o kretanju BDP-a po stanovniku u Krapinsko-zagorskoj županiji ne pokazuju ujednačen trend, odnosno promjene u odnosu na prosjek osciliraju u okviru +/- do 3%. U Tablici 5. nalaze se podaci vezani za BDP koji se odnose na 2014. godinu.

Tablica 5. Bruto domaći proizvod – Republika Hrvatska, Grad Zagreb, Zagrebačka županija i Krapinsko-zagorska županija 2014. godine (tekuće cijene)

	BDP (tis. kuna)	BDP (tis. EUR)	Struktura po županijama (u postocima; RH=100)	BDP/st. (u kunama)	BDP/st. (u EUR)	Indeks RH=100
Grad Zagreb	109.098.168	14.298.554	33,3%	136.640	17.908	176,4
Zagrebačka županija	19.169.563	2.512.389	5,8%	60.229	7.894	77,8
Krapinsko-zagorska županija	6.489.203	850.484	2,0%	49.906	6.541	64,4
Republika	328.109.379	43.002.461	100,0	77.456	10.152	100,00

Hrvatska						
----------	--	--	--	--	--	--

Izvor: Bruto domaći proizvod za RH, NKPS – 2. razina i županije u 2014., Priopćenje br. 12.1.3./2016., DZS

U 2014. u Gradu Zagrebu na prvom je mjestu u strukturi stvaranja bruto dodane vrijednosti djelatnost trgovina na veliko i malo, prijevoz i skladištenje, smještaj, priprema i usluživanje hrane s udjelom od 21,5%, a slijedi javna uprava i obrana, obrazovanje, djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi s udjelom od 14,9%. Udjel prerađivačke industrije u Gradu Zagrebu pada od 13,9% u 2008. do 10,6% u 2014. U strukturi BDV-a gospodarskih djelatnosti na razini Hrvatske, Grad Zagreb ima izrazito visoki udjel u djelatnostima: informacija i komunikacija (67,1%), financijskom sektoru (62,6%), stručnim, znanstvenim, tehničkim, administrativnim i ostalim uslužnim djelatnostima (54,9%). Današnji tehnološki nivo zagrebačke industrije je znatno niži, pa je stoga i tehnološka struktura izvoza značajno nepovoljnija. Za razvoj gospodarstva Grada Zagreba ključnu ulogu imaju djelatnosti temeljene na znanju. U 2014. godini u djelatnostima usluga temeljenim na znanju radilo je više od 96.000 osoba. Na dan 31. prosinca 2016. godine, u Gradu Zagrebu aktivno je bilo 8.599 pravnih osoba čija je djelatnost temeljena na znanju. Tu su uključene sljedeće djelatnosti: stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti; obrazovanje; djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi, te umjetnost, zabava i rekreacija. Udio zaposlenosti Zagreba u ovim djelatnostima Hrvatske znatno je veći nego u prerađivačkoj industriji, građevinarstvu i trgovini. Samo u stručnim, znanstvenim i tehnološkim djelatnostima radi oko 32.000 zaposlenih, a udjel ovih djelatnosti u RH je oko 50%. To sugerira potrebu posebne pozornosti na ove djelatnosti u novim strateškim dokumentima razvoja Grada Zagreba te izradu i provedbu mjera koje bi poticale stvaranje novih radnih mjesta u ovim djelatnostima što predstavlja važnu logističku podršku svim drugim gospodarskim i negospodarskim djelatnostima. Ako se tome doda i zaposlenost u financijskim djelatnostima, informacijsko-komunikacijskim djelatnostima, transportu i drugim poslovnim uslugama i obrazovanju, udio tih djelatnosti u ukupnoj zaposlenosti u Gradu Zagrebu dostiže visokih 40%. Značenje Grada Zagreba kao znanstveno-tehnološkog središta oslikava podatak da je od ukupnog broja zahtjeva za zaštitu патената podnesenih Državnom zavodu za intelektualno vlasništvo polovica prijavljena s područja Grada Zagreba i Zagrebačke županije. Sa zagrebačkog područja također je oko polovina ukupno priznatih патената na području RH.

Analizirajući raspoložive razvojne dokumente gradova i općina na području UAZ može se zaključiti da su glavne gospodarske djelatnosti trgovina, prerađivačka industrija, graditeljstvo i poljoprivreda. Prema posljednjim raspoloživim podacima od Fine iz studenog 2017. u 2016. godini na području UAZ poslovalo je 45.005 poduzetnika s 375.978 zaposlenih. Ostvarili su 358.108.923 kuna prihoda i 338.039.491 kuna rashoda. U ukupnom broju poduzetnika u UAZ Grad Zagreb sudjeluje s 85%, a u ukupnom broju zaposlenih sudjeluje s 87%. Značajnija poduzetnička aktivnost prisutna je još u Velikoj Gorici, Samoboru, Svetoj Nedelji i Zaprešiću. Prema ostvarenoj neto dobiti na prvom je mjestu Grad Zagreb, a slijede Sveta Nedelja, Samobor i Rugvica. Na području UAZ ukupno je 17.344 obrta u 2016. godini. Od toga je u Gradu Zagrebu registrirano 12.224, što čini 70,48% svih obrta, dok je preostalih 5.120 obrta raspoređeno u preostalim 29 JLS smještenih u UAZ. U Gradu Zagrebu na 1 km² smjestilo se 19,06 obrta, a iznadprosječnu gustoću obrta po km² bilježe još Zaprešić (6,64), Zabok (6,49) i Sveta Nedelja (5,69). Zajedno s Gradom Zagrebom, 90,34% svih obrta u UAZ smješteno je još u gradovima Velikoj Gorici, Samoboru, Jastrebarskom, Svetoj Nedelji, Zaprešiću, Svetom Ivanu Zelini i Dugom Selu. Osim spomenutih gradova koji tvore većinu obrta u UAZ, u skupinu JLS s više od 100 obrta ulaze Zabok, Marija Bistrica, Oroslovje, Brdovec, Klinča Sela i Donja Stubica. U preostalim 22 JLS smjestilo se nešto manje od 10% svih obrta na području UAZ. Prisutan je trend smanjenja broja obrta (osobito izumiru tradicionalni i umjetnički obrti), što je povezano i s činjenicom da interes mladih za obrtnička zanimanja kontinuirano opada. Postojeći programi strukovnog obrazovanja ne prate u dovoljnoj mjeri potrebe budućih obrtnika, kojima osim praktičnih nedostaje i upravljačkih vještina za pokretanje vlastitog posla. Za daljnji razvoj obrtništva potrebna su dodatna ulaganja u promociju obrtništva i obrtničkih zanimanja, usklađivanje strukovnih programa s potrebama budućih obrtnika, pružanje podrške u pokretanju vlastitog posla te stvaranje prilika za financiranje projekata iz EU fondova.

Osim izravnog doprinosa rastu BDP-a, investicije utječu i na povećanje potencijala gospodarskog rasta. U Gradu Zagrebu ostvarene investicije po stanovniku u 2014. godini iznosile su 15.731 HRK/st. što je 63,9% više od prosjeka RH. Investicije po stanovniku u Zagrebačkoj županiji nešto su veće od hrvatskog prosjeka dok su u Krapinsko-zagorskoj županiji u razdoblju od 2010. do 2014. godine kontinuirano u padu i značajno ispod hrvatskog prosjeka. U Krapinsko-zagorskoj županiji, u gradovima Oroslavje, Zabok i općinama Gornja Stubica, Marija Bistrica, Stubičke Toplice i Veliko Trgovišće, vrijednosti investicija u novu dugotrajnu imovinu u 2015. godini su u porastu u odnosu na 2014. godinu.

Stanovnici Grada Zagreba imaju bolje potencijalne životne prilike u odnosu na ostatak Hrvatske u kojoj je većina hrvatskih županija po ovom parametru ispod hrvatskog prosjeka

PODUZETNIČKA INFRASTRUKTURA

Gospodarska infrastruktura relevantna za UAZ uključuje slobodne i poduzetničke zone, te poduzetničke potporne institucije. U listopadu 2014. godine, Državni ured za reviziju objavio je Izvješće o obavljenoj reviziji učinkovitosti i ulaganja u opremanje i razvoj poduzetničkih zona (skupno za sve županije), te pojedinačna izvješća o obavljenoj reviziji po županijama.³ U Tablici 6. prikazani su podaci o broju poduzetničkih zona na području UAZ na temelju podataka Registra MINPO (na dan 18. studeni 2015.) i Izvješća Državnog ureda za reviziju (listopad, 2014.).

Tablica 6. Poduzetničke zone po gradovima i općinama Urbane aglomeracije Zagreb

Naziv	Grad/Općina	Poduzetničke zone		
		Podaci MINPO-registar (2015)	Podaci iz Izvješća Državnog ureda za reviziju (2014) - PLANIRANO	Podaci iz Izvješća Državnog ureda za reviziju (2014) – AKTIVNO (U FUNKCIJI)
Zagreb	Grad	0	0	0
Brckovljani	Općina		11	2
Brdovec	Općina		5	3
Dugo Selo	Grad		1	1
Jakovlje	Općina	1	3	1
Jastrebarsko	Grad		1	1
Klinča Sela	Općina		4	
Pisarovina	Općina		1	1
Pušća	Općina		1	
Rugvica	Općina		4	1
Samobor	Grad		1	1
Sveti Ivan Zelina	Grad		10	1
Sveta Nedjelja	Grad		3	3
Marija Gorica	Općina		1	
Velika Gorica	Grad		3	1
Orle	Općina		2	
Zaprešić	Grad		8	3
Pokupsko	Općina		2	
Kravarско	Općina		1	
Bistra	Općina		2	2
Luka	Općina		1	1
Dubravica	Općina		2	
Stupnik	Općina		0	0
Gornja Stubica	Općina		1	1

³U skupnom Izvješću navodi se da Grad Zagreb razvojnom strategijom i prostorno planskom dokumentacijom nije predvidio izgradnju poduzetničkih zona, stoga je ukupno 20 pojedinačnih izvješća.

Marija Bistrica	Općina		2	1
Veliko Trgovišće	Općina	1	1	1
Zabok	Grad		1	1
Donja Stubica	Grad		5	2
Stubičke Toplice	Općina	2	2	
Oroslavje	Grad		1	1
UKUPNO		4	80	29

Izvor: Ministarstvo gospodarstva, Državni ured za reviziju (2014.), MINPO (veljača 2015.)

Prema javno dostupnim podacima Središnjeg državnog portala trenutno u RH posluje 12 slobodnih zona od kojih je jedna smještena na području UAZ, a to je Slobodna zona Zagreb. U novijim podacima iz Županijske razvojne strategije Zagrebačke županije do 2020. godine vidljivo je da i Stupnik ima osnovanu poduzetničku zonu. Koncem 2013. u poduzetničkim zonama u funkciji na području UAZ poslovalo je 298 poduzetnika koji su imali 8.819 zaposlenih (prosječan broj zaposlenih po poduzetniku u poduzetničkim zonama UAZ je 30). Prosječno 10 poduzetnika posluje u jednoj poduzetničkoj zoni. Prema broju zaposlenih u zonama UAZ prednjače Gospodarska zona Grada Zaboka (ukupno 1.809), Radna zona Sveta Nedelja (ukupno 1.543) te Radna zona Samobor (ukupno 957). Ove tri zone zapošljavaju gotovo 50% (48,86%) od ukupnog broja zaposlenih u zonama na području UAZ. U 15 poduzetničkih zona zaposleno je manje od 100 zaposlenika.

Prema podacima Državnog ureda za reviziju (2014.) ukupna ulaganja u poduzetničke zone u UAZ iznosila su 299.821.094,00 HRK. Najznačajnija ulaganja u zone na području UAZ (iznad 30.000.000,00 HRK) bila su ulaganja u poduzetničke zone na području Grada Zaprešića, Samobora i Zaboka. Gotovo 50% (46,78%) od ukupnog iznosa ulaganja uloženo je na području ova tri grada. Ukoliko se promotre podaci o visini ulaganja po zaposleniku, prosječan iznos ulaganja po zaposleniku poduzetničke zone u UAZ iznosi 33.997,18 HRK, a prednjače poduzetničke zone u Pisarovini, Brckovljanima te Velikoj Gorici koje višestruko premašuju ovaj iznos.

Popunjenost zona se razlikuje po JLS i još uvijek postoje tendencija gradnje novih zona prije popunjavanja postojećih. Često zone nemaju jasnu stratešku usmjerenost prema određenim gospodarskim sektorima, što često dovodi do neadekvatne infrastrukture koje pružaju potencijalnim investitorima.

Osim poduzetničkih zona, na području UAZ nalaze se i poduzetničke potporne institucije (PPI). Na području Grada Zagreba tako djeluje jedna javna PPI, Razvojna agencija - Tehnološki park Zagreb, te 7 privatnih PPI (uglavnom inkubatora), u Zagrebačkoj županiji djeluje 6 PPI (Regionalna razvojna agencija Zagrebačke županije, Samobor, Vrbovec, Ivanić Grad i 2 u Velikoj Gorici), a u Krapinsko-zagorskoj djeluje samo Zagorska razvojna agencija kao PPI. Sve ove institucije razlikuju se u kapacitetima, opsegu i kvaliteti usluga koje pružaju te se stoga može ustvrditi da na području UAZ ne postoji ravnomjerna dostupnost potpornih usluga poduzetnicima, a istovremeno je evidentna potreba za unaprjeđenjem poduzetničkih vještina, posebice onih koji se odnose na internacionalizaciju poslovanja te strateško upravljanje poduzećima.

2.2.2. TRŽIŠTE RADA

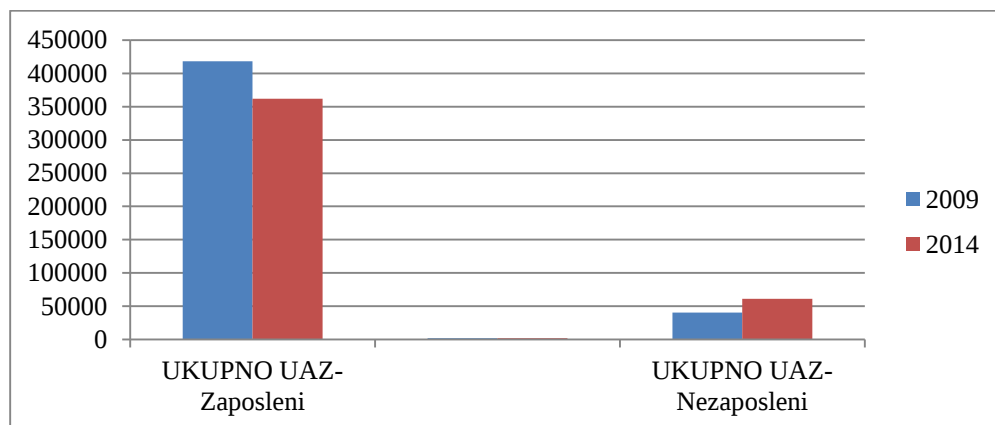
ZAPOSLENOST I NEZAPOSLENOST

Broj nezaposlenih osoba u svim JLS u UAZ u 2014. godini u odnosu na 2008. godinu je porastao, pri čemu se u 20 JLS broj nezaposlenih udvostručio, dok je u njih 6 broj nezaposlenih gotovo 3 puta veći u 2014. godini nego li u 2008. godini (Donja Stubica, Gornja Stubica, Marija Gorica, Pokupsko, Stupnik, Veliko Trgovišće).

Usporedni podaci o zaposlenima i nezaposlenima na području UAZ, za godine 2009. i 2014. prikazani su na Grafikonu 2. Iz Grafikona je vidljiv značajan (i brži) pad broja zaposlenih te sporiji rast broja nezaposlenih na području UAZ u promatranom razdoblju. Taj bi se podatak mogao protumačiti kao sposobnost dijela radne snage da se ponovo zaposli u kraćem roku, dok veći dio jednom kada je istisnut s tržišta rada, ostaje u dijelu nezaposlenih osoba kroz dulje vrijeme te nije sposobno ponovo se vratiti na tržište rada u kraćem roku.

Grafikon 2. Broj zaposlenih i nezaposlenih na području UAZ 2009. i 2014.

Izvor: Izračun autora prema podacima DZS, po godinama (eiz)

U Gradu Zagrebu je 2008. godine bilo prosječno 26.584 nezaposlenih osoba, a 2015. godine registrirano ih je 39.206. Ukupno gledano, u Gradu Zagrebu nezaposlenost je rasla od 2008. do 2014. godine za 65,3% odnosno 17.373 osobe, a u RH za 38,6% ili 91.445 osoba. Konačno, 2015. godine nezaposlenost u Gradu Zagrebu bilježi pad od 4.751 osobe ili 10,8% u odnosu na prethodnu godinu.

Na zaposlenost i nezaposlenost uvelike utječu demografska kretanja. Na području UAZ primjetan je nastavak procesa starenja stanovništva, posebno središnjeg gradskog naselja te smanjivanje udjela mladih. Istovremeno jača pritisak na gradsku infrastrukturu i potražnju za radnim mjestima zbog imigracijskog priliva povećavajući razlike u gustoći naseljenosti na području UAZ. Statistički podaci ukazuju na nedostatak novih slobodnih radnih mjesta, nepovoljnu strukturu nezaposlenih s obzirom na razinu obrazovanja, dob i spol, uz istovremeno znatan broj deficitarnih zanimanja. Kako bi nezaposleni imali veće mogućnosti ponovnog zapošljavanja nužno je stjecati nova znanja i vještine, dodatno se školovati u struci ili se obrazovati u nekom novom području u kojem postoji potražnja za radnom snagom, te aktivno tražiti zaposlenje u širem okruženju.

Ukoliko se podaci o nezaposlenima usporede s RH, na razini UAZ Grad Zagreb sudjeluje s otprilike $\frac{1}{4}$ broja nezaposlenih dok ostale JLS u UAZ sudjeluju s preostalih $\frac{3}{4}$ nezaposlenih. Stoga su i udjeli UAZ tijekom godina u ukupnom broju nezaposlenih u RH vidljivo viši negoli udjeli samo Grada Zagreba u ukupnom broju nezaposlenih u RH. Kako bi se mogli donositi sigurniji zaključci o kretanjima broja nezaposlenih po pojedinim djelatnostima, prema razini obrazovanja, prema dobi, spolu itd., potrebni su dodatni podaci na razini JLS i analize čiji se rezultati mogu dalje koristiti za promišljanje konkretnih razvojnih mjera usmjerenih na rješavanje pitanja nezaposlenosti.

Prema zadnjem dostupnom podatku Hrvatskog zavoda za zapošljavanje o registriranoj nezaposlenosti za 31. srpanj 2017. na području Grada Zagreba evidentirano je 23.827 nezaposlenih osoba.

U ukupnom broju nezaposlenih u Republici Hrvatskoj, udio Zagrebačke županije bio je 5,22%, uz prosječno u 2011. registriranih 15.947 nezaposlenih osoba, a u 2016. godini 5,16% uz prosječno 12.495 registriranih nezaposlenih osoba. Iako je tijekom gotovo cijelog promatranog razdoblja

prisutan porast nezaposlenosti (najveći porast u 2013. za 6,4%), u 2016. godini u odnosu na prošlu godinu došlo je do pada za 15,4% na razini Republike Hrvatske i 20,9% na razini Zagrebačke županije.

Prema zadnjim službenim podacima u Krapinsko-zagorskoj županiji, krajem prosinca 2016. godine u Područnom uredu Krapina evidentirano je 4.526 nezaposlenih osoba, što ukazuje na smanjenje od 0,9% ili za 40 osoba u odnosu na stanje krajem prethodnog mjeseca, te istodobno na smanjenje za 27,2% odnosno za 1.689 osoba u odnosu na kraj prosinca 2015. godine.

2.2.3. POSLOVNO OKRUŽENJE

Regionalni indeks konkurentnosti. Grad Zagreb je u odnosu na 2010. godinu poboljšao svoju poziciju te se na temelju vrijednosti regionalnog indeksa konkurentnosti smjestio na sam vrh. Iako je u 2007. i 2010. godini Zagrebačka županija bila na visokom 5. mjestu, u 2013. godini je međutim pogoršala svoj položaj (u odnosu na 2010. godinu), te je na sedmom mjestu u odnosu na ostale hrvatske županije. Krapinsko-zagorska županija je uspjela poboljšati svoj položaj u odnosu na 2010. godinu te se nalazi otprilike u sredini, na 12. mjestu, odnosno pokazuje bolje rezultate u odnosu na devet hrvatskih županija.

Podaci o konkurentnosti Grada Zagreba jasno govore o vrijednostima iznad prosjeka RH za područje infrastrukture i javnog sektora, investicija i razvijenosti poduzetništva kao i ekonomskih rezultata (iako je dinamika nešto lošija). Zagrebačka županija prednjači u kvaliteti poslovne infrastrukture koja je daleko iznad prosjeka RH, kao i investicije i poduzetnička dinamika. Što se tiče Krapinsko-zagorske županije, osim osnovne infrastrukture i javnog sektora te poslovne infrastrukture, svi ostali pokazatelji su puno ispod prosjeka. Razvijenost poduzetništva je na razini prosjeka RH.

Razvidno je da postoji velika potreba daljnjeg razvoja i unaprjeđenja poslovnog okruženja za investiranje, kako u vidu učinkovitih javnih usluga tako i kroz dostupnost različitih financijskih instrumenata potpore poduzetništvu koji bi pojačali ekonomsku dinamiku.

Grad Zagreb ima značajnu ulogu u vrijednostima uvoza, izvoza i salda vanjsko-trgovinske razmjene. Prema podacima Državnog zavoda za statistiku, iz 2016. godine, ukupan robni izvoz Grada Zagreba u 2015. godini je iznosio 29 milijardi kuna, dok je uvoz bio 73 milijardi kuna. U odnosu na godinu prije izvoz je povećan za 2,8%, ali istodobno je zabilježeno i povećanje uvoza od 3,9%. U nominalnim vrijednostima, robni izvoz Grada Zagreba u razdoblju od 2010. do 2015. godine rastao je po prosječnoj godišnjoj stopi od 4,1%, a uvoz po prosječnoj stopi od 1,4%. Najnoviji podaci pokazuju da je ukupan robni izvoz Grada Zagreba u 2016. godini iznosio 30 milijardi kuna, a uvoz 74 milijarde kuna. Budući da je izvoz Grada Zagreba i dalje znatno manji od uvoza, sustav poticaja izvoznika te povezivanje poduzetnika kroz njihovo umrežavanje na nalaženju programa zamjene uvoza vlastitom proizvodnjom, posebno proizvodnjom za izvozna tržišta, od iznimne je važnosti. S obzirom na trendove kretanja izvoza i uvoza na razini Grada bilježi se opadanje robnog deficita.

Prema posljednjim raspoloživim podacima za područje UAZ, u razdoblju od 2008.-2012., u 2008. godini u svega 3 JLS (Bistra, Gornja Stubica, Oroslavje) vrijednosti izvoza veće su negoli vrijednosti uvoza. Ukupno 22 JLS (od 30 u UAZ) nisu u toj godini bile u mogućnosti pokriti izvozom niti polovinu svojeg uvoza. Među gradovima s osobito nepovoljnim vrijednostima su te godine bili Velika Gorica (4,78%) i Dugo Selo (14,06%). Na području cijele aglomeracije pokrivenost uvoza izvozom iznosila je 27,22%, dok je prosječna pokrivenost uvoza izvozom po pojedinoj JLS iznosila 38,8%. Drugim riječima, JLS su uvozile gotovo dvostruko više negoli izvozile. Ukoliko se promatra udio UAZ u ukupnom izvozu i uvozu RH, može se primijetiti da UAZ značajno više sudjeluje u ukupnom uvozu RH nego li u izvozu.

Prema podacima Županijske razvojne strategije Zagrebačke županije do 2020. godine, Zagrebačka županija pridonosi sa 5,2% u ukupnom izvozu ili 5,5 mlrd. kuna u 2014. godini. Izvoz Zagrebačke županije u 2014. g. porastao je za gotovo 3 puta u odnosu na 2010. g. Najveći izvoznik od gradova Zagrebačke županije jest Samobor, a slijede Sveta Nedelja, Dugo Selo Vrbovec, Velika Gorica, te Sveti

Ivan Zelina. Svi gradovi bilježe deficit u robnoj razmjeni s inozemstvom, osim Dugog Sela koje ima suficit.

Prema podacima Krapinsko-zagorske županije u 2015. godini, vrijednost izvoza gradova Oroslavja i Zaboka i Općine Gornja Stubica kao i uvoza, je u padu u odnosu na 2014. godinu. Općine Marija Bistrica i Veliko Trgovišće bilježe porast vrijednosti izvoza te pad vrijednosti uvoza u odnosu na 2014. godinu. Općina Stubičke Toplice bilježi porast vrijednosti izvoza i uvoza u 2015. godini u odnosu na 2014. godinu.

Socijalno poduzetništvo. Poduzetništvo s etičkim integritetom u cilju maksimiziranja društvene vrijednosti, a ne privatne vrijednosti ili profita. Socijalno poduzetništvo je danas važan stup europskog gospodarstva koji predstavlja oko 10% BDP-a i u njemu je zaposleno više od 11 milijuna radnika ili 4,5% aktivnog stanovništva EU. U Hrvatskoj ono sada zapošljava tek jedan % ukupno zaposlenih, no procjene su da je ono potencijal za otvaranje čak 80.000 radnih mjesta. U Hrvatskoj je danas registrirano preko 47.000 neprofitnih udruga, a samo 150 ih se bavi društvenim poduzetništvom. Do 2020. godine u planu je izrada sustava njihove evidencije.

2.2.4. TURIZAM I KULTURA

TURIZAM

Urbana aglomeracija Zagreb najveće je središte kontinentalnog turizma, s povoljnim geografskim položajem na turističkim pravcima prema Jadranu. Njegov dosadašnji razvitak i stanje determinirano je kretanjima ukupnog razvitka, užeg i šireg okruženja, te političko-gospodarskog stanja u svijetu. Potencijal za razvoj turizma utemeljen je prvenstveno na: atraktivnoj prirodnoj i kulturnoj baštini (velike zaštićene površine, površine pod šumom, očuvani ruralni prostor, lovišta, izvori termalne vode, rijeke, potoci, jezera i ribnjaci), područjima parkova prirode, vinskih cestama i kulturno-povijesnim atrakcijama.

Strategijom razvoja turizma Republike Hrvatske do 2020. godine definirane su proizvodne grupe na kojima Zagreb treba temeljiti svoj turistički razvoj - zdravstvene, kulturne i poslovne, a primarni proizvodi koje treba razvijati su medicinski turizam, gradski turizam, turizam baštine, skup asocijacije i skup korporacije. Proizvodi s izraženom perspektivom rasta su cikloturizam, koji unatoč sve većem rastu još uvijek nije dovoljno valoriziran niti komercijaliziran, omladinski i socijalni turizam, događanja te gastro i eno turizam.

Turističkom razvoju bitno doprinose poslovni skupovi i kongresi. Prema podacima iz 2014. od ukupno 7.553 poslovnih skupova održana u Hrvatskoj tijekom prva tri tromjesečja 2014., njih 3.793 tj. 50,2% održano je u Zagrebu. Poslovni skupovi uglavnom se odvijaju u hotelskim prostorima uređenim za tu namjenu (čak 87%). Zagreb je prema ICCA (International Congress and Convention Association) 2013. godine uvršten na 79. mjesto ljestvice svjetskih kongresnih gradova što predstavlja pozitivan pomak u odnosu na 134. mjesto 2012. godine.

Zagrebačka županija također ima veliki turistički potencijal, te se kao izletničko-rekreacijska destinacija može pozicionirati kao "Zeleni prsten Zagreba". Mogućnosti razvoja Zagrebačke županije su u više vrsta selektivnih oblika turizma; od onog seoskog, preko lovnog, ribolovnog, sportsko-rekreacijskog, geotermalnog pa sve do izletničkog. Općenito, ukupni smještajni kapaciteti su danas skromni, mali je broj ležajeva. U strukturi ponude je također vrlo malo seoskih domaćinstava sa smještajnim kapacitetima i pansionima, što je osnova ruralnog turizma.

Kvalitetnu osnovu za razvoj turističkih djelatnosti ima Krapinsko-zagorska županija, koja u skladu s prirodno-geografskim i kulturno-povijesnim uvjetima ima preduvjete za toplički turizam, vjerski turizam, zdravstveni turizam, kulturni i seoski turizam. Okosnicu ponude smještaja čine hoteli u toplicama. U hotelima je u promatranom vremenskom razdoblju od 2010.- 2016. godine ostvareno preko 75% ukupnih noćenja. Termalni izvori Stubičkih toplica predstavljaju osnovicu turističke

ponude Krapinsko-zagorske županije, a nacionalno svetište Marija Bistrica centar je svjetskog vjerskog turizma. Sportsko-rekreacijska ponuda koncentrirana je između ostalih i u Stubičkim Toplicama te Donjoj Stubici. Uglavnom se radi o rekreacijskim sadržajima vezanim uz bazene s termalnom vodom te sportskim sadržajima uobičajeno traženim u sklopu turističkog boravka poput tenisa, trim-staza, kuglanja, minigolfa i sl.

U Gradu Zagrebu prema podacima iz 2014. sveukupni smještajni kapaciteti broje 12.560 postelja i to većinom u hotelskim kapacitetima (56%). Broj postelja u hotelima iznosi 7.051, u hostelima 2.242, dok u ostalim smještajnim objektima iznosi 3.267. U strukturi hotelskog smještaja u 2014. godini dominiraju hoteli više (4*) kategorije u kojima je 45,5% svih stalnih hotelskih ležajeva, slijede hoteli srednje kategorije (3*) s udjelom od 30% te hoteli više kategorije (5* i Hotel Business) s udjelom od 21,5 %, a preostalih 3% ležajeva je u hotelima niže (2*) kategorije. Značajka aktualnog razvoja smještajnih kapaciteta u Gradu je porast broja hostela koji se u samo tri godine popeo sa 6 na 40-ak. Smještajni objekti ostalih vrsta također bilježe porast broja i kapaciteta. To se posebice odnosi na smještajne objekte u kojima se pružaju usluge smještaja u domaćinstvu, kod kojih se, ovisno o vrsti smještajnog objekta, može govoriti o praktički udvostručenim kapacitetima u periodu od 2015. do 2017. godine. Zagreb je u razdoblju od I.-XI. mjeseca 2016. posjetilo 1.054.955 turista koji su ostvarili 1.848.618 noćenja.⁴

Tablica 7. Dolasci turista u odabranim županijama, 2010.-2016.

Županija	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.
Zagrebačka	34991	35068	39990	48000	51259	59500	75023
Krapinsko-zagorska	54781	60121	62837	75172	85367	95751	124585
Grad Zagreb	666106	730945	767366	876604	967902	1077778	1152598
Republika Hrvatska	10604116	11455677	11835160	12441476	13128416	14343323	15594157

Tablica 8. Noćenja turista u odabranim županijama, 2010.-2016.

Županija	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.
Zagrebačka	56227	62894	73176	82309	85759	97132	131641
Krapinsko-zagorska	145411	153046	161811	177587	210253	215831	283351
Grad Zagreb	1085597	1183125	1245669	1451891	1602420	1804290	2016107
Republika Hrvatska	56416379	60354275	62743463	64827814	66483948	71605315	78049852

Izvor: DZS, Statistički ljetopisi 2008.-2014., Statističke informacije 2017.

Izvor za Zagrebačku županiju: Županijska razvojna strategija Zagrebačke županije do 2020. godine

Zaključno, u UAZ zabilježen je uzlazni trend u turizmu, stavljajući jak naglasak na turizam kao propulzivnu djelatnost i sektor koji ima pozitivan utjecaj na cjelokupno gospodarstvo.

KULTURNA INFRASTRUKTURA

Kulturnoj djelatnosti Urbane aglomeracije Zagreb doprinose državne, gradske i privatne ustanove u kulturi: centri za kulturu, narodna sveučilišta, otvorena ili pučka učilišta, muzeji, galerije, kazališta, koncertne dvorane, kinematografi, knjižnice, arhivi i druge umjetničke organizacije. Kulturne

⁴ Gradski ured za strategijsko planiranje i razvoj Grada, Odjel za statistiku, mjesečno priopćenje, siječanj 2017.

djelatnosti u gradovima i općinama na području Urbane aglomeracije Zagreb provode se i kroz niz aktivnosti i kulturno-umjetničkih događaja.

Teritorijalna raspoređenost kulturnih događanja i kulturnih ustanova na području Urbane aglomeracije Zagreb nije jednolika, kulturna infrastruktura nije potpuno prilagođena potrebama osoba s invaliditetom. Pitanje prostornih kapaciteta za provođenje regularnih aktivnosti ustanova u kulturi, radnog prostora za umjetničke organizacije i umjetnike nije u svim općinama i gradovima Urbane aglomeracije Zagreb jednako riješeno, a nacionalna i međunarodna suradnja umjetnika i organizacija u kulturi i umjetnosti ocjenjuje se nedovoljno razvijenom. Uz tradicionalne kulturne aktivnosti koje treba očuvati, noviji trendovi u kulturnim djelatnostima nisu prema postojećim informacijama zaživjeli u Urbanoj aglomeraciji Zagreb, poput projekata mobilnosti umjetnika, ili razvoja kreativne industrije, umjetničkih radionica za osobe s posebnim potrebama i drugo.

KULTURNA BAŠTINA OD POSEBNE VRIJEDNOSTI ZA RAZVOJ TURIZMA

Bogatstvo kulturne baštine jedna je od značajnih karakteristika prostora Aglomeracije. Povoljnost položaja, bogatstvo i raznolikost prirodne sredine obilježavala je prostor trajnom privlačnošću i kontinuitetom naseljenosti od pretpovijesti do danas, ostavljajući brojna materijalna svjedočanstva. Prema evidenciji Ministarstva kulture Republike Hrvatske, na području Urbane aglomeracije Zagreb u Registar kulturnih dobara Republike Hrvatske upisano je ukupno 1143 kulturnih dobara, od toga 845 nepokretnih kulturnih dobara, 283 pokretnih kulturnih dobara i 15 nematerijalnih kulturnih dobara.

Tablica 9. Detaljan prikaz registriranih kulturnih dobara prema vrsti kulturnog dobra na području Urbane aglomeracije Zagreb

VRSTA KULTURNOG DOBRA	GRAD ZAGREB	ZAGREBAČKA ŽUPANIJA	KRAPINSKO - ZAGORSKA ŽUPANIJA	UKUPNO
Nepokretno kulturno dobro - pojedinačno	558	192	40	790
Nepokretno kulturno dobro – kulturno-povijesna cjelina	35	17	2	54
Nepokretno kulturno dobro - kulturni krajolik	1	-	-	1
Pokretno kulturno dobro - pojedinačno	57	48	4	109
Pokretno kulturno dobro - zbirka	109	24	3	136
Pokretno kulturno dobro - muzejska građa	32	5	1	38
Nematerijalno kulturno dobro	10	5	-	15
UKUPNO	802	291	50	1143

Izvor: Registar kulturnih dobara Republike Hrvatske, Ministarstvo kulture Republike Hrvatske, stanje na dan: 08.04.2016.

SPORTSKO - REKREACIJSKA INFRASTRUKTURA

U Urbanoj aglomeraciji Zagreb sport je razvijen i ima dugogodišnju tradiciju. O tome svjedoče i podaci o broju sportskih udruga, i broju poslovnih subjekata u sportskim djelatnostima. Suradnja sportskih klubova je prostorno organizirana tako da se klubovi istog sporta povezuju u sportske zajednice i saveze koji se teritorijalno udružuju u općinske, gradske i županijske zajednice sportskih udruga. Zastupljenost prema vrsti sporta je u Urbanoj aglomeraciji Zagreb visoka jer se stanovnici aktivno i rekreativno bave raznovrsnim sportovima, no broj i udjel sportski aktivnih stanovnika treba povećavati i nuditi više programa sportske rekreacije. U rekreaciju je uključeno oko 20 posto građana u Gradu Zagrebu dok je prosjek u razvijenim europskim državama između 30 i 70 posto što ukazuje na nedovoljno sportski aktivnog stanovništva. Uz to povezano, primjećuje se neusklađenost broja i kapaciteta sportskih objekata s potrebama stanovništva, sportaša i rekreativaca: manjak sportskih građevina i nedovoljna kvaliteta i opremljenost sportskih objekata sportskih dvorana u odgojno-obrazovnim institucijama, neravnomjeran raspored sportskih i rekreativnih građevina na području Urbane aglomeracije Zagreb.

TEHNIČKA KULTURA

Na području Urbane aglomeracije Zagreb postoji manjak odgovarajućih prostora u kojima bi građani, prije svega djeca i mladi, mogli zadovoljavati svoje potrebe na području tehničke kulture, a i neravnomjerna je pokrivenost sadržajima tehničke kulture. Tehnička kultura, kao i sport i kultura općenito, namijenjena je svim skupinama stoga je potrebno razvijati i činiti dostupnima programe tehničke kulture za darovite i programe za uspješnu integraciju u redovite programe djece i mladih s posebnim potrebama. U tom smislu organizacijska struktura treba poticati suradnju različitih kompatibilnih aktivnosti i subjekata iz područja tehničke kulture.

KULTURNE I KREATIVNE INDUSTRIJE

Istraživanjem je pokazan značajan potencijal kulturnih/kreativnih industrija u Zagrebu, od ljudskih resursa do financijskih sredstava, no za ostvarivanje spomenutih ciljeva potreban je sustavan rad i to prvenstveno u smislu kulturnog planiranja u Zagrebu te strateškog postavljanja javne uprave prema sektoru kulturnih/kreativnih industrija. Tu se ne radi isključivo o kulturnoj politici, već i drugim segmentima javnih politika (gospodarstvo, poduzetništvo, industrija, obrazovanje, turizam, urbanizam) koje moraju imati zajedničku razvojnu viziju. Grad Zagreb posjeduje značajnu kompetitivnu prednost u stvaranju kulturnih proizvoda od strane kulturnih/kreativnih industrija samom činjenicom da je najveća koncentracija kulturnih i kreativnih resursa upravo u Gradu Zagrebu. Iako je naglašeno kako je za uspješno ostvarenje spomenutih ciljeva potreban holistički pristup, dakle suradnja više javnih politika, nužno je da kulturna politika, obzirom na osjetljivost kulture na tržišne uvjete, bude ta koja će koordinirati pozicioniranje javnih politika naspram kulturnih proizvoda. Nije svaki kulturni sektor pogodan za aktivnosti uobičajene za tržišno okruženje niti je nužno da djeluje u tržišnim uvjetima. Stoga je kulturna politika ta koja može limitirati utjecaj tržišta na kulturu, ali istovremeno i otvoriti nove mogućnosti koje se kulturnom stvaralaštvu nude u suvremenom globalnom okruženju.

2.2.5. POLJOPRIVREDA, ŠUMARSTVO I RUDARSTVO

Godine 1985. pokrenut je program CORINE u Europskoj uniji. Karta CORINE Land Cover 2012. predstavlja digitalnu bazu podataka o stanju i promjenama zemljišnog pokrova i namjeni korištenja zemljišta u 44 klase, a prikazana je kao kartografski proizvod u mjerilu 1: 100 000. Ova baza podataka je operativno dostupna za većinu područja Europe.

Temeljem CORINE baze podataka izrađen je kartografski prikaz namjene tla za područje Urbane aglomeracije Zagreb i kvantificirani su podaci za ukupno poljoprivredno i ukupno šumsko zemljište.

2.2.5.1. POLJOPRIVREDA

Prema CORINE Land Cover bazi podataka poljoprivredni prostor Urbane aglomeracije Zagreb zauzima oko 51 % ukupne površine ovog područja, a najveći dio poljoprivrednog zemljišta čine oranice i vrtovi sa ratarskim kulturama, slijede livade i pašnjaci, te vinogradi i voćnjaci. Broj poljoprivrednih kućanstava prelazi brojku od 40.000, dok se prosječna veličina poljoprivrednog gospodarstva po kućanstvu kreće između 2 i 3 ha. Na području Aglomeracije registrirano je više od 15.000 obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava s tendencijom rasta, budući da je proizvodnja zdrave hrane i kvalitetnih domaćih proizvoda prioritet u današnjoj poljoprivrednoj proizvodnji.

2.2.5.2. ŠUMARSTVO

Površine pod šumama prema CORINE Land Cover zauzimaju oko 38 % ukupne površine Urbane aglomeracije Zagreb. Većina šuma je u privatnom vlasništvu, te ih karakterizira velika usitnjenost, dok je kvaliteta šuma u državnom vlasništvu znatno bolja, pa je unapređenje gospodarenja šumama u privatnom vlasništvu prepoznato kao prioritet u razvoju. Na prostoru Aglomeracije većinom

prevladavaju šume gospodarske namjene, a ostala šumska područja su zaštitne šume ili šume posebne namjene. Najšumovitiji dijelovi Aglomeracije su reljefno najrazvedeniji zapadni dio i područje Medvednice, dok se manje šuma nalazi u istočnom dijelu. Područje uz rijeku Savu je siromašnije šumom, te se zbog velike vlažnosti na nekim njegovim dijelovima planira pošumljavanje.

2.2.5.3. RUDARSTVO – GOSPODARSKA DJELATNOST

Rudarstvo je gospodarska djelatnost koja obuhvaća pronalaženje i vađenje (eksploataciju) mineralnih sirovina iz ležišta te njihovu pripremu (oplemenjivanje) za tržište. Rudarski proizvodi (mineralne sirovine) su osnova za najveći broj industrijskih grana. Proširenjem definicije djelatnosti, u rudarstvo se svakako treba svrstati i zaštita resursa, zaštita i unapređenje okoliša, racionalno gospodarenje resursima, zapravo sve ono što je obuhvaćeno sintagmom održivi razvoj.

2.3. URBANO OKRUŽENJE

2.3.1. KVALITETA URBANOG OKOLIŠA, IZLOŽENOST EKOLOŠKIM RIZICIMA I KLIMATSKIM OPASNOSTIMA

2.3.1.1. Praćenje stanja okoliša, informacijski sustav okoliša, planiranje zaštite okoliša

Praćenje stanja okoliša definirano je Zakonom o zaštiti okoliša, a obuhvaća sustavno praćenje kakvoće zraka, vode, tla, biljnog i životinjskog svijeta, iskorištavanje mineralnih sirovina, praćenje stanja onečišćenja, utjecaja onečišćenja na zdravlje ljudi, proizvodnje i gospodarenje otpadom i ostalih prirodnih pojava te antropogenih utjecaja na okoliš.

U Gradu Zagrebu sustavno se prate pojedine sastavnice okoliša. Sustavno i relativno kvalitetno praćenje stanja okoliša u Zagrebačkoj županiji postoji samo u nekim segmentima okoliša (npr. vode, zrak, otpad). Slična situacija je i u Krapinsko-zagorskoj županiji. Od 2012. Registar onečišćavanja okoliša dostupan je javnosti i doprinos je informatičkom sustavu zaštite okoliša Republike Hrvatske dok jedinstveni županijski informacijski sustavi još nisu uspostavljeni.

Može se zaključiti da na području aglomeracije još uvijek nema razvijenog prikladnog i ujednačenog sustavnog praćenja stanja pojedinih sastavnica okoliša, te da postoji necjelovita provedba propisanih mjera zaštite okoliša i sporo provođenje postojećih planova/programa.

2.3.1.2. Voda

Najopterećeniji vodotok na području Urbane aglomeracije Zagreb jest rijeka Sava, koja između ostalih prima i otpadne vode najvećeg zagađivača – Grada Zagreba. I druge tekućice koje prolaze blizu naselja preopterećene su ispuštima netretiranih otpadnih voda (npr. rijeka Lonja). Kako bi se smanjilo onečišćenje, nužna je izgradnja/dogradnja pročišćivača otpadnih voda te proširenje mreže odvodnje. Podzemne vode zagrebačkog vodonosnika predstavljaju bitne rezerve vode Hrvatske i stoga se trebaju posebno čuvati. Prirodna ranjivost Zagrebačkog vodonosnika je velika, ali prijetnja su i veliki onečišćivači (od slovenske granice do Siska).

2.3.1.3. Zrak

Za područje aglomeracije značajan utjecaj na kvalitetu zraka ima Grad Zagreb kao veliko urbano središte.

U Gradu Zagrebu se praćenje i mjerenje kvalitete zraka provodi na 6 gradskih mjernih postaja za trajno praćenje kvalitete zraka, na 4 mjerne postaje koje su dio državne mreže i na 5 mjernih postaja za mjerenja posebne namjene. Prema rezultatima mjerenja 2016. kvaliteta zraka je na pojedinim mjernim postajama gradske i državne mreže bila II. kategorije (onečišćen zrak) s obzirom na izmjerene koncentracije čestica (PM₁₀ i PM_{2,5}), benzo(a)pirena (BaP) u česticama PM₁₀, dušikovih oksida (NO₂) i ozona (O₃). Na području Zagrebačke županije ne provode se kontinuirana mjerenja

kvalitete zraka, s izuzetkom Grada Velike Gorice gdje je postavljena automatska mjerna postaja (AMP). Na području Krapinsko-zagorske županije također se ne provode kontinuirana mjerenja kvalitete zraka, s izuzetkom Desinića gdje je postavljena ruralno/pozadinska mjerna postaja. Kvaliteta zraka na području Krapinsko-zagorske županije za sada nije značajnije ugrožena onečišćivačima s teritorija županije, osim u Zaboku (i Zlataru izvan aglomeracije). Najznačajniji izvor zagađenja zraka je promet. Na području Krapinsko-zagorske županije prevladava I. kategorija kvalitete zraka, osim II. kategorije spram koncentracije ozona izmjerenih 2015. na mjernoj postaji Desinić.

2.3.1.4. Tlo

Na području Zagrebačke aglomeracije prevladavaju tipovi podzolastih tala koja se agrotehničkim mjerama mogu privesti određenoj svrsi. Također, tu su hidrogena tla veće plodnosti. Na strmim padinama i valovitim brežuljcima Hrvatskog zagorja prisutna su pjeskovita ilovasta tla. Obradive poljodjelske površine predstavljaju jedan od vrijednih prirodnih resursa koji je potrebno posebno valorizirati i štititi.

Najizrazitija prijetnja kakvoći tla je neodgovarajuća gnojidba poljoprivrednih površina. Eksploatacijom mineralnih sirovina (šljunka, kamena, gline) tlo se gubi i onečišćuje. Nesanirani kamenolomi i glinokopi su prostori krajobrazne degradacije, erozije i nestabilnosti tla te predstavljaju sanitarni rizik kao postojeća i potencijalna divlja odlagališta.

2.3.1.5. Gospodarenje otpadom

Na području Urbane aglomeracije Zagreb uslugu organiziranog sakupljanja, odvoza i odlaganja komunalnog otpada obavljaju registrirana komunalna poduzeća i koncesionari, koji odlažu otpad na službenim odlagalištima. Komunalni otpad Grada Zagreba odlaže se na odlagalište Prudinec, čija je sanacija započela 1998. godine. Tehničke mogućnosti osiguravaju uvjete odlaganja do otvaranja novog Centra za gospodarenje otpadom. U Zagrebačkoj županiji (područje aglomeracije) se nalaze četiri aktivna službena odlagališta za neopasni i inertni otpad, i to: Andrilovac (Grad Dugo Selo), Cerovka (Grad Sveti Ivan Zelina), Novi Dvori (Grad Zaprešić) i Mraclinska Dubrava (Grad Velika Gorica). Na dijelu UAZ unutar Krapinsko-zagorske županije komunalni otpad se odlaže na odlagališta Gubaševo i Tugonica ili na odlagališta izvan obuhvata UAZ, odnosno županije. S obzirom na skoro otvaranje Regionalnog centra za gospodarenje otpadom sjeverozapadne Hrvatske (izvan obuhvata UAZ) na području županije provodi se program sanacije odlagališta s krajnjim ciljem zatvaranja.

Na području aglomeracije evidentiran je i veći broj divljih odlagališta za koje je pokrenuta ili se planira sanacija putem ovlaštenih komunalnih tvrtki odvozom ostatnog otpada na službena odlagališta.

Nema službenih odlagališta za opasni otpad čije je zbrinjavanje u nadležnosti države.

Donošenjem Plana gospodarenja otpadom Republike Hrvatske za razdoblje 2017.-2020. godine (siječanj 2017.) i Odluke o implementaciji Plana (svibanj 2017.), kojom su dodatno razrađene potrebne aktivnosti i rokovi za realizaciju mjera određenih Planom, stvorene su zakonske pretpostavke za izradu i donošenje planova gospodarenja otpadom za razdoblje 2017.-2020. godine i usklađivanje prostorno-planske dokumentacije. Donošenjem predmetne Odluke Vlade osigurava se lakša i brža provedba i praćenje planova na lokalnoj, regionalnoj i nacionalnoj razini, te omogućava bolja iskorištenost EU sredstava osiguranih za provođenje mjera za gospodarenje otpadom.

Navedenom Odlukom o implementaciji Plana, kao dio sustava centara gospodarenja otpadom u RH, određeni su CGO Zagreb za Grad Zagreb i Zagrebačku županiju, te CGO Piškornica (izvan obuhvata UAZ) za Krapinsko-zagorsku županiju (i druge županije izvan obuhvata UAZ). Kao posebna mjera za ostvarenje cilja 1.4. „Odložiti na odlagališta manje od 25% mase proizvedenog komunalnog otpada“, za Grad Zagreb je Planom gospodarenja otpadom Republike Hrvatske za razdoblje 2017.-2020. predviđena posebna interventna mjera za smanjenje odlaganja komunalnog otpada nastalog u Gradu Zagrebu s rokom ostvarenja do 2020.

2.3.1.6. Buka

Razina buke u Urbanoj aglomeraciji Zagreb ne odstupa znatnije od utvrđenog prosjeka Republike Hrvatske. Dominantni izvori buke na području Grada Zagreba su promet, industrijska postrojenja, sadržaji za slobodno vrijeme, te otvoreni i zatvoreni prostori namijenjeni održavanju javnih skupova, zabavnih i sportskih priredbi i drugih aktivnosti. 2014. je izrađena prva Strateška karta buke Grada Zagreba. U Zagrebačkoj županiji još uvijek nije na zadovoljavajućoj razini sustavno ispitivanje buke. Područje Krapinsko-zagorske županije nije ozbiljnije ugroženo bukom, ali se problemi mogu javiti na lokacijama uz glavne prometnice te prigodom realizacije određenih aktivnosti.

2.3.1.7. Svjetlosno onečišćenje

Najveće svjetlosno onečišćenje u području Urbane aglomeracije Zagreb predstavlja Grad Zagreb. Znatni pomaci mogući su provedbom mjera uvođenja okolišno (a i ekonomski) prihvatljivije javne rasvjete.

Svjetlosno onečišćenje je iznimno zastupljeno u ruralnim dijelovima aglomeracije gdje uz stalno onečišćenje iz Grada Zagreba postoji i lokalno osvjetljenje koje je u većem dijelu izvedeno od štetnih rasvjetnih tijela na bazi žive i natrija neprikladnog oblikovanja. Smanjivanjem broja radnih sati ovakvih rasvjetnih tijela ugrožava se sigurnost na državnim cestama i kvaliteta života ljudi i životinja. Rješenje je upotreba štedljivijih rasvjetnih tijela sa regulacijom jačine svjetlosti i usmjerenim svjetlosnim snopom bez rasipanja prema gore.

2.3.1.8. Zelene površine – zelena infrastruktura

Zelena infrastruktura osigurava bolju kvalitetu života i dobrobit ljudi, podupire bioraznolikost i njezinu pokretljivost među staništima, štiti od klimatskih promjena i ekoloških katastrofa te, što je osobito važno, podupire integrirani, multifunkcionalni i multidisciplinarni pristup razvoju koji omogućava da se limitirani prostor koristi na najučinkovitiji i dosljedan način. Potencijalne sastavnice zelene infrastrukture na području UAZ su: zaštićena područja i područja ekološke mreže Natura 2000, zdravi ekosustavi visoke prirodne vrijednosti izvan zaštićenih područja, parkovi, vrtovi, ribnjaci, potoci, živice, šume i dr..

Na prostorno planskoj razini sastavnice zelene infrastrukture Grada Zagreba čine u Prostornom planu Grada Zagreba (mjerilo 1: 25.000) šume, poljoprivredne površine, javne zelene površine, zaštitne zelene površine, zone vodocrpilišta, te vode i vodna dobra, a slično ili isto je i u prostornim planovima Zagrebačke i Krapinsko-zagorske županije (mjerilo 1: 100.000). Sastavnice zelene infrastrukture su prikazane to detaljnije što je detaljnija razina i mjerilo prostornih planova. Detaljniji podaci o zelenim površinama za Grad Zagreb su u izradi, uključujući broj kvadratnih metara po stanovniku.

2.3.1.9. Prirodno – geografska obilježja i resursi

Položaj UAZ izrazito je povoljan s obzirom da se smjestila na dodiru velikih reljefnih cjelina, između alpskog, panonskog i dinarskog prostora, a čini samu jezgru Središnje Hrvatske. Riječ je o međuprostoru koji se prostire od sjevernih padina Medvednice na sjeveru, dolina rijeka Krapine i Sutle na sjeveru i sjeverozapadu, Marija-goričkog pobrđa na sjeverozapadu, Žumberačkog i Samoborskog gorja na zapadu, zavale Crne mlake u srednjem Pokuplju na jugozapadu, Vukomeričkih gorica na jugu i rijeke Lonje na istoku. Središnji dio čini prostor Savske doline koja se postepeno širi od zapada prema istoku. Područje Urbane aglomeracije Zagreba je reljefno raznoliko, a obuhvaća:

- a) **plodne riječne doline-ponajprije aluvijalnu dolinu Save** - znatan dio regije čine ravničarski predjeli, odnosno aluvijalne površine većih vodotoka (Save, Sutle, Krapine, Lonje), dok se manje pružaju uz pritoke.
- b) **ravničarsko-močvarna područja** - s desne strane Save zemljište se spušta u nisku aluvijalnu ravan Odre te zavalu Crne mlake u srednjem Pokuplju.

- c) **brežuljkaste terene i pobrđa** - brežuljkaste krajeve čine - Zelinska gora (463 m), Vukomeričke gorice (428 m) i Marija-goričko pobrđe (310 m) te ostala brežuljkasta područja i dijelovi prigorskih i podgorskih zona.
- d) **gorja i gore- Medvednica, Žumberačko gorje, Samoborsko gorje** - gorje u rubnim dijelovima Središnje Hrvatske premašuje visinu 1000 m, npr. Medvednica, Žumberačko gorje, Samoborsko gorje. Osnovnu jezgru Medvednice čine starije stijene paleozojske i trijasne starosti-većinom od karbonskih brusilovaca, zelenih škriljavaca te vapnenca i dolomita gornje krede. Smjerom sjeverozapad-jugoistok pružaju se serije vapnenaca i dolomita na Žumberačkoj gori (1 181 m).

Različita prirodna osnova i posebno gospodarsko značenje pojedinih prirodnih resursa siguran su temelj razvoja. To su resursi iz kojih lokalna zajednica može imati određene koristi (dohodak, opskrba tržišta, sinergijski učinci s drugim aktivnostima).

Mineralne sirovine predstavljaju prirodni resurs od interesa za Republiku Hrvatsku, te imaju njezinu osobitu zaštitu i mogu se iskorištavati isključivo pod uvjetima i na način propisan Zakonom o rudarstvu. Na području aglomeracije postoje mineralne sirovine s kojima se može računati kao resursima za neku buduću eksploataciju. To su: tehničko-građevni kamen, građevni pijesak i šljunak, ciglarska glina, arhitektonsko-građevni kamen i geotermalna energija, nafta i plin.

Na tektonskim rasjednim pravcima ima termalno-mineralnih vrela koja se od davnih dana i danas koriste kao toplice. Značaj termalnih izvora potrebno je dodatno istražiti, budući da do sada ne postoje cjelovita istraživanja koja bi utvrdila njihov puni potencijal. Za sada su potencijali geotermalnih voda nedovoljno iskorišteni.

2.3.1.10. Prirodna baština i bioraznolikost

Prostor aglomeracije predstavlja relativno bogato područje biološke raznolikosti. Nažalost, nedostaje njezina cjelovita slika. Lista staništa još nije potpuna, kao ni ukupan broj vrsta, koje nisu u potpunosti pobrojane i poznate. Regionalnih endema dosad je najviše nađeno u staništima izvora i intersticija rijeke Save i medvedničkih potoka, te špiljama na Medvednici. Velik udio prirodne baštine se štiti dodjelom odgovarajuće kategorije zaštite – park prirode, park šume, spomenik prirode i dr. Parkovi prirode zauzimaju oko 31 188 ha, odnosno 11% površine urbane aglomeracije. Prostrana prirodna ili dijelom kultivirana područja s ekološkim obilježjima međunarodne i nacionalne važnosti su parkovi prirode Medvednica i Žumberak-samoborsko gorje. Na području aglomeracije nalazi se jedna park šuma (Tepec-Palačnik-Stražnika), koja zauzima površinu od 350,15 ha. Značajni krajobrazi zauzimaju površinu od 5 122,10 ha, posebni rezervati 2 319,34 ha i spomenici parkovne arhitekture 294,98 ha.

Sva zaštićena područja relativno su dobro očuvana na većini prostora s tendencijom poboljšanja. Upravljanje prirodnom baštinom izuzev nacionalne razine odvija se na regionalnoj razini. Županije i Grad Zagreb upravljaju svojom prirodnom baštinom putem za to zaduženih Javnih ustanova.

Prirodna baština štiti se i prostorno-planskim dokumentima, iako se ova razina zaštite u praksi pokazala nedovoljno učinkovitom

Unatoč velikom potencijalu prirodna baština ne koristi se dovoljno kao razvojni resurs.

2.3.1.11. Krajobraz

Prema krajobraznoj regionalizaciji Hrvatske UAZ ulazi u područje sjeverozapadne Hrvatske i predstavlja prostor koji se ističe raznolikošću i bogatstvom svojih prirodnih, ruralnih i antropogenih krajolika. Prirodne datosti prostora u velikoj su mjeri odredile povijesni razvitak i raznolikost krajolika kakav danas poznajemo.

Raznovrsnost krajobraznih jedinica koje se po biofizičkim i antropogenim karakteristikama razlikuju, tvore sve karakteristične oblike krajolika u rasponu od (uvjetno) prirodnog, preko kultiviranog do

izgrađenih urbanih područja. U rasponu između ovih osnovnih tipova moguće je prepoznati niz podtipova krajobraznih jedinica - tvoreći bogati mozaik krajobraza regije.

Raznolikost i slojevitost obilježja krajobraza zahtijevaju posebno istančan odnos u definiranju vrsta i intenziteta intervencija i kontrolu procesa u svim oblicima krajobraznih jedinica.

Pritisци koji dominantno utječu na krajobrazne cjeline su neobazrivo (oblikovno, sadržajno, prostorno) urbano širenje na neizgrađene prostore strukturiranih krajobraznih obilježja prirodnih i doprirodnih staništa, ali i izgrađenih gradskih prostora.

Dodatne negativne promjene odnose se na neodržavanje povijesnih prostora grada, gubitak lokalnih obilježja u ruralnim naseljima, razvitak neobazriv prema izvornim uzorcima naselja, nepovezanost s krajolikom te na osiromašeni odnos vizura, znakova i ostalih krajobraznih obilježja.

2.3.1.12. Prirodni rizici i klimatske promjene

Nagnuti tereni na području UAZ izloženi su eroziji tla vodom različitog intenziteta ovisno o količini i intenzitetu oborina i svojstvima tla. U cilju zaštite naselja od bujičastih potoka na području samoborskog i žumberačkog gorja potrebno je izgraditi desetak retencija. Jedan od oblika incidenata je i pojava klizišta, posebno na području podsljemenske zone, prostoru Vukomeričkih gorica, Žumberačke gore, Samoborskog gorja i pobrđa Hrvatskog zagorja.

Seizmičnost na području aglomeracije Zagreb posljedica je intenzivnih tektonskih pokreta (sjecišta različitih smjerova reljefnih cjelina) i iznosi VII-IX stupnjeva Mercalli-Cancani-Siebergove (MCS) ljestvice.

Procjenjuje se da je područje Urbane aglomeracije Zagreb ugroženo poplavama koje bi imale teške posljedice za stanovništvo, materijalna dobra i okoliš. Od velikih voda Save primjereno je zaštićen samo grad Zagreb, a ostala područja uz Savu uglavnom su nedovoljno zaštićena. Razlog tome je nedovršen zaštitni sustav Srednjeg posavlja.

Klimatske promjene, iskazane kroz pojavu sve većih vremenskih i klimatskih ekstrema, kompleksan su globalni problem koji zahtijeva i lokalna rješenja, stoga su i lokalne vlasti te koje trebaju provoditi konkretne mjere prilagodbe, jer su one sa specifičnim lokalnim potrebama najbolje upoznate. Kakoklimatske promjene utječu na prirodu, društvo, uključujući zdravlje ljudi i gospodarstvo potrebno je na odgovarajući način o njima voditi računa kod budućih projekata i investicija, te provoditi druge mjere kako bi se smanjenjem emisija smanjio utjecaj na klimatske promjene i kako bi se mjerama prilagodbe ukupni rizici sveli na najmanju moguću mjeru, te smanjili gubici izazvani klimatskim promjenama u okviru javnih, privatnih i javno-privatnih ulaganja te tako povećala otpornost investicijskih projekata, ali i gospodarstava.

2.3.1.13. Okoliš i zdravlje

Zagađenje okoliša može biti uzrok čitavog niza zdravstvenih problema, a mnogi od njih postaju vidljivi tek nakon duljeg vremena ili se javljaju kao posljedica kronične izloženosti. Ostvarivanje pozitivnih ekoloških učinaka, djelovanje na svijest ljudi, održivo gospodarenje energijom i poticanje energetske učinkovitosti, racionalno korištenje prirodnih dobara i energije na najpovoljniji način za okoliš te smanjenje troškova energije i emisije stakleničkih plinova su bitni faktori koji predstavljaju uvjete zdravog života i temelj održivog razvitka.

Na području Urbane aglomeracije Zagreb, temeljem donesenih programa zaštite zraka i drugih dokumenata, provode se razne mjere i aktivnosti u cilju zaštite i poboljšanja kakvoće zraka koje su usmjerene na smanjenje troškova energije, emisije stakleničkih plinova i održivog gospodarenja energijom, u cilju zaštite okoliša i poticanja energetske učinkovitosti. Treba istaknuti i mjere zaštite voda, mjere za smanjivanje emisija onečišćujućih tvari iz prometa, nadzorne, organizacijske i administrativne mjere te još niz mjera koje kao cilj imaju zaštitu zdravlja ljudi i unapređivanja kvalitete življenja.

2.3.1.14. Brownfield područja

Brownfield lokacije, s obzirom na njihovu raniju funkciju obuhvaćaju industrijske građevine i zemljišta, vojne građevine i zemljišta, prometne građevine i infrastrukturu, stambene građevine i zemljišta i građevine i zemljišta društvene i javne namjene, zemljišta i građevine poljoprivrednih i rudarskih kompleksa. U kontekstu promicanja zaštite i prenamjene industrijskog naslijeđa, ujedno i brownfield lokacija, Grad Zagreb je provodio i provodi niz programa. Uz aktivnosti na razini planiranja započeto je preliminarno prikupljanje i analiza podataka o brownfield lokacijama kao vrijednom razvojnom resursu, utvrđivanje kriterija odabira u cilju izrade registra brownfield lokacija. U Zagrebačkoj i Krapinsko-zagorskoj županiji također postoji niz područja s obilježjima brownfield lokacija na području UAZ i njihove odgovarajuće regeneracije. Za prostore koji se više ne koriste i ne mogu se koristiti na dosadašnji način potrebno je, uvažavajući prostorne značajke i realne potrebe, spriječiti njihovu daljnju devastaciju, provesti preobrazbu i privesti ih novoj namjeni.

2.3.1.15. Identitetski potencijali

Povezivanje većih gradova sa manjim jedinicama lokalne samouprave u mrežu kulturnih i urbanih vrijednosti može predstavljati snagu cjeline koja postaje veća od zbroja svojih dijelova. Za čitavo područje Urbane aglomeracije Zagreb značajne karakteristike daju balans dobro očuvanih prirodnih bogatstava, urbaniziranih cjelina i punktova od kulturnog značaja, te tradicijskih običaja i obrta.

Na području aglomeracije, ne računajući Grad Zagreb, nije dovoljno prepoznat pojam i važnost kulturnih i kreativnih industrija kao pokretača gospodarstva, kao ni potreba za institucionalnom podrškom njihovom razvoju.

2.3.2. PRIMARNA INFRASTRUKTURA

2.3.2.1. Opskrba pitkom vodom

Jedan od glavnih razvojnih problema u opskrbi vodom namjenjenom za ljudsku potrošnju UAZ je nepostojanje cjelovitog sustava javne vodoopskrbe već se pojedina područja opskrbljuju lokalnim vodovodima čija su izvorišta neistražena i nezaštićena, a vodotehnički objekti nisu u potpunosti sagrađeni u skladu s normativima i standardima za tu vrstu objekata te je potrebno uspostaviti sustav javne vodoopskrbe na cijelom području UAZ.

Postojeći sustav vodoopskrbe djelomično je dotrajavao (u središnjem dijelu UAZ prosječna starost cjevovoda veća je od 30 godina) te postoje veliki gubici vode (u središnjem dijelu UAZ gubici su oko 40% zahvata, a u samom Gradu Zagrebu još i veći) i problemi s osiguranjem potrebnih količina i kakvoće vode. Sigurnosni vodospremnici u središnjem dijelu UAZ imaju ukupni volumen oko 39% dnevne potrošnje čime nisu zadovoljeni sigurnosni standardi (50% dnevnih potreba).

Sektorski su ciljevi razvoja popravak postojećeg i izgradnja novih distribucijskih sustava kojima bi se povećala pokrivenost područja i cjelovitost sustava što je važno za podizanje razine sigurnosti opskrbe vodom.

Razina podzemne vode na prilivnim područjima javnih izvorišta ovisi o vodostaju rijeka. Područje zapadnog i jugoistočnog dijela UAZ bogato je podzemnim vodama, koje su izrazito osjetljive na onečišćenja s površine zbog relativno polupropusnog ili mjestimice nepostojećeg pokrova, a potencirano time što je Savska nizina jedno od urbanistički, gospodarski i poljoprivredno najatraktivnijih područja. U zadnjih dvadesetak godina razina podzemne vode pala je prosječno 1-1,5 m, a ponegdje i više od 3 m na području središnjeg dijela UAZ. Taj pad je nešto usporen izgradnjom i rekonstrukcijom stepenice TE-TO devedesetih godina. Antropogeni pritisci na okoliš doveli su do toga

da se veći broj postojećih izvorišta vode za piće ne može koristiti za vodoopskrbu zbog utvrđenog onečišćenja podzemne vode.

2.3.2.2. Odvodnja i pročišćavanje otpadnih voda

Trenutačno stanje sustava odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda prema podacima županijskih strategija ne omogućuje zadovoljavajući standard življenja stanovništva i ne osigurava odgovarajuću zaštitu okoliša (ponajprije voda, tla i bioraznolikosti).

Iako je povećan broj korisnika priključenih na kanalizacijski sustav i realizirana su znatna ulaganja, stanje nije zadovoljavajuće jer izgradnja kanalizacijskih sustava ne prati izgradnju vodoopskrbe.

Odvodnja otpadnih voda na području UAZ odvija se dijelom putem kanalizacijskog sustava, a dijelom preko septičkih i sabirnih jama. Sabirne jame često nisu odgovarajuće vodonepropusnosti i kapaciteta pa se prazne u podzemlje ili prelijevaju u otvorene jarke i vodotoke. Potrebno je izgraditi sustav odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda na cijelom području UAZ.

Kanalizacijska mreža središnjeg dijela UAZ je djelomično oštećena, uništena, a neki su hidraulički kanalizacijski kolektori preopterećeni. Klimatske promjene izazivaju preopterećenje sustava. U kratkom vremenskom periodu padne i prosječna mjesečna količina oborina za Zagreb, što izaziva plavljenja. U slučaju elementarnih nepogoda nije omogućena sigurnost sigurnosnih ispusta, rasterećenja i odušnih kanala u središnjem dijelu UAZ.

Centralni uređaj za pročišćavanje otpadnih voda (CUPOVGZ) u središnjem dijelu UAZ izgrađen je 2007. godine, a dovršeni su i glavni odvodni kanal i glavni dovodni cjevovod kojima se otpadne vode dovode do centralnog uređaja za pročišćavanja otpadnih voda. Otpadne vode s područja aglomeracije Zagreb moraju se pročišćavati III. stupnjem pročišćavanja s rokom ispunjenja do 31.12.2018., što znači da je potrebno nadograditi CUPOVGZ s II. na III. stupanj pročišćavanja. Otpadni mulj s CUPOVGZ-a koji nastaje pročišćavanjem otpadnih voda skladišti se unutar CUPOVGZ do popunjenja kapaciteta, a trenutno se izvozi, te brigu o tome vodi koncesionar. Otpadne vode s područja aglomeracije Glavnica moraju se pročišćavati III. stupnjem pročišćavanja s rokom ispunjenja 2020. godine, što znači da je potrebno izgraditi UPOV s III. stupnjem pročišćavanja. Otpadne vode s područja aglomeracije Gudci moraju se pročišćavati II. stupnjem pročišćavanja s rokom ispunjenja 2023. godine, što znači da je potrebno izgraditi UPOV s II. stupnjem pročišćavanja.

Završena je izgradnja uređaja za pročišćavanje otpadnih voda u Zaprešiću koji je u funkciji. Uređaj za pročišćavanje otpadnih voda Dugo Selo - Rugvica je izgrađen, ali još nije u potpunoj funkciji. Projekt rekonstrukcije postojećeg uređaja za pročišćavanje otpadnih voda u Velikoj Gorici prihvaćen je za financiranje iz fondova EU-a. Ivanić-Grad ima mehanički uređaj za pročišćavanje otpadnih voda na kojem treba izvršiti rekonstrukciju. Uređaji za pročišćavanje otpadnih voda u ostalim gradovima Zagrebačke županije, Vrbovec, Jastrebarsko, Sveti Ivan Zelina, Samobor ušli su na indikativnu listu za sufinanciranje iz fondova EU i Hrvatskih voda. Za područje grada Samobora predviđa se opcija pročišćavanja otpadnih voda na pročistaču Zaprešić. Kod preostalih naselja odvodnja otpadnih voda obavlja se mješovitim kanalizacijskim sustavom kojim se oborine i otpadne vode ispuštaju bez obrade neposredno u recipijent (rijeku ili kanal).

2.3.2.3. Drugi oblici korištenja voda

U kolovozu 2013. Vlada RH je donijela Zaključak kojim je utvrđen način pripreme Programa zaštite, uređenja i korištenja rijeke Save i zaobalja od granice s Republikom Slovenijom do Siska.

Koncepcija uređenja rijeke Save, razvijana nakon velike poplave iz 1964. te unesena u dokumente prostornog uređenja predviđala je, uz izgradnju nasipa za zaštitu od poplava te 50 km dugačkoga

odteretnog kanala Sava-Sava, s početkom kod Lučkog i ušćem u Savu kod Strelečkog, i velike hidroelektrane Zaprešić, Prečko, Drenje i Strelečko s pripadajućim akumulacijskim jezerima.

Nedovršenost sustava u kombinaciji s klimatskim promjenama nametnula je potrebu za izradu nove koncepcije s naglaskom na zaštiti okoliša i održivom razvoju. Izrađena je nova tehnička koncepcija ranijeg Programa Zagreb na Savi, te sukladno i promijenjeno ime u Program Sava - projekt zaštite, uređenja i korištenja rijeke Save od slovenske granice do Siska koja uzima u obzir interese različitih dionika te spoznaje i informacije prikupljene tijekom prethodnih faza razvoja.

Osnovne značajke koncepcije Programa Sava su stabilizacija razina podzemnih voda, zaštita od poplava, korištenje energetskog potencijala, razvoj plovnosti te evakuacija velikih voda mimo grada Zagreba rekonstruiranim odteretnim kanalom Sava-Sava. Time se dugoročno osigurava kapacitet za vodoopskrbu šireg zagrebačkog područja, dodatno podiže razina zaštite od poplava grada Zagreba te ostvaruju preduvjeti za održivi razvoj savskog zaobalja. Predlaže se izgradnja hidroelektrana unutar korita rijeke Save, koje omogućavaju i izvedbu ekonomičnih mostovnih prijelaza preko Save, razvoj održive energetike i plovnosti kroz Zagreb. Planirano je korištenje najnovije tehnologije kojom je umanjen utjecaj na okoliš te su značajno poboljšani financijski parametri energetskog dijela Programa.

Za prijedlog Programa Sava izrađuje se strateška studija utjecaja na okoliš te se tijekom 2017. godine očekuje provođenje postupka strateške procjene utjecaja na okoliš te u konačnici i usvajanje Programa, nakon čega slijedi utvrđivanje navedenog kroz izmjene i dopune prostornih planova svih razina.

2.3.2.4. Zaštita od štetnog djelovanja voda

Južni dio prostora UAZ obuhvaćen je projektom zaštite od poplave – „Sustav Srednje Posavlje“ Projekt se izvodi u etapama, a prioritetno se štite veća i manja naselja i poljoprivredne površine. Prema planu naselja uz Savu i Kupu se štite od 100-godišnjih voda, a poljoprivredna područja od 25-godišnjih voda. Prioritet u dovršenju sustava je kompletiranje retencije Lonjsko polje i Odransko polje, rekonstrukcija savskih nasipa te realizacija HE Zaprešić.

Od velikih voda Save primjereno je zaštićen samo grad Zagreb od Podsusedskog mosta do Mičevskog mosta u duljini 20 km, koji ima stupanj osiguranja od poplava 99.9%, tj. branjen je od 1000-godišnjih velikih voda. Ostala područja uz Savu također su zaštićena. Uzvodno od Zagreba prema slovenskoj granici obrambeni nasipi su izgrađeni na samoborskom području, dok su niski dijelovi šireg zaprešićkog područja ugroženi od poplava. Nizvodno od Zagreba na cjelokupnom području Zagrebačke županije, veći dio područja uz Savu ima nižu razinu sigurnosti od potrebne, jer je zaštitni sustav Srednjeg Posavlja nedovršen, a postojeći obrambeni nasipi na mnogim su mjestima nedovoljno visoki za zaštitu od ekstremnih velikih voda koje se javljaju u posljednje vrijeme.

2.3.2.5. Opskrba plinom

Na području Zagrebačke županije danas se uglavnom troši uvozni plin iz Rusije, koji dolazi plinovodom preko Slovenije. Područje je opremljeno infrastrukturom za distribuciju i opskrbu prirodnim plinom, dio JLS je većim dijelom (Dugo Selo, Sveti Ivan Zelina, Zaprešić, Bistra, Brckovljani, Brdovec, Dubravica, Jakovlje, Luka, Marija Gorica, Pušća, Rugvica) ili djelomično plinificiran (Jastrebarsko, Samobor, Velika Gorica, Pisarovina, Stupnik, Sveta Nedelja). Općine Kravarsko, Orle i Pokupsko nisu plinificirane. Glavni magistralni plinovod koji trenutačno služi distribuciji plina prostorom Zagrebačke županije nedovoljnog je kapaciteta za transport plina koji se predviđa u

budućnosti. Znatna financijska sredstva ulažu se u/troše za rekonstrukciju i održavanje sustava. Plinifikacija cijelog područja prepoznata je kao jedan od strateških infrastrukturnih projekata.

Na distribucijskom sustavu Gradske plinare Zagreb d.o.o., opskrba je sigurna i pouzdana, a postojeći kapacitet zadovoljavajući. Gradska plinara Zagreb, osim do sada uvedenih sustava kojima su pokrivene zakonom definirane kategorije krajnjih kupaca, intenzivno radi na analizi i implementaciji dostupnih tehnologija kojima bi se unaprijedilo navedeno područje. U ovom regulatornom okviru daljinsko očitavanje nije optimalna tehnologija za većinu krajnjih kupaca. (Izvor informacija: Gradska plinara Zagreb d.o.o.)

Na području Krapinsko-zagorske županije ukupna dužina mreža iznosi 1.981,74 km. Distribuciju plina obavlja 5 distributera. Plinom se opskrbljuje 30.377 potrošača. Prosječan broj priključaka na 100 stanovnika je 23. Postoje planovi za proširenje plinske mreže poticanjem provedbe plinifikacije naselja i opskrbu gospodarstva kroz lokalne razvojne programe te izgradnja magistralnih sustava uz objedinjavanje distribucijske mreže.

2.3.2.6. Javni sustav grijanja, pokrivenost i njegove karakteristike

Na području UAZ preko toplana se isporučuje toplinska energija u četiri grada: Zagreb, Velika Gorica, Samobor i Zaprešić.

Od izgradnje i puštanja u pogon prvog vrelovoda u Zagrebu, koji je spajao toplanu EL-TO i tvornicu „Rade Končar” prošlo je više od 60 godina. Starost i dotrajalost vrelovodnog sustava i nedostatak sustavnih revitalizacija doveli su do pojave visokih gubitaka u sustavu, što je rezultiralo smanjenjem efikasnosti samog sustava, a negativno se odražavalo i na okoliš. Visoki broj puknuća na mreži osim visokih troškova sanacije uzrokuje i prekid opskrbe dijela potrošača toplinskom energijom, a time i gubitke zbog neisporučene topline. Gubitci u distribuciji ogrjevnice topline u centralnom toplinskom sustavu, u 2016. godini iznosili su oko 14%. Kako bi se povećala energetska učinkovitost sustava javnog grijanja, odnosno smanjili toplinski gubitci, gubitci vode u sustavu, troškovi održavanja mreže te povećala pouzdanost opskrbe toplinskom energijom, značajnija ulaganja u revitalizaciju vrelovodne mreže nameću se kao nužnost.

Glavni uzrok pokretanja projekta revitalizacije je smanjenje toplinskih gubitaka, gubitaka vode u sustavu, troškova održavanja mreže, povećanje raspoloživosti toplinske energije te povećanje pogonske sigurnosti cijelog sustava, od manjih ogranka i priključaka pa do najvećih magistralnih cjevovoda.

Vrelovodna mreža Grada Zagreba podijeljena na dvije mreže, vrelovodnu mrežu Istok i vrelovodnu mrežu Zapad, koje se još dijele na Jug i Sjever. Mreža Istok se opskrbljuje iz toplinskog izvora TE-TO Zagreb, na lokaciji Kuševačka 10a, dok se mreža Zapad opskrbljuje iz EL-TO Zagreb, na lokaciji Zagorska 1. Te dvije mreže imaju spojnu vezu preko vrelovoda dimenzije NO 600, no ona je zatvorena, a otvara se samo prilikom remonta jednog od izvora. Prema podacima na dan 31. prosinac 2016. godine, u Zagrebu je na toplanu priključeno 2.791 toplinskih stanica sa 96.085 kućanstava i 4.604 poslovnih prostora. U Velikoj Gorici priključeno je 5.658 kućanstava i 244 poslovnih prostora, u Samoboru 1.354 kućanstva i 26 poslovnih prostora, te u Zaprešiću 2.281 kućanstvo i 91 poslovni prostor. Duljina vrelovodne mreže u Zagrebu 2016. iznosi 229,9 kilometra (maksimalnog promjera cjevovoda 850 mm) i 44,4 kilometara parovodne mreže. U Velikoj Gorici duljina vrelovodne mreže iznosi 9,84, u Samoboru 3,1 i u Zaprešiću 2,4 kilometara (maksimalni promjer cjevovoda je 300 mm).

2.3.2.7. Energetski sustavi, izvori, potrošnja i uštede električne energije

Područje Urbane aglomeracije Zagreb veliki je potrošač električne energije, a procjene predviđaju daljnje znatno povećanje potreba/potrošnje. Provode se brojne mjere i aktivnosti u cilju zaštite okoliša i održivog gospodarenja prirodnim resursima i energijom: povećanje energetske učinkovitosti

u proizvodnji energije i neposrednoj potrošnji (sektori industrije, zgradarstva, prometa i javne rasvjete), sigurnost i diverzifikacija energetske opskrbe područja Urbane aglomeracije Zagreb, smanjenje svjetlosnog onečišćenja te ostale mjere kojima se pridonosi učinkovitijem upravljanju energijom, prirodnim resursima, ostvarenju pozitivnih ekoloških, energetskih i financijskih učinaka, povećavanju korištenja vlastitih prirodnih energetskih resursa, stvaranju preduvjeta za lokalnu proizvodnju energije, smanjenju gubitaka u prijenosu energije te smanjenju negativnog utjecaja i rizika od fluktuacije cijena nafte i plina na međunarodnom tržištu.

2.3.2.8. Obnovljivi izvori energije, ekološki prihvatljiva goriva i učinkovito gospodarenje energijom

Obnovljivi izvori energije imaju značajnu ulogu u smanjenju emisija ugljikova dioksida (CO₂), predstavljaju značajan aspekt klimatske i energetske politike te njihova upotreba uvelike doprinosi poboljšavanju raznih socijalno-ekonomskih aspekata, društvenoj i gospodarskoj koheziji, ispunjavanju ciljeva klimatske politike kako na državnoj, tako i na lokalnoj razini. Pridruživanjem Europskoj uniji, Republika Hrvatska je preuzela i obveze u energetskom sektoru.

2.3.2.9. Tržnice

Gradske tržnice predstavljaju tradicionalno jedan od najvažnijih oblika izravne prodaje u Hrvatskoj, posebice za svježe voće i povrće. Prodaja na gradskim/mjesnim tržnicama pogodna je za seljačka gospodarstva koja su od tržnice udaljena do četrdesetak kilometara.

Tržnice UAZ su disperzirane unutar pretežito stambenih zona užih područja gradova/naselja, i kao takve nisu dovoljno iskorištene, te ih je potrebno dodatnim ulaganjima učiniti konkurentnima.

Potrebno je osigurati program događanja na tržnicama izvan radnog vremena i redovito održavanje seljačkih tržnica i sajмова. Nužna je prilagodba (produženje) radnog vremena načinu korištenja većine korisnika, prostorno preuređenje, sadržajno aktiviranje i regeneracija zapuštenih tržnica. Infrastruktura svih tržničkih objekata zahtijeva ulaganje velikih financijskih sredstava pa je potrebno osiguranje dostatnih financijskih sredstava za izradu projektne dokumentacije i izvođenje potrebnih radova. Neprikladan (skup) režim naplate parkiranja na javnoprometnim površinama uz tržničke objekte zahtijeva iznalaženje prikladnijeg modela naplate parkiranja kojim će se na tržnice privući veći broj građana.

2.3.2.10. Groblja

Na gradskim grobljima uočljiv je nedostatak ukopnih mjesta te je potrebno dugoročno osiguravanje dovoljnog prostora za širenje groblja kroz etapnu realizaciju. Nužna je izrada programa ukopa s brojem i kapacitetom ukopnih mjesta.

Kod malih gradskih/mjesnih groblja u cjelini, uočava se potreba za proširenjem; većinom je potrebno urediti i rekonstruirati postojeću infrastrukturu, izgraditi mrtvačnice gdje nedostaju, te opremiti potrebnom opremom. Radi nedostatka ukopnih mjesta mnoge je potrebno proširiti dodavanjem novih grobnih mjesta i grobnica i izgradnjom prostora za ukop urni.

2.3.2.11. Zaštita i zbrinjavanje životinja

Temeljem zakonskih propisa svaki grad i općina morao bi osigurati zbrinjavanje napuštenih i izgubljenih životinja na svom području. Na području UAZ djeluje sklonište za kućne ljubimce u Dumovcu no s nedostatnim kapacitetima, stoga je njegovo proširenje i izgradnja drugih skloništa prijeko potrebna. Isto tako, potreba osiguranja sustava zbrinjavanja uginulih kućnih ljubimaca na području UAZ iziskuje izgradnju groblja za kućne ljubimce u neposrednoj blizini skloništa u Dumovcu i/ili drugdje na području obuhvata UA Zagreb.

2.3.3. INFRASTRUKTURA ZA MOBILNOST I INTERNETSKU POVEZANOST

PROMET

Na razini autocesta uspostavljena je planirana mreža, ukupne dužine 167,7 km, no zbog opterećenja postojeće zagrebačke autocestovne obilaznice u istraživanju je nova, druga obilaznica, na trasi Pojatno – Horvati – Ivanić Grad – Sveti Ivan Zelina. Cestovni prsten oko Zagreba nije zatvoren, nedostaje brza cesta Popovec – Marija Bistrica – Zlatar Bistrica – Zabok. Nedostaju mostovi na rijeci Savi i drugim rijekama UAZ (npr. Bobovica-Brdovec i dr.) i cestovne obilaznice gradova i mjesta. Tehničke karakteristike dijela lokalnih i nerazvrstanih cesta su nezadovoljavajuće, posebno širina kolnika, nesanirana klizišta, makadamski kolnici, nedostatak pješačkih hodnika i javne rasvjete. U gospodarskim zonama nedostaju prometnice i komunalna infrastruktura.

Biciklistička infrastruktura na području aglomeracije neravnomjerno je razvijena, deficitarna i međusobno nepovezana. Sustav javnih bicikala postoji u gradovima Zagreb i Jastrebarsko.

Od 30 JLS uključenih u UAZ 20 gradskih, odnosno općinskih uprava ima jedan ili više osobnih automobila, pet JLS ima samo radna ili teretna vozila, a pet JLS nema nikakvih vozila u vlasništvu ni u najmu. Starost osobnih automobila je u rasponu od jedne do dvadeset godina a teretnih i radnih vozila od jedne do dvadesetšest godina. Struktura voznog parka općina i gradova s gledišta energetske učinkovitosti je nepovoljna. Ni jedan od ukupno 175 osobnih automobila JLS nije na plinski pogon ni elektropogon, a samo jedno vozilo je na hibridni pogon. Od devet mopeda i motocikla sedam ih je na elektropogon.

Električne punionice vozila. Proteklih nekoliko godina Fond za zaštitu okoliša i energetska učinkovitost sufinancirao je javnim pozivom nabavu električnih i hibridnih vozila, čime se znatno doprinijelo povećanju broja električnih vozila. U Gradu Zagrebu je u 2016. bilo ukupno 228 električnih vozila, od čega 78 osobnih vozila i 149 mopeda/motocikala. Razvoj tržišta vozila na struju prati i postavljanje punionica, a u ovom trenutku u Hrvatskoj ih ima 129, ali u idućim godinama njihov broj trebao bi znatno porasti. U Gradu Zagrebu se prema podacima iz 2016. godine nalazi 31 punionica za električna vozila. Prema podacima Zagrebačkog holdinga u garaži Tuškanac jedna je od pet punionica koje je podružnica Zagrebparking postavila u zagrebačkim javnim garažama kojima upravlja, ostale punionice nalaze se na slijedećim lokacijama: Javna garaža Langov trg, Javna garaža Petrinjska, Javna garaža Tuškanac, Javna garaža Kvaternikov trg i Javna garaža Gorica.

Najveći ulagači u infrastrukturu za punjenje električnih vozila u Hrvatskoj su Hrvatski Telekom i HEP, a slijede ih gradovi i županije. Grad Zagreb je u sklopu EU projekta Srednjoeuropski zeleni koridori - prekogranična infrastruktura za brzo punjenje električnih vozila, za povezivanje Austrije, Slovačke, Slovenije, Njemačke i Hrvatske postavio 3 brze punionice za punjenje električnih vozila na lokacijama Trg Stjepana Radića 1, Park Stara Trešnjevka 2 i Avenija Dubrovnik 15.

Sigurnost u cestovnom prometu je nezadovoljavajuća zbog relativno velikog broja smrtno stradalih i ozlijeđenih osoba u prometnim nesrećama. U 2016. dogodilo se 8 690 prometnih nesreća u kojima je ozlijeđeno 3 533 osoba a poginulo 64 osoba odnosno 5,2 smrtno stradala na 100 000 stanovnika. Razina sigurnosti u središtu aglomeracije znatno je viša (2,5 smrtno stradala na 100 000 stanovnika) od razine sigurnosti na obodnom području aglomeracije (9,8 smrtno stradalih na 100 000 stanovnika). Dugoročna strategija će biti usmjerena na prevenciju prometnih nesreća s ciljem svođenje broja smrtno stradalih i ozlijeđenih osoba na nulu ili vrlo blizu nule.

Željeznička infrastruktura ima razgranatu mrežu pruga koje pokrivaju glavne prometne pravce aglomeracije i radijalno ulaze u zagrebački željeznički čvor. Ukupna dužina pruga, bez industrijskih kolosijeka, iznosi 220,18 km. To je samo djelomično iskorišteno za gradski i prigradski putnički promet zbog pretežito jednokolosiječnih pruga na kojima se ujedno odvija i međugradski putnički i teretni promet, neadekvatne opremljenosti i nedovoljnog broja stajališta i kolodvora kao i djelomično zastarjelog voznog parka.

Prostornim planovima predviđena je gradnja pruge Podsused – Samobor – Bregana, izrađen je idejni i glavni projekt pruge, no isplativost te investicije tek treba dokazati (pogotovo u svjetlu korištenja

pruge i za teretni promet). U tijeku su radovi na izgradnji žičare na Medvednici, na potezu Dolje – Sljeme, a ispituje se mogućnost gradnja na potezu od Sljemena prema zagorskoj strani, koje bi zamijenile autobusni a dijelom i automobilski promet.

Nakon puštanja u promet novog putničkog terminala MZLZ, u ožujku 2017. godine, potrebno je poboljšati povezanost terminala javnim putničkim prijevozom s gradom Zagrebom i pripremati dokumentaciju za izgradnju druge uzletno-sletne staze. Na aerodromima Lučko i Zabok potrebna je gradnja konstruktivnog kolnika na uzletno-sletnim stazama i manevarskim površinama te pratećih objekata.

Radi unapređenja javnog putničkog prometa potrebna je gradnja tračničke veze Zagreb – MZLZ – Velika Gorica, Podsused – Sveta Nedelja – Samobor – Bregana, rekonstrukcija željezničke pruge Savski Marof- Kumrovec, te dvokolosječne pruge za gradski i prigradski promet Savski Marof – Zagreb Glavni kolodvor – Dugo Selo.

Prometna infrastruktura i sve sastavnice javnog putničkog prometa prilagođuju se osobama s invaliditetom no bez obzira na učinjeno, zbog neprilagođenih stajališta i neriješenog sučelja peron – vozilo, još uvijek na ni jednom stajalištu osoba u invalidskim kolicima ne može samostalno ući u vozilo javnog prijevoza.

ELEKTRONIČKA KOMUNIKACIJSKA INFRASTRUKTURA

Na pretežitom dijelu UAZ operateri imaju mogućnost pružanja širokopojasnog pristupa brzinama većim od 30 do 100 Mbit/s, a na preostalom dijelu brzinom većom od 2 do 30 Mbit/s. Pristup se omogućuje putem vlastite infrastrukture koja obuhvaća sve tehnologije i područja na kojima pojedini operateri mogu u kratkom roku i bez značajnih ulaganja spojiti korisnike na vlastitu pristupnu širokopojasnu infrastrukturu.

Početkom 2016. godine usvojen je Okvirni nacionalni program Republike Hrvatske za razvoj pristupne širokopojasne infrastrukture na područjima gdje ne postoji komercijalni interes operatora – ONP te se očekuje skorašnje raspisivanje natječaja za prijavu projekata. Koristeći fondove EU u razdoblju do 2020.g. omogućen je daljnji razvoj širokopojasnog pristupa i iskorak prema mrežama velikih brzina i podrška prihvaćanju novih tehnologija i mreža za digitalno gospodarstvo.

2.3.4. URBANI PRIJEVOZ

Javni putnički promet na području UAZ ne funkcionira kao jedinstvena i integrirana cjelina, željeznički, tramvajski i autobusni podsustavi samo su djelomično usklađeni a jedinstveni informacijski i tarifni sustav ne postoji. Nedostaje suvremenih intermodalnih terminala opremljenih P+R i B+R infrastrukturom. Grad Zagreb, Krapinsko-zagorska i Zagrebačka županija potpisali su 2012. sporazum o integriranom prijevozu putnika i tarifno-prijevoznčkoj uniji. Trgovačko društvo Integrirani promet zagrebačkog područja d.o.o., sa zadatkom provedbe Sporazuma, osnovano je 2014. U tijeku je izrada potrebnih potprojekata a implementacija se očekuje u razdoblju do 2020.

U Gradu Zagrebu su u veljači 2017. potpisani ugovori između ZET-a i gradonačelnika i načelnika, odnosno, predstavnika gradova i općina: Velike Gorice, Zaprešića, Bistre, Klinča Sela, Luke i Stupnika o uvođenju 2. tarifne zone, s čime se ukidaju 3. i 4. zona, te o uvođenju, od 1. ožujka, karte od četiri kune za polusatnu vožnju na linijama gdje ZET obavlja javni gradski prijevoz.

Prometna infrastruktura i sve sastavnice javnog putničkog prometa prilagođuju se osobama s invaliditetom no bez obzira na učinjeno, zbog neprilagođenih stajališta i neriješenog sučelja peron – vozilo, još uvijek niti na jednom stajalištu osoba u invalidskim kolicima ne može samostalno ući u vozilo javnog prijevoza.

2.3.5. PROSTOR

Prostor aglomeracije je prostorno i funkcionalno povezan s Gradom Zagrebom. Iz toga prostora Zagreb dobiva dio potrebnih prirodnih resursa (crpilišta, mineralne sirovine i dr.). U tom prostoru Zagreb ostvaruje potrebe za boravkom u prirodi, rekreacijom, sekundarnim stanovanjem, u njemu su i važni infrastrukturni objekti, npr. Zračna luka. Funkcionalnu povezanost pokazuje i intenzitet dnevnih migracija, proces suburbanizacije i satelizacije određenoga manjeg broja naselja u zagrebačkoj okolici. Dio prostorno razvojnih potencijala i potreba Zagreb će i dalje nužno ostvarivati izvan svoga administrativnog teritorija, što nameće koordinirano planiranje temeljnih razvojnih usmjerenja. Prostorni razvoj UAZ reguliran je prostornim planovima državne, područne i lokalne razine. Blizina Zagreba i posljedična intenzivna imigracija uzrok su povećanom intenzitetu urbanizacijskih procesa na području UAZ. U postojećim uvjetima nedovoljno učinkovitog sustava upravljanja prostorom intenzivnija urbanizacija znači i naglašeniji problem nelegalne i/ili nekvalitetno planirane legalne izgradnje. U prostorima aglomeracije udaljenijim od Zagreba dogodio se obratan proces koji je donio depopulaciju i zamiranje aktivnosti.

Većina stanovništva živi u urbaniziranim naseljima u kojima su locirane neke od središnjih uslužnih funkcija, te je stanovništvo raspoređeno prostorno nehomogeno. Broj stanovnika i gustoća naseljenosti smanjuju se s udaljenosti od Zagreba. Prostorno gledano naseljenost raste u „prvom prstenu“, a periferni, najrjeđe naseljeni prostori i dalje depopuliraju.

Zagrebačka makroregija najveća je u RH. Široka ekonomska baza potaknula je iseljavanje iz ruralnih područja i socijalno prestrukturiranje poljoprivrednog stanovništva, što je pospješilo razvoj Zagreba. Ruralni prostor karakteriziraju negativni demografski, gospodarski i opći razvojni trendovi. Jedan od najvažnijih zajedničkih izazova ruralnih područja jest njihov nedovoljni kapacitet za stvaranje visokokvalitetnih i dugoročno održivih radnih mjesta u čemu zaostaju za urbanim područjima. Gradska naselja su planski izgrađivana i uređivana na temelju generalnih urbanističkih planova i mnogobrojnih provedbenih urbanističkih planova.

Znatno je povećan opseg tzv. bespravne gradnje posebno u zonama koje nisu planirane za gradnju, na poljoprivrednom zemljištu, na prostorima bez komunalne infrastrukture.

S velikim brojem malih naselja raspršenih u razgranatoj, ali ne dovoljno ustrojenoj i povezanoj mreži, uzročno-posljedično je povezana slabija prometna dostupnost i nedostatna infrastrukturna opremljenost. Otežavajuća je okolnost u planiranju buduće mreže središnjih naselja već prisutan trend smanjenja (broja) javnih sadržaja kao i reorganizacija sustava sudstva i državne uprave.

2.4. OKVIR UPRAVLJANJA RAZVOJEM

Gradovi i pripadajuće urbane aglomeracije oblikuju svoje urbane politike u vrlo kompleksnoj i turbulentnoj okolini pri čemu se suočavaju s brojnim i kontinuirano nadolazećim pritiscima i problemima koji često stvaraju međusobno kontradiktorne uvjete za daljnje planiranje i upravljanje razvojem. Važnost gradova u promicanju progresivnog, uključivog i održivog razvoja prepoznata je na razini EU koja potiče integrirani urbani razvoj kroz sve aktivnosti kojima se gradovi pretvaraju u mjesta privlačna za život, rad i ulaganja. Uz same gradove prepoznata je i važnost s njima intenzivno povezanih područja, odnosno njihovih funkcionalnih regija i periurbanih područja pri čemu je velik naglasak stavljen na povezivanje između gradova središta i ostalih dijelova njihova funkcionalnog područja koja najčešće obuhvaćaju kompleksan prostorni sustav koji se sastoji od ostalih gradova, jače i slabije urbaniziranih te ruralnih područja. Upravljanje takvim kompleksnim prostorom poseban je izazov.

Priprema, donošenje, provedba i praćenje provedbe Strategije razvoja Urbane aglomeracije Zagreb, slijedeći načela partnerstva i suradnje, podrazumijevaju uključenost brojnih dionika čije je sudioništvo značajno u aktivnostima što ih se provodi. Grad Zagreb, kao nositelj izrade strategije, koordinira aktivnosti i dionike, osigurava uključivanje i suradnju svih relevantnih dionika razvoja s područja aglomeracije, učinkovitu komunikaciju te efikasnu i pravovremenu razmjenu informacija među tijelima i uključenim dionicima. Jedinice lokalne samouprave u obuhvatu odgovorne su za dostavu podataka i informacija putem imenovanih predstavnika te općenito aktivno sudjelovanje u cjelokupnom procesu izrade strategije, ali jednako tako i za savjetodavne aktivnosti povezane s djelovanjem Partnerskog vijeća. Predstavnici županija i regionalnih koordinatora također imaju iznimno značajan doprinos u izradi strategije s obzirom da raspolažu značajnom količinom podataka i informacija. Značajna je i uloga brojnih partnera s kojima postoji veza i suradnja povezana s provedbom pojedinih aktivnosti, programa odnosno projekta. Radna skupina i tematske skupine osiguravaju stručnu analizu i donošenje odluka o svim temama od značaja. Partnersko vijeće, koje kao savjetodavno tijelo sudjeluje u svim fazama izrade i provedbe, osobit značaj ima u utvrđivanju zajedničkih prioriteta i predlaganja strateških projekata važnih za razvoj Urbane aglomeracije. Provedbu mehanizma integriranih teritorijalnih ulaganja i ostalih zadaća posredničkog tijela osigurava posebna ustrojstvena jedinica upravnog tijela u Gradu Zagrebu. Kvalitetu izrade, relevantnost i djelotvornost dokumenta dodatno se osigurava putem Upravljačke skupine za vrednovanje što će provesti vrednovanje tijekom izrade, provedbe kao i nakon provedbe. U postupku donošenja, predstavnička tijela uključenih jedinica lokalne samouprave, sukladno zakonskoj obvezi, sudjeluju putem davanja mišljenja, nakon čega Gradska skupština Grada Zagreba donosi Strategiju razvoja Urbane aglomeracije Zagreb. Svi uključeni dionici, u skladu s dodijeljenim zadaćama, odgovorni su za provedbu strategije, bilo za koordinaciju i praćenje provedbe ili izravno za provedbu pojedinih mjera.

3. PREPOZNAVANJE RAZVOJNIH POTREBA I POTENCIJALA

3.1. Analiza prednosti, slabosti, prilika i prijetnji za društvo

Makro sektor : DRUŠTVO	
<i>Razvojni potencijali</i>	<i>Razvojne potrebe</i>
Snage	Slabosti
Demografija - najveća koncentracija stanovništva u Hrvatskoj - veliki kontingent radne snage - dnevni migranti koji cirkuliraju u aglomeraciji predstavljaju pozitivnu funkcionalnu vezu grada i njegove okolice Socijalno uključivanje i usluge socijalne skrbi - iznadprosječan broj ljudi živi od prihoda od vlastitog rada u odnosu na prosjek Hrvatske - niža stopa rizika od siromaštva u odnosu na prosjek Hrvatske - razvijena mreža institucija socijalne skrbi - veliki broj udruga koje promiču socijalno uključivanje - razvoj usluga u zajednici - izrađen i usvojen strateški okvir u području razvoja socijalnih usluga do 2020. godine - uspostavljen institucionalni okvir i razvijena suradnička mreža u pružanju socijalnih usluga u zajednici za različite korisničke skupine - postojanje određenog broja stambenih/poslovnih prostora koji se mogu dati na korištenje ustanovama/organizacijama radi pružanja socijalnih usluga; - iskustvo u provedbi velikog broja projekata kao primjera dobre prakse u području socijalne uključenosti, osobito onih skupina koje su u većem riziku od socijalne isključenosti - povezanost s akademskom zajednicom i širokom spektru stručnog kadra za razvoj inovativnih usluga u skladu sa specifičnim potrebama pojedinih korisničkih skupina - niz pozitivnih prethodnih iskustava u provedbi projekata aktivacije na tržište rada različitih korisničkih skupina, društveno marginaliziranih skupina, a temeljem suradnje lokalnih dionika iz javnog, civilnog i privatnog sektora - široka mreža suradničkih organizacija s iskustvom u području inkluzije na tržište rada i promocije socijalnog uključivanja	Demografija - trend praznjenja naselja i odlazak u veće gradove - nedostatak adekvatnog stambenog prostora u većim gradovima Socijalno uključivanje i usluge socijalne skrbi - relativno nizak životni standard - nedostatak smještajnih kapaciteta u ustanovama socijalne skrbi u odnosu na stvarne potrebe - neadekvatni postojeći prostori za pružanje usluga socijalne skrbi - manjak stručnog kadra za rad u socijalnim ustanovama - nedovoljna uključenost stanovnika u rizičnoj grupi od siromaštva u sustav socijalne skrbi - nedovoljan broj alternativnih usluga u zajednici (usluga rane intervencije, specijaliziranih udomiteljskih obitelji...) - manjak ustanova za smještaj starijih i nemoćnih osoba te manjak programa i sadržaja za starije i nemoćne osobe - nedovoljan broj smještajnih kapaciteta za osobe s teškim tjelesnim invaliditetom, ovisne o pomoći drugih osoba - nedovoljna zaposlenost osoba s invaliditetom - slaba dostupnost specijaliziranih usluga (pomoćnici u nastavi, radni asistenti, osobni asistenti, dostupnost javnog i specijaliziranog prijevoza, specijalizirane zdravstvene usluge) - nedovoljna znanja i osviještenost o svim oblicima diskriminacije - nedostatak mikroregionalnih centara za mlade/klubova mladih (adekvatnih prostora koji bi objedinili sve usluge potrebne mladima te omogućili sudjelovanje i obrazovanje svih neovisno o financijskim mogućnostima) - značajno zastupljena braniteljska populacija ali nedostatak usluga i institucionalne podrške za potrebe braniteljske populacije - nedostatak mobilnih timova za pomoć obiteljima koji skrbe za starije i nemoćne i OSI, tj. tzv. neformalne njegovatelje

različitih korisničkih skupina, kao i iskustva u provedbi specijaliziranih usluga temeljem najboljih praksi te visokostručnim kadrovima • razvijeno gospodarstvo s potencijalom zapošljavanja različitih korisničkih skupina Društvena i zdravstvena infrastruktura • razvijena mreža zdravstvenih ustanova u gradskim naseljima • razvijen privatni sektor u zdravstvu • sportska infrastruktura postoji (ali nije adekvatna) • veliki broj ustanova u kulturi	• neravnomjerna pokrivenost cijelog područja Urbane aglomeracije dostupnim kvalitetnim socijalnim uslugama namjenjenim različitim korisničkim skupinama posebice na rubnim područjima Grada Zagreba i ruralnim područjima Zagrebačke županije • nedovoljna koordinacija različitih nositelja sustava socijalne skrbi na državnoj, regionalnoj i lokalnoj razini • niska razina informiranosti ugroženih skupina o dostupnim uslugama, kao i niska razina istraživanja specifičnih potreba korisničkih skupina za ciljanim socijalnim uslugama u zajednici • niska informatiziranost kao i umreženost pružatelja socijalnih usluga kao podloge za kvalitetno analiziranje potreba i budućeg planiranja razvoja usluga. • velik udio nezaposlenih osoba s invaliditetom u ukupnom broju nezaposlenih osoba • niža formalna razina obrazovanja osoba s invaliditetom, ali i drugih korisničkih skupina, posebice slabijeg imovinskog statusa • nedostatak ponude i pokrivenosti usluga podrške za zapošljavanje koje omogućuju individualizirani pristup • nedostatni resursi za prilagođenu podršku u prevenciji gubitka posla i profesionalnu rehabilitaciju • nedovoljno korištenje kapaciteta lokalnih dionika za potrebe osiguranja podrške u zapošljavanju i aktiviranja korisnika usluga socijalne skrbi na tržištu rada • nedostatak lokalnih i prilagođenih mjera za poticanje zapošljavanja različitih društveno marginaliziranih skupina • nedostatna komunikacija i podrška prema poslodavcima u povećanju njihovog aktivnog angažmana za podizanje zapošljivosti i konačnog zapošljavanja za društveno marginalizirane skupine Društvena i zdravstvena infrastruktura • nedovoljno razvijeni preventivni programi u zdravstvu • manjak usluga hitne medicinske pomoći (manjak timova) • neujednačena dostupnost zdravstvene zaštite • manjak zdravstvenih djelatnika i određenih specijalizacija • manjak i dotrajalost zdravstvenih objekata i opreme • nedovoljni kapaciteti predškolskih ustanova te dotrajalost zgrada i opreme • radno vrijeme predškolskih institucija nije
---	---

Obrazovanje • obrazovna struktura stanovništva kao razvojni resurs • povoljni trend obrazovne strukture stanovništva, posebice uvođenjem bolognskog procesa • veliki broj obrazovnih i visokoškolskih institucija, veliki obrazovni potencijal za mlade • uključenost djece u predškolske, osnovnoškolske i srednjoškolske programe • postoji velik interes za visokim obrazovanjem (s obzirom na dostupnost Sveučilišta u Zagrebu) • zainteresiranost za uključivanje u kulturne i sportske programe, te programe tehničke kulture • prisutnost velikog broja ustanova za srednjoškolsko i cjeloživotno obrazovanje • prisutnost programa stipendiranja učenika te posebno slabijeg imovinskog statusa, osoba sa invaliditetom te deficitarnih usmjerenja	prilagođeno potrebama obitelji (manjak poludnevni i drugih programa) • nedostatak programa za djecu od 6 mjeseci do 1 godine, za djecu s posebnim potrebama i darovitu djecu • neujednačenost i nejednaka ulaganja u temeljne institucije za kulturu od strane njihovih osnivača • nedovoljan broj i nezadovoljavajuća teritorijalna raspodjela kulturnih događanja namijenjenih obiteljima, djeci i mladima • neadekvatno upravljanje kulturnom infrastrukturom zbog manjka upravljačkih kapaciteta • neusklađenost broja i kapaciteta sportskih objekata s potrebama stanovništva, sportaša i rekreativaca, neravnomjeran raspored sportskih i rekreativnih građevina Obrazovanje • neadekvatna mreža škola • dvosmjenska nastava • nedovoljna informatizacija obrazovnih institucija • nedostatak sportskih dvorana i igrališta u osnovnim i srednjim školama • dotrajalost dijela postojećih školskih objekata i školske opreme u osnovnim i srednjim školama • manjak ili nedovoljni kapaciteti sportskih dvorana i sportskih terena u osnovnim i srednjim školama • manjak učitelja za program produženog boravka u osnovnim školama • nedostatak stručnih suradnika u školama • nedostatak većih mogućnosti srednjoškolskog obrazovanja osoba s posebnim potrebama • nedovoljna pokrivenost sadržajima tehničke kulture • nedostatan smještaj za studente • nedovoljan broj programa za darovite i programa za uspješnu integraciju u redovite programe djece i mladih s posebnim potrebama • neadekvatno razvijena mreža ustanova za obrazovanje odraslih • nedostatno i necjelovito organiziran sustav obrazovanja za potrebe poduzetništva, obrtništva i gospodarstva • kvalifikacijska struktura nezaposlene radne snage ne odgovara specifičnim potrebama tržišta rada (nedovoljno stručne radne snage) • slabo razvijeni dodatni oblici obrazovanja, usavršavanja (soft vještine - komunikacijske, prezentacijske informatička pismenost i znanje stranih jezika, • nedostatak mogućnosti srednjoškolskog obrazovanja osoba s invaliditetom i osoba s
---	---

	teškoćama u razvoju (fizičke prepreke i kapaciteti obrazovnih ustanova) • nedostatni prostorni i kadrovski kapaciteti na visokoobrazovnim ustanovama • nedostatan kapacitet smještaja za studente UAZ • nepostojanje sustava identifikacije i praćenja NEET populacije • nepostojanje politike uključivanja NEET skupine kao jednog od društvenih problema u sustavu obrazovanja i tržište rada • neprilagođenost obrazovnih programa ponovnom uključivanju NEET populacije • značajna imigracije NEET skupine u UAZ zbog gospodarske privlačnosti područja • Nedovoljno sustavno povezivanje obrazovnog sustava, potreba poslodavaca i pružatelja podrške u zapošljavanju prema uspostavi učinkovitih programa, mjera i aktivnosti za aktivaciju.
Prilike	Prijetnje
Demografija • brojno iseljništvo kao partner u razvoju Socijalno uključivanje i usluge socijalne skrbi • sve veće uključivanje udruga civilnog društva u pružanje usluga u zajednici • socijalno poduzetništvo • strateški, politički i stručni konsenzus o nužnosti ulaganja u socijalne usluge u zajednici kao i dostupnost fondova EU za podršku tom procesu • kvotna obveza poslodavaca za zapošljavanjem osoba s invaliditetom je povećala usmjerenost poslodavaca na temu zapošljavanja ove skupine, ali i drugih društveno marginaliziranih skupina • kontinuirano podizanje svijesti i kreiranje pozitivnih stavova u javnosti o važnosti aktiviranja na tržištu rada i radne rehabilitacije kao podloge za povećanje društvene uključenosti pojedinaca • spremnost lokalnih dionika za uspostavu mreže za integriranu podršku u zapošljavanju, a	Demografija • daljnje starenje stanovništva • nepostojanje strategije niti adekvatnih mjera ukupne populacijske politike (na državnoj i lokalnoj razini), povezanih s politikom gospodarskog razvoja • iseljavanje mladih visokoobrazovanih • demografsko praznjenje slabije razvijenih područja aglomeracije • daljnji pritisak dnevnih migranata na prostor i ukupnu gradsku infrastrukturu središta aglomeracije Socijalno uključivanje i usluge socijalne skrbi • veliki pritisak na sustave socijalne skrbi radi useljavanja iz drugih krajeva Hrvatske te izbjeglica i migranata • manjkavosti zakonodavnog okvira u području uključivanja društvenih skupinama koji su u riziku od socijalne isključenosti u tržište rada, te kontraproduktivan učinak sustava socijalne zaštite na aktivaciju korisnika na tržištu rada • dug period nezaposlenosti dodatno umanjuje šanse za uključivanje u tržište rada • dugotrajna ovisnost velikog broja socijalno ugroženih o sustavu socijalne skrbi te nestimulativan sustav socijalne skrbi za ulazak na tržište rada

temeljem pozitivnih iskustava iz pojedinih pilot projekata Društvena i zdravstvena infrastruktura • daljnja informatizacija usluga Obrazovanje • globalizacija obrazovanja i dostupnost obrazovnih sadržaja putem interneta • mobilnost učenika i studenata te obrazovnih djelatnika jača kvalitetu obrazovnog sustava te konkurentnost na tržištu rada • donošenje strategije razvoja znanosti RH • usklađivanje obrazovnih programa s potrebama tržišta rada na razini RH • poticanje cjeloživotnog obrazovanja u RH • razvoj efikasnijeg i učinkovitijeg sustava identifikacije i praćenja NEET populacije na razini RH • usklađivanje obrazovnih programa s potrebama tržišta rada što će smanjiti broj osoba koje ulaze u NEET skupinu • mogućnost prijenosa iskustva i dobre prakse putem prekogranične i međunarodne suradnje	Društvena i zdravstvena infrastruktura • daljnja privatizacija zdravstva bi mogla dovesti do nedostupnosti zdravstvenih usluga siromašnijem dijelu stanovništva • nedovoljan interes za osnivanje novih pružatelja usluga u zajednici • složenost i dugotrajnost procesa rješavanja imovinsko-pravnih odnosa na objektima koje se mogu staviti u funkciju pružanja usluga socijalne zaštite • neusklađenost i proceduralna rigidnost pojedinih javnih sustava uključenih u provedbu socijalne politike za uspostavu kvalitetne koordinacije i razmjene podataka/informacija Obrazovanje • nedovoljna modernizacija kurikuluma koja bi umanjila mogućnosti za mobilnost učenika i studenata • neusklađenost mjera aktivne politike za prekvalifikaciju na nacionalnoj razini s potrebama na razini UAZ • nedovoljna suradnja gospodarskih subjekata, te malih i srednjih poduzetnika s istraživačkim i razvojnim institucijama te obrazovnim institucijama • pojačan odlazak visoko obrazovanih mladih u inozemstvo • izostanak nacionalnog sustava sustavnog vrednovanja i osiguranja kvalitete obrazovnih ustanova • nepostojanje nacionalnog sustava identifikacije i praćenja NEET populacije • nepostojanje nacionalne politike uključivanja NEET skupine kao jednog od društvenih problema u sustavu obrazovanja i tržište rada • strukturalne slabosti obrazovnog sustava i sustava podrške pri zapošljavanju za reagiranje na promjene na tržištu rada i neusklađenost obrazovnog sustava sa potrebama tržišta rada • smanjena konkurentnost lokalnog gospodarstva zbog neadekvatnog obrazovanja i vještina umanjuje investicijsku atraktivnost područja aglomeracije
--	---

3.2. Analiza prednosti, slabosti, prilika i prijetnji za gospodarstvo

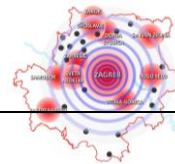
Makro sektor : Gospodarstvo	
<i>Razvojni potencijali</i>	<i>Razvojne potrebe</i>
Snage	Slabosti
Poslovno okruženje • velika koncentracija raznovrsnih gospodarskih aktivnosti (niži transakcijski troškovi) • kvalitetna infrastruktura i usluge javnog sektora • iznadprosječna razvijenost poduzetništva u odnosu na ostatak Hrvatske • raznovrsna struktura gospodarskih subjekata (po djelatnosti, po veličini) • postojanje razvojnih agencija, poduzetničkih centara i drugih PPI-a na području UAZ	Poslovno okruženje • nedovoljna konkurentnost u odnosu na druge velike europske gradove • nedovoljna orijentiranost na izvoz • neujednačena dostupnost poduzetničke potporne infrastrukture i usluga te manjak suradnje u pružanju usluga (postoji potencijalno velik broj korisnika PPI-a u urbanim središtima, te korisnika ostale poduzetničke infrastrukture) • nedostatna potpora razvoju poduzetništva, u pružanju obrazovnih, stručnih i profesionalnih usluga malom i srednjem gospodarstvu • nedostatno i necjelovito organizirano obrazovanje za poduzetništvo posebice u području regulatornog okvira, standardni i certifikacije za razvoj poslovanja • neravnomjerna razvijenost poduzetništva na razini UAZ • nedovoljno razvijena tehnološka infrastruktura i pripadajuće usluge podrške tehnološkim tvrtkama, uključujući i transfer tehnologije • slabo poticanje i vrednovanje razvojnih učinaka programa i projekata za razvoj poduzetništva na razini UAZ • nedovoljna specijalizacija poduzetničke infrastrukture • neriješeni imovinsko-pravni odnosi • visoki troškovi rada (prirez, komunalne naknade i sl.), posebice u Gradu Zagrebu • nedostatak financijskih instrumenata za potporu poduzetništvu, posebice početnicima • neujednačena dostupnost kvalitetnih poslovnih prostora • nedostatak strategije za privlačenje ciljanih ulaganja u strateške gospodarske djelatnosti • nedostatak poduzetničkih vještina na razini UAZ (u odnosu na prosjek EU) za potrebe modernizacije poslovanja i povećanja konkurentnosti • nedostatak financijskih sredstava za kapitalne infrastrukturne projekte • nedovoljni kapaciteti administracije za provedbu strateških projekata • slaba povezanost sa znanstveno-istraživačkim institucijama i nedovoljno ulaganje u istraživanje i razvoj, nedovoljna povezanost Sveučilišta u Zagrebu s gospodarstvom • nedovoljna informatizacija poslovanja

Tržište rada - dostupnost radne snage različitih profila - dostupnost obrazovnih mogućnosti, uključujući i Sveučilište u Zagrebu - Sveučilište u Zagrebu i ostale obrazovne institucije osiguravaju koncentraciju visokoobrazovanih potencijalnih poduzetnika (budućih korisnika PPI-a) Turizam i kultura - bogata kulturna baština i zaštićene prirodne i tradicijske vrijednosti kao važan razvojni resurs - aktivan kulturni sektor - velik broj inicijativa koje dolaze izvan institucionalnog kulturnog sektora i bitno doprinose kulturnom pluralizmu, raznolikosti, inovaciji u umjetnosti, interdisciplinarnom pristupu i jačanju društvenog angažmana u kulturi - aktivna kulturna produkcija u sektoru izvedbenih umjetnosti - veliki fundus u muzejima, povijesnim građevinama, galerijama - dokumentirana folklorna baština, te snažna suvremena umjetnička produkcija na području UAZ koja može postati dio integriranih programa - bogata kulturna baština i zaštićene prirodne i tradicijske vrijednosti kao važan razvojni resurs	- nedostatno i necjelovito organizirano obrazovanje za poduzetništvo posebice u području regulatornog okvira, standardi i certifikacije za razvoj poslovanja - nekonkurentna poljoprivredno-prehrambena proizvodnja u UAZ, važna za razvoj ruralnog područja UAZ Tržište rada - kvalifikacijska struktura nezaposlene radne snage u mnogim slučajevima ne odgovara specifičnim potrebama tržišta rada (nedovoljno stručne radne snage) - sustav strukovnog obrazovanja ne prati potrebe obrtništva i poduzetništva - nedostatno i necjelovito organizirano obrazovanje za poduzetništvo - nesklonost samozapošljavanju - nedovoljno razvijena svijest o važnosti cjeloživotnog učenja - visok udio ranjivih skupina u nezaposlenom stanovništvu - visok udio nezaposlenih mladih bez radnog iskustva - u skladu s nacionalnom slikom poduzetnička aktivnost žena u odnosu na muškarce je vrlo nepovoljna - slaba informatička pismenost i znanje stranih jezika - nedovoljna mobilnost radno aktivnog stanovništva - nepostojanje cjelovite politike za poticanje zapošljavanja i samozapošljavanja mladih visoko obrazovanih osoba Turizam i kultura - manjak domaćih i stranih investicija u turizmu - nedostatak adekvatnog prostora za izlaganje građe - nedostatak inovativnih sadržaja turističke ponude - nedostatak tehničkih uvjeta za proširenje ponude kulturnog turizma; - nedovoljna financijska sredstva za sustavnu obnovu kulturne i prirodne baštine, te nepostojanje dugoročnog programa zaštite kulturnih dobara - nedovoljna integriranost kulturne baštine i turizma u jedinstvene turističke proizvode i programe - nedovoljna komunikacija i umreženost dionika u turizmu (zajednička suradnja na području realizacije turističkih projekata) - nedovoljna prepoznatljivost i osmišljenost turističkog proizvoda i turističkog identiteta UAZ - nedovoljna zaštita termalnih izvora
---	---

• prepoznatljivost UAZ kao turističke destinacije (kontinuirani porast broja posjetitelja i noćenja)	• nedovoljno kvalitetnih i adekvatnih ugostiteljskih i smještajnih kapaciteta za potrebe turističkih aktivnosti (uglavnom izvan Zagreba) • nedovoljno razvijen ruralni turizam, neiskorišteni potencijali (toplice, vjerski turizam i dr.) • nedovoljno razvijeni posebni/selektivni oblici turizma • nedovoljno valorizirani i iskorišteni prirodni, kulturni i drugi potencijali za razvoj turizma • nepostojanje integralne razvojne strategije turizma UAZ • neprilagođenost objekata kulturne/turističke infrastrukture osobama s invaliditetom • nerazrađena marketinška turistička politika (rascjepkana po JLS) • neriješeni imovinsko pravni odnosi • niska razina turističke opremljenosti međunarodno relevantnih turističkih resursa (uglavnom izvan Zagreba) • zaostala turistička infrastruktura • zapuštenost velikog dijela spomeničke baštine i neadekvatna zaštita pokretne kulturne baštine
Prilike	Prijetnje
Poslovno okruženje • značajan potencijal kulturnih/kreativnih industrija koje mogu podići konkurentnost	Poslovno okruženje • izumiranje tradicijskih i umjetničkih obrta • smanjenje ulaganja kao posljedica nestabilnog

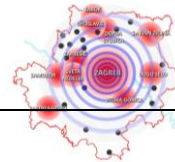

ostalih sektora - trend udruživanja u klastere, zadruge i dr. oblike udruživanja gospodarskih subjekata - brendiranje proizvoda - otvorenost tržišta nakon pristupanja EU - formiranje UAZ kao prilika za zajedničke strateške projekte (učinkovito korištenje resursa za projekte s većim razvojnim učinkom) - socijalno poduzetništvo kao instrument stvaranja novih radnih mjesta i povećanje kvalitete života - dobra prometna povezanost i blizina granica za razvoj poduzetničkih zona namijenjenih logističkih aktivnostima - prisutnost velikih poduzetnika na području UAZ kao potencijalnih korisnika usluga malog i srednjeg poduzetništva - moгуćnost specijalizacije različitih PPI-a Tržište rada - mobilnost radne snage po cijeloj EU (prilika i prijetnja za odlazak mladih visokoobrazovanih) Turizam i kultura - moгуćnosti za razvoj cjelogodišnjeg turizma - porast broja posjetitelja Grada Zagreba - porast broja posjetitelja motiviranih kulturom; uvođenje suvremenog načina interpretacije kulturne baštine - porast privatnih investicija u turizmu - trend porasta turističke potražnje za kulturnim i „city-break“ turizmom koji dovodi sve veći broj turista na područje UAZ - integracija kulturnih/kreativnih industrija u strateški regionalni/lokalni razvoj	političkog i fiskalnog okruženja „siva ekonomija“ - daljnji porast troškova rada - nepovoljno makroekonomsko okruženje za postojeću strukturu industrije - nedostatno intrasektorsko i intersektorsko povezivanje u proizvodnji i razvoju proizvoda kulturnih/kreativnih industrija - neusklađenost nacionalne politike samozapošljavanja s potrebama na lokalnoj razini - konstante promjene legislativnog okvira i poreznog okvira Tržište rada - daljnji pritisak na gradsku infrastrukturu i potražnju za radnim mjestima zbog imigracijskog priliva - depopulacija i odlazak mladih u inozemstvo - neusklađenost mjera aktivne politike za zapošljavanje na nacionalnoj razini s potrebama na lokalnoj razini Turizam i kultura - dugotrajnost i složenost procesa rješavanja imovinsko-pravnih odnosa za potrebe rekonstrukcije objekata kulturne baštine - promjene u trendovima turističke potražnje - geopolitička situacija nepovoljno utječe na turizam
--	--

3.3. Analiza prednosti, slabosti, prilika i prijetnji za urbano okruženje

Makro sektor : URBANO OKRUŽENJE	
Razvojni potencijali	Razvojne potrebe
Snage	Slabosti
Kvaliteta urbanog okoliša, izloženost rizicima i klimatskim opasnostima • dobro očuvana prirodna bogatstva, urbanizirane cjeline i punktovi od kulturnog značaja • očuvan okoliš i zaštićena prirodna baština u većem dijelu UAZ • bogata graditeljska baština • bogata bioraznolikost i krajobrazna raznolikost • očuvana kvaliteta vodotokova i jezera • razvijena mreža autocesta, razgranata mreža željezničkih pruga • znatni prirodni resursi-velike rezerve vode, geotermalni potencijal (geotermalno polje Zagreb), šume, mineralne sirovine (glina, kamen, prirodni plin) • policentričnost - više gradova razmještenih u prostoru aglomeracije • organizirano prikupljanje otpada • prisutnost različitih institucionalnih aktera za promišljanje i planiranje urbane obnove	Kvaliteta urbanog okoliša, izloženost rizicima i klimatskim opasnostima • neusklađenost prostornih planova • nedovoljno razvijeni sustavi praćenja svih sastavnica okoliša • nedovoljno prisutan koncept sustavnog očuvanja i unaprjeđenja sveukupnih vrijednosti kao nositelja prepoznatljivosti degradacija kulturnih znamenitosti i baštine • zapuštene povijesne jezgre • nedovoljna educiranost stanovništva o važnosti održivog upravljanja kulturnom i prirodnim baštinom • neadekvatna koncepcija područja stanovanja i nedefinirana stambena politika • javni sadržaji nedovoljno razvijeni i neadekvatno raspoređeni • neuređene javne površine • nesanirana klizišta • pogoršana kakvoća vode rijeke Save na pojedinim lokalitetima • nedovoljan broj izgrađenih uređaja za pročišćavanje otpadnih voda u skladu sa EU standardima • neodgovarajuća sigurnost sustava zaštite i spašavanja u slučaju elementarnih nepogoda • nedostatna kultura i sustav odvojenog prikupljanja reciklabilnog otpada • nesanirani divlji i službeni deponiji • nepostojanje sustavnog i koordiniranog evidentiranja brownfield lokacija i osmišljavanja njihove revitalizacije • nepovezanost i neumreženost nadležnih tijela u planiranju i provedbi planova razvoja i očuvanja zelene infrastrukture • znatno je povećan opseg tzv. bespravne gradnje • otežano gospodarenje u privatnim šumama • nepostojanje cjelovitog sustava gospodarenje otpadom • usitnjenost i rascjepkanost zemljišta • nesređeni katastarski i vlasnički odnosi • neprilagođenost infrastrukture osobama s invaliditetom
Gradski ured za strategijsko planiranje i razvoj Grada	Zagreb, prosinac 2017. 61

Primarna infrastruktura

- širokopojasni pristup u elektroničkim telekomunikacijama na području većeg dijela UAZ
- razvijena mreža vodoopskrbe i odvodnje
- relativno razvijena mreža distribucije prirodnog plina
- razvijen sustav centralnog toplinskog grijanja u središtu UAZ
- najveći razvijeni javni sustav grijanja u RH prisutan u UAZ (Zagreb i Velika Gorica); dugogodišnji iskusni operater sustava
- važeća odluka o koncesiji za obavljanje distribucije toplinske energije
- toplinska energija iz kogeneracijskih postrojenja-visok stupanj iskoristivosti energenata i zaštite okoliša

Prometna infrastruktura i urbani prijevoz

- razvijena mreža autocesta i povezanost sa ostatkom Hrvatske i susjednim državama
- razgranata mreža željezničkih pruga i postojanje prigradskog i gradskog željezničkog prometa
- organizirani putnički prijevoz
- relativno moderan tramvajski vozni park
- zračne luke i pristaništa na području UAZ
- zračna luka, aerodromi i letjelišta na području UAZ
- kontinuirano povećanje broja biciklističkih ruta i korištenja bicikla - postojanje 250 km označenih biciklističkih staza i traka na području Grada Zagreb, te biciklističke staze na području UAZ
- porast interesa stanovništva za biciklistički

Primarna infrastruktura

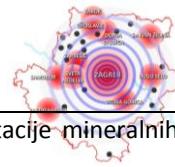
- nedovoljna iskorištenost obnovljivih izvora energije
- nedovoljno razvijena komunikacijska mreža optičkih kabela
- necjelovitost sustava javne vodoopskrbe UAZ i djelomična dotrajalost sustava vodoopskrbe (stvaranje znatnih gubitaka)
- nemogućnost zadovoljavanja sigurnosnih kapaciteta vodospremnika prema standardima EU
- opasnost zagađenja ili onečišćenja postojećih vodocrpilišta na području UAZ
- trend smanjenja nivoa podzemnih vode na području UAZ
- nekoordiniranost sustava odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda na području UAZ
- dotrajalost sustava odvodnje na središnjem području UAZ
- nedostatan razvijen sustav navodnjavanja
- okolišno agresivna/onečišćujuća i energetski/ekonomski neučinkovita javna rasvjeta
- djelomična pokrivenost UAZ distribucijskim sustavom prirodnog plina te djelomična dotrajalost istog s velikim gubicima, nedovoljni kapacitet distribucijskog sustava prirodnog plina za buduće potrebe (glavni magistralni plinovod)
- nedovoljno učinkoviti javni sustavi grijanja
- nedovoljna energetska učinkovitost
- nedovoljna iskorištenost, neuređenost i nedostatak sadržaja na tržnicama središnjeg dijela UAZ
- nedostatak ukopnih mjesta na velikim i manjim grobljima
- nedostatak skloništa i groblja za životinje/kućne ljubimce
- dotrajalost i starost distribucijske mreže, ovisnost o svega dva tipa pogonskog goriva, pri čemu su oba fosilna - lož ulje i plin

Prometna infrastruktura i urbani prijevoz

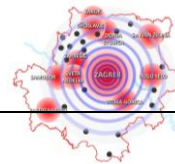
- nedovoljna propusna moć cestovne infrastrukture u vršnim opterećenjima
- nedovoljna prometna povezanost između zračne luke i gradova UAZ
- niska razina korištenja javnog putničkog prijevoza
- nedostatak intermodalnih terminala
- zastarjela željeznička mreža
- nepostojanje integriranog prometnog modela javnog putničkog prijevoza (uključujući e-ticketing, jedinstveni tarifni sustav i popratnu infrastrukturu), nekoordiniranost javnog putničkog prijevoza među gradovima UAZ

prijevoz u kontekstu dnevnih migracija i gradskog prijevoz - osnovano zajedničko društvo u svrhu koordinacije prometnog razvoja uspostave integriranog prijevoza putnika i tarifno prijevoznike unije - trend smanjenja broja smrtno stradalih osoba u prometnim nesrećama	- nepostojanje sustavnog i koordiniranog praćenja i upravljanja prometom na razini UAZ - postojanje crnih točaka u prometu, nezadovoljavajuće stanje sigurnosti u prometu - nepostojanje prikupljanja podataka u stvarnom vremenu, te kontrole prometnih uvjeta i upotrebe javnog prijevoza na razini UAZ - ne postojanje prioriteta prolaska vozila JPP-a na semaforiziranim raskrižjima - prometni sustav samo segmentarno prilagođen osobama s invaliditetom - nedostatno upravljanje biciklističkom i pješačkom mrežom puteva tj. nepostojanje plana razvoja biciklističkog prometnog sustava koordiniranog s ostalim vidovima prometa na razini JLS UAZ - nepovezanost realiziranih biciklističkih staza - nedostatak mostova na rijekama UAZ - nezadovoljavajuće tehničke karakteristike dijela lokalnih i nerazvrstanih cesta, posebno širina kolnika, nesanirana klizišta, makadamski kolnici, nedostatak pješačkih hodnika i javne rasvjete - nezadovoljavajuće stanje sigurnosti u prometu - nedovoljno razvijeni nadzorni i upravljački sustavi javnog putničkog i cestovnog prometa - nedovoljno korištenje ekološki prihvatljivih goriva - tranzitni promet, uključivo teška teretna vozila i autobusi, odvija se kroz središta gradova i naselja - zagađenje bukom uz glavne prometnice - visoka razina buke zbog loše infrastrukture javnog prijevoza - prometna nepovezanost među gradovima na obodu ZŽ - slabija prometna dostupnost i nedostatna infrastrukturna opremljenost (tehnička i socijalna) većine ruralnih naselja - ne postojanje planova za razvoj održive mobilnosti
Prilike	Prijetnje
Kvaliteta urbanog okoliša, izloženost rizicima i klimatskim opasnostima - održivo korištenje prirodnih resursa (poljoprivreda, šumarstvo, geotermalni izvori, mineralne sirovine) - korištenje ESI fondova - tradicijske vrijednosti kao razvojni resurs - izrada nacionalnog registra zapuštenih područja	Kvaliteta urbanog okoliša, izloženost rizicima i klimatskim opasnostima - smanjivanje broja stanovnika u ruralnim naseljima - emisije onečišćujućih plinova iz nepokretnih i difuznih izvora - velika prirodna ranjivost Zagrebačkog vodonosnika (osjetljivost resursa podzemnih voda) - varijabilni vodostaj i stalni rizik od plavljenja južnog dijela UAZ - ugroženost poljoprivrednih tala od daljnjeg i povećavajućeg onečišćavanja - gubitak tala erozijom - ugroženost šuma u urbanim središtima

Primarna infrastruktura • mogućnost korištenja zemljišta u društvenom vlasništvu • energetska i drugi potencijal rijeke Save i pritoka • nedovoljno iskorištene vode stajačice (posebno šljunčare) - nedostatak sustavnog saniranja i prenamjene • nedovoljno iskorišteni izvori mineralne vode • HEP toplinarstvo je najveći pružatelj usluge javnog sustava grijanja i državna tvrtka sa 50 godina iskustva u planiranju, radu i održavanju javnog sustava grijanja • potencijal korištenja geotermalne energije • mogućnost priključenja distribucijske mreže CTS-a na bilo koji budući izvor toplinske energije (npr. nove obnovljive izvore energije) • planska energetska obnova zgrada (obnavljati planski cijela naselja kako bi se osigurali preduvjeti za snižavanje temperaturnog režima a što će također rezultirati smanjenjem distributivnih gubitaka) Prometna infrastruktura i urbani prijevoz • plovni put Save • korištenje EU fondova za projekte u području prirode, okoliša i prometa • uključivanje u programe energetske učinkovitosti na nacionalnoj razini • UAZ je u sustavu europskih mreža metropola i velikih gradova • geoprometni i geopolitički položaj kao resurs za razvoj • modernizacija željezničke infrastrukture i vozila te izgradnja novih pruga omogućiti, će priliku za intenzivnije uključivanje željezničkog prijevoza u javni putnički prijevoz UAZ • uspostava integriranog javnog putničkog prometa	• štetni utjecaji površinske eksploatacije mineralnih sirovina na okoliš • globalno zagrijavanje i prisutan efekt intenzivnog zagrijavanja središta UAZ kao posljedice tzv. toplinskih otoka • trend smanjenja (broja) javnih sadržaja u manjim naseljima • prekomjerno širenje naselja neadekvatnim upravljanjem prostorom • neriješeno pitanje društvenog vlasništva • kompliciran i dugotrajan postupak izrade prostorno planske dokumentacije • kompleksan proces obnove brownfield lokaliteta zaštićenih kao kulturna dobra reguliran nacionalnim zakonodavstvom Primarna infrastruktura • učinak klimatskih promjena i pojave vremenskih ekstrema • industrijski incidenti velikih onečišćivača u slivu Save (od slovenske granice do Siska) • nepostojanje strateških dokumenata na nacionalnoj razini vezano uz koordinirani razvoj sustava grijanja s obzirom na tip potencijalnih goriva (OIE, fosilna goriva) • buduća liberalizacija tržišta opskrbe toplinskom energijom Prometna infrastruktura i urbani prijevoz • nekontrolirani rast motorizacije • daljnja degradacija smanjenje razine sigurnosti u prometu zbog rasta motorizacije i povećanog priljeva vozila na područje UAZ kao najrazvijenijeg dijela Republike Hrvatske • neriješeni imovinsko-pravni odnosi za realizaciju novih biciklističkih staza i drugih objekata prometne infrastrukture • nepostojanje strateških dokumenata za razvoj mobilnosti na razini prometne funkcionalne regije, te urbane aglomeracije • postojanje tranzitnog prometa kroz središta gradova i naselja
--	---

• uspostava modernog sustava ticketinga i informiranja putnika u skladu se EU direktivama u željezničkom prometu, koji će omogućiti informiranje putnika međugradskog prijevoza UAZ• usklađivanje sa EU direktivama u pogledu standarda vozila, potaknuti će modernizaciju voznog parka privatnih prijevoznika i time povećati standard putnika• postojanje jasnog zakonskog okvira za realizaciju biciklističke infrastrukture• provedba mjera iz nacionalnog plana za smanjenje crnih točaka broja smrtno stradalih i teško ozlijeđenih u prometnim nesrećama	

4. STRATEŠKI OKVIR

4.1. Vizija

Definiranje vizije, odnosno općenitog dugotrajnog cilja koji se želi ostvariti temeljilo se prvenstveno na sagledavanju formulacija vizija jedinica uključenih u obuhvat Urbane aglomeracije Zagreb. Analizom strateških razvojnih dokumenata te izdvajanjem ključnih termina koji definiraju težnje i potencijale, ali i posebnosti, mogućnosti i izazove područja aglomeracije predložena je vizija Strategije razvoja Urbane aglomeracije Zagreb - **Skladno razvijen metropolitanski prostor zajedničkih inovativnih koncepata.**

Definicija vizije podrazumijeva skladan, održiv i umrežen metropolitanski prostor zajedničkih inovativnih koncepata razvoja, temeljen na specifičnostima makroprostora kao integrirajuće regije, posebnostima smještaja, raznolikosti lokalnih svojstvenosti, kao i na dodanim vrijednostima proizašlim iz koncentracije prirodnih, kulturnih, društvenih i gospodarskih potencijala. Vizija daje naglasak je na zajedništvo, koordinaciju, zajedničko djelovanje radi postizanja zajedničkih razvojnih ciljeva te također na inovativnost, odnosno stalno napredovanje i usavršavanje na svim područjima i razinama djelovanja.

4.2. Ciljevi

Vizija se ostvaruje sinergijskim djelovanjem tri definirana strateška cilja:

Cilj 1. Unaprijediti kvalitetu življenja, javnu i društvenu infrastrukturu i ljudske potencijale

Cilj 2. Razvijati konkurentno i održivo gospodarstvo

Cilj 3. Unaprijediti upravljanje okolišem, prirodom i prostorom

Cilj 1. Unaprijediti kvalitetu življenja, javnu i društvenu infrastrukturu i ljudske potencijale

Relevantnost: Zadovoljavanje javnih potreba u društvenim djelatnostima jedna je od temeljnih zadaća lokalne samouprave. Društvena (javna) infrastruktura i usluge važna su komponenta društvenog standarda zajednice koja značajno utječe na podizanje obrazovnog, zdravstvenog i kulturnog standarda, te uz dostupnost i kvalitetu stanovanja na ukupnu kvalitetu života svih društvenih skupina.

Društvene djelatnosti vezane su uz prosperitet ukupnog razvoja Urbane aglomeracije Zagreb, a posebnu ulogu ima obrazovanje. Urbana aglomeracija Zagreb sa Gradom Zagrebom u središtu ima najveći potencijal za sustavno unapređenje različitih modela cjeloživotnog obrazovanja, koje odgovaraju na rastuće probleme nedostatka programa važnih za trenutne potrebe tržišta rada. Također, ovaj cilj doprinosi i povećanju zapošljivosti NEET populacije, pridonoseći i sustavnom praćenju i mogućnosti integracije. Podizanje kvalitete obrazovnog sustava neizostavno je vezano uz jačanje kapaciteta svih dionika kao i budućih korisnika sustava cjeloživotnog obrazovanja i učenja. Analiza stanja kvalitete življenja, javne i društvene infrastrukture i usluga te ljudskih potencijala ukazuje na niz razvojnih problema i potencijala. Primarna zadaća usluga socijalne zaštite i skrbi ja da štite osobe u riziku od siromaštva te osiguravaju kvalitetu života i integraciju u društvo, a na te usluge se nadovezuje i potreba za radnom aktivacijom korisnika usluga socijalne skrbi kako bi se omogućila njihova potpuna socijalna integracija i samostalnost, te izbjegla ovisnost o socijalnim davanjima. Stoga su socijalne usluge primarno usmjerene na povećanje kvalitete življenja, a usluge aktivacije korisnika na tržištu rada omogućavaju društvenu integraciju i samostalnost življenja. Sustavan i koordiniran napor u povezivanju ova dva aspekta, a uključujući sve lokalne dionike, ključ je za povećanje kvalitete života i socio - ekonomske sigurnosti stanovnika na području Urbane aglomeracije Zagreb.

Očekivani načini postizanja cilja: Ostvarenje cilja planira se kroz četiri međusobno povezana prioriteta koji rješavaju utvrđene razvojne probleme vezane uz sustav odgoja i obrazovanja, te kroz koje se potiče cjeloživotno učenje i obrazovanje u svrhu povećanja zapošljivosti. Također će se kroz ostvarenje prioriteta utjecati na poboljšanje standarda i dostupnosti stanovanja (poticanjem različitih modela) i pratećih javnih funkcija / namjena na jačanje sustava pružanja socijalnih usluga i promicanje uključenosti, odnosno jednakih prava i mogućnosti za sve stanovnike Urbane aglomeracije, uključujući mlade koji napuštaju alternativnu skrb, beskućnike, siromašne, deložirane, Rome i dr.

Cilj se ostvaruje kroz sljedeće prioritete:

Razvoj društva znanja – obrazovanje, cjeloživotno učenje i unapređivanje zapošljivosti

Unaprjeđenje javne i društvene infrastrukture i usluga

Unaprjeđenje standarda stanovanja

Jačanje socijalne uključenosti i unaprjeđenje kvalitete življenja

Dosljednost cilja: Na globalnoj razini cilj je u skladu s UN-ovim globalnim ciljevima za održivi razvoj, osobito sa ciljevima: 11. Učiniti gradove i naselja uključivim, sigurnim, prilagodljivim i održivim, 3. Zdravlje - Osigurati zdrav život i promovirati blagostanje za ljude svih generacija, 4. Osigurati uključivo i kvalitetno obrazovanje te promovirati mogućnosti cjeloživotnog učenja, 5. Postići ravnopravnost i osnažiti sve žene i djevojke.

Na razini EU cilj je u skladu s ciljevima strategije Europa 2020. - područja obuhvaćena ciljem promiču pametan rast (obrazovanje) i uključiv rast (zapošljavanje i vještine, borba protiv siromaštva); Europske urbane agende – Amsterdamski pakt; Europske strategije zapošljavanja; Inicijative za zapošljavanje mladih; Europske platforme za suzbijanje siromaštva i socijalne isključenosti; Europske strategije za osobe s invaliditetom i dr.

Na nacionalnoj razini cilj je u skladu sa Operativnim programom Učinkoviti ljudski potencijali 2014.-2020., odnosno sa tematskim ciljem 8 – Promicanje održivog i kvalitetnog zapošljavanja i podrška mobilnosti radne snage, tematskim ciljem 9 - Promicanje socijalne uključenosti, borba protiv siromaštva i svake diskriminacije i tematskim ciljem 10 - Ulaganje u obrazovanje, izobrazbu i strukovno osposobljavanje te cjeloživotno učenje, te njihovim specifičnim ciljevima 8i, 8ii, 8ii1, 8vii, 9i, 9i1, 9iv, 9iv2, 9v, 10ii, 10iii, 10iii3, 10iv, 10iv1, 11i i 11ii. Vezano uz Operativni program konkurentnost i kohezija 2014. – 2020., cilj je u skladu sa tematskim ciljem 9 - Promicanje socijalne uključenosti, borba protiv siromaštva i svake diskriminacije i tematskim ciljem 10 - Ulaganje u obrazovanje, izobrazbu i strukovno osposobljavanje te cjeloživotno učenje, te njihovim specifičnim ciljevima 9a1, 9a2, 9a3, 9a4, 10a1, 10a2 i 10a3.

Nadalje, u skladu je sa ciljevima ključnih nacionalnih strateških dokumenata:

- Nacionalna strategija izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom od 2007. do 2015. godine
- Nacionalna strategija razvoja zdravstva 2012.-2020.
- Operativni plan deinstitutionalizacije i transformacije domova socijalne skrbi i drugih pravnih osoba koje obavljaju djelatnost
- Plan implementacije Garancija za mlade
- Strategija borbe protiv siromaštva i socijalne isključenosti u RH 2014.-2020.
- Strategija obrazovanja, znanosti i tehnologije.

Isto tako, cilj je u skladu sa Strategijom razvoja obrazovanja, znanosti i tehnologije osobito sa ciljem iz segmenta cjeloživotnog obrazovanja 1. cilj: Izgraditi sustav za identificiranje, poticanje i razvoj sposobnosti i potencijala pojedinaca te ojačati službe za cjeloživotno osobno i profesionalno usmjeravanje. Aspekt socijalne zaštite i aktivacije na tržištu rada su dva komplementarna temelja dugoročne inkluzivne socijalne politike na lokalnoj, nacionalnoj i europskoj razini, a što je na razini Urbane aglomeracije Zagreb reflektirano i u nizu strateških dokumenata u području socijalne politike

na području Grada Zagreba: Razvojna strategija Grada Zagreba za razdoblje do 2020. – ciljevi i prioriteti razvoja do 2020. godine, Socijalni plan Grada Zagreba 2014. – 2020., Zagrebačka strategija izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom 2016. - 2020., Programa za mlade Grada Zagreba 2015.-2018., Strategija razvoja ljudskih potencijala Grada Zagreba. Nadalje, cilj je usklađen sa ciljevima županijskih razvojnih strategija, Grada Zagreba, Zagrebačke županije i Krapinsko - zagorske županije, kao i sa ciljevima strateških dokumenata gradova i općina u obuhvatu.

Pokazatelji učinka

Cilj	Pokazatelj učinka			Početna vrijednost		Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
	Definicija	Jedini	Opis	Vrijednost	Godina	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)
1	Stanovnici sa završenim tercijarnim obrazovanjem (VŠS i VSS)	broj	Povećanje broja stanovnika sa završenim tercijarnim obrazovanjem (VŠS i VSS)	10.597	2015./2016.	n+10%	2020.	godišnje	DZS
1	Zaposlenost	broj	Povećanje ukupnog broja zaposlenih osoba	457.170	2016.	n+10%	2020.	godišnje	HZZ
1	Stručno osposobljene nezaposlene osobe	broj	Povećanje broja stručno osposobljenih nezaposlenih osoba	5.015	2016.	n+10%	2020.	godišnje	HZZ
1	Indeks razvijenosti UAZ	broj	JLS koje su prešle u višu kategoriju stupnja razvijenosti	n	2015.	n+5	2020.	trogodišnje	MRRFE U (indeks razvijenosti)

Cilj 2. Razvijati konkurentno i održivo gospodarstvo

Relevantnost: Ovaj cilj doprinosi razvoju konkurentnog gospodarstva razvojem poduzetničke infrastrukture i to poduzetničke potporne infrastrukture i usluga, te identificiranju potreba za razvoj poduzetničkih zona. Identificiran je pad BDP-a na razini Grada Zagreba i svih ostalih djelova UAZ od kojih su neki u teškoj gospodarskoj situaciji od ekonomske krize 2008. Ovaj cilj doprinosi jačanju gospodarstva na razini kompletne UAZ, realizacijom solidne, profesionalne i integrirane pomoći MSP-ima u svim stupnjevima razvoja. Isto tako, ovim ciljem doprinijet će se realizaciji koordinirane suradnje PPI-a UAZ, kao i smanjenje asimetrije informacije tj. pristup poslovnim znanjima, vještinama, pristupu informacija MSP-ima UAZ. Razvoj konkurentnog gospodarstva postiže se i iskorištavanjem identificirane resursne osnove zaštićenih lokaliteta kulturne baštine, te razvojem

turističke ponude. Bogatstvo i raznolikost kulturne pokretne, nepokretne i nematerijalne baštine jedno je od glavnih obilježja turističke destinacije i predstavlja veliki razvojni resurs za cjelokupno područje UAZ. Relevantnost cilja očituje se kroz planove UAZ da se u cijelosti i po načelima održivog razvoja iskoristi potencijal kulturne baštine u kreiranju novih turističkih proizvoda. Upravo novi turistički proizvodi razvijeni sukladno potrebama i očekivanjima 'novog turista' koji je prije svega kupac životnih iskustava, doživljava i priča predstavljaju tržišnu priliku za cijelo područje UAZ. Nadalje, adresira se velik broj neophodnih ulaganja u rekonstrukciju i zaštitu objekata kulturne baštine, sve u cilju privlačenja većeg broja posjetitelja i turista te podizanja konkurentnosti gospodarstva UAZ.

Prema indeksu razvijenosti JLS u obuhvatu nalaze se u više kategorija, od Grada Zagreba u 4. skupini kao najrazvijenijeg, do Gornje Stubice, Orla i Pokupskog koji su u 2. skupini kao najnerazvijeniji u UAZ, prema podacima MRRFEU iz studenog 2015.

Na temelju vrijednosti regionalnog indeksa konkurentnosti iz 2013. Grad Zagreb smjestio se na sam vrh u odnosu na ostale županije RH. Zagrebačka županija je u 2013. godini pogoršala svoj položaj (u odnosu na 2010. godinu), te je na sedmom mjestu, a Krapinsko-zagorska županija je uspjela poboljšati svoj položaj (u odnosu na 2010. godinu) te se nalazi otprilike u sredini, na 12. mjestu.

Prema čvrstim statističkim indikatorima regionalne konkurentnosti Grad Zagreb je iznad prosjeka Republike Hrvatske, izuzev Poslovne infrastrukture (nacionalni prosjek ranga je 12, dok je Zagreba 14), a vrlo blizu nacionalnog prosjeka je i po pitanju ranga Ekonomski rezultati – dinamika (nacionalni prosjek je rang 11, dok Grad Zagreb ima rang 10). U Zagrebačkoj županiji najkritičnija vrijednost ovog ranga odnosi se na indikator Ekonomski rezultati – dinamika, s rangom 21 (koji se pogoršao s ranga 16 u 2010. godini). Ispod prosjeka su i indikatori Ekonomski rezultati – razina (rang 12, dok je nacionalni prosjek rang 9, ali s tendencijom poboljšanja u odnosu na 2010. godinu kada je rang bio 16) i Osnovna infrastruktura i javni sektor čiji je rang u 2010. godini bio 12, potom u 2013., 11, dok je u 2013. nacionalni prosjek ranga bio 9. Iako je rang konkurentnosti Zagrebačke županije 7, rang kvalitete okruženja je 4, dok je kvalitete poslovnog sektora 5.

Za razvoj gospodarstva Grada Zagreba ključnu ulogu imaju djelatnosti temeljene na znanju. U 2014. godini u djelatnostima usluga temeljenim na znanju radilo je više od 96.000 osoba. Na dan 31. prosinca 2016. godine, u Gradu Zagrebu aktivno je bilo 8.599 pravnih osoba čija je djelatnost temeljena na znanju. Tu su uključene sljedeće djelatnosti: stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti; obrazovanje; djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi, te umjetnost, zabava i rekreacija. Analizom raspoloživih razvojnih dokumenata gradova i općina na području UAZ-a zaključeno je da su glavne gospodarske djelatnosti trgovina, prerađivačka industrija, graditeljstvo i poljoprivreda.

Ovim ciljem određene su sastavnice konkurentnosti i održivog gospodarstva koje su ključne za razvoj gospodarstava na prostoru Urbane aglomeracije Zagreb, a koje treba ojačati kako bi se postigla ujednačena gospodarska razvijenost i konkurentnost cijelog prostora, Grad Zagreb zadržao poziciju najjačeg gospodarskog središta RH, uz istovremeno smanjenje zaostajanja za drugim zemljama članicama EU-a.

Očekivani načini postizanja cilja: Cilj će obuhvatiti mogućnosti koje pruža UAZ za ujednačeniji razvoj pojedinih sektora, pri čemu je moguće rasteretiti prostorne pritiske na Grad Zagreb, npr. pružanjem poticaja gospodarskim aktivnostima zbog postojanja značajnog zagrebačkog tržišta i recentnog širenja i/ili preseljenja gospodarskih aktivnosti iz Zagreba; postići viši društveni i gospodarski standard koji nudi blizina Zagreba (mogućnosti zapošljavanja, obrazovanja i dr.) te njime umanjiti uzrokovane demografske procese (imigracijski trendovi i izražene dnevne migracije „središte – periferija“), kao i pojačani pritisak na okoliš i prirodne resurse uzrokovane većom naseljenošću, te intenzitetom

prometa i Gospodarskih aktivnosti. Navedeno se planira ostvariti smanjivanjem i rješavanjem utvrđenih razvojnih problema koji priječe ujednačavanje gospodarskog razvoja i povećanje konkurentnosti Urbane aglomeracije Zagreb. To se posebice planira postići vrednovanjem i sustavnim korištenjem konkurentskih prednosti UAZ za ubrzaniji razvoj, osobito njegovih djelatnosti temeljenih na znanju, tehnologiji i inovacijama - poticanjem razvoja kreativne ekonomije u gradskim središtima (kreativne industrije, istraživanje i razvoj, ekonomija multimedijalnog prometa informacijama, ekonomija doživljaja za posjetitelje grada...), jačanjem istraživanja i razvoja, primjenom novih tehnologija i inovacija, jačanjem poduzetničke i tehnološke infrastrukture u funkciji korištenja konkurentskih prednosti UAZ-a i jačanjem ukupne konkurentnosti, izvozno orijentirane proizvodnje, te poljoprivrede i turizma. Cilj se ostvaruje kroz prioritete:

1. Konkurentno poduzetništvo i obrtništvo
2. Znanstveno – tehnološki razvoj i inovacije
3. Razvoj turizma i kulture
4. Održivo korištenje prirodnih resursa

Dosljednost cilja: Usklađenost sa Strateškim planom Ministarstva poduzetništva i obrta 2016 -2018 i to sa ciljem 1. Povećanje konkurentnosti malog gospodarstva u Hrvatskoj , Bijelom knjigom HUP i to ciljem 5. Poboljšati poduzetničke vještine, Strategijom razvoja poduzetništva RH 2013-2020 i to posebno ciljem 3. Promocija poduzetništva, te osobito ciljem 4. Poboljšanje poduzetničkih vještina, Strategijom razvoja poduzetništva žena 2014-2020, ciljem 2. Poboljšanje sustavne podrške poduzetništvu žena.

Ovaj cilj u skladu je sa OP KK i to sljedećim specifičnim ciljevima 1a1, 1b1, 3a2, 6c1 i 6c2.

Strategija razvoja turizma RH do 2020. u trendovima razvoja turističkih proizvoda izdvaja kulturni turizam kao jedan od primarnih proizvoda s naglaskom na: razvoj gradske kulturne scene, podizanje razine tržišne spremnosti objekata kulturne baštine i ulaganje u tržišnu prepoznatljivost te ističe velik značaj ovoga proizvoda i njegove interpretacije za budući rast ukupnog turističkog sektora.

U dokumentu Europska agenda za kulturu, Europska komisija ističe tri relevantna cilja: promocija kulturnih različitosti i međukulturnog dijaloga, promocija kulture kao katalizatora za rast, zapošljavanje, inovacije i konkurentnost te promocija kulture kao vitalnog elementa međunarodne suradnje Europske unije. Ostvarenju navedenih triju ciljeva doprinose sve aktivnosti čija se provedba planira unutar mjere. U „Agendi za održivi i konkurentni europski turizam“ preporučuje se primjena holističkog pristupa, dugoročno planiranje, brzina razvoja, uključivanje dionika, upotreba najboljih dostupnih znanja, smanjenje rizika i tako dalje. Upravo kroz projektno planiranje u okviru provedbe mjere i cilja, osiguran je participativan pristup, te holistički pristup rješavanja problema.

Osiguranjem dodatnih kulturnih, obrazovnih i znanstvenih sadržaja razvija se kulturni turizam čime će posredno doprinosi razvoju malog i srednjeg poduzetništva na području Grada Zagreba i UAZ što izravno doprinosi Strategiji zaštite, očuvanja i održivog gospodarskog korištenja kulturne baštine Republike Hrvatske za razdoblje 2011.-2015. Posebno strateškom cilju 2. povećati prihode i druge koristi od održivog korištenja kulturne baštine.

Nadalje, Strategija kulturnog i kreativnog razvitka grada Zagreba 2015-2022, kao sektorska strategija u svojim ciljevima, upućuje na zaštitu i poticanje održivog korištenja kulturne baštine (mjera 1.1.), osiguranje strateške suradnje i interakcije umjetnosti i kulture s ostalim sektorima (mjera 4.2.), boljem iskorištavanju prostornih kapaciteta i osiguranju odgovarajuće opreme ustanovama u kulturi

(mjera 6.1.) te osuvremenjivanju rada ustanova i prezentaciji građe uvođenjem modernijih informacijsko-komunikacijskih tehnologija.

Pokazatelji učinka

Cilj	Pokazatelj učinka			Početna vrijednost		Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
	Definicija	Jedini ca	Opis	Vrijednos t n	Godina	Vrijedn ost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)
2	Indeks konkurentnosti	Rang prema drugim županijama	Unaprijeđeni regionalni indeks konkurentnosti	GZ 1. ZŽ 7. KZŽ 12.	2013.	GZ 1. ZŽ 5. KZŽ 11.	2020.	trogodišnje	Nacionalno vijeće za konkurentnost, RIK
2	Broj poduzetnika	broj	Povećanje broja poduzetnika	45.005	2016..	46.000	2020.	godišnje	FINA
2	Zaposleni kod poduzetnika	broj	Povećanje broja zaposlenih kod poduzetnika	375.978	2016.	383.000	2020.	godišnje	FINA
2	Prihodi poduzeća registriranih u djelatnosti informacijske i komunikacijske tehnologije	mil. kn	Povećanje prihoda poduzeća djelatnosti informacijske i komunikacijske tehnologije	22.746	2016.	n+25%	2020.	godišnje	DZS
2	Prihodi poduzeća registriranih u djelatnosti turizma	mil. kn	Povećanje prihoda poduzeća registriranih u djelatnosti turizma	5.105	2016.	n+ 25%	2020.	godišnje	DZS
2	Prosječni dohodak per capita	kn	Povećanje prosječnog dohotka per capita	27.529	2015.	n+10%	2020.	trogodišnje	MRFF

*RIK- Regionalni indeks konkurentnosti Hrvatske 2013, Nacionalno vijeće za konkurentnost

Cilj 3. Unaprijediti upravljanje okolišem, prirodom i prostorom

Relevantnost: Strateškim ciljem Unaprijediti upravljanje okolišem, prirodom i prostorom unaprijedit će se kvaliteta života i kvaliteta svih sastavnica prostora kroz poticanje zaštite i očuvanja okoliša i prirodnih resursa, unapređenje komunalne infrastrukture, održive mobilnosti, racionalnosti korištenja energije i brige za klimatske promjene te održivog razvoja i upravljanja prostorom. Javna infrastruktura te održivo upravljanje prostorom i okolišem je temelj za kvalitetno funkcioniranje i održivi razvoj Aglomeracije.

Na održivi urbani razvoj UAZ i konkurentnost gospodarstva UAZ negativno utječe manjak učinkovitih načina javnog prijevoza, te pouzdanih prometnih veza između i unutar gradova UAZ, te odsudstvo integriranog multimodalnog prijevoza. Također, osobita relevantnost ovog cilja odnosi se na identificiranu nedovoljnu razvijenost okolišno prihvatljivog prometnog sustava - sustava biciklističkog prometa i s njim povezane infrastrukture (promet s nultom emisijom štetnih plinova). Realizacijom ovog cilja doprinosi se rešavanju identificiranog problema nedovoljnog prometnog planiranja i koordinacije putem planskih dokumenata, te nepostojanja integriranog sustava nadzora i upravljanja prometnim sustavima. Realizacija ovog cilja treba pridonijeti unaprijeđenju upravljanja prostorom, te osobito urbanim okolišem kroz identificiranje, obnovu, sanaciju i dekontaminaciju nekadašnjeg vojnog i industrijskog zemljišta, ali i ostalih brownfield lokacija. Ovaj cilj doprinosi poboljšanju energetske učinkovitosti i kvaliteti zraka u UAZ odgovorom na identificirane probleme centralnog sustava grijanja. Glavni rezultati koji su u skladu s postavljenim ciljem odnose na uštedu u konačnoj potrošnji energije te smanjenju emisije CO₂ u prvom redu zbog smanjenja gubitaka u mreži centralnog sustava grijanja.

Očekivani načini postizanja cilja: Ostvarenje cilja planira se kroz četiri međusobno povezana prioriteta, koji obuhvaćaju sve sastavnice okoliša, prostora i prirode. Kroz prioritete su obuhvaćene sve faze unapređivanja pojedine sastavnice, počevši od uspostave sustava planiranja i praćenja stanja do pripreme, provedbe i praćenja provedbe pojedinih planova, programa i projekata. Cilj će se ostvariti kroz sljedeće prioritete:

1. Zaštita i unapređivanje kvalitete okoliša i prirode
2. Unapređivanje sustava primarne infrastrukture
3. Razvoj prometne infrastrukture i sustava održive mobilnosti
4. Održivi prostorni razvoj

Dosljednost cilja: Na razini EU cilj je usklađen sa Europa 2020. – Europska strategija za pametan, održiv i uključiv rast, Strategijom održivog razvitka Europske unije (2009.), Sedmim akcijskim programom zaštite okoliša Europske unije do 2020. godine (2013.), Building green infrastructure for Europe (2013.) i EU Green Infrastructure Strategy (2013.), Strategija o bioraznolikosti EU 2020., Direktiva o pticama, Direktiva o staništima, Direktiva o energetske učinkovitosti (2012/27/EU) te Teritorijalnom agendom EU 2020. i dr.

Na nacionalnoj razini cilj je usklađen sa Strategijom prostornog razvoja Republike Hrvatske, Operativnim programom Konkurentnost i kohezija (OPKK) odnosno prvenstveno sa ciljem 3: Poboljšanje konkurentnosti malih i srednjih poduzeća, poljoprivrednog sektora i sektora za ribarstvo i akvakulturu.

Cilj je također usklađen s Nacionalnom strategijom zaštite okoliša, Strategijom upravljanja vodama, Strategijom održivog razvitka Republike Hrvatske, Strategijom gospodarenja otpadom Republike Hrvatske, Planom gospodarenja otpadom Republike Hrvatske za razdoblje 2017.-2022., te Strategijom i akcijskim planom zaštite biološke i krajobrazne raznolikosti Republike Hrvatske.

U skladu sa Strategijom prometnog razvitka RH i situacijom na području UA Zagreb ovaj cilj doprinosi poboljšanju pristupa javnim uslugama za sve građane, odnosno doprinosi pristupu javnom prijevozu za sve skupine građana. U skladu je sa ciljem „Unapređenje pristupačnosti unutar i prema glavnim urbanim aglomeracijama“ Strategije prometnog razvitka RH. Ovaj cilj SRUAZ u skladu je s općim ciljem Strategije prometnog razvitka osobito - unparjeđenju razdiobe vidova prometa u korist javnog prijevoza, te ekološki prihvatljivih alternativnih vidova prometa, kao i smanjenje, ublažavanje utjecaja prometa na okoliš. Integriran je i sa Strategijom prostornog razvoja RH i to Prioritetom 4.1. Održivost prostorne organizacije, strateškim usmjerenjem Odmjereno korištenje prostora u kojem se navodi urbana preobrazba brownfield lokaliteta. Glavni korisnik sustava toplinarstva je sektor zgradarstva (kućanstva i javna infrastruktura) posebice u visoko urbaniziranim područjima, te će se razvojem i modernizacije centralnog toplinskog sustava direktno doprinijeti ciljevima energetske strategije RH do 2020, trećega Nacionalnog akcijskog plana energetske učinkovitosti. Ovaj cilj u skladu je sa OP KK i to sljedećim specifičnim ciljevima 2a1, 2c1, 4b1, 4b2, 4c1, 4c2, 4c3, 4c4, 5a1, 6c1, 6c2, 6e1, 6e2, 6i1, 6ii1, 6ii2, 7a1, 7b1 i 7ii2.

Pokazatelji učinka

Cilj	Pokazatelj učinka			Početna vrijednost		Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
	Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)
3	Poboljšano stanje okoliša	broj	Pokazatelji stanja okoliša koji su poboljšali vrijednosti, sukladno Nacionalnoj listi pokazatelja (HAOP)	n	2016.	n+30%	2020.	godišnje	Hrvatska agencija za okoliš i prirodu (HAOP)
3	Energetska učinkovitost javnih zgrada	%	Povećanje udjela energetske učinkovitosti javnih zgrada u ukupnim površinama javnih zgrada	n	2016.	5% površine javnih zgrada	2020.	godišnje	JLS, JRS

3	Kvaliteta komunalne infrastrukture	%	Povećanje udjela stanovnika priključenih na sustave javne vodoopskrbe i odvodnje	n	2016.	n+30%	2020.	godišnje	JLS, JRS
3	Bolja povezanost svih dijelova UAZ	broj	Provedeni projekti kojima se unaprjeđuju prometne veze između JLS u obuhvatu UAZ	n	2016.	10	2020.	godišnje	JLS, JRS

4.3. Razvojni prioriteti i mjere

CILJ	PRIORITET	MJERA
1. UNAPRIJEDITI KVALITETU ŽIVLJENJA, JAVNU I DRUŠTVENU INFRASTRUKTURU I LJUDSKE POTENCIJALE	1.1. Razvoj društva znanja – obrazovanje, cjeloživotno učenje i unaprjeđivanje zapošljivosti	1.1.1. Unaprjeđenje infrastrukture i sustava predškolskog i osnovnoškolskog odgoja i obrazovanja
		1.1.2. Unaprjeđenje infrastrukture i sustava srednjoškolskog, visokoškolskog i cjeloživotnog obrazovanja
		1.1.3. Unaprjeđenje zapošljivosti mladih, mladih NEET-ova i ostalih iz NEET skupine
	1.2. Unaprjeđenje javne i društvene infrastrukture i usluga	1.2.1. Unaprjeđenje infrastrukture i usluga u kulturi
		1.2.2. Unaprjeđenje sportsko-rekreacijske infrastrukture i usluga
		1.2.3. Unaprjeđenje uvjeta za pružanje visokokvalitetnih zdravstvenih usluga
	1.3. Unaprjeđenje standarda stanovanja	1.3.1. Poticanje i realizacija različitih modela stanovanja
	1.4. Jačanje socijalne uključenosti i unaprjeđenje kvalitete življenja	1.4.1. Unaprjeđivanje uvjeta za pružanje socijalnih usluga i pristupa visokokvalitetnim socijalnim uslugama
		1.4.2. Poboljšanje integracije na tržište rada i socijalne integracije ranjivih skupina i borba protiv diskriminacije

CILJ	PRIORITET	MJERA
2. RAZVIJATI KONKURENTNO I ODRŽIVO GOSPODARSTVO	2.1. Konkurentno poduzetništvo	1.4.3. Povećanje sigurnosti
		2.1.1. Razvoj napredne poduzetničke infrastrukture i usluga
		2.1.2. Razvoj povoljnijeg okruženja za investiranje
		2.1.3. Promicanje socijalnog poduzetništva
	2.2. Znanstveno - tehnološki razvoj i inovacije	2.2.1. Jačanje suradnje znanstvenoistraživačkog i poslovnog sektora
		2.2.2. Stvaranje povoljnog okruženja za razvoj industrije visokih tehnologija
		2.2.3. Poticanje razvoja kulturnih i kreativnih industrija
	2.3. Razvoj turizma i kulture	2.3.1. Restrukturiranje i repozicioniranje turizma te razvoj turističke infrastrukture
		2.3.2. Razvoj, promocija i umrežavanje novih turističkih proizvoda i programa
		2.3.3. Integrirani razvoj turizma i revitalizacija kulturne baštine
	2.4. Održivo korištenje prirodnih resursa	2.4.1. Razvoj poljoprivredno-prehrambene proizvodnje i plasmana proizvoda
		2.4.2. Učinkovitije gospodarenje šumama u cilju očuvanja šumskog ekosustava
		2.4.3. Održivo korištenje vode i tla
3. UNAPRIJEDITI UPRAVLJANJE OKOLIŠEM, PRIRODOM I PROSTOROM	3.1. Zaštita i unaprjeđivanje kvalitete okoliša i prirode	3.1.1. Unaprjeđenje kakvoće i podizanje svijesti o očuvanju okoliša i prirode
		3.1.2. Očuvanje i upravljanje zaštićenim i drugim posebno vrijednim dijelovima prirode, biološkom, geo i krajobraznom raznolikošću
		3.1.3. Zaštita, uređenje i korištenje rijeke Save i pritoka te njihovih zaobalja

CILJ	PRIORITET	MJERA
		3.1.4. Unaprjeđivanje sustava cjelovitog gospodarenja otpadom
		3.1.5. Poticanje korištenja obnovljivih izvora energije i ekološki prihvatljivih goriva, te povećanje energetske učinkovitosti
		3.1.6. Ublažavanje i prilagodba klimatskim promjenama i prirodnim rizicima
	3.2. Unaprjeđivanje sustava primarne infrastrukture	3.2.1. Izgradnja, rekonstrukcija i unapređenje komunalne opremljenosti – vodoopskrba , odvodnja i pročišćavanje otpadnih voda
		3.2.2. Izgradnja i unapređenje komunalne opremljenosti – opskrba plinom
		3.2.3. Izgradnja i unapređenje komunalne opremljenosti – javni sustav grijanja
		3.2.4. Izgradnja i unapređenje komunalne opremljenosti – opskrba električnom energijom
		3.2.5. Izgradnja i unapređenje komunalne opremljenosti – ostala komunalna infrastruktura
		3.2.6. Optimizacija, unapređenje i dostupnost elektroničke komunikacijske infrastrukture
	3.3. Razvoj prometne infrastrukture i sustava održive mobilnosti	3.3.1. Unaprjeđenje zračnog prometa
		3.3.2. Modernizacija željezničkog prometa
		3.3.3. Integracija i poboljšanje ulične i cestovne mreže
		3.3.4. Unaprjeđenje javnog putničkog prometa
		3.3.5. Unaprjeđenje biciklističkog i pješačkog prometa
		3.3.6. Integracija i unaprjeđenje prometnog sustava i sigurnosti (uključujući sustav za nadzor i upravljanje prometom - ITS)
	3.4. Održivi prostorni	3.4.1. Cjelovito planiranje prostora

CILJ	PRIORITET	MJERA
	razvoj	3.4.2. Unaprjeđenje naseljenih dijelova
		3.4.3. Obnova brownfield lokacija
		3.4.4. Razvoj i promocija identitetskih potencijala

Razvojni prioritet 1.1. Razvoj društva znanja – obrazovanje, cjeloživotno učenje i unaprjeđivanje zapošljivosti

Cilj: Provedba prioriteta doprinijet će unaprjeđivanju sustava obrazovanja i zapošljivosti, osobito razvijanjem srednjoškolskih i visokoškolskih programa prilagođenih potrebama tržišta rada, izgradnjom, dogradnjom i rekonstrukcijom, te tehnološkim opremanjem postojećih i novih vrtića, škola i učeničkih domova, kao i podizanjem kapaciteta odgojno - obrazovnog rada, podizanjem razine digitalnih kompetencija učenika i djelatnika u sustavu obrazovanja, te povećanjem uspješnosti učenika primjenom informacijske i komunikacijske tehnologije (IKT-a) u nastavi, osiguravanjem i poticanjem cjeloživotnog obrazovanja i prekvalifikacije čime bi se osigurale veće šanse za zapošljavanje (i samozapošljavanje), smanjio udio nezaposlenih, osobito nezaposlenih mladih (skupina dugotrajno nezaposlenih i nezaposlenih) te tako ujedno utjecalo i na smanjenje njihovog odlaska iz prostora UAZ, ali i smanjenje rizika od dugotrajne nezaposlenosti.

Provedba prioriteta doprinijet će uspostavljanju kvalitetnije mreže predškolskih ustanova, mreže osnovnoškolskih ustanova i srednjih škola sa gimnazijskim programima, te mreža strukovnih škola i programa sukladno stvarnim potrebama društva, gospodarstva i tržišta rada. Također, omogućavanje cjeloživotnog obrazovanja zaposlenim osobama, omogućiti će njihovu prilagodbu modernizaciji poslovanja i zadržavanju radnih mjesta na tržištu rada. Osigurat će se daljnji razvoj Sveučilišnog kampusa Borongaj i veleučilišta, te njihova međusobna suradnja i suradnja sa Sveučilištem u Zagrebu.

Opis: Iako iznad prosjeka nezaposlenosti Republike Hrvatske i relativno povoljnu obrazovnu strukturu, potrebno je daljnje ulaganje u obrazovanje stanovnika, približavanje mogućnosti obrazovanja, donosno jednake uvjete obrazovanja (uključujući i cjeloživotno) kako bi se pozitivno utjecalo na prisutan trend porasta nezaposlenosti u UAZ, osobito mladih i obrazovanih. Uočen je i problem nedovoljne disperziranosti/zastupljenosti obrazovnih, srednjoškolskih i visokoškolskih institucija i programa, u prostorima (gradovima) UAZ izvan Grada Zagreba i općenito prilagođenost programa obrazovanja i osposobljavanja za osobe s invaliditetom i druge ranjive skupine, posebno trajno nezaposlene mlade.

Državnim pedagoškim standardima utvrđeni su optimalni prostorni, kadrovski, zdravstveni, tehnički, informatički i drugi normativi koji služe kao putokaz za osiguravanje ujednačenih uvjeta rada u odgojno - obrazovnim ustanovama. Svrha je pedagoških standarda da temeljem propisanih kriterija unaprijede sveukupnu djelatnost na jedinstvenim osnovama uz ravnomjerne uvjete rada odgojno-obrazovnih ustanova. Jednaki uvjeti rada pretpostavka su za osiguravanje više kvalitete odgoja i obrazovanja.

Opis: Prioritet pridonosi ostvarenju cilja 1. Unaprijediti kvalitetu življenja, društvenu infrastrukturu i ljudske potencijale putem ostvarivanja mjera u kojima su sadržane aktivnosti, projekti i programi u području ulaganja u obrazovanje općenito, usavršavanja i strukovnog obrazovanja te cjeloživotnog učenja u skladu s potrebama tržišta rada i razvojnim prioritetima Aglomeracije. Ovim prioritetom potiče se i unaprjeđivanje uvjeta za uključivanje dugotrajno nezaposlenih osoba na tržište rada i povećanje zapošljivosti nezaposlenih skupina u nepovoljnom položaju, jačanje sposobnosti samozapošljavanja, posebno nezaposlenih osoba i unaprjeđenje mobilnosti na tržištu rada.

Mjere

Mjera 1.1.1. Unaprjeđenje infrastrukture i sustava predškolskog i osnovnoškolskog odgoja i obrazovanja

Popis indikativnih aktivnosti

- Uspostavljanje optimalne mreže odgojno-obrazovnih ustanova
- Gradnja novih, dogradnja ili rekonstrukcija, te opremanje odgojno-obrazovnih ustanova predškolskog i osnovnoškolskog odgoja i obrazovanja

- Izgradnja sportskih dvorana, bazena i otvorenih vanjskih sportskih terena uz postojeće i nove školske objekte
- Investirati u digitalno zrele osnovne škole spremne za korištenje potencijala informacijsko-komunikacijske tehnologije u obrazovanju i razvoj vještina za 21. stoljeće neophodnih na tržištu rada
- Poticanje suradnje i mobilnosti u području trajnog profesionalnog razvoja učitelja

Pokazatelji ishoda

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Osnovne škole s radom u jednoj smjeni	broj	Povećanje broja osnovnih škola s radom u jednoj smjeni	30	2020.	dvogodišnje	JLS, JRS
Programi odgojno-obrazovnih institucija usmjerenih na učenike uključujući one s poteškoćama u razvoju, posebno nadarene te dodatnu edukaciju učitelja	broj	Novi ili unaprjeđeni programi usmjereni na učenike, uključujući i one s poteškoćama u razvoju i posebno nadarene te uključujući i dodatnu edukaciju učitelja	20	2020.	godišnje	JLS, JRS

Mjera 1.1.2. Unaprjeđenje infrastrukture i sustava srednjoškolskog, visokoškolskog i cjeloživotnog obrazovanja

Popis indikativnih aktivnosti

- Unapređivanje mreže srednjoškolskih obrazovnih ustanova gradnjom, rekonstrukcijom i opremanjem novim sadržajima
- Razvijanje digitalno zrelih srednjih škola spremnih za korištenje potencijala informacijsko-komunikacijske tehnologije u obrazovanju i razvoj vještina za 21. stoljeće neophodnih na tržištu rada
- Rekonstrukcija i obnova postojećih te gradnja i opremanje novih učeničkih i studentskih domova
- Unaprjeđenje mreže ustanova za obrazovanje odraslih
- Poticanje suradnje i mobilnosti u području trajnog profesionalnog razvoja srednjoškolskih nastavnika
- Potpora razvoju sveučilišnih kampusa i daljnjem razvoju Sveučilišta i veleučilišta na području UAZ

- Razvijanje programa cjeloživotnog učenja i prekvalifikacija za potrebe tržišta rada za građane, poduzetnike, poljoprivrednike, zaposlenike, članove udruga i druge dionike razvoja
- Unapređivanje programa cjeloživotnog obrazovanja u području kulture i umjetnosti u suradnji s pučkim otvorenim učilištima (POU)
- Opremanje informatičkom opremom obrazovnih ustanova koje provode strukovno, obrazovanje odraslih i cjeloživotno obrazovanje
- Modernizacija kurikuluma strukovnog obrazovanja u skladu s potrebama na tržištu rada

Pokazatelji ishoda

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Broj izgrađenih i/ili uređenih studentskih i učeničkih domova	broj	Povećanje smještajnog kapaciteta za studente i učenike izgradnjom novih i obnovom postojećih studentskih i učeničkih domova	10	2020.	dvogodišnje	DZS, JLS, JRS
Programi strukovnog, obrazovanja odraslih i cjeloživotnog obrazovanja i nabavka informatičke opreme	broj	Novi programi strukovnog, obrazovanja odraslih i cjeloživotnog obrazovanja uključujući nabavku informatičke opreme Pučkih otvorenih učilišta	> 20	2020.	godišnje	Pučka otvorena učilišta
Unapređenje visokoškolskog obrazovanja	broj	Projekti potpore razvoju visokoškolskih institucija uključujući izgradnju kampusa, opremanje, razvoj novih programa i dr.	20	2020.	godišnje	JLS, JRS

Mjera 1.1.3. Unaprjeđenje zapošljivosti mladih, mladih NEET-ova i ostalih iz NEET skupine

Popis indikativnih aktivnosti

- Uključivanje mladih, dugotrajno nezaposlenih i ostalih skupina u nepovoljnom položaju na tržištu rada u programe osposobljavanja, usavršavanja, dokvalifikacije i prekvalifikacije, stručne seminare i radionice
- Poticanje samozapošljavanja i poduzetništva mladih kroz natječaje potpore, inkubatore i radionice
- Razvijanje društvenog poduzetništva

- Unapređivanje kreativnosti razvojem novih modela i pristupa skupinama u nepovoljnom položaju, mladih i dugotrajno nezaposlenih osoba
- Stipendiranje/subvencioniranje strukovnih zanimanja i stjecanje praktičnih vještina radi povećanja zapošljivosti
- Subvencioniranje zapošljavanja za mlade, posebno dugotrajno nezaposlenih mladih

Pokazatelji ishoda

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Zaposlene dugotrajno nezaposlene (više od godinu dana) osobe te ostale osobe u nepovoljnom položaju	broj	Povećanje zaposlenosti dugotrajno nezaposlenih osoba te ostalih osoba u nepovoljnom položaju koje su uključene u neke oblike osposobljavanja i programa potpore	n+20%	2020.	godišnje	HZZ
Stipendije za deficitarna (obrotnička) zanimanja	broj	Stipendije kao oblik stimuliranja i usmjeravanja mladih ljudi na upis u strukovne programe obrazovanja radi stvaranja povoljnije perspektive za zapošljavanje	1000	2020.	godišnje	JLS, JRS

Razvojni prioritet 1.2. Unaprjeđenje javne i društvene infrastrukture i usluga

Cilj: Provedbom prioriteta unaprijedit će se mreže javne i društvene infrastrukture te usluga u području kulture, sporta i rekreacije, zdravstva i socijalne skrbi, poboljšati kvaliteta, učinkovitost i dostupnost kulturnih, sportskih i rekreativnih sadržaja, te zdravstvenih i socijalnih usluga, te pridonijeti ravnomjernijoj prostornoj i kvalitativnoj distribuciji ovih sadržaja na prostoru UAZ, vodeći računa o ukupnoj populaciji, populaciji u ruralnim prostorima, a osobito o ranjivim skupinama i smanjivanju njihove isključenosti. Realizacijom cilja povećat će se broj radnih mjesta u području kulture, sporta, zdravstva i socijale, uključenost ranjivih skupina te kvaliteta fizičkog i mentalnog zdravlja stanovnika kao i privlačnost prostora UAZ i njegovih sastavnica za život.

Opravljanje: Za kvalitetnije obavljanje kulturnih, sportsko-rekreativnih i zdravstvenih aktivnosti, usluga i programa potrebna je gradnja novih, odnosno stalno i kompleksno unapređivanje standarda postojećih građevina. Iako je ponuda, aktivnosti, usluga, i programa relativno dobra nužna su unapređivanja raznovrsnosti, određena umrežavanja, ravnomjernija prostorna distribucija i prilagođavanje raznovrsnim potrebama. Kako bi se unaprijedilo stanje i uveli novi standardi posebno je potrebno voditi računa o dostupnosti prostora osobama s invaliditetom.

Opis: Prioritet podrazumijeva ostvarenje aktivnosti, projekata i programa kroz mjere razvoja infrastrukture / mreža na području kulture, te sporta i rekreacije, kao i unapređivanja uvjeta za pružanje visokokvalitetnih zdravstvenih usluga.

Izgradit će se nova i obnoviti postojeća kulturna infrastruktura za produkciju, edukaciju, prezentaciju/promociju, čuvanje građe i unapređenje rada ustanova u kulturi. Sportska i rekreativna ponuda unaprijedit će se izgradnjom i opremanjem objekata sportske infrastrukture, uključujući i sportske sadržaje uz škole, poticat će se izvrsnost u sportskim natjecanjima i programi za uključivanje šire populacije u sport i rekreaciju.

Razvoj zdravstvene infrastrukture, uz gradnju novih sadržaja i modernizaciju postojećih uključuje poboljšanje učinkovitosti i dostupnosti visokokvalitetnih zdravstvenih usluga.

Mjere

Mjera 1.2.1. Unaprjeđenje infrastrukture i usluga u kulturi

Popis indikativnih aktivnosti

- Modernizacija postojećih i osiguravanje novih adekvatnih prostora za kulturne djelatnosti (muzejsko-galerijske, izložbene, kazališne, bibliotekarske, arhivske, i dr.)
- Kontinuirana, cjelogodišnja podrška organizaciji kulturnih događanja
- Primjena informatičkih tehnologija za unaprjeđenje usluga i promociju kulture
- Edukacija i motiviranje građana, posebno mladih za sudjelovanje u kulturnom životu
- Unapređenje suradnje s odgojno-obrazovnim institucijama kako bi se kontinuirano djelovalo na aktivnije uključivanje djece i mladih u kulturni život UAZ
- Uspostavljanje sustava za koordinirano i efikasno upravljanje i financiranje kulturnih programa i aktivnosti
- Jačanje stručnih i administrativnih kapaciteta u kulturnim ustanovama
- Digitalizacija knjižne i arhivske građe

Pokazatelji ishoda

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Prostori za unaprjeđenje infrastrukture i usluga u kulturi	broj	Osiguravanje novih ili prenamjena postojećih prostora za obavljanje djelatnosti u kulturi (muzejsko-galerijske, izložbene, kazališne, bibliotekarske, arhivske, i dr.)	20	2020.	godišnje	JLS, JRS
Informatički novo opremljene kulturne ustanove	broj	Opremanje i primjena informatičke tehnologije u kulturnim ustanovama kao poboljšanje postojećih tehnički zastarjelih usluga	10	2020.	godišnje	Ministarstvo kulture, JLS, JRS

Programi i projekti koji potiču razvoj i korištenje kulturnih sadržaja	broj	Programi i projekti usmjereni na razvoj i unaprjeđenje kulturnih sadržaja i poticanje raznovrsnih skupina stanovnika na korištenje kulturnih sadržaja i programa	30	2020.	godišnje	JLS, JRS
--	------	--	----	-------	----------	----------

Mjera 1.2.2. Unaprjeđenje sportsko-rekreacijske infrastrukture i usluga

Popis indikativnih aktivnosti

- Obnova ili izgradnja sportsko-rekreacijske infrastrukture, centara i dr.
- Izgradnja i rekonstrukcija dječjih igrališta
- Poticanje organizacije sportskih i rekreacijskih događanja i aktivnosti, posebice za djecu i mlade
- Poticanje povezivanja turizma i sporta

Pokazatelji ishoda

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Izgradnja novih i obnova postojećih sportsko-rekreacijskih centara građevina	broj	Izgradnja novih i obnova postojećih sportsko-rekreacijskih centara, građevina i terena, za bavljenje rekreativnim i profesionalnim sportom	30	2020.	dvogodišnje	JLS, JRS
Programi i projekti sporta i rekreacije	broj	Programi i projekti usmjereni na unaprjeđenje sportskih i rekreacijskih sadržaja te povezivanje sporta s turizmom	30	2020.	godišnje	JLS, JRS

Mjera 1.2.3. Unaprjeđenje uvjeta za pružanje visokokvalitetnih zdravstvenih usluga

Popis indikativnih aktivnosti

- Obnova ili izgradnja zdravstvenih ustanova
- Izgradnja ili obnova termi u funkciji jačanja zdravstvene infrastrukture
- Kupnja moderne medicinske opreme za zdravstvene ustanove
- Priprema i provedba edukacije građana o važnosti prevencije i zdravog načina života
- Razvoj obrazovnih sadržaja i obrazovanja za zdravstvene djelatnike

- Povećanje informatičke pismenosti zdravstvenih djelatnika

Pokazatelji ishoda

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Izgradnja novih i obnova postojećih zdravstvenih ustanova	broj	Izgradnja novih i obnova postojećih zdravstvenih ustanova radi poboljšanja i unaprjeđenja usluga	20	2020.	dvogodišnje	Ministarsvo zdravlja, JLS, JRS
Unaprjeđenje zdravlja stanovnika	broj	Aktivnosti, programi i projekti usmjereni na prevenciju bolesti i jačanje svijesti o zdravim navikama	30	2020.	godišnje	JLS, JRS
Izgradnja novih i obnova postojećih termi i kupališta	broj	Izgradnja novih i uređenje postojećih termi i kupališta, u funkciji jačanja zdravstvene infrastrukture	5	2020.	dvogodišnje	JLS, JRS

Razvojni prioritet 1.3. Unaprjeđenje standarda stanovanja

Cilj: Cilj prioriteta je unaprjeđenje standarda stanovanja kojim je obuhvaćena planiranje i izgradnja novih stambenih naselja te obnova, bolje održavanje i modernizacija postojećeg stambenog fonda. Provedbom prioriteta povećat će se broj stanova iz programa lokalno poticane stanogradnje kao i broj korisnika - vlasnika novih stanova na urbanom području. Također u planu je izgradnja i stanova namijenjenih za najam, te tržište kao i izgradnja socijalnih stanova namijenjenih isključivo ranjivim skupinama stanovništva i zadovoljavanje stambenih potreba stradalnika Domovinskog rata. Osim izgradnje novih stanova, cilj je ukupna i energetska obnova, održavanje i modernizacija starijih gradskih, stambenih i privatnih objekata na cijelom urbanom području, te obnova postojećih i izgradnja objekata javnih ustanova za odgoj i obrazovanje što se ostvaruje kroz druge prioritete i mjere.

Opravdanje: Nepostojanje dugoročne nacionalne, regionalne i lokalne stambene politike koja dovodi do oskudice kvalitetnih stanova po prihvatljivim cijenama riješila bi se uvođenjem mjera kojima se lokalnoj zajednici omogućuje da provede obnovu, održavanje, modernizaciju i efektivnu ekspanziju stambene gradnje zadovoljavajući specifične potrebe određenih socijalnih grupa.

Opis: Prioritet se ostvaruje provedbom mjera koje uključuju unaprjeđenje standarda stanovanja odonosno planiranje i izgradnju novih stambenih naselja/jedinica te obnovu, bolje održavanje i modernizaciju postojećeg stambenog fonda.

Mjere

Mjera 1.3.1. Poticanje i realizacija različitih modela stanovanja

Popis indikativnih aktivnosti

- Osiguranje uvjeta za nastavak programa POS-a
- Planiranje i izgradnja stanova za javni najam
- Planiranje i izgradnja stanova za tržište

Pokazatelji ishoda

Pokazatelj ishoda			Cijana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Novoizgrađeni stanovi po povoljnijim uvjetima	broj	Povećan broj stanova iz programa državno (POS) i lokalno poticane stanogradnje	3.500	2020.	godišnje	JLS, JRS i APN
Stanovi za javni najam	broj	Broj stanova u javnom najmu	9.800	2020.	godišnje	JLS, JRS

Razvojni prioritet 1.4. – Jačanje socijalne uključenosti i unaprjeđenje kvalitete življenja

Cilj: Provedbom prioriteta ostvaruju se poboljšanja kapaciteta u sustavu socijalne uključenosti i pružanja usluga korisnicima. Osiguranjem dostupnosti socijalnih usluga postiže se unaprjeđenje kvalitete života, poboljšanje socijalne uključenosti i podizanje socijalnog standarda osoba u potrebi, smanjenje siromaštva i socijalna isključenost ranjivih skupina građana, smanjenje nezaposlenosti i povećanje društvene osjetljivosti na skupine u nepovoljnom položaju. U cilju unaprjeđenja kvalitete života unaprijediti će se stanje sigurnosti kao njezina važna komponenta.

Opravdanje: Sustav socijalne zaštite je nedostatan za različite potrebe građana i lokalne specifičnosti. Prostori u kojima djeluju su zastarjeli i neadekvatni, potrebno im je uređenje i povećanje kapaciteta.

Opis: Prioritet podrazumijeva ostvarenje aktivnosti, projekata i programa kroz mjere razvoja i poboljšanja socijalnih usluga u lokalnim zajednicama s ciljem razvoja institucionalne i izvaninstitucionalne socijalne skrbi, poboljšanje integracije na tržište rada i integracije ranjivih skupina i borbe protiv diskriminacije. Obnoviti će se i izgraditi infrastruktura pružatelja socijalne zaštite, organizirati će se različite deficitarne usluge za korisnike socijalne skrbi. Prilagoditi će se ustanove javne i društvene namjene za pristup osobama s invaliditetom, izgraditi adekvatne pristupne staze i dizala za osobe s invaliditetom. Osobito će se jačati aktivnosti te provoditi programi i projekti u funkciji uključivanja u život zajednice te prevencije institucionalizacije, kao i razvoja izvaninstitucionalnih usluga i službi podrške u zajednici.

Mjere

Mjera 1.4.1. Unaprjeđivanje uvjeta za pružanje socijalnih usluga i pristupa visokokvalitetnim socijalnim uslugama

Popis indikativnih aktivnosti

- Osnivanje pružatelja usluga socijalne skrbi
- Obnova ili izgradnja infrastrukture pružatelja usluga socijalne zaštite
- Deinstitutionalizacija usluga socijalne skrbi – razvoj i unapređenje kapaciteta i programa ustanova za pružanje izvaninstitucionalnih oblika smještaja za osobe s posebnim potrebama, stare i nemoćne, te organiziranje i razvoj (pružatelja) socijalne usluge pomoći i njege u kući
- Uspostavljanje i razvoj centara za dnevni boravak i organizirano stanovanje za starije osobe ili osobe s posebnim potrebama
- Pružanje usluga osobne asistencije, razvoj klubova i mobilnih timova za osobe s posebnim potrebama i invaliditetom, unapređenje i razvoj programa za djecu i osobe s invaliditetom
- Subvencioniranje prijevoza socijalno ugroženih skupina stanovništva
- Unapređenje i razvoj programa za djecu i mlade
- Unapređenje usluga savjetovanja i pomaganja obiteljima
- Planiranje, izgradnja i opremanje socijalnih stanova, razvoj potpomognutog stanovanja i stanovanja stradalnika Domovinskog rata

Pokazatelji ishoda

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Unaprjeđenje kapaciteta ustanova za pružanje izvaninstitucionalnih oblika usluga socijalne skrbi	broj	Izgradnja i uređenje novih ili postojećih prostora za provođenje izvaninstitucionalne pomoći socijalne skrbi	25	2020.	godišnje	JLS, JRS
Programi za unaprjeđenje izvaninstitucionalnih sadržaja i socijalne skrbi	broj	Broj programa i projekata koji se odnose na izvaninstitucionalnu socijalnu skrb (njega i pomoć u kući, dnevni boravci, socijalno stanovanje i dr.)	30	2020.	godišnje	JLS, JRS
Domovi za starije i nemoćne osobe	broj	Organiziranje smještaja za starije i nemoćne osobe	10	2020.	godišnje	JLS, JRS
Programi usmjereni na ovisnike, osobe s problemima u ponašanju	broj	Broj projekata i programa usmjerenih na ovisnike ili osobe s problemima u ponašanju	30	2020.	godišnje	JLS, JRS

Mjera 1.4.2. Poboljšanje integracije na tržište rada i socijalne integracije ranjivih skupina, i borba protiv diskriminacije

Popis indikativnih aktivnosti

- Prilagodba ustanova javne i društvene namjene za pristup osobama s invaliditetom, izgradnja adekvatnih pristupnih staza, ugradnja dizala za osobe s invaliditetom
- Uklanjanje arhitektonskih barijera za osobe s invaliditetom
- Poboljšanje dostupnosti usluga za osobe s invaliditetom te pružanje usluga informacija prema tipu invaliditeta, podrška uslugama profesionalne rehabilitacije
- Poticanje socijalne uključenosti i zapošljivosti Hrvatskih branitelja i civilnih žrtava Domovinskog rata
- Uključivanja djece iz skupina u socioekonomski nepovoljnom položaju u predškolsko obrazovanje
- Osiguranje pomoćnika u nastavi za učenike s poteškoćama
- Potpora učenicima pripadnicima manjina s ciljem integracije u sustav redovnog obrazovanja
- Sufinanciranje zapošljavanja dugotrajno nezaposlenih osoba i ostale skupine u nepovoljnom položaju na tržištu rada
- Osiguranje mehanizama zaštite od diskriminacije u području zapošljavanja
- Jačanje jednakopravnosti u pristupu tržištu rada i socijalne inkluzije, osobito za osobe s posebnim potrebama

Pokazatelji ishoda

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Pomoćnici u nastavi za učenike s poteškoćama	broj	Povećani broj pomoćnika u nastavi za učenike s poteškoćama.	300	2020.	godišnje	JLS, JRS
Projekti i programi usmjereni na uklanjanje bilo koje vrste diskriminacije	broj	Broj programa i projekata usmjerenih na jačanje svijesti i uklanjanje diskriminacije po spolu, dobi, vjeri, etničkoj pripadnosti, socijalnom statusu i sl.	50	2020.	godišnje	JLS, JRS

Mjera 1.4.3. Povećanje sigurnosti

Popis indikativnih aktivnosti

- Poboljšavanje suradnje policije i društvene zajednice
- Unaprjeđenje sustava vatrogastva
- Prevencija nepoželjnog i kažnjivog ponašanja na mjestima javnog okupljanja sportskog karaktera
- ustroj, opremanje, edukacija i trening postrojbi civilne zaštite

- Poboljšanje sustava za predviđanje poplava i sustava ranog upozorenja i uzbunjivanja

Pokazatelji ishoda

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Uspostava i unapređenje sustava civilne zaštite	broj	Uspostavljeni sustavi koji se odnose na planiranje, razvoj, učinkovito funkcioniranje i financiranje sustava civilne zaštite	30	2020.	dvogodišnje	JLS, JRS
Programi i projekti povećanja sigurnosti građana na javnim prostorima	broj	Broj programa i projekata usmjerenih na povećanje sigurnosti građana na javnim prostorima, javnim manifestacijama i sl.	50	2020.	godišnje	JLS, JRS, MUP

Razvojni prioritet 2.1. Konkurentno poduzetništvo

Cilj: Ovim prioritetom kao odgovorom na potrebe malog i srednjeg poduzetništva i obrtništva UAZ predviđen je razvoj koordinirane mreže profesionalnih PPI-eva i ostale poduzetničke infrastrukture. Prema podacima iz analize stanja postoji značajan nedostatak poduzetničkih vještina identificiran i na nacionalnoj razini, teritorijalne razlike u poduzetničkoj aktivnosti, kao i spolnanejednakost u poduzetničkoj aktivnosti. Jedan od razlog je i nedostatak ravnomjernog pristupa poduzetničkim uslugama PPI-a, odnosno nedostatak PPI-a u određenim djelovima UAZ, te neujednačena kvaliteta usluga. Razvoj kompetencija osoblja PPI-a, kao i novih objekata za usluge inkubacije, akceleracije, tehnoloških centara omogućiti će realizaciju ovog prioriteta.

Opravljanje: U UAZ prisutan je trend smanjenja broja obrta (osobito izumiru tradicionalni i umjetnički obrti), što je povezano i s činjenicom da interes mladih za obrtnička zanimanja kontinuirano opada. Postojeći programi strukovnog obrazovanja ne prate u dovoljnoj mjeri potrebe budućih poduzetnika i obrtnika, kojima osim praktičnih nedostaje i upravljačkih vještina za pokretanje vlastitog posla. Za daljnji razvoj obrtništva potrebna su dodatna ulaganja u promociju obrtništva i obrtničkih zanimanja, usklađivanje strukovnih programa s potrebama budućih obrtnika te pružanje podrške u pokretanju vlastitog posla. Nadalje, potrebnim se ukazuje i stvaranje prilika za financiranje projekata iz EU fondova. Poduzetničke zone (infrastruktura i usluge) kao važan čimbenik za postizanje ravnomjernijeg razvoja i zaposlenosti neravnomjerno su raspoređene i mnoge u svom razvoju nailaze na niz problema.

Dok je u nekim zemljama Europske unije socijalno poduzetništvo odavno dobilo svoje okvire, Hrvatska je tek pred donošenjem okvira, pa je Vlada upravo, na poticaj EU, usvojila Strategiju razvoja društvenog poduzetništva do 2020., koju je izradilo Ministarstvo rada i mirovinskog sustava. EU je

prepoznala značenje socijalnog poduzetništva kao jednog od ključnih elementa u prevladavanju socijalnih i ekonomskih problema te ga uvrstila u javne politike. Kriza što je 2008. pogodila tržište EU i šire dodatno je naglasila potrebu za promišljanjem drukčijeg modela gospodarskog razvoja - da on ne ide samo za ekonomskim učincima nego i za vrijednostima društvene odgovornosti, zaštite okoliša i mjerenja socioekonomskog učinka.

Opis: ostvarenjem mjera ovog prioriteta rješavat će se problemi neujednačenog razvoja poduzetničkih zona, njihove komunalne opremljenosti, upravljanja njihovim razvojem, potaknut će se unapređivanje tehnološke infrastrukture, stimulirati razvoj socijalnog poduzetništva i deficitarnih zanimanja u obrtništvu.

Mjere

Mjera 2.1.1. Razvoj napredne poduzetničke infrastrukture i usluga

Popis indikativnih aktivnosti

- Poticanje razvoja specijalnih usluga poduzetničkih potpornih institucija usmjerenih prema obrtnicima (edukacija, savjetovanje, mentorstvo start-upovima, inkubacija, akceleracija i sl.)
- Poticanje i pružanje podrške u osnivanju klastera
- Poticanje umrežavanja PPI
- Ulaganje u izgradnju nove i opremanje postojeće poslovne i poduzetničke infrastrukture
- Privlačenje novih poduzetnika u postojećim poduzetničkim zonama
- Ulaganje u izgradnju novih i opremanje postojećih poduzetničkih zona

Pokazatelji ishoda

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Površina opremljene /izgrađene/ obnovljene poduzetničke potporne infrastrukture (PPI)	m ²	Povećanje površine obnovljenih/ izgrađenih poduzetničkih zona	500.000	2020.	godišnje	JLS, JRS
Osnivanje novih klastera/ poduzetničkih centara	broj	Povećanje broja klastera	6	2020.	godišnje	JLS, JRS
Aktivni poduzetnici u poduzetničkim zonama	broj	Povećanje broja aktivnih poduzetnika u poduzetničkim zonama	200	2020.	godišnje	JLS, JRS

Broj usluga PPI	broj	Povećanje broja usluga koje PPI pružaju poduzetnicima	20	2020.	godišnje	JLS, JRS
-----------------	------	---	----	-------	----------	----------

Mjera 2.1.2. Razvoj povoljnijeg okruženja za investiranje

Popis indikativnih aktivnosti

- Financijska potpora otvaranju novih i programima razvoja postojećih MSP-ova
- Uvođenje lokalnih mjera za privlačenje investitora u gospodarske djelatnosti (smanjivanje lokalnih komunalnih i poreznih nameta, brže izdavanje uvjeta građenja za poslovne objekte, brže rješavanje ZK predmeta i sl.)
- Potpora uvođenju informacijsko-komunikacijskih tehnologija (IKT) u poslovnim subjektima
- Potpora postojećim i novim MSP-a i obrtnicima posebno do treće godine poslovanja te poticanje zapošljavanja kod istih
- Stavljanje neiskorištenih gradskih i općinskih poslovnih prostora u funkciju razvoja poduzetništva
- Dodjela ili prenamjena građevinskog zemljišta za investitore po povoljnijim uvjetima

Pokazatelji ishoda

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Stavljanje u funkciju prostora u javnom vlasništvu za poduzetničke aktivnosti	broj	Prostori u javnom vlasništvu stavljeni u funkciju za poduzetničke aktivnosti	50	2020.	godišnje	JLS, JRS
Programi potpore poduzetnicima	broj	Programi za povećanje konkurentnosti poduzetnika (edukacije, financijski poticaji, sufinanciranje nastupa na sajmovima, certificiranje i sl.)	100	2020.	godišnje	JLS, JRS

Mjera 2.1.3. Promicanje socijalnog poduzetništva

Popis indikativnih aktivnosti

- Podrška prijenosu dobre prakse u području socijalnog poduzetništva
- Izrada i provedba programa formalnog obrazovanja za društveno poduzetništvo

- Razvoj i provedba programa neformalnog osposobljavanja za poslovne vještine društvenog poduzetništva
- Umrežavanje društvenih poduzetnika
- Podrška društvenom poduzetništvu (za osnivanje poduzeća, udruga, sudjelovanje na sajmovima, konferencijama, međunarodnim skupovima i sl.)

Pokazatelji ishoda

Pokazatelj ishoda			Cijlana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Edukacije i drugi oblici potpora za društvene poduzetnike	broj	Održavanje edukacija ili drugi oblici potpora društvenim poduzetnicima sa ciljem usvajanja poslovnih vještina	10	2020.	godišnje	JLS, JRS
Poduzeća društvenog poduzetništva	broj	Osnivanje novih poduzeća društvenog poduzetništva	n+50%	2020.	godišnje	Ministarstvo uprave

Razvojni prioritet 2.2. Znanstveno – tehnološki razvoj i inovacije

Cilj: prioritetom se želi postići poticanje i bolje iskorištavanje rezultata znanstvenoistraživačkog sektora, jačanje suradnje dionika po principu „quadruple helix“ modela, te osnaživanje i komercijalizacija inovacijskih potencijala.

Opravdanje: Za razvoj gospodarstva Grada Zagreba i cijele aglomeracije ključnu ulogu imaju djelatnosti temeljene na znanju. S obzirom da je osobito u Gradu Zagrebu i njegovom okruženju najveća koncentracija znanstvenog i stručnog kadra i institucija, potrebno je iskoristiti taj potencijal za povećanje konkurentnosti. Mjere koje se predlažu u ovom prioritetu potiču umrežavanje dionika znanstvenog, javnog, poslovnog i civilnog sektora. Kriza što je 2008. pogodila tržište EU i šire dodatno je naglasila potrebu za promišljanjem drukčijeg modela gospodarskog razvoja – koji ne ide samo za ekonomskim učincima nego i za vrijednostima društvene odgovornosti, zaštite okoliša i mjerenja socioekonomskog učinka.

U regionalnom kontekstu Jugoistočne Europe kreativne industrije su u razvitku. Bez obzira na specifične kontekste karakteristične za svaku od zemalja na tom području, zajednički su im problemi malih tržišta, proizvodnje u malim serijama, utjecaja međunarodnih kreativnih industrija, kao i problemi u distribuciji proizvoda kreativnih industrija.

Istraživanjem je pokazan značajan potencijal kulturnih/kreativnih industrija u Zagrebu, od ljudskih resursa do financijskih sredstava, no za ostvarivanje spomenutih ciljeva potreban je sustavan rad i to prvenstveno u smislu kulturnog planiranja u Zagrebu te strateškog postavljanja javne uprave prema sektoru kulturnih/kreativnih industrija.

Opis: prioritet će se ostvariti kroz formulirane četiri mjere koje daju naglasak na korištenje komparativnih prednosti Urbane aglomeracije Zagreb (koncentracija znanstvenog i stručnog kadra i kreativnih i kulturnih industrija).

Mjere

Mjera 2.2.1. Jačanje suradnje znanstvenoistraživačkog i poslovnog sektora

Popis indikativnih aktivnosti

- Izgradnja kapaciteta postojećih i uspostava novih platformi suradnje znanstvenoistraživačkog i poslovnog sektora
- Podrška u uspostavi i opremanju centara kompetencija
- Podrška aktivnostima istraživanja, razvoja i inovacija u svrhu inovativnih proizvoda, tehnologija i usluga
- Edukacija poduzetnika i podrška za razvijanje projekata istraživanja i razvoja za poslovni sektor
- Jačanje infrastrukturnih kapaciteta Sveučilišta u Zagrebu i drugih visokoobrazovnih institucija
- Podrška funkcioniranju i projektima Centra za istraživanje, razvoj i transfer tehnologije
- Podrška u uspostavi znanstvenoistraživačkih centara/zavoda/instituta te ulaganje u sveučilišne i stručne studije iz područja inženjerstva i informacijskih tehnologija

Pokazatelji ishoda

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Ulaganja u istraživačku infrastrukturu	broj	Realizirani projekti unaprjeđenja istraživačke infrastrukture u okviru znanstveno-istraživačkih institucija i znanstveno-tehnoloških parkova i centara kompetencije	10	2020.	godišnje	Ministarstvo znanosti i obrazovanja, JLS, JRS
Projekti unaprjeđenja suradnje poduzetnika sa znanstveno-istraživačkim institucijama	broj	Projekti na kojima surađuje poslovni sektor sa znanstveno-istraživačkim institucijama	30	2020.	godišnje	JLS, JRS
Zaposleni u istraživanju i razvoju	broj	Povećanje broja zaposlenih u istraživanju i razvoju	n+20%	2020.	godišnje	FINA, DZS

Mjera 2.2.2. Stvaranje povoljnog okruženja za razvoj industrije visokih tehnologija

Popis indikativnih aktivnosti

- Identificiranje strateških djelatnosti pametnog industrijskog razvoja
- Poticanje i kreditiranje subjekata prerađivačke industrije
- Razvoj kapaciteta za djelatnosti prijevoza, logistike i skladištenja
- Poticanje razvoja proizvoda i usluga visoke dodane vrijednosti (poput IKT sektora)

Pokazatelji ishoda

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Pametna specijalizacija	broj	Izrada studije za područje Urbane aglomeracije Zagreb koja će identificirati ključne sektore za pametnu specijalizaciju UAZ	1	2019.	godišnje	JLS, JRS
Unaprjeđenje konkurentnosti ključnih sektora za pametnu specijalizaciju	broj	Projekti i programi usmjereni na poticanje konkurentnosti ključnih sektora	10	2020.	godišnje	JLS, JRS

Mjera 2.2.3. Poticanje razvoja kulturnih i kreativnih industrija

Popis indikativnih aktivnosti

- Uspostavljanje institucionalnog okvira za podršku samostalnim poduzetnicima u kreativnim industrijama
- Uspostavljanje i razvoj klastera kulturnih i kreativnih industrija
- Informiranje i educiranje potencijalnih korisnika o modelima institucionalne, posebno lokalne podrške samostalnim poduzetnicima u kreativnim industrijama
- Educiranje osoba zaduženih za vođenje i razvoj institucionalne podrške samostalnim poduzetnicima u kreativnim industrijama
- Povećanje financijske potpore i jačanje infrastrukture kulturnim i kreativnim djelatnostima/industrijama
- Podupiranje izrade strategije, akcijskih planova i smjernica razvoja vezanih za kreativne industrije

Pokazatelji ishoda

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Klasteri kulturnih i kreativnih industrija	broj	Uspostavljen klaster kulturnih i kreativnih industrija	1	2020.	godišnje	JLS, JRS
Povećanje broja poslovnih subjekata kao dijela kreativne industrije	broj	Povećanje broja novih poslovnih subjekata	12	2020.	godišnje	JLS, JRS

Razvojni prioritet 2.3. Razvoj turizma i kulture

Cilj: Provedba prioriteta doprinijet će unapređivanju svih oblika turizma baziranih na potencijalu za razvoj turizma, utemeljenom na: atraktivnoj prirodnoj i kulturnoj baštini (velike zaštićene površine, površine pod šumom, očuvani ruralni prostor, lovišta, izvori termalne vode, rijeke, potoci, jezera i ribnjaci), područjima parkova prirode, vinskim cestama i kulturno-povijesnim atrakcijama i drugim kreativnim turističkim manifestacijama. Oblicima turizma značajnim za područje Urbane aglomeracije Zagreb dati će se razvojna usmjerenja koja će to područje oblikovati u prepoznatljivu turističku destinaciju u Hrvatskoj i šire.

Opravljanje: Urbana aglomeracija Zagreb najveće je središte kontinentalnog turizma, s povoljnim geografskim položajem na turističkim pravcima prema Jadranu. Turizam u razvitku ima poseban značaj jer je on utjecajni gospodarski čimbenik u formiranju identiteta. Njegov dosadašnji razvitak i stanje determinirano je kretanjima ukupnog razvitka, užeg i šireg okruženja, te političko-gospodarskog stanja u svijetu. Kako je za područje Urbane aglomeracije Zagreb nedvojbeno razvoj turizma vezati uz zaštitu baštine, važno je uočiti kako je bogatstvo kulturne baštine jedna od značajnih karakteristika prostora Aglomeracije. Povoljnost položaja, bogatstvo i raznolikost prirodne sredine obilježavaju prostor trajnom privlačnošću i kontinuitetom naseljenosti, i upravo oni koriste se kao temeljni resus za unaprjeđenje postojećih i razvoja novih oblika turizma. Nedostatak gospodarskih potencijala kulturne baštine, te jačanje turističkog sektora postići će se povećanjem direktno i indirektno novozaposlenih u sektoru turizma.

Opis: prioritet pridonosi ostvarenju cilja Razvijati konkurentno i održivo gospodarstvo putem ostvarivanja mjera u kojima su sadržane aktivnosti i projekti u području ulaganja u poduzetništvo, obrtništvo, razvoj znanosti i tehnologije, te turizma i kulture, sa posebnom pažnjom posvećenom održivom korištenju prirodnih resursa, a u skladu s potrebama tržišta i razvojnim potrebama Aglomeracije. Ovim prioritetom potiče se restrukturiranje i repozicioniranje turističkog gospodarstva u korak sa suvremenim trendovima tržišta, uz provođenje svih promotivnih aktivnosti baziranih na integriranom razvoju svih oblika turizma, revitalizaciji kulturne baštine te njihovim što učinkovitijim upravljanjem.

Mjere

Mjera 2.3.1. Restrukturiranje i repozicioniranje turizma te razvoj turističke infrastrukture

Popis indikativnih aktivnosti

- Izrada i provođenje programa za razvoj cjelogodišnjeg turizma
- Poticanje održivog upravljanja u turističkim i ugostiteljskim objektima
- Unapređenje interesa javnosti za kulturu, kulturnu baštinu i prepoznatljivost identiteta
- Organizacija edukacija o mogućnostima razvoja selektivnih oblika turizma (vjerskog turizma, agroturizma, seoskog turizma, cikloturizma, kongresnog turizma, avanturističkih i drugih sadržaja) i integrirane ponude
- Obnova, izgradnja i uređenje objekata turističke infrastrukture
- Širenje mreže tzv. smeđe signalizacije

Pokazatelji ishoda

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Projekti, programi i aktivnosti u sektoru turizma	broj	Povećanje broja provedenih projekata, programa i aktivnosti za razvoj cjelogodišnjeg turizma	100	2020.	godišnje	JLS, JRS
Posjetitelji turističkih i kulturnih manifestacija iz područja selektivnih oblika turizma	%	Povećanje broja posjetitelja turističkih i kulturnih manifestacija iz područja selektivnih oblika turizma	n+15%	2020.	godišnje	TZ JLS, TZ JRS
Izgradnja, obnova ili unapređenje objekata kulturne baštine i kulturne infrastrukture	broj	Obnova postojeće kulturne baštine ili izgradnja nove infrastrukture namijenjene čuvanju građe, prezentaciji i promociji te umjetničkoj produkciji	200	2020.	godišnje	JLS, JRS

Mjera 2.3.2. Razvoj, promocija i umrežavanje novih turističkih proizvoda i programa

Popis indikativnih aktivnosti

- Organizacija, promocija i subvencioniranje kulturnih, gastronomskih, glazbenih i sportskih događanja tijekom cijele godine
- Povezivanje poslovnih subjekata u turizmu radi stvaranja integrirane ponude

- Unaprjeđenje postojećih i otvaranje novih turističkih manifestacija i kulturno - umjetničke produkcije
- (Su)financiranje zajedničkih inicijativa promidžbe
- Brendiranje lokalnih turističkih proizvoda
- Izrada programa korištenja i promocije geotermalnih izvorišta kao razvojnog potencijala za turizam i rekreaciju

Pokazatelji ishoda

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Novi programi i manifestacije usmjereni na cijelogodišnju ponudu	broj	Povećanje broja programa koji potiču odvijanje turističkih manifestacija, kulturno – umjetničke produkcije, sajмова poljoprivrednih proizvoda i dr. tijekom cijele godine	500	2020.	godišnje	JLS, JRS
Program korištenja i promocije geotermalnih izvorišta	broj	Izrađen program korištenja i promocije geotermalnih izvorišta kao razvojnog potencijala za turizam i rekreaciju	1	2020.	godišnje	GRAD ZAGREB - GUSPRG

Mjera 2.3.3. Integrirani razvoj turizma i revitalizacija kulturne baštine

Popis indikativnih aktivnosti

- Unaprjeđivanje sustava praćenja i vrednovanja već započetih i novih projekata zaštite i očuvanja kulturnih dobara
- Obnova i rekonstrukcija kulturnih znamenitosti i baštine te izgradnja prateće infrastrukture, osobito u funkciji razvoja turizma
- Izrada planova upravljanja, konzervatorskih analiza i smjernica za zaštićena područja, lokalitete i objekte kulturne baštine
- Subvencioniranje obnove kulturno-povijesno značajnih građevina
- Subvencioniranje tradicijskih obrta i revitalizacija starih obrta te njihovo uključivanje u turističku ponudu
- Razvoj novih turističkih proizvoda povezanih s kulturnom baštinom i njena promocija
- Uspostavljanje sustavnih programa obnove i revitalizacije povijesnih jezgri
- Podrška inovativnoj prezentaciji i promociji planova za upravljanje prirodnim i kulturnom baštinom
- Postavljanje poučnih ploča

- Ulaganje u infrastrukturu za obrazovanje o kulturnoj baštini i turističkoj promidžbi integrirane ponude: centri za posjetitelje, interpretacijski centri i centri za promociju kulturne baštine
- Uključivanje stanovništva u aktivnosti zaštite i očuvanja kulturne baštine
- Razvoj web-servisa za promociju prirodne i kulturne baštine

Pokazatelji ishoda

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Obnova kulturnih znamenitosti sa ciljem očuvanja baštine i unapređenja sveobuhvatnog turističkog proizvoda	broj	Povećanje broja obnovljenih kulturnih znamenitosti	100	2020.	godišnje	JLS, JRS
Revitalizirani tradicijski obrti	broj	Revitalizacija tradicijskih obrta sa ciljem očuvanja baštine i unaprijeđenja sveobuhvatnog turističkog proizvoda	10	2020.	godišnje	županijske obrtničke komore, JLS, JRS
Izgrađeni elementi infrastrukture za obrazovanje o kulturnoj baštini	broj	Opremanje ili izgradnja centara za posjetitelje, interpretacijskih centara i centara za promociju kulturne baštine	20	2020.	godišnje	JLS, JRS

Razvojni prioritet 2.4. Održivo korištenje prirodnih resursa

Cilj: Prioritetom se želi pridonijeti daljnjem razvoju poljoprivrede i učinkovitijem gospodarenju šumama, te održivom korištenju prirodnih resursa što će u konačnici utjecati i na unapređivanje ostalih grana gospodarstva. Na temeljima razvijenije poljoprivrede uspješnije će se razvijati i ruralni turizam, šumarstvo s pratećom drvnom industrijom, te provoditi aktivnosti povezane uz zaštitu i korištenje prirodnih resursa i eksploataciju mineralnih sirovina koje su osnova za najveći broj industrijskih grana.

Opravdanje: Upravo se na području poljoprivrede pružaju mogućnosti za korištenje strukturnih europskih fondova, a značajnu ulogu pri tome ima sustav potpora za poljoprivrednike u programu ruralnog razvoja do 2020. godine. U sklopu tih mjera potiče se niz aktivnosti kao što su proizvodnja

kvalitetnih poljoprivrednih proizvoda, brendiranje proizvoda, očuvanje tradicionalnih oblika proizvodnje, te očuvanje starih domaćih sorti, kao i usmjeravanje na proizvodnju zdrave hrane. Diversifikacija poljoprivredne proizvodnje i osiguranje stabilnosti dohotka kroz poljoprivredu osnovni su prioriteti većine programskih dokumenata na europskoj, državnoj i regionalnoj razini, a to su svakako i primarni zadaci u poljoprivredi Urbane aglomeracije Zagreb. Provođenjem ovog prioriteta poboljšati će se stanje šumskog ekosustava, spriječiti sječe i uzurpacije, nezakonita gradnja, širenje divljih deponija, otuđivanje šumskih proizvoda i ugrožavanje biljnih i životinjskih vrsta, što će utjecati i na smanjenje opasnosti od biljnih bolesti, šumskih požara i pojave klizišta. Prirodni resursi će se na adekvatan način zaštititi, te će se učiniti značajni pomaci u zaštiti okoliša njihovim racionalnim gospodarenjem.

Opis: Prioritet ima tri mjere koje se međusobno nadopunjuju i čijom će se provedbom potaknuti modernizacija poljoprivrede, povećanje specijalizacije i unapređivanje tehnoloških procesa, te razvoj ostalih djelatnosti u ruralnom prostoru. Mlađu populaciju će se potaknuti na bavljenje poljoprivredom, a uvelike će se utjecati i na porast kvalitete poljoprivrednih proizvoda i osiguranje tržišta. Isto tako, potaknut će se održivo gospodarenje šumama što će utjecati i na razvoj urbanog šumarstva koje podrazumijeva ozelenjavanje gradskih i seoskih naselja, a optimalno korištenje prirodnih resursa doprinijet će održivom gospodarstvu što izravno pridonosi ostvarenju strateškog cilja 2.

Mjere

Mjera 2.4.1. Razvoj poljoprivredno – prehrambene proizvodnje i plasmana proizvoda

Popis indikativnih aktivnosti

- Ulaganje u modernizaciju opreme u cilju povećanja proizvodnje i smanjenja troškova
- Subvencioniranje malih poljoprivrednih gospodarstava u cilju poboljšanja vlastite poljoprivredne proizvodnje
- Povezivanje poljoprivrednika u zadruge i zajednička suradnja pri plasmanu proizvoda na tržište, marketingu i ostalim aktivnostima povezanim sa ugovaranjem proizvodnje i prodaje
- Organiziranje vikend – prodaje i sajмова sezonskih poljoprivrednih proizvoda
- Povećanje specijalizacije i unapređivanje tehnoloških procesa, te razvoj ostalih djelatnosti ruralnog prostora
- Poticanje porasta kvalitete proizvoda te poticanje brendiranja proizvoda, očuvanje tradicionalnih oblika proizvodnje i domaćih sorti i izvornih i zaštićenih pasmina
- Pružanje potpore i edukacije mladim poljoprivrednicima
- Usmjeravanje na proizvodnju zdrave hrane
- Diverzifikacija poljoprivredne proizvodnje i osiguranje stabilnosti dohotka kroz poljoprivredu
- Razvoj specijaliziranih, konkurentnih i dugoročno održivih poljoprivrednih gospodarstava u cilju stabilizacije poljoprivrednog dohotka i povećanje životnog standarda poljoprivrednih proizvođača
- Priprema obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava za konkuriranje sredstvima EU fondova
- Povećanje broja registriranih obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava
- Vrednovanje kvalitetnih poljoprivrednih tala i njihova trajna namjena poljodjelstvu
- Povećavanje broja melioracijskih zahvata na područjima gdje je nužno
- Sprečavanje neracionalne upotrebe zaštitnih kemijskih sredstava

- S ciljem očuvanja ili povećanja bioraznolikosti na poljoprivrednim područjima uspostavljanje mikrostaništa i elemenata krajobraza koji ujedno služe kao staništa i kao koridori za povezivanje populacija brojnih vrsta poljoprivrednih staništa (aktivnosti uspostavljanja novih ili obnavljanja zapuštenih staništa živica, cvjetnih traka, drvoreda i šumaraka - zelena infrastruktura i koji značajno doprinose poboljšanju funkcija i usluga poljoprivrednih ekosustava)
- Planiranje melioracijskih aktivnosti na kultiviranim nešumskim površinama koje nisu obuhvaćene rijetkim i ugroženim staništima uz mogućnost osiguranja povoljne količine vode u okolnim zaštićenim staništima osjetljivim na promjene vodnog režima

Pokazatelji ishoda

Pokazatelj ostvarenja			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Registrirana poljoprivredna gospodarstva	broj	Povećanje broja poljoprivrednih gospodarstava sa sjedištem u obuhvatu UAZ	22.000	2020.	godišnje	Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju
Registrirana ekološka poljoprivredna gospodarstva	broj	Povećanje broja ekoloških poljoprivrednih gospodarstava sa sjedištem i proizvodnjom u obuhvatu UAZ	170	2020.	godišnje	Ministarstvo poljoprivrede, Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju
Potpore u poljoprivredi	broj	Potpore ulaganjima u povećanje kapaciteta i modernizaciju procesa u proizvodnji poljoprivrednih proizvoda	100	2020.	godišnje	Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju, JLS, JRS
Proizvođačke poljoprivredne organizacije	broj	Povezivanje poljoprivrednika u proizvođačke organizacije, zadruge i klastere radi edukacije, zajedničkog plasmana i marketinga proizvoda	5	2020.	godišnje	Sudski registar, Registar udruga

Mjera 2.4.2. Učinkovitije gospodarenje šumama u cilju očuvanja šumskog ekosustava

Popis indikativnih aktivnosti

- Koordiniranje državnih i lokalnih šumarskih službi u cilju održivog gospodarenja šumama
- Poticanje udruživanja vlasnika šuma i okrupnjavanja privatnih šumskih posjeda
- Educiranje stanovništva o novim znanjima, te podizanje svijesti o potrebi očuvanja šuma i šumskih područja
- Upravljanje na principu održivog gospodarenja u cilju očuvanja svih funkcija šuma (jačanje produktivnosti, stabilnosti i otpornosti šuma i šumskih područja, osiguravanje kvalitetnog autohtonog materijala, izgradnja šumske infrastrukture, poticanje pošumljavanja, itd.)
- Poticanje rekreacijske i turističke vrijednosti šumskih područja
- Sanacija i sprečavanje pojave klizišta koja nastaju kao rezultat brojnih aktivnosti i događanja
- Poticanje urbanog šumarstva
- Provođenje aktivnosti predviđenih Planom upravljanja Parka prirode Medvednica i Godišnjim planom zaštite, održavanja, očuvanja, promicanja i korištenja Parka prirode Žumberak – Samoborsko gorje, te očuvanje ostalih zaštićenih šumskih područja
- Ostvarivanje interesa Republike Hrvatske u gospodarenju šumama i šumskim zemljištem:
 - provođenjem mjera u gospodarenju šumama kojima se, uz ekološku ravnotežu osigurava trajno održavanje i obnova šuma na način i pod uvjetima propisanim Zakonom o šumama i posebnim zakonima
 - u zaštiti šuma i šumskih zemljišta te zaštita i očuvanje općekorisnih funkcija šuma i biološke raznolikosti (čuvanje šuma, zaštita šuma od bolesti i štetočina, od požara, izgradnje objekata u šumi i na šumskom zemljištu, utvrđivanjem posebnih uvjeta izgradnje i dr.), na način i pod uvjetima propisanim zakonom
 - odobravanjem šumskogospodarske osnove područja Republike Hrvatske, osnova gospodarenja gospodarskim jedinicama i programa za gospodarenje šumama
 - donošenjem Nacionalne strategije šumarstva i drvne industrije te Nacionalnog programa šumarstva i Nacionalnog programa drvne industrije
 - nadzorom nad provođenjem šumskogospodarskih planova i nad korištenjem nedrvnih šumskih proizvoda
 - osiguravanjem sredstava za obnovu šuma, sanaciju šuma ugroženih sušenjem i elementarnim nepogodama te za zaštitu šuma
 - dugoročnim nadzorom nad stanjem šuma s ciljem: povećanja znanja o stanju šuma i šumskog zemljišta te odnosa između njihova stanja i prirodnih i antropogenih čimbenika ugroženosti; procjene utjecaja klimatskih promjena na šume i šumsko zemljište, uključujući utjecaj na njihovu biološku raznolikost; identificiranja ključnih strukturnih i funkcionalnih elemenata ekološkog sustava koji će se koristiti za procjenu stanja biološke raznolikosti u šumama te za zaštitu njezinih funkcija, uvažavajući postojeće pokazatelje
 - očuvanje staništa divljači i lovno produktivne površine
- Unaprijeđivanje lovnog turizma očuvanjem cjelovitosti prostora, osiguravanjem stabilnosti populacije, itd.
 - Razvoj drvne industrije povećanjem potraživanja za biomasom u funkciji grijanja javnih zgrada sječkom i kogeneracijom, uspostavljanjem izvoznog klastera za odabrane finalne proizvode, itd.

Pokazatelji ishoda

Pokazatelj ostvarenja			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Uređivanje i izgradnja šumske infrastrukture	km	Povećanje duljine uređenih šumskih staza (šumske prometnice, planinarske, poučne, biciklističke)	150	2020.	godišnje	Javne ustanove za upravljanje zaštićenim područjima, Hrvatske šume, JLS, JRS
Otkup privatnih šumskih posjeda	ha	Povećanje šumskih površina u javnom vlasništvu radi boljeg upravljanja i održavanja šuma	50	2020.	godišnje	Hrvatske šume
Sanirane šumske površine	%	Pošumljavanje uništenih šumskih površina u odnosu na ukupno devastiranu površinu	30	2020.	godišnje	Hrvatske šume

Mjera 2.4.3. Održivo korištenje vode i tla

Popis indikativnih aktivnosti

- Provedba promotivnih i edukativnih aktivnosti za podizanje svijesti o mjerama za očuvanje prirode i održivo gospodarenje prirodnim resursima
- Detaljnije istraživanje ljekovitosti i potencijala geotermalnih izvorišta
- Uvođenje mjera ograničavanja nekontroliranog širenja građevinskih područja
- Uvođenje strožeg nadzora eksploatacije mineralnih sirovina na odobrenim eksploatacijskim kopovima i drugdje
- Saniranje napuštenih kamenoloma i glinokopa u skladu s konceptom održivog razvoja prirodne osnove
- Provedba analize tala i sustavno poduzimanje mjera u očuvanju njihove čistoće
- Jačanje svijesti o važnosti tla kao elementa biosfere
- Edukacija lokalnog stanovništva o racionalnoj primjeni gnojiva i pesticida i primjeni "zelene gnojidbe" s ciljem sprečavanja daljnjeg zagađenja tla i voda i kvalitetnije proizvodnje poljoprivrednih proizvoda

Pokazatelji ishoda

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Saniranje napuštenih kamenoloma i glinokopa	broj	Saniranje napuštenih kamenoloma i glinokopa u skladu s konceptom održivog	5	2020.	godišnje	JLS, JRS

		razvoja prirodne osnove				
Ispitivanje potencijala geotermalnih voda	broj	Ispitivanje geotermalnih bušotina u svrhu turističko rekreativnog iskorištavanja	2	2020.	godišnje	JLS, JRS

Razvojni prioritet 3.1. – Zaštita i unaprjeđivanje kvalitete okoliša i prirode

Cilj: Prioritetom Zaštita i unaprjeđivanje kvalitete okoliša i prirode želi se ostvariti bolji sustav zaštite i upravljanja okolišem, prirodom i prostorom, zaštićenim i drugim posebno vrijednim dijelovima prirode, unaprijediti zaštita, uređenje i korištenje rijeke Save i njenih pritoka te njihovih zaobalja provođenjem kompleksnih aktivnosti u okviru Programa Sava i drugih planova, projekata i programa, unaprijediti sustav gospodarenja otpadom provođenjem aktivnosti u cilju izgradnje potrebnih građevina i provođenjem mjera za smanjivanje nastanka otpada, odvojeno sakupljanje i ponovnu upotrebu, potaknuti korištenje obnovljivih izvora energije i ekološki prihvatljivih goriva, povećati energetska učinkovitost te doprinijeti ublažavanju klimatskih promjena i njihovoj prilagodbi. U funkciji ostvarenja cilja je izrada i provođenjem sektorskih strategija, planova i programa, te provođenje kompleksnih aktivnosti na podizanju svijesti građana i njihovom uključivanju u provođenje planiranih aktivnosti.

Prirodom i prirodnim resursima Aglomeracije kroz učinkovitije praćenje stanja okoliša i prirode, izradom i provođenjem sektorskih strategija, planova i programa veću dostupnost informacija, koje će omogućiti učinkovito i održivo upravljanje prostorom, a sve radi podizanja kvalitete života stanovništva aglomeracije.

Opravdanje: SWOT analizom u području zaštite okoliša i prirode te održivom upravljanju prostorom i resursima Aglomeracije uočeno je da se prirodni resursi i zaštićena prirodna područja ne koriste u funkciji razvoja prema načelima održivosti, da je edukacija i uključivanje javnosti u upravljanje prirodnim resursima i zaštitom okoliša slabo, da je praćenje stanja okoliša nedostatno, da nije utvrđen čvrsti koncept zaštite, uređenja i korištenja rijeke Save, da gospodarenje otpadom traži usustavljivanje, koordinaciju i dogovaranje, te razvoj u skladu s europskim standardima i nacionalnim propisima i dokumenti, da su korištenje obnovljivih izvora energije i ekološki prihvatljivih goriva, te povećanje energetske učinkovitosti kao i briga za klimatske promjene relativno novi aspekti razvoja i stoga nedovoljno primijenjeni u praksi. Zaključeno je da su potrebna značajna unapređenja u uspostavi sustava zaštite okoliša, praćenju stanja, podizanju kvalitete i raspoloživosti informacija o okolišu, podizanju kvalitete planiranja zaštite i unapređenja kakvoće sastavnica okoliša, podizanju svijesti o važnosti očuvanja okoliša, te poboljšanju provedbe programa energetske učinkovitosti i programa korištenja obnovljivih izvora energije, kao i utvrđivanje i stavljanje u funkciju mjera za ublažavanje i prilagodbu klimatskim promjenama. Aktivnosti što se predlažu moraju korelirati s relevantnim novim europskim i nacionalnim dokumentima i smjernicama, te realizirati sinergijom, obzirom na njihove međusobne interakcije.

Opis: prioritet se ostvaruje usklađenom provedbom mjera te odgovarajućih aktivnosti, projekata i programa vezanih uz unapređenje kakvoće okoliša, zaštitu i unapređenje sustava zaštite prirode i valorizaciju i očuvanje krajobrazne, biološke i georaznolikosti, zaštitu i uređenje rijeke Save i pritoka,

unaprjeđenje cjelovitosti sustava gospodarenja otpadom, bolje prilagođavanje klimatskim promjenama i prirodnim rizicima, povećanje energetske učinkovitosti te uspostavljanje informacijskog sustava i komunikacijske strategije o okolišu kao alata za upravljanje okolišem, podizanje razine ekološke osviještenosti stanovništva i uključivanje stručne i šire javnosti u procese odlučivanja i druge procese.

Mjere

Mjera 3.1.1. Unaprjeđenje kakvoće i podizanje svijesti o očuvanju okoliša i prirode

Popis indikativnih aktivnosti

- Uspostavljanje jedinstvenog informacijskog sustava i komunikacijske strategije o okolišu i svim njegovim sastavnicama
- Donošenje i provedba Programa zaštite okoliša i drugih dokumenata zaštite okoliša i održivog razvoja te propisanih mjera zaštite okoliša;
- Poticanje jedinica lokalne samouprave na izradu i provedbu lokalnih programa zaštite okoliša
- Popularizacija i intenziviranje edukacija o zaštićenim i drugim posebno vrijednim područjima prirode
- Promocija i promidžba odredišta prirodne baštine u turističke svrhe uz vođenje računa o prihvatnom kapacitetu
- Komunikacija, obrazovanje i aktivnosti podizanja javne svijesti u svrhu promicanja sveukupne bioraznolikosti, posebno mreže Natura 2000
- Provođenje programa podizanja svijesti o klimatskim promjenama i prirodnim rizicima
- Izrada strateške karte buke; donošenje i provedba akcijskog plana upravljanja bukom okoliša, kojim se određuju mjere zaštite i mjere upravljanja bukom, prioriteti i rokovi provođenja mjera
- Provođenje Programa zaštite zraka, ozonskog sloja, ublažavanja klimatskih promjena i prilagodbe klimatskim promjenama
- Provođenje edukacije i mjera usmjerenih smanjivanju stradanja vrsta uslijed ljudskih aktivnosti
- Provoditi edukativno-promotivne kampanje za podizanje razine svijesti i bolje poznavanje važnosti uporabe niskougljičnog energenta-prirodnog plina, u cilju smanjenja emisija onečišćujućih tvari
- Provođenje edukacije i mjera usmjerenih smanjivanju stradanja vrsta uslijed ljudskih aktivnosti

Pokazatelji ishoda

Pokazatelj ishoda			Cijana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Smanjenje otpada	broj	Promotivne kampanje u svrhu podizanja svijesti o nužnosti smanjenja stvaranja otpada, povećanja odvojenog skupljanja i ponovnog korištenja	20	2020.	godišnje	JLS, JRS
Podizanje razine	broj	Javna događanja za podizanje razine svijesti i	15	2020.	godišnje	JLS, JRS

svijesti i bolje poznavanje važnosti očuvanja prirode i okoliša		bolje poznavanje važnosti očuvanja prirode i okoliša				
Projekti umjereni na praćenje pojedinih sastavnica okoliša	broj	Broj projekata usmjerenih na praćenje pojedinih sastavnica okoliša, uključujući mjerne postaje, informacijski sustav i sl.	20	2020.	godišnje	JLS, JRS

Mjera 3.1.2. Očuvanje i upravljanje zaštićenim i drugim posebno vrijednim dijelovima prirode, biološkom, geo i krajobraznom raznolikošću

Popis indikativnih aktivnosti

- Poticanje integriranog pristupa zaštiti i očuvanju prirode, krajobraza, bioraznolikosti i georaznolikosti odgovarajućim uključivanjem u razvojne dokumente na razini jedinica lokalne samouprave, Urbane aglomeracije Zagreb i županija
- Izrada Programa zaštite prirode Urbane aglomeracije Zagreb
- Poboljšanje sustava upravljanja i zaštite zaštićenih dijelova prirode izradom planova upravljanja i godišnjih programa zaštite, održavanja, očuvanja, promicanja i korištenja zaštićenih područja i područja mreže Natura 2000, te učinkovito provođenje planova uz sustavnu kontrolu i sprečavanje odnosno minimaliziranje negativnih učinaka uslijed pritiska posjetitelja na zaštićena područja
- Unaprjeđenje edukacijsko-interpretacijske infrastrukture
- Sustavno valoriziranje i provođenje postupaka zaštite prirodnih vrijednosti izradom prijedloga za zaštitu i proširenje mreže zaštićenih područja te učinkovitom zaštitom kroz prostorno planiranje
- Unapređivanje valorizacije i korištenja prirodne baštine kao razvojnog resursa (usluge ekosustava, turizam, gospodarstvo, ruralni razvoj i dr.)
- Povećanje atraktivnosti, edukativnog kapaciteta i održivog upravljanja odredištima prirodne baštine
- Razvoj inovativnog sadržaja i ideja na temelju jedinstvenih prirodnih znamenitosti
- Uspostavljanje sustava inventarizacije, ocjene ugroženosti i praćenja stanja bioraznolikosti, te baze podataka o biološkoj raznolikosti
- Izrada/revidiranje i provođenje lokalnih akcijskih planova zaštite bioraznolikosti i odabranih vrsta
- Izrada i stavljanje u funkciju krajobrazne studije prostora Aglomeracije i osiguranje njenog integriranja u prostorne planove i druge razvojne dokumente
- Unapređenje suradnje sa znanstvenim institucijama i udrugama civilnog društva
- Institucionalno jačanje nadležnih ustanova

Pokazatelji ishoda

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Izrada Planova upravljanja zaštićenim područjima i područjima ekološke mreže	broj	Donošenje planova upravljanja područjima ekološke mreže s ciljem očuvanja svakog područja unutar ekološke mreže, te očuvanja biološke, geo i krajobrazne raznolikosti i zaštite prirodnih vrijednosti	4	2020.	godišnje	Javne ustanove za upravljanje zaštićenim područjima
Informativno-edukativni programi i projekti promocije očuvanja, unaprjeđenja i jačanja svijesti o biološkoj, geološkoj i krajobraznoj raznolikosti, te uslugama ekosustava	broj	Broj informativno-edukativnih projekata i programa usmjerenih promociji, očuvanju, unaprjeđenju te povećanju svijesti i znanja o biološkoj, geološkoj i krajobraznoj raznolikosti, te uslugama ekosustava	50	2020.	godišnje	HAOP, Javne ustanove za upravljanje zaštićenim područjima, udruge civilnog društva, JLS, JRS

Mjera 3.1.3. Zaštita, uređenje i korištenje rijeke Save i pritoka te njihovih zaobalja

Popis indikativnih aktivnosti

- Provođenje aktivnosti na zaštiti, uređenju i korištenju rijeke Save i zaobalja
- Priprema i provođenje mjera zaštite od štetnog djelovanja voda (poplave, erozije tla..)
- Priprema i provođenje mjera zaštite i unaprjeđenja kvalitete zaliha voda za razne namjene (vodoopskrba, navodnjavanje i drugo)
- Zaštita, uređenje i korištenje rijeke Save i pritoka, sa ciljem ostvarivanja maksimalne moguće re-naturalizacije pojedinih dionica, te sanacija i prenamjena lokaliteta iskorištavanja mineralnih sirovina
- Inventarizacija biotopa i izrada planova za njihovo krajobrazno uređenje
- Priprema i provođenje mjera za bolje povezivanje rijeke Save i zaobalja (davanje prostora rijeci)
- Priprema i provođenje mjera za razvoj održivog prometa uz rijeke
- Priprema i provođenje mjera održivog iskorištavanja energetskeg potencijala rijeke Save i njenih pritoka

- Priprema i provođenje mjera za poticanje i razvoj održivog turizma na rijeci Savi i pritokama te u njihovom zaobalju

Pokazatelji ishoda

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Nasipi za zaštitu od poplava	km	Duljina izgrađenih nasipa za obranu od poplava	30	2020.	godišnje	Hrvatske vode
Projekti sustava navodnjavanja	broj	Projekti razvoja poljoprivrede uz racionalno korištenje prirodnog vodnog bogatstva i sustava navodnjavanja	4	2020.	godišnje	JLS, JRS
Projekti zaštite, uređenja i korištenja rijeke Save i pritoka	broj	Projekti usmjereni na aktivnosti na zaštiti, uređenju i korištenju rijeke Save i pritoka	15	2020.	godišnje	JLS, JRS

Mjera 3.1.4. Unaprjeđivanje sustava cjelovitog gospodarenja otpadom

Popis indikativnih aktivnosti

- Unaprjeđivanje sustava gospodarenja otpadom
- Donošenje planova gospodarenja otpadom
- Izmjene i dopune prostornih planova za utvrđivanje lokacija građevina u sustavu održivog gospodarenja otpadom
- Razmjena znanja i provođenje izobrazno-informativnih aktivnosti i drugih mjera u svrhu sprečavanja nastanka otpada, povećanja odvojenog sakupljanja i ponovnog korištenja, odnosno održivog gospodarenja otpadom, uključujući zelenu i održivu gradnju
- Unaprjeđivanje sustava odvojenog prikupljanja otpada, uključujući modernizaciju postojećih i uspostavljanje novih reciklažnih dvorišta, uključivo i dvorišta za građevni otpad, zelenih otoka, postrojenja za sortiranje odvojeno prikupljenog otpada, postrojenja za obradu odvojeno prikupljenog biološkog otpada – izrada projektne dokumentacije i izgradnja
- Priprema projektne dokumentacije i izgradnja postrojenja za sortiranje odvojeno prikupljenog papira, kartona, metala, stakla, plastike i dr.
- Provedba projekata i uspostava centara za ponovnu uporabu
- Razvijanje sustava kućnog kompostiranja
- Unaprjeđenje sustava odvojenog sakupljanja suhih reciklata u Gradu Zagrebu i Zagrebačkoj županiji
- Priprema projekata i izgradnja CGO Zagreb (za Grad Zagreb i Zagrebačku županiju)
- Uspostava sustava gospodarenja muljem i izgradnja građevina i uređaja za obradu mulja
- Izgradnja odlagališnih ploha za odlaganje građevnog otpada koji sadrži azbest

- Izrada plana zatvaranja odlagališta neopasnog otpada
- Sanacija lokacija onečišćenih otpadom odbačenim u okoliš (divljih odlagališta)
- Primjena naplate prikupljanja i obrade miješanog i komunalnog otpada po količini

Pokazatelji ishoda

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Sanacija lokacija onečišćenih otpadom odbačenim u okoliš (divlja odlagališta)	%	Sanirane evidentirane lokacije onečišćene otpadom odbačenim u okoliš u odnosu na ukupno evidentirane (divlja odlagališta)	50%	2020.	godišnje	JLS, JRS
Otvaranje novih zelenih otoka, reciklažnih dvorišta/kompostišta	broj	Izgrađena i stavljena u funkciju nova reciklažna dvorišta/zeleni otoci/kompostišta	> 60	2020.	godišnje	JLS, JRS
Usklađena odlagališta/centri za gospodarenje otpadom	%	Udio usklađenih (s ispunjenim uvjetima za rad) odlagališta/centara za gospodarenje otpadom	100%	2020.	godišnje	JRS, JLS, pravne osobe koje uspostavljaju i upravljaju odlagalištima, centrima za gospodarenje otpadom
Planovi gospodarenja otpadom	broj	Doneseni planovi gospodarenja otpadom JLS usklađeni s Planom gospodarenja otpadom RH	20	2020.	godišnje	JRS, JLS

Mjera 3.1.5. Poticanje korištenja obnovljivih izvora energije i ekološki prihvatljivih goriva, te povećanje energetske učinkovitosti

Popis indikativnih aktivnosti

- Informativno-edukativne aktivnosti poticanja korištenja i primjene obnovljivih izvora energije, kogeneracije i ekološki prihvatljivih goriva usmjerene stručnoj i široj javnosti

- Poticanje diverzifikacije oblika energije, izvora i tehnologija proizvodnje energije (provođenje analize mogućnosti korištenja raznih vrsta energetske izvora i postrojenja za proizvodnju i transformaciju, dobavnih infrastrukturnih pravaca, transportnih i prijenosnih kapaciteta te skladišnih energetske kapaciteta vezanih uz sve vrste energetske izvora)
- Istraživanje potencijala i korištenje geotermalnih izvorišta u svrhu grijanja zgrada i pripremu tople vode
- Modernizacija sustava javne rasvjete npr. unapređenjem upravljanja, zamjenom neučinkovitih rasvjetnih tijela energetske i ekološki učinkovitijim (LED-tehnologija i sl.), uspostavljanjem registra javne rasvjete, donošenjem akcijskih planova za rasvjetljavanje i sl.
- Uvođenje sustavnog upravljanja energijom, kontrola i analiza potrošnje energije te priprema, donošenje i provođenje planova za učinkovitije gospodarenje energijom
- Provedba programa energetske obnove građevina (javnih i stambenih)
- Promicanje korištenja obnovljivih izvora energije u svim kategorijama zgrada (zgradama javnog i stambenog sektora) primjerice ugradnjom sustava za solarno grijanje, ugradnjom kotlova na biomasu i izgradnjom sabirno logističkih centara za biomasu
- Priprema i provođenje planova i programa energetske učinkovitosti
- Izgradnja punionica za električna/hibridna vozila
- Provođenje edukativno-promotivne kampanje za podizanje razine svijesti i bolje poznavanje važnosti uporabe niskougljičnog energenta-prirodnog plina, u cilju smanjenja emisija onečišćujućih tvari
- Poticanje primjene niskougljičnog energenta-prirodnog plina, posebno kod zamjene krutih i tekućih fosilnih goriva s prirodnim plinom, kao i ekološki prihvatljivim gorivom

Pokazatelji ishoda

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Uporaba okolišno prihvatljivije i ekonomsko-energetski učinkovitije javne rasvjete	broj	Modernizirana rasvjetna tijela javne rasvjete (LED tehnologija i sl.)	> 3000	2020.	godišnje	JLS, JRS
Punionice visoke snage za punjenje električnih/hibridnih vozila	broj	Instalirane punionice visoke snage za električna/hibridna vozila	50	2020.	godišnje	JLS, JRS
Sabirnologistički centri za biomasu	broj	Izgrađeni sabirnologistički centri na biomasu	2	2020.	godišnje	JLS, JRS

Mjera 3.1.6. Ublažavanje i prilagodba klimatskim promjenama i prirodnim rizicima

Popis indikativnih aktivnosti

- Razvijanje sustava i formiranje, odnosno jačanje administrativnih kapaciteta tijela JLS/JRS u čijoj je nadležnosti praćenje, predviđanje i planiranje mjera prilagodbe i jačanja otpornosti na klimatske promjene,

- Izrada i provođenje Programa zaštite zraka, ozonskog sloja, ublažavanja klimatskih promjena i prilagodbe klimatskim promjenama
- Pripremanje i donošenje akcijskih planova za prilagodbu klimatskim promjenama na lokalnim razinama
- Jačanje međusobne suradnje u zajedničkom planiranju, pripremi i djelovanju u velikim nesrećama i katastrofama uzrokovanim prirodnim nesrećama i/ili tehničko-tehnološkim događajima
- Izgradnja i obnova vodotoka i objekata za zaštitu od štetnog djelovanja voda, uključujući nasipe, brane, ustave, crpne stanice i drugu infrastrukturu za obranu od poplava
- Pобољшanje prirodnog upravljanja rizicima od poplava korištenjem zelene infrastrukture/rješenja temeljenih na prirodi (npr. renaturacija/obnova rijeka i poplavnih ravnica)
- Davanje potpora lokalnim inicijativama i projektima usmjerenima prema unapređenju zelene infrastrukture i korištenju rješenja temeljenih na prirodi
- Provođenje aktivnosti obrane od poplava uz izbjegavanje narušavanja i gubitka rijetkih i ugroženih stanišnih tipova ili uz minimalno zadiranje u njihove stanišne uvjete
- Prilikom planiranja zaštite od poplava davanje prednosti iskorištavanju prirodnih retencija i vodotoka bez narušavanja njihovih prirodnih značajki

Pokazatelji ishoda

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Praćenje, predviđanje i planiranje mjera prilagodbe i jačanja otpornosti na klimatske promjene	broj	Uspostavljen sustav za praćenje, predviđanje i planiranje mjera prilagodbe klimatskim promjenama	1	2020.	godišnje	JLS, JRS
Projekti i programi usmjereni na infrastrukturu za smanjenje šteta uzrokovanih klimatskim promjenama	broj	Broj projekata i programa koji se odnose na infrastrukturu čija je funkcija smanjenje negativnih posljedica prirodnih pojava kao posljedica klimatskih promjena (poplave, suše i sl.)	5	2020.	godišnje	JLS, JRS
Izgradnja/rekonstrukcija objekata vatrogasnih postrojbi	broj	Izgrađeni novi, odnosno rekonstruirani stari objekti vatrogasnih postrojbi	5	2020.	godišnje	JLS, JRS

Razvojni prioritet 3.2. – Unaprjeđivanje sustava primarne infrastrukture

Cilj: Cilj prioriteta je bolja kvaliteta primarne infrastrukture koja će se realizirati kroz izgradnju, rekonstrukciju i modernizaciju postojeće. Prioritet svojim ostvarenjem osigurava moderan, učinkovit i održiv sustav javne vodopskrbe i odvodnje na cijelom području UAZ kao i izgradnju i unaprjeđenje komunalne opremljenosti područja plinom, javnim sustavom grijanja, električnom energijom, širokopojasnim internetom brzinama veći od 30 MBit/s, te ostalom komunalnom infrastrukturom (grobља, tržnice..).

Opravdanje: Na cijelom području UAZ nužna su poboljšanja primarne infrastrukture. Ne postoji sustav javne vodopskrbe na cijelom području UAZ tj. velike su razlike u stupnju opskrbljenosti vodom pojedinih dijelova, a djelomična dotrajalost na područjima na kojima postoji dovodi do znatnih gubitaka. Hidrotehnički objekti nisu u potpunosti sagrađeni u skladu s normativima i standardima za tu vrstu objekata. Postoji i problem vezan uz osiguranje dostatne količine i kakvoće vode, a neka su vodocrpilišta i onečišćena.

Također, ne postoji sustav javne odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda na cijelom području UAZ, te se koriste septičke i sabirne jame koje nemaju odgovarajuću vodonepropusnost i kapacitet što dovodi do onečišćenja površinskih vodotoka, tla i podzemnih voda.

Toplinski sustav je zastarjeli posebice na zagrebačkom području, te je zbog velikih gubitaka potrebno pristupiti revitalizaciji i modernizaciji mreže. Također potrebna je izgradnja novih spojeva koji bi upotpunili vrelvodni sustav. Područje UAZ samo je djelomično pokriveno centralnim toplinskim sustavom, odnosno prisutan je samo u visokourbaniziranim sredinama gdje je navedeni sustav najisplativiji. Sustav centralnog grijanja je nedovoljnog kapaciteta za potrebe širenja pokrivenosti u UAZ, a postojeća mreža toplinarstva je dotrajala jer je prosječne starosti preko 30 godina te dolazi do velikih gubitaka.

Hrvatski operator prijenosnog sustava d.o.o. (HOPS) i HEP-Operator distribucijskog sustava d.o.o. (HEP-ODS) svake godine izrađuju desetogodišnje planove razvoja prijenosne i distribucijske mreže s razradom za predstojeće jednogodišnje i trogodišnje razdoblje. Krajem 2016. godine HOPS i HEP-ODS su izradili desetogodišnje planove razvoja za razdoblje 2017.-2026. godine, uvažavajući rezultate najnovijih događanja u elektroenergetskom sektoru Republike Hrvatske i spoznaje o faktorima od utjecaja na očekivani razvoj prijenosne i distribucijske mreže. Navedene desetogodišnje planove je odobrila Hrvatska energetska regulatorna agencija (HERA) u prvoj polovici 2017. godine. Pri izradi desetogodišnjih planova razvoja, HOPS i HEP-ODS uzimaju u obzir sve čimbenike nužne za osiguranje visokog stupnja sigurnosti opskrbe kupaca. Također, vodi se sustavna briga o kvaliteti isporučene električne energije. Vezano uz opskrbu plinom područje UAZ samo je djelomično pokriveno distribucijskim sustavom prirodnog plina, a postojeća plinska mreža djelomično je dotrajala te dolazi do velikih gubitaka. Na distribucijskom području Gradske plinare Zagreb, gubici se kontinuirano smanjuju, a većinom nisu uzrokovani dotrajalošću mreže. Tijekom 2015. godine iznosili su 2,21%. Postojeći kapacitet na području Grada Zagreba je zadovoljavajući te GPZ radi na unaprjeđenju sigurnosti i pouzdanosti. Plinska mreža (glavni magistralni plinovod) je nedovoljnog kapaciteta za buduće potrebe, ne postoje skladišta i ne postoji povezanost većeg broja distribucijskih mreža plina, odnosno prstena oko naselja. Infrastruktura svih tržišnih objekata zahtjeva ulaganje velikih financijskih sredstava. Postoji nedovoljna iskorištenost, neuređenost i nedostatak sadržaja, a radno vrijeme nije prilagođeno korisnicima.

Vezano uz groblja, postoji nedostatak ukopnih mjesta, kako na velikim grobljima (Mirogoj i Miroševac) tako i na manjim kod kojih uz to postoji i neadekvatna opremljenost (mrtvačnice i potrebna oprema).

U segmentu zaštite i zbrinjavanja životinja nedostatan je kapacitet postojećeg skloništa za kućne ljubimce (Dumovec na području Grada Zagreba), a groblje za kućne ljubimce s krematorijem u završnoj je fazi izgradnje.

Postojeća telekomunikacijska infrastruktura je nedovoljna za daljnje podržavanje rasta usluga te brzine pristupa internetu nisu zadovoljavajuće i u skladu s Digitalnom Agendom za Europu.

Opis: Ciljevi razvojnog prioriteta odnose se na unapređenje sustava primarne infrastrukture a ostvarit će se provedbom sljedećih mjera: izgradnja, rekonstrukcija i unapređenje komunalne opremljenosti područja – vodoopskrba i odvodnja i pročišćavanje otpadnih voda, izgradnja i unapređenje komunalne opremljenosti područja – opskrba plinom, izgradnja i unapređenje komunalne opremljenosti područja – javni sustav grijanja, izgradnja i unapređenje komunalne opremljenosti područja – opskrba električnom energijom i izgradnja i unapređenje komunalne opremljenosti područja – ostala komunalna infrastruktura, optimizacija, unapređenje i dostupnost elektroničke komunikacijske infrastrukture.

Mjere

Mjera 3.2.1. Izgradnja, rekonstrukcija i unapređenje komunalne opremljenosti – vodoopskrba, odvodnja i pročišćavanje otpadnih voda

Popis indikativnih aktivnosti

- Izgradnja/rekonstrukcija/unapređenje sustava javne vodoopskrbe radi povećanja pokrivenosti i priključenosti na sustav javne vodoopskrbe na cijelom području UAZ
- Smanjenje gubitaka u vodoopskrbnom sustavu
- Identifikacija svih lokalnih vodovoda, pregled te procjena mogućnosti priljučenja na javni vodoopskrbni sustav
- Gradnja sigurnosnih vodospremnika prema standardima EU
- Osiguranje vode za piće u dostanim količinama i kakvoći
- Gradnja/rekonstrukcija/unapređenje sustava javne odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda na cijelom području UAZ
- Povećanje priključenosti stanovništva na javni sustav odvodnje

Pokazatelji ishoda

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)

Novoizgrađena i rekonstruirana postojeća vodoopskrbna mreža	%	Duljina novoizgrađene i rekonstruirane postojeće vodoopskrbne mreže kao povećanje u odnosu na postojeću mrežu	30%	2020.	godišnje	JLS, JRS
Novoizgrađena i rekonstruirana postojeća mreža javne odvodnje	%	Duljina novoizgrađene i rekonstruirane mreže javne odvodnje iskazana kao udio postojeće mreže	30%	2020.	godišnje	JLS, JRS
Pokrivenost mrežom vodoopskrbe i odvodnje	%	Udio stanovništva priključenog na vodoopskrbu i odvodnju	n+20%	2020.	godišnje	JLS, JRS

Mjera 3.2.2. Izgradnja i unapređenje komunalne opremljenosti – opskrba plinom

Popis indikativnih aktivnosti

- Izgradnja magistralnih plinovoda i povezivanje sustava
- Plinifikacija rubnih dijelova grada temeljem studija isplativosti
- Obnoviti i povećati postojeće kapacitete distribucijskog sustava
- Modernizirati sustav za daljinsko vođenje distribucijskog sustava u svrhu sigurne i pouzdane isporuke plina
- Smanjivati gubitke u distribucijskom sustavu
- Uvođenje/korištenje optimalnih tehnoloških rješenja za organiziranje i distribuciju prirodnog plina i pružanje usluga korisnicima i krajnjim kupcima
- Povećati/podići kvalitetu opskrbe plinom
- Povećati/podići sigurnost i pouzdanost distribucijskog sustava

Pokazatelji ishoda

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Novoizgrađen i rekonstruiran postojeći distribucijski sustav prirodnog plina	%	Proširenje distribucijskog sustava prirodnog plina izgradnjom novih i rekonstrukcijom postojećih cjevovoda u odnosu na postojeću dužinu cjevovoda za opskrbu plinom	30%	2020.	godišnje	JLS, JRS

Projekti i programi modernizacije javnih usluga distribucije prirodnog plina	broj	Projekti vezani za poboljšanje pružanja e-usluga prema korisnicima	10	2020.	godišnje	JLS, JRS
--	------	--	----	-------	----------	----------

Mjera 3.2.3. Izgradnja i unapređenje infrastrukturne opremljenosti – javni sustav grijanja

Popis indikativnih aktivnosti

- Povećanje energetske učinkovitosti proizvodnih postrojenja javnog sustava grijanja, povećanje udjela obnovljivih izvora energije
- Revitalizacija distribucijske mreže (pogonske vode i toplina)
- Provođenje kampanja za podizanje svijesti javnosti i informiranje o učinkovitom korištenju sustava toplinarstva
- Unapređenje sustava upravljanja i kontrole toplinskog sustava
- Zamjena ili rekonstrukcija direktnih TS u indirektnu TS

Pokazatelji ishoda

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Gubici u centralnim sustavima grijanja	%	Smanjenje gubitaka u distributivnim mrežama	8	2020.	godišnje	HEP Toplinarstvo, JLS, JRS
Energetski sustavi koji koriste OIE	broj	Korištenje obnovljivih izvora energije ugradnjom kotlova na biomasu, fotonaponskih ćelija, geotermalnih pumpi i sl.	20	2020.	godišnje	JLS, JRS

Mjera 3.2.4. Izgradnja i unapređenje komunalne opremljenosti – opskrba električnom energijom

Popis indikativnih aktivnosti

- Izgradnja novih dalekovoda i trafostanica te rekonstrukcija i zamjena dotrajanih mreža radi bolje opskrbe električnom energijom
- Primjena Energetsko informacijskog sustava za kontinuirano praćenje proizvodnje, kvalitete opskrbe i energetske potrošnje i relevantnih pokazatelja
- Podizanje energetske učinkovitosti
- Razvijanje sustava upravljanja potrošnjom, unaprijeđenje i uvođenje sustava individualnog mjerenja i daljinskog očitavanja potrošnje i dr.
- Podizanje kvalitete, sigurnosti i pouzdanosti mrežnog sustava i opskrbe energijom
- Unapređenje sustava upravljanja potrošnjom razvojem napredne energetske mreže „smart grid”

Pokazatelji ishoda

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Izgrađene nove trafostanice naponske razine od 20Kv	broj	Poboljšana opskrba električnom energijom gradnjom novih trafostanica	> 10	2020.	godišnje	HEP
Unaprijeđenje opskrbe električnom energijom	broj	Uključivanje u mrežu električne energije (izvedba novih priključaka)	1500	2020.	godišnje	HEP

Mjera 3.2.5. Izgradnja i unapređenje komunalne opremljenosti – ostala komunalna infrastruktura

Popis indikativnih aktivnosti

Tržnice:

- Uređenje i sadržajno aktiviranje tržnica UAZ, uključujući i tržnice unutar zaštićenih područja
- Prilagodba rada tržnica korisnicima (prilagodba radnog vremena i dostupnosti-parkinga)
- Stvaranje uvjeta za redovito održavanje seljačkih tržnica i sajmov
- Osiguravanje dostatnih financijskih sredstava za izradu projektne dokumentacije i izvođenje potrebnih radova
- Izrada i stavljanje u funkciju programa razvoja i ponude događanja na tržnicama izvan radnog vremena

Groblja:

- Izrada i donošenje urbanističkih planova uređenja i programa uređenja groblja sukladno Zakonu o grobljima
- Dugoročno osigurati dovoljan prostor za širenje groblja (omogućavanje etapne realizacije)
- Opremanje pratećim građevinama i potrebnom opremom

Kućni ljubimci:

- Proširenje skloništa za kućne ljubimce u Dumovcu (Grad Zagreb) te izgradnja drugih skloništa prema potrebi
- Izgradnja groblja za kućne ljubimce na području UAZ-a

Pokazatelji ishoda

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)

Uređene i rekonstruirane tržnice	broj	Projekti uređenja i rekonstrukcije tržnica i dostupnosti parkirnih mjesta za poboljšanje njihovog rada i dostupnosti korisnicima	30	2020.	godišnje	JLS, JRS
Razvoj i uređenje groblja	broj	Izrađena i donesena prostorno-planska dokumentacija za proširenje groblja, povećanje broja ukopnih mjesta, gradnju mrtvačnica	50	2020.	godišnje	JLS, JRS
Infrastruktura za kućne ljubimce	broj	Broj projekata izgradnje infrastrukture za kućne ljubimce – groblja, prihvatilišta i dr.	5	2020.	godišnje	JLS, JRS

Mjera 3.2.6. Optimizacija, unapređenje i dostupnost elektroničke komunikacijske infrastrukture

Popis indikativnih aktivnosti

- Unapređenje telekomunikacijske mreže i dostupnosti korisnicima na cijelom području UAZ
- Daljnji razvoj širokopoasnog pristupa mrežama velikih brzina
- Osiguravanje infrastrukture za integraciju sustava javnih usluga

Pokazatelji ishoda

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Pokrivenost UAZ širokopoasnim pristupom internetu	%	Povećanje pokrivenosti prostora UAZ širokopoasnim internetom	100 %	2020.	godišnje	HAKOM, JLS, JRS
Projekti i programi informatizacije javnih usluga (e-usluge)	broj	Broj informatiziranih usluga (e-usluga) prema građanima, poduzetnicima, posjetiteljima itd.	50	2020.	godišnje	JLS, JRS

Razvojni prioritet 3.3. Razvoj prometne infrastrukture i sustava održive mobilnosti

Cilj: Prioritetom Razvoj održive mobilnosti želi se unaprijediti sustav mobilnosti kroz poboljšanja u prometnoj infrastrukturi, voznim jedinicama, u području informacija i komunikacija, regulacije, nadzora i upravljanja prometom kao i sigurnosti učesnika u prometu. Krajnji cilj je uspostava sustava održive mobilnosti u kojem će dominantnu ulogu imati javni putnički prijevoz, biciklistička i pješačka kretanja uz sekundarnu ulogu osobnog automobilskeg prijevoza i koji će biti dostupan svim potencijalnim korisnicima uključivo osobe s invaliditetom.

Opravdanje: SWOT analizom i osnovnom analizom uočeni su problemi i nedostaci u svim sastavnicama mobilnosti. Posebno se ističe nepostojanje integriranog sustava javnog putničkog prometa, nezadovoljavajuća razina dostupnosti prometnog sustava za osobe s invaliditetom, niska razina energetske učinkovitosti i za zaštitu okoliša prihvatljivih rješenja, neravnomjerno razvijena, deficitarna i međusobno nepovezana biciklistička mreža, nezadovoljavajuće tehničke karakteristike lokalne i nerazvrstane cestovne mreže kao i nezadovoljavajuća razina sigurnosti u cestovnom prometu. Konstatiran je i problem nepostojanja planova održive mobilnosti, kojima bi se sveobuhvatno definirao i odgovarajućim modelima provjerio razvoj sustava održive mobilnosti na svim razinama. Potrebna su značajna unapređenja na svim područjima kako bi se uspostavio sustav održive mobilnosti.

Opis: Prioritet se ostvaruje provedbom mjera koje sadrže odgovarajuće aktivnosti i projekte u svim sastavnicama mobilnosti, u sinergiji s aktivnostima na razini Republike Hrvatske te kontinuiranim praćenjem provedbe i eventualnim korekcijama i dopunama ako se za to ukaže potreba.

Mjere

Mjera 3.3.1. Unaprjeđenje zračnog prometa

Popis indikativnih aktivnosti

- Unaprjeđenje uzletno-sletnih staza i manevarskih površina na aerodromima
- Gradnja letišta i pratećih objekata na aerodromima

Pokazatelji ishoda

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Povećanje broja putnika u zračnom prometu u Međunarodnoj zračnoj luci Zagreb (MZLZ)	broj	Povećani broj putnika u zračnom prometu u MZLZ	4.800.000	2020.	godišnje	DZS

Gradnja uzletno-sletne staze (USS) od konstruktivnog kolnika	m	Omogućavanje korištenja aerodroma tokom cijele godine obzirom da postojeći sa zemljanom USS mogu raditi samo u sušnom razdoblju godine	2.400	2020.	godišnje	JLS, JRS
--	---	--	-------	-------	----------	----------

Mjera 3.3.2. Modernizacija željezničkog prometa

Popis indikativnih aktivnosti

- Rekonstrukcija postojećih i gradnja novih željezničkih stajališta za putnički promet
- Rekonstrukcija/elektrifikacija/gradnja pruga (Podsused-Sveta Nedjelja-Samobor-Bregana)
- Modernizacija željezničkog voznog parka za putnički promet
- Izgradnja dodatnih kolosjeka za prigradski promet

Pokazatelji ishoda

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Stajalište je službeno mjesto u kojem se vlakovi za prijevoz putnika zaustavljaju u skladu s voznim redom samo radi ulaska i izlaska putnika, a u kojem vlak za prijevoz putnika može početi ili završiti vožnju	broj	Rekonstrukcija postojećih i gradnja novih željezničkih stajališta odgovarajućih tehničkih karakteristika na postojećim prugama	6	2020.	godišnje	HŽ INFRASTRUKTURA
Rekonstrukcija, gradnja i elektrifikacija pruga	km	Rekonstrukcija postojećih, gradnja novih te elektrifikacija pruga	63	2020.	trogodišnje	HŽ INFRASTRUKTURA

Mjera 3.3.3. Integracija i poboljšanje ulične i cestovne mreže

Popis indikativnih aktivnosti

- Izgradnja cestovnih obilaznica gradova i naselja
- Rekonstrukcija i modernizacija postojećih prometnica uključivo sanacija klizišta
- Izgradnja novih prometnica uključivo pješačke staze, biciklističke staze i javnu rasvjetu
- Izgradnja prometnica i komunalne infrastrukture u gospodarskim zonama
- Izgradnja mostova na rijeci Savi i drugim rijekama u svrhu boljeg prometnog povezivanja
- Izgradnja dodatnih javnih parkirališno-garažnih kapaciteta

Pokazatelji ishoda

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Cestovne obilaznice	km	Izgrađene cestovne obilaznice oko gradova i naselja	70	2020.	godišnje	JLS, JRS
Rekonstrukcija i modernizacija postojećih cestovnih prometnica	km	Rekonstruirane i modernizirane prometnice	300	2020.	godišnje	JLS, JRS

Mjera 3.3.4. Unapređenje javnog putničkog prometa

Popis indikativnih aktivnosti

- Uspostava integriranog sustava javnog putničkog prijevoza Grada Zagreba, Krapinsko-zagorske i Zagrebačke županije
- Gradnja autobusnih stajališta, autobusnih kolodvora, intermodalnih točaka i intermodalnih terminala sa P+R i B+R infrastrukturom
- Unaprjeđenje povezanosti zračne luke
- Modernizacija i proširenje tramvajskog i autobusnog voznog parka s naglaskom na energetske učinkovitost i dostupnost za osobe s invaliditetom
- Unapređenje elektroenergetskog i skretničkog sustava tramvajske mreže
- Unapređenje dionica tramvajske mreže s izrazito povećanom bukom i vibracijama
- Proširenje tramvajske i autobusne mreže, gradnja remiza i spremišta za vozila javnog putničkog prijevoza
- Rekonstrukcija postojeće i gradnja nove stajališne infrastrukture za samostalan ulaz/izlaz osoba s invaliditetom

Pokazatelji ishoda

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Dužina novih i poboljšanih tramvajskih pruga	km	Izgradnja novih tramvajskih pruga i poboljšanje postojećih radi smanjenja vibracija i buke te osiguranja energetske učinkovitosti	40	2020.	godišnje	Zagrebački holding, podružnica ZET
Intermodalni putnički terminal sa P+R i B+R infrastrukturom	broj	Izgradnja novih i rekonstrukcija postojećih intermodalnih terminala	>10	2020.	godišnje	JLS, JRS

Mjera 3.3.5. Unapređenje biciklističkog i pješačkog prometa

Popis indikativnih aktivnosti

- Rekonstrukcija postojeće i izgradnja nove biciklističke infrastrukture u skladu s važećom regulativom
- Uspostava novih i unapređenje postojećih sustava javnih bicikala
- Informativno-edukativne aktivnosti radi popularizacije biciklističkog prometa i povećanja sigurnosti u prometu
- Proširenje i uređenje pješačkih površina, uklanjanje barijera za kretanje osoba s teškoćama u kretanju
- Izgradnja biciklističko-cestovnih poligona za edukaciju učesnika u prometu

Pokazatelji ishoda

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Nova i rekonstruirana biciklistička infrastruktura	km	Izgradnja novih i rekonstrukcija postojećih biciklističkih staza i traka	300	2020.	godišnje	JLS, JRS
Unaprjeđenje pješačkog prometa	km	Prošireni ili izgrađeni pješačkih puteva	50	2020.	godišnje	JLS, JRS

Stajališta javnih bicikala	broj	Uređivanje novih stajališta javnih bicikala	20	2020.	godišnje	JLS, JRS
----------------------------	------	---	----	-------	----------	----------

Mjera 3.3.6. Integracija i unaprjeđenje prometnog sustava i sigurnosti (uključujući sustave za nadzor i upravljanje prometom - ITS)

Popis indikativnih aktivnosti

- Integriranje i nadogradnja nadzornih i upravljačkih sustava javnog putničkog prometa
- Integriranje i nadogradnja nadzornih i upravljačkih sustava cestovnog prometa
- Uspostavljanje jedinstvenog sustava informiranja korisnika i sudionika u prometu
- Sanacija i rekonstrukcija s gledišta sigurnosti problematičnih točaka i poteza cestovne i ulične mreže
- Ograničenje brzine kretanja motornih vozila na 30 km/h u središtima gradova i naselja te u stambenim ulicama
- Edukativne i promidžbene aktivnosti u cilju poboljšanja sigurnosti u prometu
- Projektiranje i gradnja cestovnih prometnica i raskrižja s ciljem poboljšanja sigurnosti
- Deniveliranje i opremanje signalnim i sigurnosnim uređajima nezaštićenih cestovnih i pješačkih prijelaza preko željezničkih pruga
- Suradnja u izradi i implementaciji Masterplana funkcionalne regije Središnja Hrvatska
- Izrada i provedba Master plana prometnog sustava Grada Zagreba, Zagrebačke županije i Krapinsko – zagorske županije
- Izrada, donošenje i provedba planova održive mobilnosti gradova i općina

Pokazatelji ishoda

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Sustav upravljanja prometom	broj	Uspostavljeni sustavi unaprijeđenog upravljanja prometom, modernizirana signalna i sigurnosna oprema i uređaji i povezani sa centrom za nadzor i upravljanje prometom	20	2020.	godišnje	JLS, JRS

Smrtno stradali u prometnim nesrećama	broj	Dugoročno, svesti broj smrtno stradalih u prometnim nesrećama na nulu. Etapno, smanjiti za 50% broj smrtno stradalih u prometnim nesrećama u odnosu na baznu 2015.	18	2020.	godišnje	Ministarstvo unutarnjih poslova RH, DZS
---------------------------------------	------	--	----	-------	----------	---

Razvojni prioritet 3.4. Održivi prostorni razvoj urbane aglomeracije

Cilj: Cilj je prioriteta izgradnja, unaprjeđenje i implementacija sustava održivog planiranja i upravljanja prostorom i pojedinim njegovim dijelovima uključujući i uređenje brownfield i drugih degradiranih/neuređenih područja uz očuvanje prirodne i kulturne baštine, te identitetskih potencijala i osiguravanje prostornih preduvjeta za unapređivanje zelene infrastrukture i usluga ekosustava.

Unaprjeđenje sustava prostornog uređenja pretpostavlja efikasnost i pravovremenost izrade te implementacija dokumenata prostornog uređenja. Cilj je stvoriti prostorno planske uvjete za realizaciju projekata iz područja gospodarstva, poljoprivrede, komunalne i prometne infrastrukture, društvenih djelatnosti, zaštite okoliša te zaštite prirodne i kulturne baštine. Organizaciju prostora treba temeljiti na policentričnom načelu koristeći povoljan prostorni i prometni položaj, a podrazumijeva disperziju gospodarskih i uslužnih struktura i središnjih funkcija, te korištenje specifičnih razvojnih prednosti prostora. Sustav središnjih naselja, razvojnih žarišta treba činiti naseljska mreža, hijerarhijska i funkcijska, u urbaniziranom i ruralnom području.

Kvalitetnim i racionalnim prostornim planiranjem planira se na svim razinama stvoriti uvjete za daljnje unaprjeđenje razine urbaniteta naselja uključujući zone za stanovanje i prateće sadržaje, za realizaciju gospodarskih zona, turističkih i sportskih sadržaja te stvoriti uvjete za realizaciju komunalne, prometne i energetske infrastrukture, uz visoku razinu očuvanja prirodnih i kulturnih resursa.

Cilj je povećati standarde dostupnosti i raspoloživosti javnih sadržaja i drugih servisa (opskrba, usluge, ugostiteljstvo, boravak na otvorenom, zabava i dr.), osnažiti razvoj manjih centara i malih gradova kao žarišta razvoja ruralnih područja, te unaprijediti urbano-ruralne veze.

Opravdanje: Razvoj Aglomeracije prostorno je neravnomjeran. Naseljska mreža nije dobro hijerarhijski ustrojena, razvijena i povezana. Slabija je prometna dostupnost i nedostatna infrastrukturna opremljenost (tehnička i socijalna) većine ruralnih naselja.

Utvrđeno je da je potrebno unaprjeđenje standarda urbaniteta naselja kojim će se povećati kvalitetu života, generirati proširenje gravitirajućih područja te stvoriti pretpostavke za bolje razvojne prilike i privlačenje investicija.

Znatno je povećan opseg tzv. bespravne gradnje, posebno u zonama koje nisu planirane za gradnju (na poljoprivrednom zemljištu, u rubnim dijelovima gradova, na prostorima bez komunalne

infrastrukture, u zaštićenim područjima i dr.) što traži izradu planova urbane sanacije i urbane preobrazbe.

Opis: Prioritet se ostvaruje provedbom mjera vezanih uz cjelovito planiranje prostora, unapređenje naseljenih dijelova, uređenje brownfield i drugih degradiranih/neuređenih područja te razvoj i promociju identitetskih potencijala.

Mjere

Mjera 3.4.1. Cjelovito planiranje prostora

Popis indikativnih aktivnosti

- Donošenje novih, odnosno izmjena i dopuna prostornih planova svih razina i međusobno usklađivanje planskih rješenja
- Uspostavljanje kvalitetnog sustava upravljanja podacima (prikupljanje, obrada i analiza) na svim razinama i odgovarajuće detaljnosti
- Uspostavljanje sustava pokazatelja
- Unaprjeđenje sustava upravljanja projektima (priprema i provedba)
- Vođenje Informacijskog sustava prostornog uređenja
- Izrada izvješća o stanju u prostoru, studija i stručnih podloga
- Unaprjeđenje planiranja i upravljanja postojećim resursima aglomeracije
- Vrednovanje, zaštita, održivo korištenje i upravljanje konstitucijskim krajobraznim cjelinama
- Izrada krajobrazne osnove Urbane aglomeracije Zagreb i njeno korištenje, kao stručne podloge, u prostornim planovima i drugim relevantnim dokumentima i odlukama
- Oblikovanje i uspostavljanje odgovarajućeg modela multifunkcionalne mreže „Zelene infrastrukture Aglomeracije – kartiranje i valorizacija područja, uvrštavanje odrednica Zelene infrastrukture u prostorne planove i druge razvojne dokumente planiranja
- Uključivanje ključnih dionika na svim razinama i javnosti u procese planiranja i provođenja planova razvoja (prostorni planovi, planovi zelene infrastrukture)
- Izrada prijedloga prostornog programa razvoja zagrebačke regije (Greater Zagreb 2050)
- Revitalizacija spomenika parkovne arhitekture kao spoja prirodne, kulturne i povijesne baštine

Pokazatelji ishoda

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Doneseni prostorni planovi, uključivo izmjene i dopune, uređenja općina i gradova	broj	Osiguranje prostornih preduvjeta za održivi razvoj ukupnog prostora te pojedinih razvojnih projekata, programa i aktivnosti	30	2020.	godišnje	JLS, JRS

Prijedlog prostornog programa razvoja zagrebačke regije (Greater Zagreb 2050)	broj	Izrađen prijedlog prostornog programa razvoja zagrebačke regije	1	2020.	godišnje	Zavod za prostorno uređenje Grada Zagreba
---	------	---	---	-------	----------	---

Mjera 3.4.2. Unaprjeđenje naseljenih dijelova

Popis indikativnih aktivnosti

- Izrada prostornih planova lokalne razine
- Unaprjeđenje razine urbaniteta i identiteta naselja
- Osiguravanje prostornih preduvjeta za odgovarajuću mrežu javnih sadržaja i uređenje naselja s funkcijama centraliteta
- Uređenje i priprema zemljišta za izgradnju (parcelacija, prometna i komunalna infrastruktura)
- Uređenje javnih površina (zelene i pješačke površine, trgovi, dječja igrališta, urbana oprema i dr.)

Pokazatelji ishoda

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Doneseni urbanistički planovi uređenja, uključivo izmjene i dopune	broj	Osiguranje koordiniranih prostornih preduvjeta za održivi razvoj ukupnog prostora naselja	30	2020.	godišnje	JLS, JRS
Projekti unaprjeđenja javnih prostora	broj	Projekti, programi i aktivnosti usmjereni na unaprjeđenje javnih prostora - zelene i pješačke površine, trgovi, dječja igrališta, urbana oprema i dr.	120	2020.	godišnje	JLS, JRS

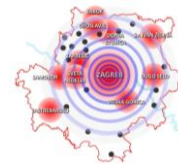
Mjera 3.4.3. Obnova brownfield lokacija

Popis indikativnih aktivnosti

- Inventarizacija brownfield područja - kreiranje jedinstvene baze podataka zapuštenih i nekorištenih područja
- priprema modela revitalizacije zapuštenih područja
- uvođenje sustava za uspješnije rješavanje imovinsko – pravnih odnosa
- izrada planova urbane sanacije i urbane preobrazbe
- izrada projekata revitalizacije brownfield područja
- saniranje ekološki kontaminiranih lokacija radi sprečavanja širenja kontaminacije
- regeneracija bivših industrijskih zona, bivših vojnih objekata itd., koja će omogućiti korištenje pretežito u gospodarsku i/ili društvenu namjenu već postojećih (fizičkih) resursa unutar urbanih područja bez dodatnog opterećivanja prostora i okoliša
- provođenje aktivnosti na projektima spremnim za provedbu ili u visokoj fazi spremnosti
- provođenje aktivnosti na projektima čija je priprema započela/započinje

Pokazatelji ishoda

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Izrada registra brownfield lokacija na području aglomeracije	broj	Inventarizacija i izrada jedinstvene baze podataka (registra) brownfield lokacija aglomeracije	1	2020.	godišnje	Grad Zagreb - GUSPRG
Dokumentacija (projekti, studije i dr.) revitalizacije brownfield područja	broj	Broj lokacija i/ili građevina za koje je izrađena dokumentacija (projekti, studije i dr.) revitalizacije brownfield područja	30	2020.	godišnje	JLS, JRS
Obnovljena brownfield područja i/ili građevine	broj	Brownfield lokacije na kojima su provedene aktivnosti pripreme i realizacije projekta regeneracije	10	2020.	godišnje	JLS, JRS

Mjera 3.4.4. Razvoj i promocija identitetskih potencijala

Popis indikativnih aktivnosti

- Ulaganje u promociju autentičnog i karakterističnog proizvoda
- Edukacije o identitetu i načinima korištenja identitetskih potencijala
- Afirmiranje identiteta povijesnih i planiranih urbanih cjelina na području aglomeracije

Pokazatelji ishoda

Pokazatelj ishoda			Ciljana vrijednost		Učestalost praćenja	Izvor
Definicija	Jedinica	Opis	Vrijednost	Godina		
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Definiranje autentičnih proizvoda/suvenira	broj	Afirmiranje identitetskog potencijala kroz edukaciju i kroz promociju karakterističnih proizvoda, obilježja i mjesta	30	2020.	godišnje	JLS, JRS
Brendirani proizvodi poljoprivrednih proizvođača	broj	Poticanja porasta kvalitete proizvoda brendiranjem proizvoda kroz različite programe kvalitete (robne marke, jamstveni žigovi, oznake izvornosti, zemljopisnog porijekla, tradicionalnog ugleda i EU oznaka izvornosti)	30	2020.	godišnje	JLS, JRS
Edukacija o identitetu i načinima korištenja identitetskih potencijala	broj	Broj projekata i novih inicijativa usmjerenih prema korištenju identitetskih potencijala kao razvojnih resursa (npr. Zavičajna nastava, kulturno-umjetničko stvaralaštvo i dr.)	50	2020.	godišnje	JLS, JRS

5. PROVEDBA

5.1. FINANCIJSKI OKVIR ZA PROVEDBU STRATEGIJE

Financijskim okvirom Strategije razvoja Urbane aglomeracije Zagreb (SRUAZ) prikazuje se struktura planiranih sredstava za provedbu SRUAZ za cjelokupno razdoblje provedbe. Financijski okvir daje sažeti uvid u financijsku vrijednost i izvore financiranja po ciljevima i prioritetima SRUAZ, dok je detaljna razrada financiranja za trogodišnje razdoblje prikazana u Akcijskom planu koji služi kao podloga za izradu Financijskog okvira.

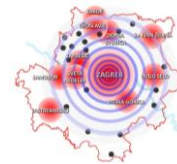
U prikupljanju podataka o financijskim iznosima i alokacijama sredstava koja se očekuju iz lokalnog, županijskog i državnog proračuna te EU fondova, javnih poduzeća i ostalih izvora, konzultirani su različiti dionici - jedinice lokalne samouprave u obuhvatu UAZ, regionalni koordinatori, ali i drugi dionici razvoja UAZ (tvrtke u javnom vlasništvu, javne ustanove, institucije, fakulteti i sl.).

Osnova za financijske iznose na razini jedinica lokalne samouprave u obuhvatu UAZ bili su proračuni i planovi razvojnih programa JLS-a. Dodatno, jedinice lokalne samouprave, za sve aktivnosti, projekte i programe koji se tematski i sadržajno uklapaju u ciljeve prioritete i mjere SRUAZ, dostavile su informacije o procjeni izvora financiranja za pojedine aktivnosti, programe i projekte.

Osim navedenih izvora, korištene su i informacije dobivene od drugih dionika na razini UAZ (županije, javne institucije, ustanove, fakulteti i dr.) koji su, temeljem zahtjeva od strane Koordinatora izrade i izrađivača, iz svog djelokruga izdvojili one aktivnosti, projekte i programe koji su od značaja za razvoj UAZ te se tematski i sadržajno uklapaju u postavljene ciljeve, prioritete i mjere.

U skladu sa *Smjernicama za izradu strategije razvoja urbanih područja, praćenje njihove provedbe i vrednovanje*, Akcijski plan usklađuje se, odnosno revidira, na godišnjoj razini. Za očekivati je da će, nakon što se naprave potrebna usklađenja vezano uz planiranje i izvještavanje na lokalnoj razini te nakon rezultata provedbe prve godine, dionici moći preciznije i s više iskustva planirati iznose i sredstava za pojedine aktivnosti, programe i projekte, ali i izvore financiranja. Samim time doći se do promjena i usklađenja i financijskog okvira.

Pretpostavka je da će i samo iskustvo te izazovi koji su se pojavili tijekom izrade provedbenog dijela dokumenta SRUAZ, a koji su uspješno savladani, biti kvalitetan temelj za napredak u planiranju, provedbi i izvještavanju za novu financijsku perspektivu.

Tablica 10 : Financijski okvir za provedbu Strategije

	Ciljevi i prioriteti	Procjena potrebnih sredstava u trogodišnjem razdoblju	Izvor financiranja					Procjena potrebnih sredstava do kraja provedbe strategije
			državni proračun (kn)	županijski proračun (kn)	proračun ILS (kn)	pomoći Europske unije (kn)	ostalo	
1.	UNAPRIJEDITI KVALITETU ŽIVLJENJA, JAVNU I DRUŠTVENU INFRASTRUKTURU I LUDSKE POTENCIJALE	3.445.097.143,25	92.603.799,26	2.027.640.295,00	324.449.460,70	275.679.913,29	724.723.675,00	4.986.950.000,00
1.1.	Razvoj društva znanja – obrazovanje, cjeloživotno učenje i unaprjeđivanje zapošljivosti	1.260.586.768,79	77.886.457,60	846.887.250,00	126.054.838,40	183.785.822,79	25.972.400,00	1.913.500.000,00
1.2.	Unaprjeđenje javne i društvene infrastrukture i usluga	732.041.075,46	8.946.341,66	545.005.295,00	115.081.730,80	59.256.433,00	3.751.275,00	998.450.000,00
1.3.	Unaprjeđenje standarda stanovanja	717.667.000,00	0,00	200.000,00	22.467.000,00	0,00	695.000.000,00	1.037.000.000,00
1.4.	Jačanje socijalne uključenosti i unaprjeđenje kvalitete življenja	734.802.299,00	5.771.000,00	635.547.750,00	60.845.891,50	32.637.657,50	0,00	1.038.000.000,00
2.	RAZVIJATI KONKURENTNO I ODRŽIVO GOSPODARSTVO	1.643.880.260,70	36.865.945,50	793.377.855,85	144.454.910,20	577.587.549,15	91.594.000,00	2.440.913.000,00
2.1.	Konkurentno poduzetništvo	811.340.298,60	10.980.000,00	272.002.958,85	43.547.696,60	394.509.643,15	90.300.000,00	1.221.645.000,00
2.2.	Znanstveno - tehnološki razvoj i inovacije	29.965.643,40	0,00	6.957.846,40	4.490.000,00	18.517.797,00	0,00	42.780.000,00
2.3.	Razvoj turizma i kulture	634.749.377,10	25.885.945,50	359.263.050,60	85.772.222,00	162.660.109,00	1.168.000,00	936.095.000,00
2.4.	Održivo korištenje prirodnih resursa	167.824.991,60	0,00	155.154.000,00	10.644.991,60	1.900.000,00	126.000,00	240.393.000,00
3.	UNAPRIJEDITI UPRAVLJANJE OKOLIŠEM, PRIRODOM I PROSTOROM	14.700.686.566,59	2.235.915.983,14	2.569.703.028,65	878.134.236,62	6.060.043.339,76	2.956.889.978,42	21.796.233.000,00
3.1.	Zaštita i unaprjeđivanje kvalitete okoliša i prirode	1.673.867.464,50	103.076.084,00	459.195.653,00	115.647.064,00	340.435.662,75	655.513.000,75	2.644.190.000,00
3.2.	Unaprjeđivanje sustava primarne infrastrukture	2.306.550.016,65	236.687.738,00	411.405.259,40	126.399.649,15	1.088.981.073,00	443.076.297,10	3.369.610.000,00
3.3.	Razvoj prometne infrastrukture i sustava održive mobilnosti	5.794.500.256,00	424.130.400,00	1.201.173.151,00	260.236.279,00	2.445.815.626,00	1.463.144.800,00	8.352.531.000,00
3.4.	Održivi prostorni razvoj	4.925.768.829,44	1.472.021.761,14	497.928.965,25	375.851.244,47	2.184.810.978,01	395.155.880,57	7.429.902.000,00
	UKUPNO	19.789.663.970,54	2.365.385.727,90	5.390.721.179,50	1.347.038.607,52	6.913.310.802,20	3.773.207.653,42	29.224.096.000,00

5.2. INSTITUCIONALNI OKVIR

(UKLJUČUJUĆI SHEMATSKI PRIKAZ PROVEDBENE STRUKTURE)

1. Uvod

Institucionalni okvir za izradu, donošenje, provedbu i praćenje provedbe Strategije razvoja Urbane aglomeracije Zagreb za razdoblje do 2020. godine svoju podlogu nalazi ponajprije u jednom od temeljnih načela politike regionalnog razvoja – načelu partnerstva i suradnje između javnog, privatnog i civilnog sektora te u tom smislu obuhvaća sve dionike uključene u navedene aktivnosti. Proces provedbe navedenih aktivnosti odvija se slijedeći principe međusektorske suradnje (partnerski pristup) i horizontalne zastupljenosti dionika. Navedeno znači da su sve administrativne jedinice (jedinice lokalne samouprave) uključene u obuhvat Urbane aglomeracije Zagreb te svi sudionici iz javnog, privatnog i sektora civilnog društva zastupljeni sukladno svojim ulogama tijekom pripreme i izrade Strategije, njezine provedbe, u okviru čega i praćenja i ocjene uspješnosti provedbe razvojnih smjerova utvrđenih Strategijom. Na ovaj način omogućava se kontinuirani pristup i sudjelovanje u odlučivanju o strateškim odlukama svim dionicima važnim za društveni i gospodarski razvoj Urbane aglomeracije Zagreb.

Kako prostor Urbane aglomeracije Zagreb obuhvaća čak 30 jedinica lokalne samouprave, s područja tri županije što uključuje veliki broj dionika širokog raspona interesa i nadležnosti, Institucionalni okvir, u slučaju Urbane aglomeracije Zagreb i međuodnosi koji su s istim povezani, izuzetno su kompleksni i zahtjevni.

Utvrđivanjem jedinica lokalne samouprave što ulaze u sastav Urbane aglomeracije Zagreb, nositelja i koordinatora izrade i provedbe Strategije, Radne skupine i Partnerskog vijeća te ostalih dionika stvorena je osnovna organizacijska struktura za uspješno provođenje procesa izrade, donošenja, provedbe i praćenja provedbe Strategije.

2. Ključni dionici, uloge i zadaće

Izrada i provedba Strategije razvoja Urbane aglomeracije Zagreb za razdoblje do 2020. godine uključuje provedbu definiranih, logički povezanih, faza odnosno koraka, koji pak podrazumijevaju uključenost širokog spektra dionika s raznih razina i područja upravljanja razvojem.

Nositelj izrade Strategije je Grad Zagreb kao središte Urbane aglomeracije Zagreb, pri čemu provedbu aktivnosti nositelja izrade obavlja Gradski ured za strategijsko planiranje i razvoj Grada, u čiji djelokrug, uz ostale poslove i aktivnosti, spadaju i aktivnosti povezane s koordinacijom i izradom Strategije. Navedeno tijelo također je nositelj aktivnosti povezanih s pripremom za njezino donošenje, provedbom, praćenjem provedbe i izvještavanjem o provedbi. Gradski ured za strategijsko planiranje i razvoj Grada akreditirani je regionalni koordinator i poticatelj regionalnog razvoja Grada Zagreba.

Partnerski i participativni pristup u izradi i provedbi Strategije osiguran je sudjelovanjem u odnosnim procesima svih jedinica lokalne samouprave uključenih u obuhvat Urbane aglomeracije, kao i svih ostalih dionika razvoja, putem raznih oblika suradnje i uključenosti, kao i participiranja u Radnoj skupini i Partnerskom vijeću. Rad u radnoj skupini podrazumijeva provedbu zahtjevnih aktivnosti pripreme i izrade Strategije, a po njezinom donošenju nastavak djelovanja u provedbi, koordinaciji provedbe, kao i praćenju provedbe. Savjetodavna podrška i partnerstvo ostvareni su sudjelovanjem u donošenju, provedbi i praćenju provedbe Strategije putem uključivanja u Partnersko vijeće Urbane

Grafičkim prikazom u nastavku dan je prikaz institucionalnog okvira za provedbu SRUAZ tj. ključnih dionika s kratkim opisom zadaća i odgovornosti. Detaljan opis zadaća i odgovornosti naveden je u narednim poglavljima.

The diagram illustrates the organizational structure for the implementation of the Strategic Regional Urban Action Zone (SRUAZ) in Zagreb. It features several key entities and their interactions:

- Koordinator izrade i provedbe SRUAZ** (Coordinator of SRUAZ development and implementation) is the central entity, receiving input from the **Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova EU** (Ministry of Regional Development and EU Funds) and the **Predstavnička tijela** (Representative bodies). It oversees the **Partnersko vijeće** (Partnership Council) and the **Radna skupina** (Working Group).
- Partnersko vijeće** (Partnership Council) is responsible for **Utvrđivanje razvojnih prioriteta i strateških projekata, ocjena napretka provedbe SRUAZ, predlaganje izmjena i poboljšanja u sadržaju SRUAZ i provedbi SRUAZ** (Determining development priorities and strategic projects, assessing the progress of SRUAZ implementation, proposing changes and improvements in the content of SRUAZ and its implementation).
- Radna skupina** (Working Group) is responsible for **Stručna priprema podataka i materijala, suradnja sa svim dionicima, provedba aktivnosti povezanih s izradom SRUAZ** (Expert preparation of data and materials, cooperation with all stakeholders, implementation of activities related to the development of SRUAZ).
- Regionalni koordinatori** (Regional coordinators) and **JL(R)S** (Local/Regional Development Councils) are involved in the implementation of the SRUAZ, receiving input from the Working Group and the Ministry.
- Upravna tijela Grada Zagreba** (City of Zagreb administrative bodies) are involved in the implementation of the SRUAZ, receiving input from the Working Group and the Ministry.
- Ostali dionici** (Other stakeholders) are involved in the implementation of the SRUAZ, receiving input from the Working Group and the Ministry.

The diagram also includes a flow for the **Predstavnička tijela** (Representative bodies) to the **Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova EU** (Ministry of Regional Development and EU Funds) for **Davanje mišljenja na dokument SRUAZ, sudjelovanje u proceduri donošenja SRUAZ** (Giving an opinion on the SRUAZ document, participation in the decision-making procedure for SRUAZ).

2.1. Nositelj i koordinator aktivnosti izrade i provedbe Strategije

Uloga i zadaće nositelja izrade i koordinatora aktivnosti izrade i provedbe Strategije razvoja Urbane aglomeracije Zagreb za razdoblje do 2020. godine (Grad Zagreb - Gradski ured za strategijsko planiranje i razvoj Grada) uključuje niz operativnih aktivnosti kao što su:

- Koordinacija i izrada Strategije, konzultacije s dionicima, prikupljanje i razmjena podataka i informacija te poticanje aktivnog uključivanja u proces izrade Strategije,
- Stručna priprema, priprema materijala, izrada prezentacija, organizacija i vođenje sastanaka i radionica Radne skupine i aktivno sudjelovanje na sastancima i radionicama,
- Stručna priprema, priprema materijala, izrada prezentacija, organizacija sjednica, aktivno sudjelovanje u radu Partnerskog vijeća Urbane aglomeracije Zagreb te provedba drugih stručnih i administrativnih poslova za potrebe rada Partnerskog vijeća,
- Izvještavanje Partnerskog vijeća o statusu izrade i provedbe Strategije i drugi oblici suradnje s članovima Partnerskog vijeća,
- Koordinacija i izrada Akcijskog plana provedbe Strategije na godišnjoj/višegodišnjoj razini,
- Aktivnosti povezane s nadzorom i praćenjem provedbe,
- Provedba aktivnosti iz Komunikacijske strategije s ciljem informiranja javnosti i dionika o postupcima izrade, donošenja, provedbe i praćenja provedbe Strategije.

Koordinator također pruža specifičnu administrativnu i tehničku podršku u procesu izrade i praćenja provedbe Strategije razvoja Urbane aglomeracije Zagreb za razdoblje do 2020. godine kao što su:

- Prikupljanje, obrada i analiza podataka tijekom izrade Strategije,
- Koordinacija i organizacija prikupljanja, zaprimanje i obrada podataka o provedbi Strategije,
- Izrada izvješća o provedbi Strategije i izvještavanje o provedbi prema nadležnom ministarstvu (MRRFEU) na godišnjoj razini,
- Izrada opisa posla i naručivanje vanjskih stručnjaka za ocjenu napretka i uspješnosti Strategije
- Poslovi povezani s vrednovanjem Strategije,
- Drugi administrativno – tehnički poslovi povezani s izradom, provedbom i praćenjem provedbe Strategije.

2.2. Upravna tijela Grada Zagreba

Upravna tijela Grada Zagreba, koji je kao grad središte Urbane aglomeracije nositelj izrade Strategije, imaju ulogu i zadaće nositelja i provoditelja sljedećih aktivnosti putem svojih delegiranih predstavnika:

- Sudjeluju u radu Radne skupine,
- Sudjeluju na sastancima, radionicama i informativnim događanjima vezanim uz izradu, provedbu i praćenje provedbe Strategije,
- Prikupljaju i dostavljaju podatke o projektima, aktivnostima i programima značajnim za Urbanu aglomeraciju (statistički i drugi podaci, financijski pokazatelji, prijedlozi projekata i dr.),
- Implementiraju i/ili koordiniraju aktivnosti, programe i projekte iz svog područja,
- Prate realizaciju pokazatelja na razini aktivnosti, programa i projekata,
- Izvještavaju koordinatora Strategije o provedbi aktivnosti, programa i projekata koji su ušli u Akcijski plan za provedbu Strategije,
- Provode druge aktivnosti povezane s izradom i provedbom Strategije, sukladno pripadajućoj nadležnosti te u skladu sa zahtjevom nositelja i koordinatora.

2.3. Jedinice lokalne samouprave

Jedinice lokalne samouprave u obuhvatu Urbane aglomeracije Zagreb, putem delegiranih predstavnika jedinica odnosno u njima ustrojenih upravnih odjela, nositelji su i provoditelji u sljedećim aktivnostima:

- Sudjeluju u radu Partnerskog vijeća i Radne skupine,
- Sudjeluju na sastancima, radionicama i informativnim događanjima vezanim uz izradu, provedbu i praćenje provedbe Strategije,
- Pripremaju i dostavljaju, na traženje nositelja i koordinatora relevantne podatke i dokumente (statistički i drugi podaci, proračuni i planovi razvojnih programa, strategije razvoja, i dr.),
- Prikupljaju i dostavljaju podatke o projektima, aktivnostima i programima značajnim za Urbanu aglomeraciju,
- Pružaju podršku u procesu pribavljanja mišljenja u proceduri donošenja Strategije,
- Implementiraju i/ili koordiniraju aktivnosti, programe i projekte na svom području,
- Prate realizaciju pokazatelja na razini aktivnosti, programa i projekata,
- Izvještavaju nositelja i koordinatora o provedbi aktivnosti, programa i projekata koji su ušli u Akcijski plan za provedbu Strategije,
- Druge aktivnosti povezane s izradom i provedbom Strategije, u skladu sa zahtjevom nositelja i koordinatora.

2.4. Jedinice regionalne samouprave

Jedinice regionalne samouprave u obuhvatu Urbane aglomeracije Zagreb, putem delegiranih predstavnika, nositelji su i provoditelji u sljedećim aktivnostima:

- Sudjeluju na sastancima, radionicama i informativnim događanjima vezanim uz izradu, provedbu i praćenje provedbe Strategije,
- Prikupljaju i dostavljaju podatke o projektima, aktivnostima i programima značajnih za Urbanu aglomeraciju Zagreb tijekom izrade i provedbe Strategije,
- Izvještavaju Koordinatora o provedbi aktivnosti, programa i projekata koji su ušli u Akcijski plan Strategije,
- Putem odabranih predstavnika sudjeluju u radu Partnerskog vijeća i Radne skupine.

2.5. Regionalni koordinatori

Ključne aktivnosti regionalnih koordinatora tijekom izrade, donošenja, provedbe i praćenja provedbe Strategije razvoja Urbane aglomeracije Zagreb za razdoblje do 2020. godine su sljedeće:

- Sudjeluju na sastancima, radionicama i informativnim događanjima vezanim uz izradu i provedbu Strategije,
- Pružaju potporu nositelju i koordinatoru izrade i praćenja provedbe Strategije u vidu organizacije i/ili koordinacije aktivnosti u koje su uključene pripadajuće jedinice lokalne samouprave,
- Prikupljaju i dostavljaju podatke o projektima, aktivnostima i programima značajnim za Urbanu aglomeraciju Zagreb tijekom izrade i provedbe Strategije,
- Izvještavaju Koordinatora o provedbi aktivnosti, programa i projekata koji su ušli u Akcijski plan Strategije,
- Putem odabranih predstavnika sudjeluju u radu Partnerskog vijeća i Radne skupine,
- Sudjeluju u provođenju aktivnosti informiranja (prema Komunikacijskoj strategiji).

2.6. Radna skupina

Radna skupina za izradu Strategije razvoja Urbane aglomeracije Zagreb za razdoblje do 2020. godine osnovana je sa zadaćama čija provedba osigurava stručnu i pravovremenu pripremu i dostavu svih podataka i materijala, kao i učinkovitu i kvalitetnu provedbu ostalih aktivnosti povezanih s izradom Strategije.

Radnu skupinu čine predstavnici jedinica lokalne samouprave u sastavu Urbane aglomeracije Zagreb, predstavnici jedinica područne (regionalne) samouprave, upravnih tijela Grada Zagreba, regionalnih koordinatora, znanstvenih i stručnih institucija, nevladinog sektora i drugih dionika. Predsjednik Radne skupine je gradonačelnik Grada Zagreba, predstavnik nositelja izrade Strategije.

U svom radu Radna skupina ostvaruje suradnju s tijelima državne uprave, tijelima jedinica regionalne (područne) i jedinica lokalne samouprave, gospodarskim subjektima, znanstvenom zajednicom, socijalnim partnerima, organizacijama civilnog društva i drugim dionicima razvoja, a osobito s Partnerskim vijećem. U radu Radne skupine, po potrebi, povremeno sudjeluju i drugi predstavnici. Ukoliko se tijekom procesa provedbe i izrade Strategije ukaže potreba, uspostavljaju se tematske radne skupine za provedbu pojedinih dijelova Strategije (posebno za strateške projekte) odnosno za strateška područja ili teme koje su od posebne važnosti za Urbanu aglomeraciju Zagreb.

2.7. Upravljačka skupina za vrednovanje

Sastavljena od imenovanih predstavnika svih uključenih jedinica na razini županija, Upravljačka skupina za vrednovanje ima zadaću analize svih aspekata vrednovanja, od pripreme vrednovanja do završnog izvještaja o provedenom vrednovanju, pri čemu osobiti sljedeće: usmjeravanje aktivnosti vrednovanja, nadziranje svih ključnih koraka tijekom cijelog procesa kako bi se osigurala uspješna realizacija vrednovanja, osiguravanje usklađenosti politike, pružanje stručnog doprinosa tijekom vrednovanja, omogućavanje dostupnosti potrebnih informacija, jamčenje nepristranosti i korisnosti vrednovanja, pružanje stalne kontrole kvalitete, poticanje i udruživanje znanja. Navedenim aktivnostima cilj je poboljšati kvalitetu samoga dokumenta te djelotvornost i učinkovitost njegove provedbe.

2.8. Partnersko vijeće Urbane aglomeracije Zagreb

Uvažavajući pravila osnivanja i imenovanja partnerskog vijeća urbanog područja Zaključkom gradonačelnika Grada Zagreba od 2. lipnja 2016. osnovano je Partnersko vijeće Urbane aglomeracije Zagreb čija je zadaća sudjelovanje u pripremi, izradi i praćenju provedbe Strategije razvoja Urbane aglomeracije Zagreb, u okviru čega je provedba svih aktivnosti utvrđenih propisima o regionalnom razvoju i Smjernicama MRRFEU-a za izradu strategije razvoja urbanih područja, praćenje njihove provedbe i vrednovanje.

Partnersko vijeće čini 57 članova i jednako toliko zamjena članova, predstavnika svih jedinica lokalne samouprave koje čini urbano područje, županija i regionalnih koordinatora, drugih javnih tijela čije je sudjelovanje značajno za razvoj urbanog područja, visokoškolskih ustanova, pružatelja obrazovnih usluga i usluga osposobljavanja te istraživačkih centara, gospodarskih i socijalnih partnera, uključujući istaknute organizacije gospodarskih i socijalnih partnera te predstavnike gospodarskih i obrtničkih komora ili poslovnih udruženja iz urbanog područja te organizacija civilnog društva, posebno iz područja zaštite okoliša, promicanja socijalne uključenosti, jednakosti među spolovima i nediskriminacije, zaštite prava nacionalnih manjina uzimajući u obzir geografsku i tematsku pokrivenost, sposobnost upravljanja, stručnost i inovativne pristupe.

Podlogu za svoj rad Partnersko vijeće u prvom redu nalazi u Poslovniku o radu Partnerskog vijeća Urbane aglomeracije Zagreb kojim su definirana sva bitna pravila vezana za njegov rad (osnivanje i imenovanje članova i zamjenika članova, način izbora predsjednika i zamjenika predsjednika i njihove ovlasti i zadaće, prava i obveze članova, djelokrug rada, način rada i način odlučivanja i glasovanja, javnost i transparentnost rada i dr.)

Partnersko vijeće formalno je osnovano kao savjetodavno tijelo putem kojeg se osigurava ostvarenje načela partnerstva u pripremi, izradi i praćenju provedbe Strategije, s primarnim ciljem utvrđivanja zajedničkih prioriteta na razini Urbane aglomeracije i predlaganja strateških projekata važnih za razvoj Urbane aglomeracije. Osim toga, Partnersko vijeće ocjenjuje napredak u provedbi, raspravlja o planu provedbe razvojnih prioriteta, mjera i ključnih projekata te predlaže izmjene i poboljšanja u načinu provedbe i sadržaju Strategije. Odluke Partnerskog vijeća donose se konsenzusom svih partnera zastupljenih u Partnerskom vijeću te se predaju Koordinator izrade i provedbe na daljnje razmatranje i postupanje. Odluke, preporuke i mišljenja Partnerskog vijeća su savjetodavne naravi, ali predstavljaju mišljenje i konsenzus dionika oko najvažnijih pitanja vezanih uz izradu i provedbu Strategije. Rad Partnerskog vijeća osigurava kontinuiranu zastupljenost i informiranost ključnih dionika o napretku izrade i provedbe Strategije sukladno principima dobrog upravljanja.

2.9. Predstavnička tijela

U skladu s obvezom pribavljanja mišljenja svih jedinica lokalne samouprave s određenog urbanog područja pri donošenju Strategije, predstavnička tijela jedinica lokalne samouprave u obuhvatu Urbane aglomeracije Zagreb sudjeluju u proceduri donošenja Strategije iskazivanjem mišljenja na konačni dokument Strategije razvoja Urbane aglomeracije Zagreb. Gradska skupština Grada Zagreba, kao predstavničko tijelo grada nositelja izrade, donosi Strategiju.

3. Ostali dionici

Ostali dionici uključeni od same provedbe prve faze izrade - analize stanja te dalje kroz sve faze izrade, ali i nadalje provedbe su: resorna ministarstva, državne institucije, znanstvena i stručna zajednica, strukovne grupe i komore, civilni sektor i privatni sektor, a predstavljaju okvir provedbom sljedećih aktivnosti:

- Sudjelovanje na sastancima, radionicama i informativnim događanjima vezanim uz izradu i provedbu Strategije prema potrebi i pozivu Koordinatora i izrađivača,
- Dostava potrebnih informacija, podataka i dokumenata potrebnih za izradu Strategije,
- Dostava informacija o aktivnostima, projektima i programima od značaja za Urbanu aglomeraciju Zagreb,
- Provedba i/ili sudjelovanje u provedbi aktivnosti, programa i projekata,
- Praćenje provedbe pokazatelja na razini aktivnosti, programa i projekata od značaja za područje obuhvata Urbane aglomeracije,
- Izvještavanje nositelja i koordinatora o provedbi aktivnosti, programa i projekata.

4. Odjel za provedbu mehanizama ITU-a

Mehanizam integriranih teritorijalnih ulaganja 2014.-2020. novi je mehanizam EU za financiranje projekata urbanog razvoja. Republika Hrvatska se odlučila koncept održivog urbanog razvoja provoditi isključivo kroz ITU mehanizam, a aktivnosti će se financirati iz tri različita fonda: Europskog fonda za regionalni razvoj, Kohezijskog fonda te Europskog socijalnog fonda. Kako bi se ispunili uvjeti za provedbu ITU mehanizma, osim donesene strategije razvoja urbanog područja temeljem koje se provodi, između ostaloga, na razini UAZ uspostavljeno je kao ITU posredničko tijelo unutar Ureda za programe i projekte EU Grada Zagreba, Odjel za provedbu mehanizma integriranih teritorijalnih ulaganja koji:

"Odjel za provedbu mehanizma integriranih teritorijalnih ulaganja sukladno Uredbi o tijelima u sustavima upravljanja i kontrole korištenja Europskog socijalnog fonda, Europskog fonda za regionalni razvoj i Kohezijskog fonda, u vezi s ciljem »Ulaganje za rast i radna mjesta« (Narodne novine, br. 107/14, 23/15, 129/15, 15/17 i 18/17 - ispravak), obavlja poslove posredničkog tijela integriranih teritorijalnih ulaganja (ITU PT), koji se odnose na pripremu i provođenje postupaka

dodjele bespovratnih sredstava, upravljanje nepravilnostima i rizicima te aktivnosti informiranja i vidljivosti u provedbi Operativnog programa „Konkurentnost i kohezija“ za financijsko razdoblje 2014. – 2020., ocjenjivanja kvalitete projektnih prijedloga te rangiranje odabranih projektnih prijedloga u okviru Operativnog programa „Konkurentnost i kohezija“ te dodatne aktivnosti: suradnja s Koordinacijskim tijelom, Upravljačkim tijelom, Posredničkim tijelima tijekom provedbe i praćenja Operativnog programa; sudjelovanje u radu Odbora za praćenje Operativnog programa; sudjelovanje u izradi kriterija za odabir projekata; sudjelovanje u izradi uputa za prijavitelje; sudjelovanje u aktivnostima zatvaranja Operativnog programa; izrada priručnika o internim procedurama i odgovarajućem revizijskom tragu; osiguravanje čuvanja dokumenata i evidencija o provedbi funkcija radi osiguravanja odgovarajućeg revizijskog traga; provođenje aktivnosti prevencije, otkrivanja i ispravljanja nepravilnosti te utvrđivanja mjera za suzbijanje prijevara uzimajući u obzir utvrđene rizike; osigurava odgovarajuće razdvajanje funkcija u skladu s člankom 125. stavkom 7. Uredbe (EU) br. 1303/2013 ako je Grad Zagreb ujedno i korisnik u okviru Operativnog programa; u opsegu u kojem je primjenjivo, u sustav iz članka 125. stavka 2. točke (d) Uredbe (EU) br. 1303/2013 prikuplja, unosi, pohranjuje i razvrstava podatke sukladno točki (e) istoga stavka. Odjel u suradnji sa drugim tijelima u sustavu upravljanja i kontrole ESI fondova obavlja i poslove koordinacije u svezi Operativnog programa „Konkurentnost i kohezija“ i Operativnog programa „Učinkoviti ljudski potencijali“, sudjeluje u organiziranju i provedbi edukativnih aktivnosti te obavlja i druge poslove iz djelokruga Odjela.”.

5. Proces i mehanizmi provedbe Strategije

Provedba Strategije razvoja Urbane aglomeracije Zagreb za razdoblje do 2020. godine započinje nakon usvajanja dokumenta i traje do kraja 2020. godine. Dinamika provedbe slijedi Akcijski plan koji se ažurira na godišnjoj razini, a sadrži popis aktivnosti, programa i projekata po pojedinim ciljevima, prioritetima i mjerama, te popis strateških projekata, financijsku alokaciju i pokazatelje praćenja provedbe na razini ciljeva i mjera raspoređeno po godinama provedbe. Pritom valja i ovdje naglasiti da se Strategija provodi na dvije međusobno povezane razine:

- Strateška razina (praćenje, nadzor i ocjena napretka provedbe SRUAZ, uključujući ažuriranje Akcijskog plana);
- Razina mjera (aktivnosti, programi, projekti, uključujući i strateške projekte)

Stratešku razinu administrativno prati nositelj/koordinator, dok Partnersko vijeće daje ocjenu napretka. Ova razina uključuje slijedeće zadatke:

- a. Tehničko upravljanje - praćenje dinamike provedbe svih mjera, aktivnosti, programa i projekata te pripadajuće izvještavanje
- b. Praćenje - prikupljanje i obrada podataka prema definiranim pokazateljima, na razini aktivnosti, programa, projekata, te pripadajuće izvještavanje
- c. Definiranje i provođenje mjera za poboljšanje provedbe uključujući izmjene Akcijskog plana
- d. Izvještavanje prema Partnerskom vijeću i MRRFEU
- e. Ocjena napretka provedbe

Razina mjera tj. operativna provedba odnosi se na sve procese i resurse koje je potrebno angažirati da bi se realizirale pojedine aktivnosti, projekti i programi unutar mjera. Odgovornost za ovaj dio provedbe na razini je svih dionika koji su nositelji aktivnosti, projekata i programa. To podrazumijeva prvenstveno:

- a. Pripremu/razradu pojedinačnih projektnih prijedloga (uključujući i strateške), aktivnosti i programa
- b. Provedbu i upravljanje aktivnostima, projektima i programima u svim ciklusima i aspektima njihove provedbe (financijska i tehnička provedba)
- c. Praćenje i ocjenu izvršenja provedbe projekata te izvještavanje prema Koordinatoru aktivnosti izrade i provedbe Strategije)

Razine provedbe i podjele uloga dionika u provedbi SRUAZ su slijedeće:

Strateška razina

Aktivnosti	Odgovornost
a) Tehničko upravljanje - praćenje dinamike provedbe svih mjera i projekata/programa/aktivnosti te pripadajuće izvještavanje na godišnjoj razini prema MRRFEU	Koordinator aktivnosti izrade i provedbe Strategije
b) Praćenje - prikupljanje i obrada podataka na godišnjoj razini prema definiranim pokazateljima, na razini mjera, prioriteta i ciljeva, te pripadajuće izvještavanje prema MRRFEU	Koordinator aktivnosti izrade i provedbe Strategije Nositelji aktivnosti/programa/projekata
c) Razvoj i provedba mjera za poboljšanje provedbe uključujući godišnje izmjene Akcijskog plana	Koordinator aktivnosti izrade i provedbe Strategije Partnersko vijeće
d) Ocjena napretka provedbe u polovici razdoblja provedbe i na kraju provedbe	Koordinator aktivnosti izrade i provedbe Strategije Partnersko vijeće

Razina aktivnosti, programa i projekata

Aktivnosti	Odgovornost
a) Priprema aktivnosti, programa i projekata (uključujući i strateške)	Različiti dionici odgovorni za provedbu aktivnosti, programa i projekata
b) Upravljanje aktivnostima, programima i projektima u svim ciklusima i aspektima njihove provedbe (financijska i tehnička provedba)	Različiti dionici odgovorni za provedbu aktivnosti, programa i projekata
c) Praćenje i ocjena izvršenja provedbe aktivnosti, programa i projekata te izvještavanje prema Koordinatoru aktivnosti izrade i provedbe Strategije	Različiti dionici odgovorni za provedbu aktivnosti, programa i projekata Partneri dionika u aktivnostima/ /programima/projektima

Koordinator aktivnosti izrade i provedbe Strategije kontinuirano prati provedbu Strategije prikupljanjem podataka od nositelja mjera/aktivnosti/programa/projekata te sistematizira rezultate na godišnjoj razini i češće ukoliko je potrebno, a u svrhu kontrole napretka provedbe Strategije.

Jednom godišnje izrađivat će se Izvješće o provedbi Strategije na temelju provedenih mjera. Za izradu Izvješća temeljem podataka koji će biti dostavljeni od nositelja aktivnosti, programa i projekata odgovoran je Koordinator. Partnersko vijeće daje mišljenje i potencijalne prijedloge za poboljšanje, promjene u Izvješću i u narednom provedbenom periodu.

Nakon završetka 2018. godine procijenit će se napredak Strategije te po potrebi preusmjeriti/ažurirati razvojne mjere u skladu s aktualnim potrebama. Procjena uspjeha Strategije na polovici i na kraju razdoblja provedbe bit će interna i provest će je Koordinator aktivnosti izrade i provedbe Strategije te eventualno angažirati potrebnu stručnu pomoć.

5.3. STRATEŠKI PROJEKTI

Uvod

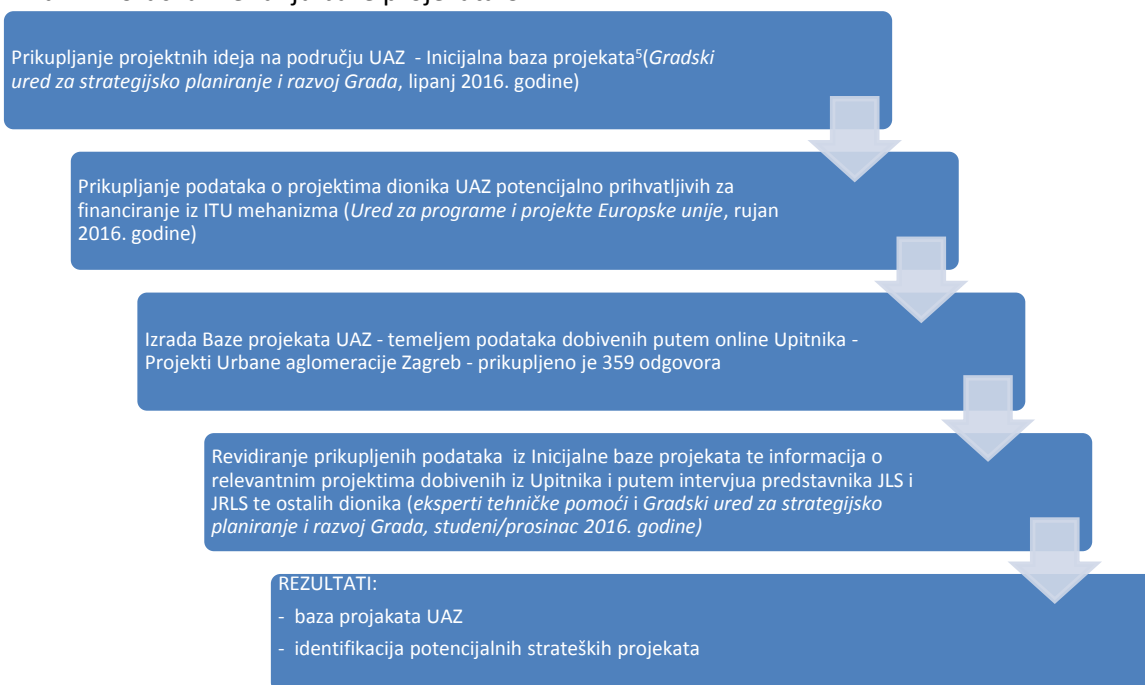
Strateški projekti Urbane aglomeracije Zagreb, tj. baza odabranih strateških projekata rađena je u skladu sa *Smjernicama* i identificiranim razvojnim ciljevima, prioritetima i mjerama SRUAZ.

Strateški projekti Urbane aglomeracije Zagreb definirani su kao projekti koji imaju značajan doprinos uravnoteženom, održivom i inovativnom razvoju UAZ. Odabir strateških projekata rađen je kroz široki participativni proces s Radnom skupinom i Partnerskim vijećem i to u nekoliko faza.

Proces identifikacije i odabira strateških projekata

Proces je započeo identificiranjem i prikupljanjem projekata od svih uključenih dionika nakon čega je slijedila kategorizacija odnosno razvrstavanje prema tematskim područjima kao i prema predloženim ciljevima, prioritetima i mjerama Nacrta SRUAZ. U nastavku je dan grafički prikaz koraka⁵ u kreiranju baze projekata UAZ.

Prikaz 1. Koraci u kreiranju baze projekata UAZ

Analizom sadržaja i očekivanih rezultata projekata koji su ušli u Inicijalnu bazu projekata UAZ, identificirana je grupa projekata specifičnih karakteristika koje prema utjecaju nadilaze lokalne razmjere. Prema tome i u skladu s nalazom Radne skupine, definirane su osnovne karakteristike strateških projekata.

Sljedeće karakteristike/odlike su strateških projekata:

- Snažan pozitivan utjecaj na društvo, kvalitetu života, okoliš i gospodarstvo na području čitave UAZ (utjecaj na više razvojnih tema)
- Pozitivan utjecaj na relativno veći broj stanovnika
- Snažan pozitivan utjecaj na zapošljavanje i društvenu koheziju (pokretanje novih poduzeća, generiranje novih i zadržavanje postojećih radnih mjesta)

Kriteriji za odabir strateških projekata predloženi su na 1. radionici Radne skupine održanoj 07. prosinca 2016. godine. Na idućoj 2. radionici, 19. prosinca 2016. godine diskutirani su preduvjeti i

⁵ Izvori podataka za inicijalnu bazu projekata bili su; razvojni strateški dokumenti za sve jedinice lokalne i regionalne samouprave s područja UAZ s pripadajućim bazama projekata (npr. važeće Strategije razvoja), projekcije ulaganja iz proračuna i planova razvojnih programa, direktnim kontaktom s predstavnicima JLRS.

prijedlog kriterija za odabir strateških projekata. Usuglašavanje konačnog prijedloga kriterija i konačnog prijedloga strateških projekata od strane Radne skupine postignuto je na 3. radionici Radne skupine 9. siječnja 2017. godine.

Rezultati navedenog procesa savjetovanja su sljedeći:

- Preduvjeti za strateški projekt:
 - Projekt doprinosi realizaciji ključnih razvojnih izazova RH (iz Partnerskog sporazuma)
 - Projekt doprinosi realizaciji ciljeva/prioriteta/mjera SRUAZ-a
 - Projekt može započeti s realizacijom do 2020. godine
- Kriteriji odabira strateških projekata UAZ:
 - Doprinos realizaciji pokazatelja ishoda definiranih na razini mjere
 - Integriranost projekta - projekt mora integrirati minimalno tri razvojne teme
 - Kapacitet i posvećenost dionika (politička podrška, prioritetni projekti unutar prethodnih strategija i poznat provedbeni okvir)
 - Broj stanovnika na koje projekt neposredno utječe
 - Utjecaj na zapošljavanje (doprinos očuvanju i kreiranju radnih mjesta), kvalitetu života, okoliša i prirode
 - Zrelost projekta (projektna dokumentacija i status projekta)
 - Izvori financiranja

Temeljem navedenih preduvjeta i kriterija predloženo je 14 projekata:

1. Integrirani prometni sustav za Grad Zagreb, Zagrebačku i Krapinsko-zagorsku županiju
2. Program Sava
3. Tračnička veza Grad Zagreb – Međunarodna zračna luka Zagreb – Velika Gorica
4. Greenway – državna biciklistička ruta br.2
5. Regionalni centar kompetencija za turizam i ugostiteljstvo
6. Obrtničko poduzetnički strukovni centar - OPSC
7. Sveučilišni kampus Borongaj
8. NEWLIGHT
9. Žičara Sljeme (s istraživanjem trase prema naseljima u podnožju sjevernih obronaka Medvednice, npr. Bistra, Donja Stubica)
10. SF knjižnica – rekonstrukcija i revitalizacija napuštenog kompleksa Paromlin u svrhu smještaja Gradske knjižnice u Zagrebu
11. Trenažni centar za obuku i osposobljavanje operativnih snaga civilne zaštite
12. Helikopterska hitna medicinska pomoć (HEMS) – razvoj infrastrukture za odvijanje zračnog prometa u krugu bolničkih ustanova (helidrom)
13. Uriho na Kajzerici
14. Izgradnja produžetka Sarajevske ulice sa izgradnjom vijadukta preko Ranžirnog kolodvora

Prijedlog navedenih 14 strateških projekata razmatran je na 4. sjednici Partnerskog vijeća 12. siječnja 2017. godine, koje je konsenzusom odabralo slijedećih 9 strateških projekata Urbane aglomeracije Zagreb (dok se preostalih 5 pet projekata predloženih kao strateški projekti na drugoj radionici radne skupine i nakon održavanja treće radionice radne skupine ne uključuju u listu strateških projekata već ih je potrebno uključiti u popis projekata u Strateškim temama), a prikazani su u tabelama u nastavku:

1. Integrirani prometni sustav za Grad Zagreb, Zagrebačku i Krapinsko-zagorsku županiju
2. Program Sava
3. Tračnička veza Grad Zagreb – Međunarodna zračna luka Zagreb – Velika Gorica
4. Greenway – državna biciklistička ruta br.2
5. Regionalni centar kompetencija za turizam i ugostiteljstvo
6. Obrtničko poduzetnički strukovni centar - OPSC

7. Sveučilišni kampus Borongaj
8. NEWLIGHT
9. Žičara Sljeme (s istraživanjem trase prema naseljima u podnožju sjevernih obronaka Medvednice, npr. Bistra, Donja Stubica)

Prikaz 2. Odabrani strateški projekti UAZ

Redni broj	1
Naziv	Integrirani prometni sustav za Grad Zagreb, Zagrebačku i Krapinsko-zagorsku županiju
Naziv nositelja projekta i partnera	IPZP - Integrirani promet zagrebačkog područja d.o.o. Partneri: Grad Zagreb, Zagrebačka županija, Krapinsko-zagorska županija, HŽ Putnički prijevoz d.o.o., Zagrebački Holding-podružnica ZET, budući operateri - autobusni prijevoznici na području obuhvata projekta
Cilj koji se projektom namjerava postići	A. Integrirani prijevoz putnika na području Grada Zagreba, Zagrebačke i Krapinsko-zagorske županije Promjena udjela putovanja u korist javnog prijevoza, veća mobilnost stanovništva uz ostvarivanje energetske i ekonomski prihvatljivih učinaka, institucionalno, organizacijsko i infrastrukturno integriranje sustava, s posebnim naglaskom na javni prijevoz. B. Automatsko upravljanje prometom na području Grada Zagreba, Zagrebačke i Krapinsko-zagorske županije – razvoj ITS sustava Tehnološko i organizacijsko unapređenje postojećeg sustava upravljanja prometa optimizacijom vođenja prometnih tokova uz uspostavu prioriteta javnog gradskog i prigradskog prijevoza. Sustav AUP je općeprihvaćeni kolokvijalni naziv za skupove i servise Inteligentnog Transportnog Sustava i treba omogućiti kvalitetnije planiranje, praćenje i kontrolu sustava, pružanje korisničkih informacija, prikupljanje prometnih podataka u stvarnom vremenu. Sustav treba omogućiti središnji nadzor i upravljanje svim priključenim signalnim uređajima s pripadajućom perifernom opremom, kao i ostalom telematičkom opremom koji informiraju o stanju i prometnoj potražnji u prometnoj mreži.
Indikativni popis aktivnosti	A. Integrirani prijevoz putnika na području Grada Zagreba, Zagrebačke i Krapinsko-zagorske županije Izrada studijske i projektne dokumentacije (idejni, glavni, izvedbeni projekti organizacijske, logističke i infrastrukturne prilagodbe modelu IPP-a), uspostava sustava na pilot području i proširenje na ostala područja (fazna uspostava kroz „pilot“ područja), usklađivanje

	prostorno-planskih dokumenata, rješavanje imovinsko-pravnih odnosa, radovi na infrastrukturnim zahvatima, nabava novih ekološko prihvatljivih vozniha jedinica, opremanje sustava suvremenom opremom za automatizaciju naplate karata i za informiranje korisnika prijevozne usluge. B. Automatsko upravljanje prometom na području Grada Zagreba, Zagrebačke i Krapinsko-zagorske županije razvoj ITS sustava Mjera 1: Glavni prometni centar kao mjesto integracije svih informacija prometnog sustava, adaptivnog upravljanja mrežom, nadzor i upravljanje u realnom vremenu, prioritet javnog prometa, putne i prometne informacije, specifična područja mreže (zone), višekriterijskog odlučivanja (prometni planovi/politike), žurne službe, javni promet, individualni promet, pješaci i biciklisti, optimizacije prometa na razinama mreže, koridora, raskrižja, entiteta (JGP, VIP). Mjera 2: zamjena i dopuna semaforских uređaja i opreme na raskrižjima, semaforски uređaji prema HRN i ISO, master grupe uređaja, nadzor i kontrola prometa (senzor, video), sinkroniziran i lokalno prometno ovisan rad, prioritet javnog prometa, prometna potražnja, senzori, video, tipkala, javni promet, funkcije uređaja (lokalno, upravljački uređaj – distribuirano upravljanje), promjenjivi prometni znakovi (VMS)- promjenjivi znakovi izričitih naredbi i uputna (informativna) signalizacija, uputni parkirni sustav. Mjera 3: Javni promet, tramvajski podsustav-modul prioriteta na 131 raskrižju i pješačkom prijelazu s osnovnim statusima prioriteta (ranije, točno, kasni), stupanj važnosti, popunjenost i status prioriteta, statistika, autobusni podsustav, modul prioriteta na preostalim raskrižjima gradskih linija, status prioriteta (ranije, točno, kasni), stupanj važnosti, vozni red i status, statistika.
Ciljano područje	Grad Zagreb, Zagrebačka županija, Krapinsko-zagorska županija ⁶
Tip projekta	Infrastrukturni projekt
Pripremljenost projekta i ishodovana dokumentacija	Projekt realizacije u dugoročnom planskom razdoblju („3“)

⁶ Sveukupno obuhvaća 67 jedinica lokalne samouprave (uključujući i Grad Zagreb), od čega je 30 u obuhvatu UAZ

Indikativni proračun projekta	1.368.000.000,00 kn ⁷
Izvor financiranja	Državni proračun, županijski proračun i pomoći EU, ostali izvori

Redni broj	2
Naziv	Program Sava
Naziv nositelja projekta i partnera	Program Sava d.o.o. Partner: Grad Zagreb, Gradski ured za strategijsko planiranje i razvoj Grada
Cilj koji se projektom namjerava postići	Prilagodba klimatskim promjenama i održivi razvoj. Stabilizacija razina podzemnih voda i dugoročno osiguranje kapaciteta za vodoopskrbu šireg zagrebačkog područja. Zaštita od poplava, odnosno podizanje razine zaštite, evakuacija velikih voda mimo Grada Zagreba rekonstruiranim odteretnim kanalom Sava-Sava. Korištenje energetskog potencijala. Razvoj plovnosti. Ostvarenje preduvjeta za održivi razvoj savskog zaobalja, razvoj održive rekreacije i turizma na i uz rijeku.
Indikativni popis aktivnosti	- Izrada koncepcijskog rješenja - Izrada Strateške studije utjecaja na okoliš - Rješavanje vlasničkih pitanja - Usklađivanje prostorno planske dokumentacije
Ciljano područje	Grad Zagreb, Zagrebačka županija, Sisačko-moslavačka županija
Tip projekta	infrastrukturni projekt
Pripremljenost projekta i ishodovana dokumentacija	Projekt neposredne realizacije („1“)
Indikativni proračun projekta	9.000.000.000,00 kn
Izvor financiranja	Državni proračun, županijski proračun, javna poduzeća, pomoći EU i ostali izvori

Redni broj	3
Naziv	Tračnička veza Grad Zagreb – Međunarodna zračna luka Zagreb - Velika Gorica
Naziv nositelja projekta i partnera	Grad Zagreb, Gradski ured za prostorno uređenje, izgradnju Grada, komunalne poslove i promet, Grad Velika Gorica Partneri: Zagrebačka županija
Cilj koji se projektom namjerava postići	Poboljšati povezanost Grada Zagreba te gradova i naselja u okruženju (Velika Gorica) s Međunarodnom zračnom lukom Zagreb, te oformiti logistički centar za promet roba i tereta za ovu regiju

⁷ Indikativni proračun obuhvaća sveukupnu vrijednost projekta (za svih 67 JLS)

Indikativni popis aktivnosti	Prva faza projekta predstavlja identifikaciju rješenja za povezivanje GZ i MZLZ modalitetom javnoga prijevoza, a provest će se analizom različitih opcija te uzimanjem u obzir mogućnosti socio-ekonomskog razvoja. Time će se identificirati dugoročno održiva i strateški osmišljena infrastrukturna ulaganja koja će biti utemeljena na kvalitetnom planiranju, uzevši u obzir mogućnosti smanjenja emisija i poštujući horizontalna načela zaštite okoliša. U okviru analize, razmotrit će se i mogućnosti ekonomskog razvoja, odnosno stvaranja prostora za razvoj logističkog centra, čiju će infrastrukturu također biti nužno povezati s pametnim prometnim rješenjima, a razmatrat će se i daljnji razvoj organizacija koje su pružatelji usluga u javnome gradskome prijevozu.
Ciljano područje	Grad Zagreb, Grad Velika Gorica
Tip projekta	Infrastrukturni projekt
Pripremljenost projekta i ishodovana dokumentacija	Projekt neposredne realizacije („1“)
Indikativni proračun projekta	164.000.000,00 kn
Izvor financiranja	Županijski proračun i lokalni proračun

Redni broj	4
Naziv	Greenway – državna biciklistička ruta br.2
Naziv nositelja projekta i partnera	Grad Zagreb, Gradski ured za gospodarstvo, rad i poduzetništvo Partner: Zagrebačka županija
Cilj koji se projektom namjerava postići	• Unaprjeđenje i povezivanje gradske, regionalne i državne biciklističke mreže u svrhu promicanja održive mobilnosti • Unaprjeđenje podjele vidova prometa u korist ekološki prihvatljivog biciklističkog prometa
Indikativni popis aktivnosti	- izrada tehničke dokumentacije (idejni i glavni projekt) - izvođenje radova
Ciljano područje	Grad Zagreb, Grad Samobor, Grad Zaprešić, Grad Sveta Nedelja, Općina Brdovec, Grad Velika Gorica, Općina Rugvica, Općina Orle
Tip projekta	Infrastrukturni projekt
Pripremljenost projekta i ishodovana dokumentacija	Projekt neposredne realizacije („1“)
Indikativni proračun projekta	122.931.861,30 kn
Izvor financiranja	Županijski proračun i pomoći EU

Redni broj	5
Naziv	Regionalni centar kompetencija za turizam i

	ugostiteljstvo
Naziv nositelja projekta i partnera	Krapinsko - zagorska županija Partneri: Srednja škola Zabok, Zagorska razvojna agencija d.o.o., Trgovačko ugostiteljska škola Karlovac, Srednja škola Prelog, Hotelijersko - turistička škola Zagreb, Šolski center Šentjur (SLO), Pučko otvoreno učilište Zabok, Fakultet za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu, Opatija
Cilj koji se projektom namjerava postići	Poboljšanje kvalitete pružanja turističko - ugostiteljskih usluga, unapređenje vještina polaznika edukativno - obrazovnih programa iz područja turizma i ugostiteljstva.
Indikativni popis aktivnosti	- Priprema i izrada projektne dokumentacije, - Kreiranje sustava praćenja potreba i zahtjeva tržišta rada, - Izrada novih nastavnih programa, - Nabava opreme sukladno tehnološkim inovacijama, - Izgradnja i opremanje centra
Ciljano područje	Krapinsko-zagorska županija (Grad Zabok)
Tip projekta	Infrastrukturni projekt
Pripremljenost projekta i ishodovana dokumentacija	Projekt realizacije u srednjoročnom planskom razdoblju („2“)
Indikativni proračun projekta	29.588.000,00 kn
Izvor financiranja	Županijski proračun i pomoći EU

Redni broj	6
Naziv	Obrtničko poduzetnički strukovni centar – OPSC
Naziv nositelja projekta i partnera	Grad Zagreb, Gradski ured za gospodarstvo, rad i poduzetništvo Partneri: Obrtnička komora Zagreb, Udruženje obrtnika Grada Zagreba, Obrtničko učilište - ustanova za obrazovanje odraslih, Razvojna Agencija Zagreb, Centar za informiranje i savjetovanje u karijeri
Cilj koji se projektom namjerava postići	Opći cilj projekta je ojačati poduzetničku i strukovnu potporu kroz usluge savjetovanja za podizanje konkurentnosti mikro, malog i srednjeg poduzetništva i obrtništva te pružanje usluge obrazovanja učenicima i ostalim zainteresiranim dionicima. Specifični cilj je izgradnja i opremanje zgrade OPSC-a.
Indikativni popis aktivnosti	- Izrada idejnog projekta i ishođenje lokacijske dozvole; - izrada glavnog projekta;

	- Ishođenje građevinske dozvole; - Izrada izvedbenog projekta i troškovnika za izvođenje radova; - Procjena utjecaja na okoliš; - Izrada aplikacijskog paketa za EU fondove; - Izrada natječajne dokumentacije za radove i postupak javne nabave; - Izrada natječajne dokumentacije za opremu i postupak javne nabave i - Radovi.
Ciljano područje	Grad Zagreb
Tip projekta	Infrastrukturni projekt
Pripremljenost projekta i ishodovana dokumentacija	Projekt neposredne realizacije („1“)
Indikativni proračun projekta	337.500.000,00 kn
Izvor financiranja	Županijski proračun i pomoći EU

Redni broj	7
Naziv	Sveučilišni kampus Borongaj
Naziv nositelja projekta i partnera	Sveučilište u Zagrebu Partneri: Sastavnice Sveučilišta u Zagrebu, Ministarstvo znanosti i obrazovanja, Grad Zagreb
Cilj koji se projektom namjerava postići	U dugoročnom razvoju Sveučilišta u Zagrebu izgradnja Sveučilišnog kampusa Borongaj doprinijeti će kvaliteti akademskog obrazovanja, razvoju znanstveno-istraživačkog rada i njegovoj primjeni kao i razvoju i primjeni znanja u tehničkom i tehnološkom području. Nadalje, izgradnjom Kampusa stvorit će se novo vibratno središte u tkivu grada koje će svojim urbanim elementima i javnim prostorima podići razinu atraktivnosti istočnog dijela grada i unaprijediti sadržajnost i kvalitetu života u tom dijelu, ali i utjecati na razvoj i rast grada i aglomeracije u svim područjima.
Indikativni popis aktivnosti	- Priprema projektne i tehničke dokumentacije za izgradnju nove infrastrukture kampusa (komunalna infrastruktura i prostorni sadržaji) - Izgradnja u skladu s regulativom i načelima energetske učinkovitosti i korištenja obnovljivih izvora energije - Opremanje prostornih kapaciteta i dodatnih sadržaja povezanih s primarnom funkcijom kampusa - Promidžba i vidljivost - Upravljanje projektom i administracija
Ciljano područje	Grad Zagreb
Tip projekta	Infrastrukturni projekt
Pripremljenost projekta i	Projekt neposredne realizacije („1“)

ishodovana dokumentacija	
Indikativni proračun projekta	6.938.752.500,00 kn
Izvor financiranja	Državni proračun, županijski proračun, pomoći EU, javna poduzeća i ostali izvori

Redni broj	8
Naziv	NEWLIGHT
Naziv nositelja projekta i partnera	Regionalna energetska agencija Sjeverozapadne Hrvatske
Cilj koji se projektom namjerava postići	Rekonstrukcija i dogradnja sustava javne rasvjete, povećanje energetske učinkovitosti i povećanje sigurnosti u prometu.
Indikativni popis aktivnosti	Rekonstrukcija i/ili dogradnja sustava javne rasvjete
Ciljano područje	Grad Dugo Selo, Grad Donja Stubica, Grad Jastrebarsko, Grad Oroslovje, Grad Sveti Ivan Zelina, Grad Sveta Nedelja, Grad Velika Gorica, Grad Zabok, Grad Zaprešić, Općina Brckovljani, Općina Brdovec, Općina Dubravica, Općina Gornja Stubica, Općina Jakovlje, Općina Klinča Sela, Općina Luka, Općina Marija Bistrica, Općina Marija Gorica, Općina Orle, Općina Pokupsko, Općina Pušća, Općina Rugvica, Općina Stubičke Toplice, Općina Stupnik
Tip projekta	Infrastrukturni projekt
Pripremljenost projekta i ishodovana dokumentacija	Projekt neposredne realizacije („1“)
Indikativni proračun projekta	90.000.000,00 kn (procijenjena kapitalna vrijednost projekta rekonstrukcije i modernizacije sustava javne rasvjete za jedinice lokalne samouprave u obuhvatu UAZ)
Izvor financiranja	Pomoći EU i ostali izvori

Redni broj	9
Naziv	Žičara Sljeme (s istraživanjem trase prema naseljima u podnožju sjevernih obronaka Medvednice, npr. Bistra, Donja Stubica)
Naziv nositelja projekta i partnera	Grad Zagreb, Gradski ured za prostorno uređenje, izgradnju Grada, komunalne poslove i promet
Cilj koji se projektom namjerava postići	Osiguranje održive dostupnosti vršnog područja Parka prirode Medvednica, uključujući lokalitet Brestovac, unapređenje atraktivnosti vršne zone i komplementarnost sa sadržajima u okruženju, smanjenje negativnog utjecaja prometa osobnim automobilima, unapređenje stanja okoliša i prirode, poticanje niza održivih oblika ponude, njezino obogaćivanje, atraktivnost i diversifikacija te postizanje sinergije povezivanjem ponude unutar Parka prirode Medvednica s ponudom u širem prostoru, revitalizacija i daljnji razvoj

	edukativnih, turističkih (zdravstveni i kulturni turizam), te sportsko-rekreativnih potencijala užeg i šireg prostora. Kabinska žičara od Gornje Bistre do vrha Sljeme omogućit će pristup vršnom području i skijalištima iz smjera sjevera te će prema njoj gravitirati korisnici iz Krapinsko-zagorske županije, zapadnog dijela Zagrebačke županije i zapadnog dijela Grada Zagreba. Prostornim planom parka prirode Medvednica omogućeno je planiranje, odnosno istraživanje predmetne trase žičare.
Indikativni popis aktivnosti	- Za trasu od Dolja do vrha Sljeme ishođenje lokacijske dozvole, izrada glavnih i izvedbenih projekata te ishođenje građevinskih dozvola, izgradnja infrastrukture, gornje, donje, i kutne postaje te među postaje Brestovac. - Za trasu od Gornje Bistre do vrha Sljeme planira se izrada Studije izvodljivosti, Studije utjecaja na okoliš, (i dalje idejnog rješenja, Idejnog projekta, ishođenje Lokacijske dozvole, izrada Glavnog projekta, ishođenje Građevinske dozvole, izrada Izvedbenog projekta, provedba javnog natječaja).
Ciljano područje	Grad Zagreb (potencijalno Općina Bistra, Općina Donja Stubica i druge JLS u okruženju)
Tip projekta	Infrastrukturni projekt
Pripremljenost projekta i ishodovana dokumentacija	Projekt neposredne realizacije („1“)
Indikativni proračun projekta	250.000.000,00 kn
Izvor financiranja	Proračun Grada Zagreba ⁸

Strateški projekti prikazani su na Kartogramu 2. STRATEŠKI PROJEKTI.

Uz strateške projekte, kao dodana vrijednost proizašla iz participativnog i partnerskog procesa planiranja, definirane su **Strateške teme** i njima pripadajući **Mrežni projekti**. Strateške teme obilježavaju područja od interesa za pretežiti dio stanovništva i prostora Urbane aglomeracije Zagreb, a definirane su sljedeće:

1. Prometna infrastruktura i usluge
2. Povećanje učinkovitosti javnog putničkog prijevoza
3. Obnova i izgradnja mostova
4. Biciklistička i pješačka infrastruktura
5. Sustav vodoopskrbe, odvodnje i pročišćavanje otpadnih voda
6. Zaštita vodotoka, obrana od poplava
7. Gospodarenje otpadom
8. Sustav poduzetničke potporne infrastrukture
9. Razvoj visokih učilišta
10. Plasman lokalno proizvedenih poljoprivrednih proizvoda, kratki lanci opskrbe
11. Kulturna baština i turizam, selektivni oblici turizma
12. Revitalizacija brownfield lokacija

⁸ Financiranje po godinama i izvorima financiranja ne sadržava financiranje istraživanja trase prema naseljima u podnožju sjevernih obronaka Medvednice (npr. Bistra, D. Stubica). Ono će se uključiti u Akcijske planove tijekom provedbe SRUAZ kad se za to osiguraju preduvjeti.

13. Zelena infrastruktura i prirodna baština
14. Uređenje javnih prostora i objekata
15. Urbana obnova i energetska učinkovitost
16. Unaprjeđenje mogućnosti zapošljavanja mladih i uključivanje mladih u održivi razvoj UAZ
17. Razvoj zdravstvene infrastrukture i usluga
18. Unaprjeđenje socijalnih usluga i smanjenje isključenosti marginaliziranih skupina
19. Uspostava mreže širokopojasnog interneta
20. Urbana sigurnost
21. Usklađivanje/ umrežavanje/ sinergija regionalnog i prostornog razvoja.

Mrežni projekti su skupovi aktivnosti, programa i projekata iz domene pojedine teme od strateške važnosti. Mrežnim projektima kategorizirani su i oni projekti koji imaju potencijal za povezivanje i suradnju te ostvarivanje sinergijskih i multiplikativnih učinaka. Na taj način na važnosti su, uz potencijal povezivanja s drugim projektima u relevantnom području, dobili i brojni manji projekti pojedinih jedinica lokalne samouprave koji su od izuzetne važnosti na lokalnoj razini, a čija sinergija s drugim manjim projektima utječe na razvojne procese na razini cijele Urbane aglomeracije.

Detaljniji prikaz Strateških tema i pripadajućih Mrežnih projekata je u Prilogu 5.

Strateške teme / Mrežni projekti prikazani su na Kartogramu 2. STRATEŠKE TEME / MREŽNI PROJEKTI.

Baza projekata Urbane aglomeracije Zagreb, kao i lista odabranih strateških projekata i strateških tema, uključujući i kriterije odabira, revidirat će se po potrebi, a kao rezultat valorizacije i praćenja provedbe, realizacije Strategije razvoja Urbane aglomeracije Zagreb, kontinuiranog planiranja i programiranja i suradnje svih dionika, uključujući i širu javnost.

6. PARTNERSKO VIJEĆE URBANE AGLOMERACIJE ZAGREB

Načelo partnerstva i suradnje, kao jedno od temeljnih načela politike regionalnog razvoja, podrazumijeva partnerstvo i suradnju između javnog, privatnog i civilnog sektora, pri čemu osobito suradnju između tijela državne uprave, jedinica područne (regionalne) samouprave, jedinica lokalne samouprave, gospodarskih subjekata, znanstvene zajednice, socijalnih partnera i organizacija civilnog društva. U skladu s navedenim načelom planski dokumenti politike regionalnog razvoja donose se u postupku savjetovanja s odgovarajućim partnerskim vijećem. Stoga se partnerska vijeća, uz ostalo i za urbana područja, osnivaju za potrebe pripreme i praćenja strategija razvoja kao planskih dokumenata politike regionalnog razvoja. U slučaju urbanih područja partnerska vijeća osnivaju se kao savjetodavna tijela sastavljena od predstavnika svih jedinica lokalne samouprave koje čini urbano područje, županije i regionalnog koordinatora, drugih javnih tijela čije je sudjelovanje značajno za razvoj urbanog područja, visokoškolskih ustanova, pružatelja obrazovnih usluga i usluga osposobljavanja te istraživačkih centara, te gospodarskih i socijalnih partnera. To uključuje i istaknute organizacije gospodarskih i socijalnih partnera te predstavnike gospodarskih i obrtničkih komora ili poslovnih udruženja iz urbanog područja, kao i organizacije civilnog društva. S tim u vezi, kada su u pitanju strategije razvoja urbanog područja spomenuti propisi definiraju da jedinica lokalne samouprave koja je u skladu s odredbama Zakona nositelj izrade strategije razvoja urbanog područja inicira ustrojavanje partnerskog vijeća za urbano područje radi sudjelovanja u donošenju strategije razvoja urbanog područja, utvrđivanja prioriteta razvoja urbanog područja, predlaganja strateških projekata važnih za razvoj urbanog područja te njihove provedbe i praćenja.

Slijedeći definirana pravila Grad Zagreb, kao nositelj izrade strategije razvoja Urbane aglomeracije Zagreb inicirao je osnivanje i imenovanje članova i zamjena članova partnerskog vijeća za Urbanu aglomeraciju Zagreb.

U okviru inicijative za osnivanje Partnerskog vijeća i imenovanje njegovih članova, sve jedinice lokalne samouprave, odnosno gradovi i općine koji ulaze u sastav Urbane aglomeracije Zagreb, predložili su članove i zamjene članova partnerskog vijeća, poštujući pritom načela uspostavljena relevantnim pravnim propisima, tako da zastupljenost svih jedinica lokalne samouprave u partnerskom vijeću bude ravnomjerna. Slijedom navedenog, pozvani su predstavnici visokoškolskih ustanova, pružatelja obrazovnih usluga i usluga osposobljavanja te istraživačkih centara, gospodarskih i socijalnih partnera, kao i organizacija civilnog društva s područja Urbane aglomeracije Zagreb.

Imajući u vidu specifičnost Urbane aglomeracije Zagreb, koja se ponajprije očituje u izrazito velikom broju uključenih jedinica lokalne samouprave, koje se k tome nalaze i na području triju županija, te isto tako i na pravne propise koji obvezuju na zastupljenost velikog broja sektora, u okviru inicijative za osnivanje Partnerskog vijeća Urbane aglomeracije Zagreb, provedene su i konzultacije s Ministarstvom regionalnoga razvoja i fondova Europske unije, nakon čega je ono donijelo pozitivno očitovanje o prijedlozima koje je iznio Grad Zagreb u svojstvu nositelja izrade Strategije i inicijatora ustrojavanja Partnerskog vijeća Urbane aglomeracije Zagreb.

Slijedom istaknutih prijedloga svih uključenih dionika razvoja, Gradonačelnik Grada Zagreba je dana 2. lipnja 2016. godine donio Zaključak o osnivanju i imenovanju Partnerskog vijeća Urbane aglomeracije Zagreb, Klasa: 350-07/16-01/238, Urbroj: 251-03-02-16-05, kojim je osnovano Partnersko vijeće, imenovani članovi i njihove zamjene te definirane zadaće. Partnersko vijeće osnovano je kao savjetodavno tijelo putem kojeg se osigurava ostvarenje načela partnerstva u pripremi, izradi, praćenju provedbe i vrednovanju Strategije razvoja Urbane aglomeracije Zagreb, s

primarnim ciljem utvrđivanja zajedničkih prioriteta na razini urbane aglomeracije i predlaganja strateških projekata važnih za razvoj urbane aglomeracije. U Partnersko vijeće Urbane aglomeracije Zagreb predloženo je i odabrano 57 članova i njihovih zamjena. Kako se tijekom rada Partnerskog vijeća ukazala potreba za izmjenama nekih članova, sukladno potrebama izmijenjeni su pojedini članovi odnosno zamjene članova Zaključkom o izmjenama i dopunama Zaključka o osnivanju i imenovanju Partnerskog vijeća Urbane aglomeracije Zagreb, Klasa: 350-07/17-01/69, Urbroj: 251-03-02/17-02, od dana 22. ožujka 2017. godine. Članovi i zamjenici članova Partnerskog vijeća imenovani su za razdoblje trajanja Strategije razvoja Urbane aglomeracije Zagreb. Sve pojedinosti povezane s osnivanjem i imenovanjem članova i zamjenika članova Partnerskog vijeća, način izbora predsjednika i zamjenika predsjednika Partnerskog vijeća kao i njihove ovlasti i zadaće, prava i obveze članova, djelokrug rada, način rada i način odlučivanja i glasovanja, javnost i transparentnost rada te druga pitanja bitna za rad Partnerskog vijeća uređena su Poslovníkom Partnerskog vijeća Urbane aglomeracije Zagreb usvojenim na prvoj sjednici, održanoj 21. lipnja 2016.

Temeljna je zadaća Partnerskog vijeća sudjelovanje u pripremi, izradi i praćenju provedbe Strategije razvoja Urbane aglomeracije Zagreb, provedbom svih aktivnosti definiranih propisima s područja regionalnog razvoja (Zakon o regionalnom razvoju Republike Hrvatske, Uredba o osnivanju, sastavu, djelokrugu i načinu rada partnerskih vijeća, Smjernice za izradu strategije razvoja urbanih područja, praćenje njihove provedbe i vrednovanje. Navedeno podrazumijeva uključenost Partnerskog vijeća u svim fazama izrade i provedbe Strategije razvoja Urbane aglomeracije Zagreb, od analize stanja i SWOT-analize, preko definiranja razvojnih problema i potencijala Urbane aglomeracije Zagreb, utvrđivanja vizije i ciljeva, te utvrđivanja prioriteta i mjera do odabira strateških projekata te sveobuhvatnog praćenja provedbe Strategije.

Administrativne i stručne poslove za potrebe rada Partnerskog vijeća obavlja Grad Zagreb - Gradski ured za strategijsko planiranje i razvoj Grada, u okviru čega osobito: prikupljanje i/ili izradu dokumenata i materijala (izvješća, analiza, prijedloga) neophodnih za rad Partnerskog vijeća, organizaciju i pripremu sjednica Partnerskog vijeća, vođenje zapisnika sa sjednica Partnerskog vijeća, čuvanje i dokumentiranje rada Partnerskog vijeća, uključujući izjave i usvojene akte, izvršavanje odluka Partnerskog vijeća i osiguravanje neophodne razmjene informacija između uključenih partnera, osiguravanje dostupnosti informacija o radu Partnerskog vijeća, te druge poslove koje mu povjeri Partnersko Vijeće.

Partnersko vijeće radi na sjednicama. Sjednice Partnerskog vijeća održavaju se prema potrebi, sukladno dinamici izrade i provedbe Strategije razvoja Urbane aglomeracije Zagreb, ali najmanje dvaput godišnje. Za pravovaljan rad Partnerskog vijeća i donošenje odluka na sjednici potrebna je natpolovična prisutnost članova, u protivnom sjednica se odgađa. Partnersko vijeće se u odlučivanju rukovodi načelom usuglašavanja, te kad god je to moguće akte donosi putem pregovaračkog procesa, kroz postizanje sporazuma odnosno konsenzusa u donošenju akata.

Rad Partnerskog vijeća Urbane aglomeracije Zagreb odvijao se putem partnerskih konzultacija, u okviru čega su održane četiri sjednice Partnerskog vijeća, putem online konzultacija, te završne sjednice Partnerskog vijeća.

Prva sjednica Partnerskog vijeća Urbane aglomeracije Zagreb - 21. lipnja 2016. Prva, ujedno konstituirajuća sjednica Partnerskog vijeća Urbane aglomeracije Zagreb održana je dana 21. lipnja 2016. u dvorani A Gradske skupštine Grada Zagreba, Ulica sv. Ćirila i Metoda 5, s početkom u 10. Dnevni red bio je utvrđen kako slijedi: prikaz zakonskog okvira, sadržaja i metodologije izrade

strategija razvoja urbanih područja i uloge partnerskih vijeća urbanih područja, prijedlog kandidata i izbor predsjednika i zamjenika predsjednika Partnerskog vijeća Urbane aglomeracije Zagreb, predlaganje, rasprava i usvajanje Poslovnika o radu Partnerskog vijeća Urbane aglomeracije Zagreb), prikaz – kronologija dosad provedenih aktivnosti na izradi Strategije razvoja Urbane aglomeracije Zagreb i terminski plan daljnjih aktivnosti, prikaz i savjetovanje Analiza stanja - ocjena stanja, razvojni problemi i potencijali i SWOT analiza – analiza prednosti, slabosti, prilika i prijetnji i razno.

Na prijedlog članova, izabrani su predsjednik Partnerskog vijeća, g. Mladen Vedriš, te njegovi zamjenici - g. Zlatko Herček, direktor Regionalne razvojne agencije Zagrebačke županije i gđa. Karolina Barilar, direktorica Zagorske razvojne agencije, te je Partnersko vijeće jednoglasno usvojilo Poslovnik o radu partnerskog vijeća Urbane aglomeracije Zagreb.

Na sjednici su dogovoreni svi sljedeći koraci na izradi Nacrta strategije razvoja Urbane aglomeracije Zagreb i ostalih elemenata vezanih za Prijavu MRRFEU za odabir ITU područja.

Druga sjednica Partnerskog vijeća Urbane aglomeracije Zagreb - 21. lipnja 2016.

Druga sjednica također je održana 21. lipnja 2016. u dvorani A Gradske skupštine Grada Zagreba, Ulica sv. Ćirila i Metoda 5 sa početkom u 12 sati. Dnevni red je utvrđen kako slijedi: prikaz–kronologija dosad provedenih aktivnosti na izradi Strategije razvoja Urbane aglomeracije Zagreb i terminski plan daljnjih aktivnosti, prikaz i savjetovanje za Strateški okvir: vizija, ciljevi, razvojni prioriteti i mjere, prikaz i savjetovanje za mehanizam Integriranih teritorijalnih ulaganja-kronologija dosad provedenih aktivnosti na izradi ITU doprinosa Strategiji i plan daljnjih aktivnosti i razno.

Tijekom sjednice održana je prezentacija o strateškom okviru, pri čemu je posebno naglašeno kako su razmotrene vizije svih triju županija, te predložena vizija „Skladno razvijen metropolitanski prostor zajedničkih inovativnih koncepata“. Iz cjelokupne analize definirani su strateški ciljevi, prioriteti i mjere. Naglašena je potreba usvajanja mišljenja Partnerskog vijeća Urbane aglomeracije Zagreb vezano za strategiju i ITU doprinos provedbi strategije, a predstavnicima jedinica lokalne samouprave je skrenuta pažnja na potrebu formuliranja odnosnih mišljenja od strane gradonačelnika ili općinskih načelnika.

Treća sjednica Partnerskog vijeća Urbane aglomeracije Zagreb – 4. srpnja 2016.

Treća sjednica održana je 4. srpnja 2016. u dvorani B Gradske skupštine Grada Zagreba, Ulica sv. Ćirila i Metoda 5, s početkom u 10 sati.

Dnevni red utvrđen je kako slijedi: verifikacija zapisnika s 1. i 2. sjednice Partnerskog vijeća, prikaz – kronologija provedenih aktivnosti na izradi Strategije razvoja Urbane aglomeracije Zagreb, rasprava i savjetovanje o Strategiji razvoja Urbane aglomeracije Zagreb, nacrt, Verzija 2., rasprava i savjetovanje o prijedlogu doprinosa ITU mehanizma provedbi Strategije razvoja Urbane aglomeracije Zagreb i razno.

Na održanoj sjednici, nakon prikaza kronologije aktivnosti što ih se provelo u izradi Nacrta Strategije i rasprave koja je uslijedila, Partnersko vijeće je jednoglasno formuliralo pozitivno mišljenje na Nacrt Strategije razvoja Urbane aglomeracije Zagreb_Verziju 2. Uslijedila je prezentacija o ITU mehanizmu, te je Partnersko vijeće je nakon glasovanja jednoglasno usvojilo pozitivno mišljenje na Prijedlog ITU doprinosa provedbi Strategije razvoja Urbane aglomeracije Zagreb.

Četvrta sjednica Partnerskog vijeća Urbane aglomeracije Zagreb – 12. siječnja 2017.

Četvrta sjednica održana je 12. siječnja 2017. u prostoru Tribine Grada Zagreba, Kaptol 27 sa početkom u 10 sati. Dnevni red utvrđen je kako slijedi: prihvatanje zapisnika s 3. sjednice, pregled događanja i aktivnosti na SRUAZ od posljednje 3. sjednice i plana budućih aktivnosti, predstavljanje

prijedloga kriterija za strateške projekte i prijedloga liste strateških projekata i strateških tema SRUAZ, i razno.

Nakon pregleda provedenih aktivnosti središnja tema sjednice bili su strateški projekti i teme. Na sjednici je bilo definirano 14 prijedloga strateških projekata i 19 strateških tema od iznimne važnosti za područje Aglomeracije, s obzirom da obilježavaju područja od interesa za pretežiti dio stanovništva Urbane aglomeracije Zagreb. Najvažniji zaključci, koje su članovi Partnerskog vijeća temeljem prijedloga predsjednika Partnerskog vijeća Mladena Vedriša jednoglasno usvojili, su da se broj strateških projekata smanji na prvotno definiranih 9 projekata, a svi ostali se dodaju strateškim temama u koje se još dodaje i tema Obnova i sanacija stambenog fonda te energetska učinkovitost.

Online konzultacije

Članovima Partnerskog vijeća redovito su se slali zaključci i materijali na komentare i dopunu. Svi zaprimljeni komentari pristigli e-mailom ili pismeno su obrađeni te su na njih dani odgovori koji su e-mailom dostavljeni članovima Partnerskog vijeća.

Završna sjednica Partnerskog vijeća Urbane aglomeracije Zagreb

Završna sjednica održana je 19. listopada 2017. u prostoru Tribine Grada Zagreba, Kaptol 27 sa početkom u 11,30 sati. Dnevni red utvrđen je kako slijedi: prihvaćanje zapisnika s 4. sjednice, pregled događanja i aktivnosti na izradi Konačnog nacrt Strategije razvoja Urbane aglomeracije Zagreb za razdoblje do 2020. godine od posljednje 4. sjednice, predstavljanje plana aktivnosti oko donošenja Strategije, rasprava o Konačnom nacrtu Strategije razvoja Urbane aglomeracije Zagreb za razdoblje do 2020. godine, mišljenje Partnerskog vijeća na Konačni nacrt Strategije razvoja Urbane aglomeracije Zagreb za razdoblje do 2020. godine i razno.

Partnersko vijeće Urbane aglomeracije Zagreb dalo je pozitivno mišljenje na Konačni nacrt Strategije razvoja Urbane aglomeracije Zagreb za razdoblje do 2020. godine koje se nalazi u Prilogu 1. Odluka o osnivanju Partnerskog vijeća, imanovanja članova te izvještaji o provedenom konzultacijskom postupku.

Definirano je kako će svi gradovi i općine prezentirati Konačni nacrt na sjednicama svojih Vijeća te nakon njihovog održavanja dostaviti mišljenje na Konačni nacrt Strategije razvoja Urbane aglomeracije Zagreb. Nakon primitka mišljenja općina i gradova Konačni nacrt uputiti će se na usvajanje Skupštini Grada Zagreba.

Javnost i transparentnost rada Partnerskog vijeća

U skladu s načelom javnosti, transparentnosti i participativnosti, sve informacije i dokumenti povezani s osnivanjem, imenovanjem i svim oblicima uključenosti Partnerskog vijeća Urbane aglomeracije Zagreb u pripremi i izradi Strategije razvoja odnosno područja kontinuirano su objavljivani na službenoj mrežnoj stranici Grada Zagreba, kao i u INFO brošurama koje je dvomjesečno izdavao Gradski ured za strategijsko planiranje i razvoj Grada, a koje su sadržavale izvješća o provedenim aktivnostima Ureda u određenom razdoblju.

7. HORIZONTALNA NAČELA

Uvod

Prilikom izrade i provedbe Strategije razvoja Urbane aglomeracije Zagreb (u daljnjem tekstu SRUAZ, Strategija), a u skladu s uputama danim u *Smjernicama za izradu strategija razvoja urbanih područja, praćenje njihove provedbe i vrednovanje* Ministarstva regionalnoga razvoja i fondova Europske unije iz rujna 2015., posebna pažnja je usmjerena na sljedeća horizontalna načela:

- načelo nediskriminacije,
- načelo održivog razvoja.

Ove dvije horizontalne teme odnose se na sve sektore i provučene su kroz cijeli proces izrade i sve sastavnice Strategije – od analize stanja preko definiranja razvojnih ciljeva, prioriteta i mjera pa do provedbe Strategije gdje se prvenstveno misli na provođenje aktivnosti unutar definiranih mjera te realizaciju programa i projekata.

U nastavku slijedi detaljniji prikaz primjene pojedinog načela te preporuke za primjenu načela prilikom provedbe aktivnosti, programa i projekata razvrstanih u pripadajuće razvojne prioritete, odnosno mjere, koji pridonose ostvarenju pojedinog strateškog cilja.“

1. Načelo nediskriminacije

Načelo nediskriminacije podrazumijeva izbjegavanje svakog oblika socijalne isključenosti i nejednakog postupanja. U Republici Hrvatskoj ovo područje je regulirano *Zakonom o suzbijanju diskriminacije (NN, br. 85/08, 112/12)* kojim se promiče jednakost i uređuje zaštita od diskriminacije na osnovi rase ili etničke pripadnosti ili boje kože, spola, jezika, vjere, političkog ili drugog uvjerenja, nacionalnog ili socijalnog podrijetla, imovnog stanja, članstva u sindikatu, obrazovanja, društvenog položaja, bračnog ili obiteljskog statusa, dobi, zdravstvenog stanja, invaliditeta, genetskog naslijeđa, rodnog identiteta, izražavanja ili spolne orijentacije.

1.1. *Pristup načelu nediskriminacije u analizi stanja*

Prilikom izrade analize stanja, istaknuti su i zasebno analizirani podaci na razini Urbane aglomeracije Zagreb, a koji mogu poslužiti za procjenu i ukazati na potencijalne negativne trendove vezano uz načelo nediskriminacije. U skladu s navedenim, izdvojeni su i obrađeni podaci koji se odnose dob i spol stanovnika, obrazovanje, etničke skupine i manjine. Također, analizirano je stanovništvo prema razini prihoda tj. socijalnog stanja i razine siromaštva, analizirane su ranjive skupine - djeca i mladi, stari i nemoćni, invalidi, branitelji, beskućnici te korisnici socijalne skrbi. Sve navedeno predstavlja temelj za utvrđivanje stanja i kreiranje posebnih aktivnosti koje će osigurati primjenu načela nediskriminacije prilikom provedbe aktivnosti, programa i projekata.

Osim toga, kao zasebno poglavlje u analizi stanja, izdvojeno je poglavlje *Ljudska prava i participacija građana* koje obrađuje pristup pitanjima: ravnopravnosti spolova, suzbijanje rasne i druge diskriminacije, nacionalne manjine, vjerska prava i slobode, civilno društvo i sloboda udruživanja te mladi. Unutar ovog poglavlja i navedenih tema istaknuto je trenutno stanje te su definirane ključne razvojne potrebe i problemi.

1.2. *Pristup načelu nediskriminacije na razini ciljeva, prioriteta i mjera*

Načelo nediskriminacije kao horizontalno načelo prožeto je u svim ciljevima, prioritetima i mjerama SRUAZ, a posebno se očituje kroz pojedine mjere koje izravno promiču ravnopravnost i jednake mogućnosti za sve društvene skupine.

Na razini intervencijske logike definirane su sljedeće mjere koje najdirektnije doprinose provedbi načela nediskriminacije:

Razvojni cilj	Prioritet	Mjere
1. UNAPRIJEDITI KVALITETU ŽIVLJENJA, JAVNU I DRUŠTVENU INFRASTRUKTURU I LJUDSKE POTENCIJALE	1.1. Razvoj društva znanja – obrazovanje, cjeloživotno učenje i unapređivanje zapošljivosti	1.1.2. Unapređenje infrastrukture i sustava srednjoškolskog, visokoškolskog i cjeloživotnog obrazovanja
		1.1.3. Unapređenje zapošljivosti mladih, mladih NEET-ova i ostalih iz NEET skupine
	1.4. Jačanje socijalne uključenosti i unapređenje kvalitete življenja	1.4.1. Unapređivanje uvjeta za pružanje socijalnih usluga i pristupa visokokvalitetnim socijalnim uslugama
		1.4.2. Poboljšanje integracije na tržište rada i socijalne integracije ranjivih skupina i borba protiv diskriminacije

1.3. Preporuke za implementaciju/promicanje načela nediskriminacije prilikom provedbe aktivnosti, programa i projekata

Prilikom provedbe aktivnosti, programa i projekata svi nositelji trebaju osigurati da aktivnosti (bilo samostalne ili u okviru programa ili projekata) izravno ili neizravno ne diskriminiraju nekoga na temelju ranije navedenih osnova. Osim toga, sukladno opsegu pojedinačnih aktivnosti, programa ili projekata, poželjno je da se utvrde specifični postupci kojima se promiču načela jednakih mogućnosti, nediskriminacije i pristupačnosti. Također, ukoliko je primjenjivo obzirom na vrstu ili tip aktivnosti, programa i projekata te ako se prilikom analize ciljanih skupina pokažu značajni negativni trendovi tj. postojanje značajnog broja osoba koje spadaju u ranjive skupine, aktivnosti u projektu potrebno je prilagoditi na način da se ispune potrebe ranjivih skupina i smanje/izbjegnu eventualni negativni učinci i trendovi.

Za svaki projekt u kojem je ova tema primjenjiva, moguće je izvršiti procjenu učinka na načelo nediskriminacije⁹. Primarni ciljevi procjene su:

- procijeniti na koji se način provode aktivnosti u projektu - procijeniti može li cjelokupna provedba projekta staviti određene skupine u nepovoljan položaj na temelju nekih njihovih značajki (tj. zabranjene osnove za diskriminaciju),
- utvrditi mogućnosti učinkovitijeg ili opsežnijeg promicanja načela jednakih mogućnosti i
- utvrditi na koji se način negativni učinci mogu ukloniti ili umanjiti kako bi se spriječila nezakonita diskriminacija i ublažili rezultati koji dovode do neravnopravnosti.

Obzirom da se provedba mjera, aktivnosti, programa i projekata definiranih na razini Strategije odnosi na široki krug dionika koji dolaze iz sva tri sektora – javnog, privatnog i civilnog, odgovornost za procjenu učinka i primjenu načela nediskriminacije disperzirana je. Stoga je potrebno da svi nositelji aktivnosti/programa/projekata, bez obzira na sektor iz kojeg dolaze, pristupaju realizaciji s jednakom pažnjom i odgovornošću naspram primjene navedenog načela.

⁹ Ministarstvo regionalnoga razvoja o fondova Europske unije, *Upute za prijavitelje i korisnike operativnog programa „Konkurentnost i kohezija” o provedbi horizontalnih načela, svibanj 2016.*

2. Održivi razvoj

Načelo održivog razvoja podrazumijeva zaštitu okoliša, učinkovitu uporabu resursa, ublažavanje i prilagodbu klimatskim promjenama, bioraznolikost, geo i krajobraznu raznolikost, otpornost na krizne situacije i sprječavanje rizika te istovremeno izbjegavanje ugrožavanja okoliša i nepovratnog gubitka neobnovljivih prirodnih potencijala.

2.1. *Pristup načelu održivog razvoja u analizi stanja*

U okviru poglavlja *Kvaliteta urbanog okoliša, izloženost ekološkim rizicima i klimatskim opasnostima* analize stanja obrađeno je sadašnje stanje i navedeni su podaci o zraku, vodi, tlu, otpadu, buci i svjetlosnom onečišćenju na razini Urbane aglomeracije Zagreb te su navedeni ključni razvojni problemi i razvojne potrebe. Također, analizirani su podaci vezano uz zelenu infrastrukturu, prirodno-geografska obilježja, prirodnu baštinu i bioraznolikost, georaznolikost te krajobraz. Identificirani su i navedeni prirodni rizici i klimatske promjene. Sve navedeno temelj je za procjenu stanja i trendova te kreiranje i ugrađivanje aktivnosti i postupaka koji će doprinijeti održivom razvoju na razini programa, projekata i aktivnosti te sumarno cijelog prostora UAZ.

2.2. *Pristup načelu održivog razvoja na razini ciljeva, prioriteta i mjera*

Načelo održivog razvoja uvaženo je prilikom postavljanja intervencijske logike Strategije, a naročito se očituje u mjerama prikazanim u tablici u nastavku.

Razvojni cilj	Prioritet	Mjera
2. RAZVIJATI KONKURENTNO I ODRŽIVO GOSPODARSTVO	2.4. Održivo korištenje prirodnih resursa	2.4.2. Učinkovitije gospodarenje šumama u cilju očuvanja šumskog ekosustava
		2.4.3. Održivo korištenje vode i tla
3. UNAPRIJEDITI UPRAVLJANJE OKOLIŠEM, PRIRODOM I PROSTOROM	3.1. Zaštita i unapređivanje kvalitete okoliša i prirode	3.1.1. Unapređenje kakvoće i podizanje svijesti o očuvanju okoliša i prirode
		3.1.2. Očuvanje i upravljanje zaštićenim i drugim posebno vrijednim dijelovima prirode, biološkom, geo i krajobraznom raznolikošću
		3.1.3. Zaštita, uređenje i korištenje rijeke Save i pritoka te njihovih zaobalja
		3.1.4. Unapređivanje sustava cjelovitog gospodarenja otpadom
		3.1.5. Poticanje korištenja obnovljivih izvora energije i ekološki prihvatljivih goriva, te povećanje energetske učinkovitosti
		3.1.6. Ublažavanje i prilagodba klimatskim promjenama i prirodnim rizicima
	3.4. Održivi prostorni razvoj	3.4.1. Cjelovito planiranje prostora
		3.4.2. Unapređenje naseljenih dijelova
		3.4.3. Obnova brownfield lokacija
		3.4.4. Razvoj i promocija identitetskih potencijala

Uz ove, i niz drugih mjera doprinose održivom razvoju kao temeljnoj razvojnoj orijentaciji Strategije.

2.3. Preporuke za implementaciju/promicanje načela održivog razvoja prilikom provođenja aktivnosti, programa i projekata

Pri provođenju aktivnosti, programa i projekata, njihovi nositelji trebaju voditi računa o učincima projekta na okoliš i načelu održivog razvoja. U tom kontekstu moguća je primjena brojnih mjera koje generiraju pozitivne učinke. U nastavku su predložene neke od mjera koje je poželjno implementirati u provođenje aktivnosti, programa i projekata:

- zelena javna nabava,
- otpornost/smanjenje utjecaja na klimatske promjene,
- učinkovitost resursa i
- načela zelenog rasta.

Primjena predloženih mjera može ovisiti i o ekonomskoj isplativosti i izvedivosti o čemu je također potrebno voditi računa.

Bez obzira na veliki broj dionika uključenih u provedbu mjera, odnosno aktivnosti, programa i projekata ključno je da se pitanje održivog razvoja razmatra na svim razinama implementacije te da su uvijek predložena najprikladnija rješenja s obzirom na specifične okolnosti.

3. Integracija horizontalnih načela

Definiranjem konkretnih mjera na razini intervencijske logike Strategije, kao i maksimalnom primjenom preporuka za implementaciju horizontalnih načela u provedbi Strategije, postiže se njihova kvalitetna integracija. Pri tome se misli i na horizontalnu integraciju koja povezuje teme i na vertikalnu integraciju koja povezuje sve razine dokumenta od izrade do provedbe, kao i sve dionike i nositelje pojedinih dijelova provedbe.

4. Implementacija horizontalnih načela u sustav praćenja provedbe Strategije

Prilikom praćenja provedbe Strategije i izvještavanja o napretku na godišnjoj razini, posebna pažnja će se posvetiti prikupljanju informacija o implementaciji horizontalnih načela od strane svih dionika što će se ugrađivati u sustav izvještavanja.

Također, prilikom uspostave mehanizma sustava praćenja provedbe od strane koordinатора, ugradit će se horizontalna načela na način da se učinkovito promiče načelo jednakih mogućnosti za sve dionike i načelo održivog razvoja, naročito u dijelu učinkovitog korištenja resursa.

8. IZVJEŠĆE O PROVEDENOM POSTUPKU PRETHODNOG VREDNOVANJA – SAŽETAK

U skladu s čl. 48. Zakona o regionalnom razvoju RH (NN 147/14) koji je temeljni propis u području regionalnog razvoja, definirano je, među ostalim da planski dokumenti politike regionalnog razvoja podliježu postupku vrednovanja tijekom izrade, tijekom provedbe te nakon provedbe.

Prethodno vrednovanje Strategije razvoja Urbane aglomeracije Zagreb za razdoblje do 2020. realizirano je temeljem Pravilnika o postupku i metodologiji vrednovanja politike regionalnog razvoja (NN 121/15) kojim je, uz ostalo, definiran i postupak vrednovanja planskih dokumenata politike regionalnog razvoja.

Odredbom članka 10. stavak 4. Pravilnika definiran je postupak vrednovanja što se pokreće donošenjem odluke o početku postupka vrednovanja.

Sukladno navedenoj odredbi gradonačelnik Grada Zagreba donio je Zaključak o početku postupka vrednovanja Strategije razvoja Urbane aglomeracije Zagreb za razdoblje do 2020. godine (KLASA: 960-03/16-12/8, URBROJ:251-03-02-16-2, srpanj 2016. godine).

Tijek postupka vrednovanja Strategije utvrđen je Planom vrednovanja koji je sastavni dio Zaključka o početku postupka vrednovanja Strategije razvoja Urbane aglomeracije Zagreb. Plan vrednovanja provodi se kroz tri faze:

1. Vrednovanje tijekom izrade – svrha vrednovanja tijekom izrade odnosno prethodnog vrednovanja je poboljšanje kvalitete Strategije i cjelokupnog procesa programiranja, doprinijeti povezanosti Strategije s drugim lokalnim, županijskim i nacionalnim strateškim razvojnim dokumentima, omogućiti opravdanost, relevantnost, konzistentnost i koherentnost Strategije. Prethodno vrednovanje predstavlja polaznu točku za monitoring i vrednovanje tijekom i nakon provedbe Strategije, osiguravanjem jasnih i kvantificiranih ciljeva te adekvatnih indikatora. Sadržajno obuhvaća dva privremena izvješća i završno izvješće.
2. Vrednovanje tijekom provedbe – svrha ove faze je pomoć donositeljima odluka da tijekom provedbe utvrde nedostatke u provedbi planskog dokumenta, i slijedom toga poduzmu potrebne korake ako su potrebne njegove izmjene. Dva cilja vrednovanja tijekom provedbe: prvi se cilj odnosi na sumarno prikazivanje provedenih razvojnih mjera u pojedinoj godini provedbe s ciljem postizanja strateških ciljeva i prioriteta razvoja utvrđenih u Strategiji a drugi je cilj usmjeren na izvještavanje o postignutim konkretnim rezultatima provedenih razvojnih mjera pomoću pokazatelja rezultata, čime se dokazuje postizanje strateških ciljeva i prioriteta razvoja. Sadržajno obuhvaća četiri izvješća o provedbi Strategije.
3. Vrednovanje nakon provedbe – uključuje sažeto ponavljanje i ocjenu cjelokupnog utjecaja/učinka planskog dokumenta odnosno njegove djelotvornosti i učinkovitosti. Dva su cilja vrednovanja nakon provedbe: prvi se cilj odnosi na sumarno prikazivanje provedenih razvojnih mjera u pojedinoj godini provedbe s ciljem postizanja strateških ciljeva i prioriteta razvoja utvrđenih u Strategiji, a drugi je cilj usmjeren na izvještavanje o postignutim konkretnim rezultatima provedenih razvojnih mjera pomoću pokazatelja rezultata, čime se dokazuje postizanje strateških ciljeva i prioriteta razvoja.

Nastavno na navedeni Zaključak, na temelju članka 14. stavka 2. Pravilnika definirana je obveza ustrojavanja i imenovanja Upravljačke skupine, slijedom čega je Zaključkom Gradonačelnika imenovana Upravljačka skupina za provedbu vrednovanja Strategije razvoja Urbane aglomeracije Zagreb za razdoblje do 2020. (KLASA: 960-03/16-012/13, URBROJ:251-03-02-16-2, srpanj 2016. godine). Upravljačka skupina je tijelo koje se sastoji od šest članova a ustrojena je u cilju analize svih

aspekata vrednovanja. Sastanak Upravljačke skupine za vrednovanje Strategije razvoja Urbane aglomeracije Zagreb za razdoblje do 2020. na kojem su se raspravili aspekti vezani na Nacrt Strategije, Komunikacijsku strategiju i Akcijski plan uz priložena izvješća ex-ante evaluatora održan je 13. srpnja 2017. godine.

Strategija razvoja Urbane aglomeracije Zagreb u skladu s navedenim podzakonskim aktima, tijekom izrade (prethodno ili ex-ante vrednovanje) prošla je kroz proces vrednovanja od strane nezavisnog stručnog tijela (tvrtka Ecorys Hrvatska d.o.o.). Tijekom izrade Strategije, prema mišljenju i preporukama ex-ante evaluatora razmatrane su i korištene preporuke za poboljšanje izrade Strategije, podaci su se u više navrata ažurirali, nadopunjavali i ujednačavali, a u svojem završnom izvješću, ex-ante evaluator izvjestio je o načinu na koji su doprinosi i primjedbe uključeni u Strategiju. Završni izvještaj o provedenom postupku prethodnog vrednovanja nalazi se u Prilogu 3.

9. IZVJEŠĆE O STRATEŠKOJ PROCJENI UTJECAJA NA OKOLIŠ - SAŽETAK

Uvodne napomene

U skladu sa Smjernicama za izradu strategije razvoja urbanih područja, praćenje njihove provedbe i vrednovanje (Smjernice), prilikom izrade Strategije razvoja urbanog područja potrebno je voditi računa o odredbama Zakona koji uređuje zaštitu okoliša, a koje se odnose na provedbu strateške procjene utjecaja na okoliš (SPUO).

Postupak SPUO za Strategiju razvoja Urbane aglomeracije Zagreb za razdoblje do 2020. godine provodi se temeljem odredbi Zakona o zaštiti okoliša, Uredbe o strateškoj procjeni utjecaja strategije, plana i programa na okoliš (NN 3/17) i Uredbe o informiranju i sudjelovanju javnosti i zainteresirane javnosti u pitanjima zaštite okoliša (NN 64/08). Ovim postupkom se procjenjuju vjerojatno značajni utjecaji na okoliš i zdravlje ljudi koji mogu nastati provedbom Strategije.

Strateška procjena utjecaja na okoliš Strategije razvoja Urbane aglomeracije Zagreb za razdoblje do 2020. godine započela je donošenjem Zaključka gradonačelnika Grada Zagreba o započinjanju strateške procjene utjecaja na okoliš Strategije razvoja Urbane aglomeracije Zagreb (KLASA:960-03/16-12/28, URBROJ:251-03-02-16-2, od 26. listopada 2016). Zaključkom su utvrđene radnje koje će se provesti u postupku strateške procjene utjecaja Strategije na okoliš te redoslijed njihova provođenja. Također, navedeno je da u postupku prethodne ocjene prihvatljivosti Strategije za ekološku mrežu, provedenom prema zakonu kojim se uređuje zaštita prirode, rješenjem Ministarstva zaštite okoliša i prirode (KLASA: UP/I 612-07/16-71/539, URBROJ: 517-07-2-1-16-4, od 27. rujna 2016.), da je Strategija prihvatljiva za ekološku mrežu te za istu nije potrebna provedba glavne ocjene prihvatljivosti za ekološku mrežu.

Zaključak je objavljen na mrežnoj stranici Grada Zagreba na poveznici <http://www.zagreb.hr/default.aspx?id=98037>.

Nadležno tijelo za provedbu strateške procjene je Gradski ured za strategijsko planiranje i razvoj Grada, koji je ujedno koordinator izrade Strategije razvoja Urbane aglomeracije Zagreb. U svim koracima provedbe strateške procjene poštivana su pravila propisa koji uređuju područje zaštite okoliša uz ostalo i u dijelu koji se odnosi na informiranje javnosti i sudjelovanje javnosti i zainteresirane javnosti u pitanjima zaštite okoliša.

Strateška studija

Nakon donošenja Zaključka o započinjanju strateške procjene, krenulo se u provedbu daljnjih aktivnosti u postupku strateške procjene - utvrđivanje sadržaja strateške studije, postupak odabira ovlaštenika, imenovanje Povjerenstva za stratešku procjenu, te izradu Strateške studije.

Proveden je propisani postupak utvrđivanja sadržaja strateške studije, te je donošenjem Zaključka gradonačelnika Grada Zagreba o sadržaju strateške studije utjecaja na okoliš Strategije razvoja Urbane aglomeracije Zagreb za razdoblje do 2020. godine, utvrđen konačni sadržaj strateške studije (KLASA: 960-03/17-12/13, URBROJ: 251-03-02-17-2, od 10. 3. 2017.) Zaključak je objavljen na mrežnoj stranici Grada Zagreba na poveznici

<http://www.zagreb.hr/UserDocsImages/ZAKLJUČAK%20o%20sadržaju%20strateške%20studije%20na%20okoliš%20SRUJAZ.pdf> .

Za ovlaštenika je odabrana tvrtka IRES EKOLOGIJA d.o.o. za zaštitu prirode i okoliša, koja je nakon donošenja navedenog Zaključka o konačnom sadržaju strateške studije pristupila izradi Strateške studije.

Strateška studija je stručna podloga koja se prilaže uz Strategiju te obuhvaća sve potrebne podatke, obrazloženja i opise u tekstualnom i grafičkom obliku. Studijom se određuju, opisuju i procjenjuju vjerojatno značajni utjecaji na okoliš i zdravlje ljudi koji mogu nastati provedbom Strategije. Namjera je osigurati da posljedice po okoliš i zdravlje ljudi budu ocijenjene za vrijeme pripreme Strategije, prije utvrđivanja konačnog prijedloga i upućivanja u postupak njezina donošenja.

U skladu s procedurom, gradonačelnik Grada Zagreba donio je Zaključak o imenovanju savjetodavnog stručnog povjerenstva za stratešku procjenu utjecaja Strategije razvoja Urbane aglomeracije Zagreb za razdoblje do 2020. godine na okoliš čija je zadaća ocjena cjelovitosti i stručne utemeljenosti Strateške studije utjecaja Strategije razvoja Urbane aglomeracije Zagreb za razdoblje do 2020. godine na okoliš.

Tijekom izrade Strateške studije u više navrata održane su konzultacije predstavnika ovlaštenika s predstavnicima koordinatora izrade Strategije, Gradskog ureda za strategijsko planiranje i razvoj Grada sa ciljem dodatne razrade i usuglašavanja mjera i preporuka sa ciljevima, prioritetima, mjerama, kao i indikativnim aktivnostima Strategije, očekivanim rezultatima provedbe Strategije te o metodologiji i opsegu pojedinih poglavlja Studije.

Temeljem preliminarne analize Nacrta Strategije ovlaštenik nalazi da Mjere Strategije čije se pojedine aktivnosti pozitivno odražavaju na razvoj okoliša i prirode, odnosno mjere koje doprinose razvoju svih sastavnica okoliša te posredno poboljšanju kvalitete života ljudi su mjere oznaka: 2.3.3., 2.4.2., 2.4.3., 3.1.1., 3.1.2., 3.1.6., 3.2.5., 3.4.1. i ne navode se naknadno u poglavlju Procjena utjecaja Strategije na okoliš, Studije. Ostale analizirane mjere Strategije u najvećoj mjeri će pozitivno djelovati na komponente okoliša, dok su za manji broj mjera prepoznati značajno negativni utjecaji, za koje su propisane adekvatne mjere i preporuke za ublažavanje ili izbjegavanje utjecaja. Poštivanjem definiranih mjera i preporuka Strategija će biti u skladu s okolišnim ciljevima definiranim u Studiji.

Nadalje, sukladno preliminarnoj analizi mjera Strategije, u Studiji je dan osvrt na očekivane utjecaje Strategije za sastavnice okoliša: Kvaliteta zraka i klimatološke značajke, Geološke značajke, Tlo, Površinske i podzemne vode, Priroda, Kulturna baština, Krajobrazne značajke, Poljoprivreda, Šumarstvo, Divljač i lovstvo, Turizam i Socio-ekonomske značajke.

Sukladno analizi okolišnih problema zaključeno je da se Strategija u najmanjoj mjeri odnosi na konkretnu zaštitu prirode, stoga se Studijom predlaže sljedeća mjera:

- Izraditi program zaštite prirode za područje Aglomeracije kojim će se definirati potrebne aktivnosti u području revitalizacije i smanjenja postojećih pritisaka na staništa i vrste. Program je potrebno izraditi u suradnji s javnim ustanovama za zaštićena područja u obuhvatu Aglomeracije (Javna ustanova Maksimir za upravljanje zaštićenim područjima Grada Zagreba, Javna ustanova Zeleni prsten Zagrebačke županije, Javna ustanova za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima na području Krapinsko-zagorske županije, Javna ustanova Park prirode Medvednica, Javna ustanova Park prirode Žumberak-Samoborsko gorje).

Predložena mjera ugrađena je kao indikativna aktivnost u SRUAZ, Cilj 3. Unaprijediti upravljanje okolišem, prirodom i prostorom, Prioritet 3.1. Zaštita i unaprjeđivanje kvalitete okoliša i prirode, Mjera 3.1.2. Očuvanje i upravljanje zaštićenim i drugim posebno vrijednim dijelovima prirode, biološkom, geo i krajobraznom raznolikošću.

Prema Studiji, sa stajališta strateške procjene utjecaja na okoliš mjere koje se planiraju provesti Strategijom zadovoljavaju uvjete zaštite okoliša i prirode ukoliko se realiziraju sukladno mjerama zaštite okoliša koje su propisane u Studiji.

Realizacija mjera Strategije planira se kroz provedbene aktivnosti koje će se dodatno razrađivati u smislu definiranja konkretnih projekata te tijela koje provodi određeni projekt pa će se tada definirati i plan provedbe za svaku pojedinu mjeru i preporuku.

Također, kako se realizacija mjera Strategije planira kroz provedbene aktivnosti koje će se dodatno razrađivati u smislu definiranja konkretnih projekata te tijela koje provodi određeni projekt, tek će se tada moći pobliže definirati i obveze praćenja stanja okoliša.

Praćenje stanja okoliša propisat će se za svaki zahvat u prostoru i to na razini procjene utjecaja zahvata na okoliš/ocjene o prihvatljivosti zahvata za ekološku mrežu definirajući:

1. indikatore praćenja stanja okoliša te način njihovog praćenja
2. subjekt nadležan za praćenje stanja i
3. vremenski okvir praćenja stanja okoliša.

Predložene mjere i preporuke zaštite okoliša koje bi se trebale provesti za okolišno prihvatljivu realizaciju Strategije:

U naseljima na području Aglomeracije u kojima nije opravdan priključak stanovništva na zajednički (centralni) sustav pročišćavanja otpadnih voda, planirati zasebne uređaje (npr. biljni uređaji za pročišćavanje otpadnih voda)
Tijekom planiranja melioracijskih zahvata navodnjavanja provesti detaljna hidrogeološka istraživanja sa ciljem održivog korištenja vodnih resursa.
Prilikom projektiranja akumulacija hidroelektrana za iskorištavanje energetskeg potencijala rijeke Save i njenih pritoka, akumulacije projektirati na način da se njihovom izgradnjom ne narušava dobro stanje voda.
Prije provedbe aktivnosti obnove <i>brownfield</i> lokacija provesti analizu prisutnog onečišćenja te procijeniti potencijalni utjecaj radova sanacije (npr. iskopi) na prodor postojećeg onečišćenja u podzemne vode.
Prilikom planiranja i realizacije uređaja za pročišćavanje otpadnih voda poštivati mjere propisane Strateškom studijom o vjerojatno značajnom utjecaju na okoliš višegodišnjeg programa gradnje komunalnih vodnih građevina za razdoblje 2014.-2023.
Sa ciljem očuvanja ili povećanja bioraznolikosti na poljoprivrednim područjima uspostaviti mikrostaništa i elemente krajobraza koji ujedno služe kao staništa i kao koridori za povezivanje populacija brojnih vrsta poljoprivrednih staništa (aktivnosti uspostavljanja novih ili obnavljanja zapuštenih staništa živica, cvjetnih traka, drvoreda i šumarak (zelena infrastruktura) značajno doprinose poboljšanju funkcija i usluga poljoprivrednih ekosustava).
Melioracijske aktivnosti planirati na kultiviranim nešumskim površinama koje nisu obuhvaćene rijetkim i ugroženim stanišnim tipovima uz mogućnost osiguranja povoljne količine vode u okolnim zaštićenim staništima osjetljivim na promjene vodnog režima.
U fazi planiranja novih prometnica u najvećoj mogućoj mjeri izbjeći fragmentaciju rijetkih i ugroženih stanišnih tipova kao i zadiranje u Zaštićena područja, a za vrijeme njihovog projektiranja koristiti elemente zelene infrastrukture.
Biciklističke staze unutar Zaštićenih područja planirati u suradnji s javnim ustanovama nadležnim za upravljanje zaštićenih područja.

Formiranje novih gospodarskih zona u prostornim planovima dopustiti samo iznimno, prednost dati popunjavanju postojećih neizgrađenih gospodarskih zona.
Prilikom planiranja širenja i otvaranja novih proizvodnih i poslovnih zona prednost dati antropogeniziranim i degradiranim staništima u svrhu očuvanja prirodnih stanišnih tipova.
Prilikom planiranja širenja i otvaranja novih proizvodnih i poslovnih zona iste treba predvidjeti u području koje nije u zoni zaštite izvorišta vode za piće, ima izgrađeni komunalni sustav javne odvodnje otpadnih voda ili prirodni prijemnik s većim protokom voda i veće prijemne moći u dobrom stanju. Izbjegavati rješenje ispuštanja pročišćenih otpadnih voda u podzemne vode.
U zaštićenim područjima razviti infrastrukturu kojom će se posjetitelji ciljano usmjeriti na područja manje osjetljiva na prisustvo ljudi.
Tehničko rješenje na elektroenergetskim objektima (dalekovodi i srednjonaponska elektroenergetska postrojenja) izvesti na način da se ptice zaštite od strujnog udara u skladu sa najnovijim znanstvenim i stručnim smjernicama i preporukama.
Prije provedbe aktivnosti sanacije napuštenih podzemnih kopova provesti istraživanje faune šišmiša (uz konzultacije nadležnog tijela za zaštitu prirode) kako bi se izbjegli potencijalno negativni utjecaji na ovu skupinu sisavaca.
Prije provedbe aktivnosti obnove brownfield lokacija konzultirati nadležno tijelo za zaštitu prirode o potrebi provođenja istraživanja ugrožene i strogo zaštićene faune.
Nova letilišta planirati na način da se izbjegne gubitak i fragmentacija rijetkih i ugroženih stanišnih tipova te izvan zaštićenih područja kao i područja visokog rizika kolizije ptica.
Aktivnosti uređenja i korištenja rijeka i njihovog zaobalja provoditi uz izbjegavanje narušavanja kontinuiteta rijeka i gubitka rijetkih i ugroženih stanišnih tipova ili uz minimalno zadiranje u njihove stanišne uvjete.
Tijekom pripreme projekata koji se odnose na zaštitu od štetnog djelovanja voda provesti detaljna hidrološka i hidrogeološka istraživanja u svrhu identifikacije potencijalnih utjecaja i iznalaženja najprihvatljivije varijante.
Aktivnosti obrane od poplava provoditi uz izbjegavanje narušavanja i gubitka rijetkih i ugroženih stanišnih tipova ili uz minimalno zadiranje u njihove stanišne uvjete.
Prilikom planiranja zaštite od poplava prednost dati iskorištavanju prirodnih retencija i vodotoka bez narušavanja njihovih prirodnih značajki.
Na rijeci Savi ne planirati nove hidroelektrane prije detaljne inventarizacije vrsta i staništa u svrhu sagledavanja mogućih utjecaja i definiranja optimalnog tipa hidrotehničkog zahvata.
Započeti s inventarizacijom vrsta i staništa rijeke Save.
Aktivnosti planirane u krajobraznim područjima Gorskog krajobraza sjevernih padina Medvednice, Gorskog-brdskom, prirodnom krajobrazu, Gorskog šumskog krajobraza Zagrebačke Županije i kontaktnim zonama Parka prirode Medvednica u najvećoj mjeri usmjeriti na manje osjetljiva područja Aglomeracije (sukladno ocjenama osjetljivosti u poglavlju 7.2.6 Krajobrazna obilježja).
Prije realizacije planiranih zahvata provesti prethodni arheološki pregled terena obuhvata te sukladno rezultatima propisati mjere zaštite i ublažavanja utjecaja.
Zahvate ne planirati na način da uzrokuju značajan utjecaj na prostorni, fizički i vizualni integritet povijesnih cjelina te pojedinačnih objekata kulturne baštine.
Prilikom provedbe mjera izbjegavati osobito vrijedna obradiva (P1) i vrijedna obradiva (P2) tla. Ukoliko se mjere provode na navedenim tipovima tla potrebno je koristiti postojeće infrastrukturne koridore i rubove parcela.
Gradnju infrastrukturnih objekata planirati što više moguće van šumskog područja, posebice izvan

šuma posebne namjene, zaštitnih šuma i vrijednih gospodarskih šuma visokog uzgojnog oblika.

Planirane aktivnosti u pravilu provoditi izvan šumskog područja.

Prije svakog hidrotehničkog zahvata istražiti kretanje razina postojećeg stanja podzemnih voda u području poplavnih šuma te stanje šumskih sastojina u okolnom području.

Pri izboru projekta razvoja ruralnih i mješovitih prostora pojedinih općina, posebno perifernih, a u cilju doprinosa demografskoj obnovi i daljnjem naseljavanju, razvijati i implementirati projekte poljoprivrede, (eko)turizma, malih obiteljskih gospodarstava, ali i širenja infrastrukturnih komunalnih i prometnih sustava.

Izraditi elaborate zaštite od buke prilikom projektiranja prometnica.

POPIS KRATICA

APP	aktivnosti, projekti i programi
CGO	centar za gospodarenje otpadom
CUPOV	centralni uređaj za pročišćavanje otpadnih voda
EU	Europska unija
FINA	Financijska agencija
GZ	Grad Zagreb
IPZP	Integrirani promet zagrebačkog područja d.o.o.
ITU	Integrirana teritorijalna ulaganja
HAO	Hrvatska agencija za okoliš i prirodu
HŽ	Hrvatske željeznice
JGP	javni gradski prijevoz
JLS	jedinica lokalne samouprave
JPP	javni putnički prijevoz
JRS	jedinica regionalne samouprave
KZŽ	Krapinsko zagorska županija
MRRFEU	Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije
NEET	skupina nezaposlenih mladih (engl. »not employed, not in education and not in training«)
OIE	obnovljivi izvor energije
OPSC	Obrtničko poduzetnički strukovni centar
PMDP	prosječni mjesečni dnevni promet
RIK	regionalni indeks konkurentnosti
SEA	strateška procjena utjecaja na okoliš (engl. strategic environmental assessment)
SRUAZ	Strategija razvoja Urbane aglomeracije Zagreb do 2020. god.
UA	Urbana aglomeracija
UAZ	Urbana aglomeracija Zagreb
UPOV	uređaj za pročišćavanje otpadnih voda
ZACORDA	Regionalna razvojna agencija Zagrebačke županije (RRAZZ)
ZARA	Zagorska razvojna agencija
ZET	Zagrebački električni tramvaj
ZŽ	Zagrebačka županija

POPIS TABLICA /SLIKA /GRAFIKON/DIJAGRAM/PRIKAZ

- Tablica 1. Broj stanovnika, broj naselja po pojedinoj JLS, površina JLS te gustoća stanovništva, 2011.
- Tablica 2. Skupni pregled osnovnih podataka za Urbanu aglomeraciju Zagreb
- Tablica 3. Stanovništvo prema izvorima prihoda na području UA Zagreb po gradovima/općinama, 2011., udio u %
- Tablica 4. Stanovi prema načinu korištenja u jedinicama lokalne samouprave UAZ prema popisu 2011. godine
- Tablica 5. Bruto domaći proizvod – Republika Hrvatska, Grad Zagreb, Zagrebačka županija i Krapinsko-zagorska županija 2014. godine (tekuće cijene)
- Tablica 6. Poduzetničke zone po gradovima i općinama Urbane aglomeracije Zagreb
- Tablica 7. Dolasci turista u odabranim županijama, 2010.-2016.
- Tablica 8. Noćenja turista u odabranim županijama, 2010.-2016.
- Tablica 9. Detaljan prikaz registriranih kulturnih dobara prema vrsti kulturnog dobra na području Urbane aglomeracije Zagreb
- Tablica 10. Financijski okvir za provedbu Strategije
- Slika 1. Obuhvat Urbane aglomeracije Zagreb
- Grafikon 1. Prosječne neto plaće po zaposlenome 2013., prosjek u odnosu na RH=100
- Grafikon 2. Broj zaposlenih i nezaposlenih na području UAZ 2009. i 2014.
- Dijagram 1. Prikaz Institucionalnog okvira izrade i provedbe SRUAZ
- Prikaz 1. Koraci u kreiranju baze projekata UAZ
- Prikaz 2. Odabrani strateški projekti UAZ

IZVORI PODATAKA

Globalni ciljevi održivog razvoja do 2030., Rio de Janeiro, 2015.

Europski dokumenti, primjeri dobre prakse

EUROPA 2020. - Europska strategija za pametan, održiv i uključiv rast

Unija inovacija

Urbana agenda za EU, Amsterdam, 2016.

Europski istraživački prostor

Digitalna agenda za Europu

European Cluster Observatory

European ClimateChangeProgramme

Akt o malom poduzetništvu (SBA)

Natura 2000

Europska platforma za suzbijanje siromaštva i socijalne isključenosti

Europska strategija za osobe s invaliditetom

Strategija o bioraznolikosti EU 2020.

Europska strategija zapošljavanja

Inicijativa za zapošljavanje mladih

Program za nove vještine i poslove

Europska platforma za suzbijanje siromaštva i socijalne isključenosti

Europska strategija za osobe s invaliditetom za razdoblje od 2010. do 2020.

Europska agenda za kulturu, Bruxelles, 2007.

Europska strategija za pametan, održiv i uključiv rast (Europa 2020.), Bruxelles, 2010.

Direktiva o pticama

Direktiva o staništima

Direktiva 2000/60/EZ o uspostavi okvira za djelovanje Zajednice u području vodne politike

Direktiva o obradi komunalnih otpadnih voda

Direktiva o vodi za piće

Direktiva 2008/98/EZ o okviru direktiva o otpadu i druge vezane direktive o otpadu

Direktiva 1999/31 o odlagalištima otpada

Direktiva o procjeni i upravljanju poplavnim rizicima

Direktiva 2008/50/EZ o kakvoći zraka

Direktiva o energetske učinkovitosti (2012/27/EU)

Direktiva 2010/31/EU o energetske učinkovitosti zgrada

Direktiva o sigurnosti cestovne infrastrukture EU-a

Direktiva 2008/96/EZ o upravljanju sigurnošću cestovne infrastrukture

Direktiva 2004/8/EZ o promicanju kogeneracije na temelju potražnje korisne topline na unutarnjem tržištu energije

Direktiva 2009/28/EZ o poticanju uporabe energije iz obnovljivih izvora

Bečka konvencija o zaštiti ozonskog omotača (Beč, 1985.)

Deklaracija o očuvanju smještaja struktura, mjesta i područja baštine, Xian (2005)

Direktiva 2001/42/EZ Europskoga parlamenta i Vijeća o procjeni učinaka određenih planova i programa na okoliš

Direktiva o zaštiti podzemnih voda (80/68/EEC)

Europska konvencija o zaštiti arheološke baštine Valetta (1992)

Europska konvencija o zaštiti arheološkog nasljedstva Europe, London (1969.)

Izmjena Montrealskog protokola o tvarima koje oštećuju ozonski omotač (Peking, 1999.)

Konvencija o biološkoj raznolikosti, Rio de Janeiro (1992.)

Konvencija o europskim krajobrazima, Firenze (2000.)

Konvencija o međunarodnoj trgovini ugroženim vrstama divljih životinja i biljaka (CITES), Washington, 1975.

Konvencija o pristupu informacijama, sudjelovanju javnosti u odlučivanju i pristupu pravosuđu u pitanjima okoliša, Aarhus (1998.)

Konvencija o procjeni utjecaja na okoliš preko državnih granica (Espoo, 1991.)

Konvencija o vlažnim područjima – Ramsarska konvencija, Ramsar (1971)

Konvencija o vrijednosti kulturne baštine za društvo Faro (2005)

Konvencija o zaštiti europskih divljih vrsta i prirodnih staništa (Bernska konvencija)

Konvencija o zaštiti migratornih vrsta divljih životinja (CMS)

Konvencija o zaštiti svjetske kulturne i prirodne baštine, UNESCO (1972)

Međunarodna povelja o kulturnom turizmu Mexico (1999)

Okvirna direktiva o vodama (2000/60/EC)

Okvirna konvencija UN o klimatskim promjenama (UNFCCC) (1992.)

Protokol o biološkoj sigurnosti (Kartagenski protokol), Montreal, 2000.

Protokol o strateškoj procjeni okoliša (Kijev, 2003.)

Stockholmska konvencija o postojanim organskim onečišćujućim tvarima Stockholm (2001.)

Tematska strategija za zaštitu tla COM/2006/231

Landscape character assessment, Guidance for England and Scotland, 2002.: The country side Agency and Scottish Natural Heritage, Sheffield

The Landscape Institute and Institute of EMA 2002, Guidelines for Landscape and Visual Impact Assessment, London and New York, str. 145)

Nacionalna razina

Sporazum o partnerstvu između Republike Hrvatske i Europske komisije za korištenje EU strukturnih i investicijskih fondova za rast i radna mjesta u razdoblju 2014.-2020.

Operativni program Konkurentnost i kohezija 2014.-2020.

Operativni program Učinkoviti ljudski potencijali 2014.-2020.

Strategija regionalnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje do kraja 2020. godine

Strategija prostornog razvoja Republike Hrvatske

Strategija prostornog uređenja Republike Hrvatske; Program prostornog uređenja Republike Hrvatske

Strategija obrazovanja, znanosti i tehnologije

Strategija očuvanja, zaštite i održivog gospodarskog korištenja kulturne baštine Republike Hrvatske za razdoblje 2011.-2015.

Strategija održivog razvitka Republike Hrvatske

Strategija prometnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje od 2014. do 2030. godine

Strategija razvoja poduzetništva Republike Hrvatske 2013.-2020., Zagreb, 2013.

Strategija razvoja turizma Republike Hrvatske do 2020.

Strategija upravljanja vodama

Strategija zaštite, očuvanja i održivog gospodarskog korištenja kulturne baštine Republike Hrvatske za razdoblje 2011.-2015., Zagreb, 2011.

Industrijska strategija Republike Hrvatske 2014.- 2020.

Nacionalna strategija izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom od 2017. do 2020. godine

Nacionalna strategija razvoja zdravstva 2012. - 2020.

Nacionalna strategija stvaranja poticajnog okruženja za razvoj civilnog društva od 2012. do 2016. godine (nova u izradi)

Nacionalni akcijski plan za obnovljive izvore energije do 2020. godine

Strategija gospodarenja otpadom Republike Hrvatske

Plan gospodarenja otpadom Republike Hrvatske za razdoblje 2017.-2022.

Nacionalni plan razvoja kliničkih bolničkih centara, kliničkih bolnica, klinika i općih bolnica u RH 2014.-2016.

Strategije pametne specijalizacije 2011.-2020.

Strategija i akcijski plan zaštite prirode Republike Hrvatske za razdoblje od 2017. do 2025. godine
Nacionalna šumarska politika i strategija

Plan upravljanja vodnim područjima 2016. – 2021., Hrvatske vode, 2016.

Program postupnog smanjivanja emisija za određene onečišćujuće tvari u Republici Hrvatskoj za razdoblje do kraja 2010. godine, s projekcijama emisija za razdoblje od 2010. do 2020. godine

Inovacijska strategija Republike Hrvatske 2014.-2020.

Operativni plan deinstitutionalizacije i transformacije domova socijalne skrbi i drugih pravnih osoba koje obavljaju djelatnost 2014.-2016.

Plan implementacije Garancija za mlade (novi u izradi)

Plan razvoja istraživačke i inovacijske infrastrukture u Republici Hrvatskoj

Program ruralnog razvoja Republike Hrvatske 2014.-2020.

Strategija Vladinih programa za razdoblje 2015. - 2017.

Strategija borbe protiv siromaštva i socijalne isključenosti u Republici Hrvatskoj 2014.-2020.

Strategija cjeloživotnog profesionalnog usmjeravanja i razvoja karijere u Republici Hrvatskoj 2016.-2020., Zagreb, 2015.

Strategija e-Hrvatska 2020

Strategija energetskeg razvoja Republike Hrvatske do 2020. godine

Strategija obrazovanja, znanosti i tehnologije – Nove boje znanja

Strategija očuvanja, zaštite i održivog gospodarskog korištenja kulturne baštine Republike Hrvatske za razdoblje 2011.-2015.

Geološka karta Republike Hrvatske 1:300 000, Hrvatski geološki institut, Zavod za geologiju, 2009

Ekološka mreža RH

Strategija pametne specijalizacije Republike Hrvatske za razdoblje 2016.- 2020. i Akcijski plan za provedbu Strategije pametne specijalizacije Republike Hrvatske za razdoblje 2016.- 2020.

Strategija poticanja inovacija Republike Hrvatske 2014.-2020.

Strategija prometnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje od 2017. do 2030. godine

Strategija razvoja klastera u Republici Hrvatskoj 2011.-2020.

Strategija razvoja društvenog poduzetništva u Republici Hrvatskoj za razdoblje od 2015. do 2020. godine

Strategija razvoja poduzetništva u Republici Hrvatskoj 2013.- 2020.

Strategija razvoja poduzetništva žena u Republici Hrvatskoj 2014.-2020.

Strategija razvoja turizma Republike Hrvatske do 2020. godine

Strategija razvoja širokopojasnog pristupa u Republici Hrvatskoj u razdoblju od 2016. do 2020. godine

Četvrti nacionalni akcijski plan energetske učinkovitosti za razdoblje 2017.-2019.

Plan gospodarenja otpadom Republike Hrvatske 2015. - 2021.

Strategija razvoja javne uprave za razdoblje od 2015. do 2020. godine

Aksijski plan razvoja ekološke poljoprivrede u Republici Hrvatskoj za razdoblje 2011. - 2016. godine

Strategija razvoja elektroničke javne nabave u Republici Hrvatskoj 2013. - 2016.

Operativni plan deinstitucionalizacije i transformacije domova socijalne skrbi i drugih pravnih osoba koje obavljaju djelatnost

Plan implementacije Garancija za mlade

Strategija borbe protiv siromaštva i socijalne isključenosti u RH 2014.-2020.

Program korištenja potencijala za učinkovitost u grijanju i hlađenju za razdoblje 2016.-2030. - Konačno izvješće, Energetski institut Hrvoje Požar, 2015.

Državni zavod za statistiku, Popis stanovništva 2011.

Državni zavod za statistiku, Priopćenje 8.3.5. Udruge tehničke kulture u sezoni 2010./2011.

Državni zavod za statistiku, Statistički ljetopisi 2008.-2014.

Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2001. godine – Kontingenti stanovništva po gradovima i općinama, Državni zavod za statistiku, Zagreb

Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2011. godine – Dnevni i tjedni migranti, Državni zavod za statistiku, Zagreb. Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2011. godine – Kontingenti stanovništva po gradovima i općinama, Državni zavod za statistiku, Zagreb

Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2011. godine – Stanovi prema načinu korištenja, Državni zavod za statistiku, Zagreb

Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2011. godine – Stanovništvo prema starosti i spolu po naseljima, Državni zavod za statistiku, Zagreb

Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2011. godine – Stanovništvo prema glavnim izvorima sredstava za život i spolu, Državni zavod za statistiku, Zagreb

Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2011. godine – Stanovništvo staro 15 i više godina prema trenutačnoj aktivnosti, starosti i spolu, Državni zavod za statistiku, Zagreb.

Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2011. godine – Zaposleni prema područjima djelatnosti, starosti i spolu, Državni zavod za statistiku, Zagreb.

Prirodno kretanje stanovništva Republike Hrvatske 2001.-2015. godine, Publikacije prema statističkim područjima, Stanovništvo, Državni zavod za statistiku

Statistička izvješća, Turizam u 2012. (1491), 2013. (1515), 2014. (1539), 2015. (1564), Publikacije prema statističkim područjima, Trgovina i ostale usluge, robna razmjena s inozemstvom i turizam, Turizam, Državni zavod za statistiku

Statističko priopćenje broj 4.3.2., Dolasci i noćenja turista u 2016., Publikacije prema statističkim područjima, Trgovina i ostale usluge, robna razmjena s inozemstvom i turizam, Turizam, Dolasci i noćenja turista u komercijalnom smještaju – kumulativni podaci, veljača 2017., Državni zavod za statistiku

Eurostat

Pritisici na zaštićena područja, Agencija za zaštitu okoliša, 2007

Katalog informacijskih sustava zaštite okoliša i prirode 2017, Sustavi Hrvatske agencije za okoliši prirodu u 2017. godini

Preglednik registra onečišćavanja okoliša, <http://roo-preglednik.azo.hr/>

Središnja lovna evidencija, <https://lovistarh.mps.hr>

Analiza financijskih rezultata poslovanja poduzetnika po gradovima i općinama u 2014. godini

Analiza financijskih rezultata poslovanja poduzetnika po županijama u 2014. godini

Analiza financijskih rezultata poslovanja poduzetnika po Republici Hrvatskoj u 2014. godini

Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju, <http://www.apprrr.hr/>

Agencija za zaštitu okoliša, CORINE LandCover Hrvatska, <http://www.azo.hr/CORINELandCover>

Agencija za zaštitu okoliša, www.azo.hr

Hrvatske šume, <http://javni-podaci-karta.hrsume.hr/>

Hrvatski zavod za zapošljavanje, Statistika on-line, <https://statistika.hzz.hr/>

Karta staništa RH, <http://www.dzpz.hr/>

Web portal Informacijskog sustava zaštite prirode, www.bioportal.hr

Godišnja izvješća o praćenju kvalitete zraka na području Republike Hrvatske

Godišnjak Hrvatskog zavoda za zapošljavanje

Hrvatska zajednica tehničke kulture

Hrvatski zavod za javno zdravstvo, Hrvatski zdravstveno-statistički ljetopis

Ministarstvo uprave RH, Registar udruga

Muzejski dokumentacijski centar

Regionalni indeks konkurentnosti Hrvatske 2013., Nacionalno vijeće za konkurentnost, Program Ujedinjenih naroda za razvoj (UNDP) Hrvatska

Osnovni financijski rezultati poslovanja poduzetnika u gradovima i općinama, FINA

Poslovna Hrvatska

Registar muzeja, galerija i zbirki u Republici Hrvatskoj

Urbana aglomeracija

Demografska kretanja i pokazatelji funkcionalne povezanosti na području Urbane aglomeracije Zagreb, Grad Zagreb, Gradski ured za strategijsko planiranje i razvoj Grada, Odjel za demografiju, Zagreb 2016.

Konačni prijedlog obuhvata Urbane aglomeracije Zagreb, Gradski ured za strategijsko planiranje i razvoj Grada, 2016.

Polazne osnove za izradu Strategije razvoja Urbane aglomeracije Zagreb - gospodarski aspekti, Ekonomski institut, Zagreb, 2016.

Polazne osnove za izradu Strategije razvoja Urbane aglomeracije Zagreb - prostorni aspekti, Sveučilište u Zagrebu - Arhitektonski fakultet, Zavod za urbanizam prostorno planiranje i pejzažnu arhitekturu, 2016. Agencija za regionalni razvoj

Studija razvoja željezničkog čvora Zagreb, Istraživanje i projektiranje u prometu d.o.o. 2016.

Park prirode Medvednica: Internetske stranice Parka prirode- <http://www.pp-medvednica.hr/>

Analiza pritisaka i prijetnji u Parku prirode Medvednica, Hrvatska agencija za okoliš i prirodu, 2015.

Park prirode žumberak-samoborsko gorje <http://www.park-zumberak.hr/>

Rezultati poslovanja poduzetnika u 2015. godini na razini urbanih aglomeracija Financijski rezultati poslovanja poduzetnika u 2016. godini na razini urbanih regija – Zagreb, Split Rijeka i Osijek

Grad Zagreb

Razvojna strategija Grada Zagreba za razdoblje do 2020. godine

Gradski ured za strategijsko planiranje i razvoj Grada, Makroekonomski razvoj Grada Zagreba i financijski rezultati poslovanja poduzetnika u razdoblju 2008.-2014. (rujan 2015.)

Gradski ured za strategijsko planiranje i razvoj Grada, Makroekonomski razvoj Grada Zagreba i financijski rezultati poslovanja poduzetnika u razdoblju 2008.-2015. (kolovoz 2016.)

Socijalni plan Grada Zagreba 2014. - 2020.

Prostorni plan Grada Zagreba

Generalni urbanistički plan grada Zagreba,

Generalni urbanistički plan Sesveta

Izvješće o stanju u prostoru Grada Zagreba 2008. -2012.,

Socijalna slika Grada Zagreba za 2015. „Odgovori na izazove starenja stanovništva“, Statistički prikaz, CERANEO

Zagrebačka strategija izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom 2016. - 2020.

Program za mlade Grada Zagreba 2015.-2018.

Grad Zagreb, Strategija kulturnog i kreativnog razvitka Grada Zagreba 2015. - 2022., veljača 2015.

Sveučilište u Zagrebu, Strategija prostornog i funkcionalnog razvoja Sveučilišta u Zagrebu 2013.-2025.

Akcijski plan razvoja cikloturizma, Zagreb, 2015.

Strateška karta buke Grada Zagreba, 2014.

Institut za medicinska istraživanja i medicinu rada Zagreb, 2016., Izvještaj o praćenju kvalitete zraka na postajama Državne mreže (Izvještaj za 2015. godinu), Zagreb

Strategija kulturnog i kreativnog razvitka grada Zagreba 2015.-2022., Zagreb, 2015.

Strategija razvoja ljudskih potencijala Grada Zagreba 2017.2020. (prijedlog)

Grad Zagreb, službene internet stranice Grada Zagreba

Gradski ured za strategijsko planiranje i razvoj Grada, Odjel za statistiku, statistički ljetopisi, priopćenja i druge publikacije

Turistička zajednica Grada Zagreba, <http://www.infozagreb.hr/>

Zagrebačka županija

Zagrebačka županija, službene stranice

Regionalna razvojna agencija Zagrebačke županije, službene stranice

Županijska razvojna strategija Zagrebačke županije do 2020.

Izvješće o stanju okoliša Zagrebačke županije, 2009.-2012.

Izvješće o stanju u prostoru Zagrebačke županije 2013.-2016.

Prostorni plan Zagrebačke županije

Strategija kulturnog razvoja Zagrebačke županije kultura697 2016. - 2026. Zagrebačka županija, Republika Hrvatska

Krajobrazna studija Zagrebačke županije za razinu obrade općih krajobraznih tipova / područja, ARHIKON d.o.o., OIKON d.o.o., prosinac 2013., Zagreb

Akcijski plan energetske učinkovitosti Zagrebačke županije za razdoblje 2017.-2019.

Godišnji planovi energetske učinkovitosti Zagrebačke županije za 2015.; 2016; 2017.

Godišnji plan energetske učinkovitosti Zagrebačke županije za 2017. Godinu

Plan zdravstvene zaštite zagrebačke županije od 2017.-2022.

Socijalni plan Zagrebačke županije 2017.-2022.

Strategija turističkog razvoja Zagrebačke županije 2017.-2022.

Analiza poduzetničkih zona na području Zagrebačke županije, Regionalna razvojna agencija zagrebačke županije, 2014.

Turistička zajednica Zagrebačke županije, <http://www.tzzz.hr/>

Krapinsko-zagorska županija

Krapinsko-zagorska županija, službene stranice

Zagorska razvojna agencija, službene stranice

Strategija razvoja Krapinsko-zagorske županije do 2020. godine

Izvješće o stanju okoliša Krapinsko-zagorske županije

Prostorni plan Krapinsko-zagorske županije

Izvješće o stanju u prostoru Krapinsko-zagorske županije 2011. – 2015.

Krapinsko-zagorska županija, Master plan razvoja turizma za razdoblje od 2016. do 2025. godine

Strategija razvoja ljudskih potencijala Krapinsko-zagorske županije 2014.–2020.

Strategija ruralnog razvoja Krapinsko-zagorske županije 2011.-2013.

Strategija razvoja civilnog društva Krapinsko-zagorske županije 2016.-2020.

Akcijski plan energetske učinkovitosti Krapinsko-zagorske županije za razdoblje 2017.-2019.

Godišnji planovi energetske učinkovitosti Krapinsko-zagorske županije u 2015; 2016.; 2017. godini

Program energetske učinkovitosti u neporednoj potrošnji energije Krapinsko-zagorske županije 2014.-2016.

Plan energetske učinkovitosti u neporednoj potrošnji energije Krapinsko-zagorske županije za 2014. godinu

Županijski program djelovanja za mlade (Krapinsko-zagorska županija) 2012.-2016.

Povijesni razvoj Krapinsko-zagorske županije <http://www.kzz.hr/Povijest>

Turistička zajednica Krapinsko-zagorske županije, <http://www.visitzagorje.hr/>

Lokalne strategije i sl.

Službene internetske stranice općina i gradova u obuhvatu UAZ

Grad Dugo Selo i općine Brckovljani i Rugvica, Projekt ukupnog razvoja grada Dugo Selo i općina Brckovljani i Rugvica, veljača 2010. -

Grad Dugo Selo, Strategija razvoja Grada Dugog Sela za razdoblje od 2014.-2020.

Grad Jastrebarsko, Strategija razvoja Grada Jastrebarsko za 2016.-2020.

Grad Samobor, Strateški program razvoja Grada Samobora 2013. - 2020.

Grad Velika Gorica, Strategija razvoja grada Velike Gorice 2014. – 2020., nacrt

Grad Zabok, Strateški plan razvoja za razdoblje 2014. do 2020. godine

LAG "Zeleni bregi", Lokalna razvojna strategija za razdoblje 2014.-2020. -

Strategija 2014.-2020. Lag Zrinska gora - Turopolje

Općina Bistra 2020., Strategija razvoja općine za razdoblje 2014.-2020. – od općine do grada –

Općina Brdovec, Strategija razvoja općine Brdovec za razdoblje 2010-2020 Općina Jakovlje, Projekt ukupnog razvoja, Strategija razvoja za Općina Jakovlje, Luka i Dubravica, 2009.

Općina Pisarovina, Strategija razvoja općine Pisarovina za period 2014.-2020.

Općina Pušća, službene internet stranice općine, društvene djelatnosti - sport Općina Pušća, Strateški program razvoja općine Pušća 2016.2020.

Općina Pušća, Strateški program gospodarskog razvoja općine Pušća 2013.-2017.

Općina Pušća, Strategija održivog razvoja poljoprivrede 2016.2020.

Općina Stupnik, službene internet stranice općine Stupnik, društvene djelatnosti

Općina Veliko Trgovišće, Strateški razvojni program Općine Veliko Trgovišće za razdoblje 2015.-2021.

Strategija razvoja grada Svetog Ivana Zelina 2014.-2020.

Turistička zajednica Savsko - sutlanska dolina i brigi, sport i rekreacija općina Marija Gorica

Zakoni

Zakon o regionalnom razvoju Republike Hrvatske

Zakon o prostornom uređenju

Zakon o kulturnim vijećima

Zakon o predškolskom odgoju i obrazovanju

Zakon o slobodnim zonama

Zakon o unaprjeđenju poduzetničke infrastrukture

Zakon o zaštiti okoliša

Zakon o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju

Odluka o određivanju osjetljivih područja

Odluka o određivanju područja voda pogodnih za život slatkovodnih riba

Odluka o određivanju ranjivih područja u Republici Hrvatskoj

Pravilnik o načinu izrade i sadržaju karata buke i akcijskih planova te o načinu izračuna dopuštenih indikatora buke

Pravilnik o uređivanju šuma

Pravilnik o uvjetima za utvrđivanje zona sanitarne zaštite izvorišta

Pravilniku o popisu stanišnih tipova, karti staništa te ugroženim i rijetkim stanišnim tipovima

Uredba o informiranju i sudjelovanju javnosti i zainteresirane javnosti u pitanjima zaštite okoliša

Uredba o kakvoći vode za kupanje

Uredba o razinama onečišćujućih tvari u zraku

Uredba o standardu kakvoće voda

Uredba o strateškoj procjeni utjecaja strategije, plana i programa na okoliš

Zakon o lovstvu

Zakon o vodama

Zakon o zaštiti od buke

Zakon o zaštiti od svjetlosnog onečišćenja

Zakon o zaštiti okoliša

Zakon o zaštiti prirode

Zakon o zaštiti zraka

Zakon o zdravstvenoj zaštiti

Zanstveni i stručni radovi

Aničić, B., Pereković, P., Tomić, D. (2013) Kriteriji uklapanja vjetroelektrana u krajobraz, Prostor, Zagreb

Andlar, G., Aničić, B., Pereković, P., Rechner Dika I., Hrdalo I. (2010): Kulturni krajobraz i legislativa – stanje u Hrvatskoj, Društvena istraživanja, 20 (3), str. 813 – 835

Antolović, J., Flajšman, E., Frković, A., Grubešić, M., Holcer, D., Vuković, M., Flajšman, E., Grgurev, M., Hamidović, D., Pavlinić, I. i Tvrtković, N. (2006): Crvena knjiga sisavaca Hrvatske, Ministarstvo kulture Republike Hrvatske, Državni zavod za zaštitu prirode, Zagreb

Bešker, I. (2005): Turizam Zagreba, diplomski rad, Geografski odsjek, Prirodoslovno-matematički fakultet, Zagreb.

Dramstad, W.E., Olson, J.D., Forman, R.T. T., 1996. Landscape ecology principles in landscape architecture and land use planning, Harvard University Graduate School of Design, Island Press and the American Society of LandscapeArchitects

Elaborat zaštite okoliša, rekonstrukcija žičare Sljeme s izgradnjom nove donje postaje, 2016.

Franković, M., Belančić, A., Bogdanović, T., Ljuština, M., Mihoković, N., Vitas, B. (2008): Crvena knjiga vretenaca Hrvatske, Ministarstvo kulture Republike Hrvatske, Državni zavod za zaštitu prirode, Zagreb

Husnjak, S. (2014): Sistematika tala Hrvatske, Hrvatska sveučilišna naknada, Zagreb

Jelić, D., Kuljerić, M., Koren, T., Treer, D., Šalamon, D., Lončar. M., Podnar-Lešić, M., Janev-Hutinec, N., Bogdanović, T., Mekinić, S., Jelić, K. (2015): Crvena knjiga vodozemaca i gmazova Hrvatske, Ministarstvo zaštite okoliša i prirode, Državni zavod za zaštitu prirode, Hrvatsko herpetološko društvo HYLA, Zagreb

Jurjević, P., 2007: O kanalu Dunav – Sava sa šumarskoga stajališta. Š.L. 5-6, s.269

Koncul, N.: Položaj turizma u globalnim i europskim integracijskim procesima. Naše more. 51(2004), 5/6 ; str. 211.

Košćak, V., Aničić, B., Bužan, M. (1999): Opći okvir zaštite krajobraza za krajobraznu osnovu Hrvatske – Poljodjelski krajobrazi, Krajolik: Sadržajna i metoda podloga Krajobrazne osnove Hrvatske, Agronomski fakultet Sveučilišta u Zagrebu – Zavod za ukrasno bilje i krajobraznu arhitekturu, Ministarstvo prostornog uređenja, graditeljstva i stanovanja – Zavod za prostorno planiranje, Zagreb

Lončar, J. (2008): Industrijske, slobodne i poslovne zone – pojam, značenje i faktori lokacije; Geoadria 13/2 (2008), 187-206

Matanić, M. (2013): Turizam u prostornoj strukturi Grada Zagreba, Diplomski rad, Geografski odsjek, Zagreb

Marinović-Uzelac, A. (2001): Prostorno planiranje, Dom svijet, Zagreb

Mrakovčić, M., Brigić, A., Buj, I., Čaleta, M., Mustafić, P. i Zanella, D. (2006): Crvena knjiga slatkovodnih riba Hrvatske. Ministarstvo kulture i Državni zavod za zaštitu prirode, Zagreb

Nejašmić I., 2005.: Demogeografija: stanovništvo u prostornim odnosima i procesima, Školska knjiga, Zagreb.

Nikolić, T. ur. (2015): Flora Croatica baza podataka, On-Line (<http://hirc.botanic.hr/fcd>), Botanički zavod, Prirodoslovno-matematički fakultet, Sveučilište u Zagrebu (pristupljeno: Hrvatska agencija za okoliš i prirodu, datum: 19.12.2016.)

Opačić, V. T., 2006: Održivi razvoj rekreacije u Parku prirode Medvednica s posebnim osvrtom na skijanje, u: Turizam kao faktor regionalnog razvoja: zbornik radova (ur. Nurković, R.), Prirodno-matematički fakultet, Odsjek za geografiju, Tuzla, 115-123.

Ozimec, R., Bedek, J., Gottstein, S., Jalžić, B., Slapnik, R., Štamol, V., Bilandžija, H., Dražina, T., Kletečki, E., Komerički, A., Lukić, M., Pavlek, M. (2009): Crvena knjiga špiljske faune Hrvatske, Ministarstvo kulture Republike Hrvatske, Državni zavod za zaštitu prirode, Zagreb

Pavelić, D. (2001): Šume i šumsko gospodarenje u prostoru Parka prirode „Žumberak-Samoborsko gorje“, 5-6, Zagreb.

Rajić, N., Pejaković, T., Derdić, A., Lončarić, S., Viboh, D., (2015): Demografska kretanja i pokazatelji funkcionalne povezanosti na području Urbane aglomeracije Zagreb, podloga za izradu Strategije razvoja Urbane aglomeracije Zagreb, Gradski ured za strategijsko planiranje i razvoj grada, Grad Zagreb

Sharma, I., Mostečak, A., & Andreić, Ž. (2015). Svjetlosno onečišćenje grada Zagreba u periodu prosinac 2010.-srpanj 2011. Rudarsko-geološko-naftni zbornik, 30(1), 9-18.

Šašić, M., Mihoci, I., Kučinić, M. (2015): Crvena knjiga danjih leptira Hrvatske, Ministarstvo zaštite okoliša i prirode, Državni zavod za zaštitu prirode, Hrvatski prirodoslovni muzej, Zagreb

Šimić, I (1998): Urbano šumarstvo, časopis Hrvatske šume, br. 17, str 1, Zagreb.

Tišma, M.; Boromisa A.-M.; Maleković, S.; Čermak, H.; Radytija Ležaić, A.; Troha, D. (2014.): Razvoj gospodarskih djelatnosti u prostoru, Institut za razvoj i međunarodne odnose, Zagreb

Tkalčec, Z., Mešić, A., Matočec, N., Kušan, I. (2008): Crvena knjiga gljiva Hrvatske, Ministarstvo kulture Republike Hrvatske, Državni zavod za zaštitu prirode, Zagreb

Urbana aglomeracija Zagreb

Tutiš, V., Kralj, J., Radović, D., Ćiković, D., Barišić, S. (2013): Crvena knjiga ptica Hrvatske, Ministarstvo zaštite okoliša i prirode, Državni zavod za zaštitu prirode, Zagreb

Vidaček, Ž., Bogunović, M., Sraka, M., Husnjak, S. (1997): Namjenska pedološka karta Republike Hrvatske

Vresk, M. (2002): Grad i urbanizacija, Školska knjiga, Zagreb

Zaninović, K., Gajić-Čapka, M., Perčec Tadić, M. et al, 2008: Klimatski atlas Hrvatske / Climate atlas of Croatia 1961. – 1990., 1971. – 2000., Državni hidrometeorološki zavod, Zagreb, 200 str.